

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Princess of Naradhiwas University
Journal of Humanities and Social Sciences

บทความวิจัย

- ❖ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด
- ❖ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด
- ❖ การพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้
- ❖ การพัฒนาทักษะการระบายสีไม้ โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสีกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรัทธาวิทยานุสรณ์ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
- ❖ การออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก: กรณีศึกษา กลุ่มแพนคลับชาวไทยที่ชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลี
- ❖ การวิเคราะห์ห่อภิมานปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน
- ❖ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้ เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ในโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1
- ❖ ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก
- ❖ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลางเพื่อการเกษตร จังหวัดยะลา
- ❖ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19
- ❖ แนวทางการเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ❖ โมเดลความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ❖ ปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ
- ❖ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส
- ❖ การพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม(ปิยะแหวนรังสรรค์) สังกัดเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ❖ Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries. Case Study: Songkhla Province

บทความวิชาการ

- ❖ Soft Skills: ทักษะสำคัญสำหรับครูในสังคมพหุวัฒนธรรม

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Princess of Naradhiwas University
Journal of Humanities and Social Sciences

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
รับพิจารณาตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการประเภทบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์
บทความพิเศษ และบทความปกิณกะ ทั้งนี้บทความต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารอื่นใดมาก่อน
นับจากวันที่ผู้เขียนได้ส่งบทความต้นฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการ

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ สาขาหลักในด้านสังคมศาสตร์
ประกอบไปด้วยสาขาวิชาศิลปะและมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ และ
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ การจัดการและการบัญชี โดยมีสาขาวิชาย่อยดังนี้คือ ภาษา
และภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ทั่วไป ศึกษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และ
บริหารธุรกิจทั่วไป การจัดการ และการบัญชี
  2. เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการทั้งในสถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาชีพ
ที่เกี่ยวข้อง
  3. เพื่อตอบสนองพันธกิจหลักในการสร้างองค์ความรู้ และการเผยแพร่ผลงานวิจัย
และผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

สำนักงาน กองบรรณาธิการวารสาร
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 96000
โทร. 0-7370-9030 ต่อ 1611 โทรสาร 0-7370-9030
<http://journal/pnu.ac.th>, E-mail: pnu_jr@hotmail.com

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

ที่ปรึกษา

ศ. ดร.นพ.กระแส ชนะวงศ์
ผศ.ดร.จรรักษ์ พลาชัย
รศ.ดร.รสสุคนธ์ แสงมณี
ผศ.ดร.สุพัฒน์ ศรีสวัสดิ์
รศ.ดร.ศิริพันธ์ุ ศิริพันธ์ุ
ผศ.ดร.สายทอง แก้วฉาย
อาจารย์มารีย๊ะ ปูเต๊ะ

กองบรรณาธิการ

ศ. ดร.อิมรอน มะลูลีม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.ดร.จรัญ มะลูลีม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รศ.ดร.สังวรณ์ ังคกระโทก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รศ.ดร.อาฟีฟี่ ลาเต๊ะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.พัชลินจ์ จินนุ่น มหาวิทยาลัยทักษิณ
Assoc. Pro f. Sr. Dr. Mohd. Nasrun Mohd. Nawi Universiti Utara Malaysia

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สรัญณี อุเล็นยาง

ผศ.ดร.อนิวัช แก้วจำนงค์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.ดร.อนุวัต สงสม มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.ดร.กันยปริน ทองสามสี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.ซอฮีบูลบะห์รี ปินโม่ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.เก็จฉวา บุญปรการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.กอบแก้ว จันทรกึ่งทอง มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.ดุขฎิ์ นาคเรือง มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ผศ.ดร.อิศรฎิ์ รินโธสง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กองจัดการ

ผศ.ดร.ประทาน ศรีชัย
ผศ.เดชดนัย จัยชุม
อาจารย์พิรดาว นิสะนิ
นางสาวนฤมล รัตนธานี
นางปิยนุช วัจนศิริ
นางสาวชมชัชย๊ะห์ เจ๊ะสาเมาะ

อาจารย์ ดร.นริศฯ ไพเจริญ
อาจารย์ ดร.ทวีลักษณ์ พลราชม
อาจารย์ ดร.รัชพงษ์ ชัชวาลย์
Dr. Syeliya Mohd Zaini Universiti Kuala Lumpur
Dr. Syahro Syerina Syahrin Universiti Kuala Lumpur
ผศ.ดร.โรสนี จริยะมาการ
ผศ.ดร.ธมยันตี ประยูรพันธ์
ผศ.ดร.ตรมีชี สาและ
ผศ.ดร.มุสลิม คาแรง
ผศ.เดชดนัย จัยชุม
ผศ.ซาฮิฏิน นิติภาค

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

กำหนดออก

ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้
ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารที่มีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหาบทความ เพื่อลงตีพิมพ์อย่างน้อยจำนวน 2 ท่านต่อบทความ และบทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นวรรณกรรมของผู้เขียน บรรณาธิการหรือมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ของปีที่ 10 (มกราคม-มิถุนายน 2566) จะเห็นได้ว่าเป็นวารสารวิชาการที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนสามารถก้าวมาสู่ปีที่ 10 ได้อย่างภาคภูมิใจ ในโอกาสนี้ กองบรรณาธิการขอสวัสดิ์ปีใหม่ พร้อมส่งความปรารถนาดีมายังทุกท่าน ขอให้ประสบแต่สิ่งดีงามเหมือนเช่นทุกปีที่ผ่านมา

วารสารยังคงยึดมั่นวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของนักวิชาการ ภายใต้ขอบเขตของสาขาวิชา เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนวิชาการได้มีโอกาสเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งในด้านทฤษฎี เทคนิคและระเบียบวิธีวิจัย กองบรรณาธิการมีความมุ่งมั่น และตั้งใจอย่างเต็มเปี่ยมในการผลิตวารสารที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานทางวิชาการ โดยบทความทุกบทความที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารนั้น ได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ตรงตามขอบเขตของวารสารในสาขาย่อยที่ได้กำหนดไว้ นั่นคือ ภาษาและภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ทั่วไป ศึกษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจทั่วไป การจัดการ และการบัญชี และผู้ทรงคุณวุฒินั้นมาจากหลากหลายสถาบัน เพื่อความเข้มข้นเชิงวิชาการและรองรับการนำผลงานในการรับรองเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ทางวิชาการต่อไป

สำหรับภาพรวมของบทความวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในฉบับนี้ มีการศึกษาในเรื่องของการบริหารจัดการภายใต้บริบทของสหกรณ์การเกษตร ทั้งปัจจัยแห่งความสำเร็จ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาในเรื่องของผู้นำ ผู้บริหาร ทั้งการพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการในบริบทของวิสาหกิจชุมชน การบริหารความเสี่ยงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของผู้บริหารสถานศึกษา ในส่วนของด้านการศึกษา มีการศึกษาในเรื่องของชุดแบบฝึกทักษะสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้านบริหารธุรกิจมีการศึกษาในเรื่องของการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณา โมเดลความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการภายใต้บริบทของนิสิต ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการ และในด้านอื่น ๆ เช่น รูปแบบการบริหารจัดการการใช้ชุดความรู้ ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานในบริบทของร้านสะดวกซื้อ การปรับใช้วะสะฎียะฮ์ (แนวทางอิสลามสายกลาง) ในการจัดการความขัดแย้ง แนวทางการกระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนในบริบทของประชาชนมุสลิม อีกทั้งมีการศึกษาในเรื่องของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการศึกษาการวิเคราะห์อภิมานงานวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารองค์กร และในส่วนของบทความวิชาการนั้น ได้มีการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องของ Soft Skills สำหรับครูในสังคมพหุวัฒนธรรม บทความความล้วนแล้วน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง คาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อทุกท่าน และสามารถนำไปใช้อ้างอิงในโอกาสต่อไปได้

บรรณาธิการ

สารบัญ...

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Princess of Naradhiwas University

Journal of Humanities and Social Sciences

บทความวิจัย	หน้าที่ Page	Research Article
ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ณศร ออสุวรรณ อรรถพล สืบพงศกร	1	Key Success Factors of the Hua Hin Agricultural Cooperative Limited Nasorn Orsuwan Auttapol Suebponsakorn
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ณิชา เรียนชอบ อรรถพล สืบพงศกร	18	Information Perception and Use of Public Relation Media of Ban Lat Agricultural Cooperative Limited Members Nicha Reanchob Auttapol Suebponsakorn
การพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชน อาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ วสันต์ พลาศัย ธีรวิทย์ บุญยโสภณ สมนึก วิสุทธิแพทย์ สุชาติ เชียงนิน	36	Development of Potential Model for Halal Food Community Enterprise Managers in Southern Border Provinces Wasan Palasai Teravuti Boonyasopon Somnoek Wisuttiapaet Suchart Siengchin
การพัฒนาทักษะการระบายสีไม้ โดยใช้ชุดแบบฝึก ทักษะการระบายสีกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีท้าววิทยา นุสรณ์ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ฟาติน มะเต็ง โรสณี จริยะมาการ จิตติมา ชอบเอียด มารีย๊ะ ปูเต๊ะ ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์ ศุภกิจ ประชุมกาเยาะมาต	58	The Development of Colored Pencil Drawing Skill Using a Colored Pencil Drawing Instructional Package under Art Learning Subject Area for Grade 1 Students at Sathawittayanusorn School, Raman District, Yala Province Fatin Madeng Rosnee Chariyamakarn Chittima Manakarn Mareeyah Puteh Yupawan Srisawat Supphakit Prachumkayohmat

สารบัญ...

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Princess of Naradhiwas University

Journal of Humanities and Social Sciences

การออกแบบเว็บไซต์แอปพลิเคชันต้นแบบสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก: กรณีศึกษา กลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลี	77	Design Web Application Prototype for The Billboard Business on Tuk-Tuk: Case Study of Thai Fan Club on Artists Preference for Thai and Korean Idol Performers
รัชยา ศิริพันธุ์ เสาวลักษณ์ พันธบุตร		Ratchaya Siriphan Saowaluck Phanthabutr
การวิเคราะห์ภูมิานปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน	95	A Meta-Analysis of Factors Associated with the Practice of Sufficiency Economy Philosophy in Daily Life
อิสระ ทองสามลี		Isara Tongsamsi
ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้ เรื่องหุ่นดี สุขภาพดี ในโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีเขตสุขภาพที่ 1	110	The Efficiency, Effectiveness, and Appropriateness of the Management Model Based on Smart and Healthy Worker Knowledge Set in Health Promotion and Environmental Health Project in Workplaces for Good Quality of Life, Health Region 1
สิริร่ำไพ ภูธรใจ ธนัฐพงษ์ กาละนิโย กฤษณะ จตุรงค์ศรี ศิลา ภูริहरษา พชรนันท์ สุกรัตน์		Sirumpai Puthornjai Tanatpong Kalaniyo Kidsana Jaturongratsamee Sila Phurihansa Pacharanan Sukrat
ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก	134	Motivation factor of Convenience Store Employees Affects Working Efficiency in Modern Retail Business in Operational Office District 1 West
รุสมี มามะ หทัยกานต์ กุลวชิรวรรณ จุฑาทิพย์ สีลาธนาพิพัฒน์		Rusmee Mama Hathaikarn Kulwachirawan jutathip leelathanapipat

สารบัญ...

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Princess of Naradhiwas University

Journal of Humanities and Social Sciences

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลางเพื่อการเกษตร จังหวัดยะลา	158	Factors Affecting Decision in Durian Purchase of Entrepreneurs in the Central Market for Agriculture, Yala Province
ธีรัตน์ ภูเบญญาพงศ์		Teerat Phubenyapong
สุนีย์ ตรีมณี		Sunee Trimanee
ณฤทธิ์ ไทยบุรี		Narid Thaihuri
ซารีปะะ ยูโซะปุลูกา		Sareepah Yusohpaluka
ปัทมฉญา จินตพิทักษ์สกุล		Parpitchaya Chintapitaksakul
การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19	173	Risk Management of School Administrators under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3 in Covid-19 Situation
วสันต์ ศรีสุวรรณโน		Wasan Srisuwanno
รุจิราพรรณ คงช่วย		Rujirapun Kongchuy
แนวทางการเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	192	Approaches to Promote the Application of Wasatiyah for Conflict Management in Disagreement in Thai Muslim Society in the Three Southern
มนูศักดิ์ โต๊ะเถื่อน		Manoosak Touthern
อิสมาแอ กาเต๊ะ		Isma-ie katih
โมเดลความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยทักษิณ	210	Model of Entrepreneurial Intention of Undergraduate Students in Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University
อนุวัต สงสม		Anuwat Songsom
ปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ	227	blems and Guidelines for Development of Registration Process and Vaccination of Muslims in Narathiwat Province to Reduce the Crisis of Coronavirus Disease 2019 in the New Cluster Efficiently
ดาร์มีซี สาละ		Tarmisi Salaeh

สารบัญ...

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Princess of Naradhiwas University

Journal of Humanities and Social Sciences

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส มะนาพี อินนุยฐี จรุณี แก้วเอียน นิตยา เรืองแป้น	259	Creative Leadership and Administration of School Administrators under the Office of Narathiwat Primary Education Service Area Manapee Innuyusi Jarunee Kao-ian Nitaya Ruangpan
การพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน สำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมนิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์) สังกัดเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อัญญรัตน์ นามือง	280	The Development of School Management Model by Integrating Philosophy of Sufficient Economy to Develop Students' Quality for Teachers in Watthummikaram Municipal School, Prachuapkhirikhan Municipality, Prachuapkhirikhan Province Anyarat Namuang
ศักยภาพการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าในประเทศเศรษฐกิจ อาเซียน กรณีศึกษา: จังหวัดสงขลา นวิทย์ เอ็มเอก ปาริฉัตร ตู่ดำ	315	Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries. Case Study: Songkhla Province Nawit Amage Parichat Thudam
บทความวิชาการ		Review Article
Soft Skills : ทักษะสำคัญ สำหรับครูในสังคมพหุ วัฒนธรรม ไหมไทย ไชยพันธุ์ จิระสุข สุขสวัสดิ์	334	Soft Skills: Important Skills for Teachers in Multicultural Society Maithai Chaiyapan Jirasuk Suksawat

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด

Key Success Factors of the Hua Hin Agricultural Cooperative Limited

ณศร ออสุวรรณ^{1*} อรรถพล สืบพงศกร¹

Nasorn Orsuwan^{1*}, Auttapol Suebongsakorn¹

(Received: February 18, 2022; Revised: March 3, 2022; Accepted: April 5, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ 2) ศึกษาความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ และ 3) ทดสอบผลกระทบของปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกและบุคคลภายนอก จำนวน 251 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1.0 และค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน เช่น การทดสอบแบบเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเรียงลำดับ และวัดผลกระทบส่วนเพิ่ม

ผลการวิจัยจากค่าเฉลี่ยและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเรียงลำดับพบว่าปัจจัยด้านโครงสร้างการปกครองส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์เช่นเดียวกัน ความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์วัดได้จากการบรรลุวิสัยทัศน์ของสหกรณ์ ความไว้วางใจของสมาชิก และความสุขของสมาชิกสหกรณ์

คำสำคัญ: ปัจจัยความสำเร็จ ความสำเร็จ ความสำเร็จของสหกรณ์

¹คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Faculty of Economics, Kasetsart University

*Corresponding author. E-mail: orsuwann@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were 1) to study factors affecting to Hua Hin Agricultural Cooperative Limited's operating success in management, 2) to study the success of Hua Hin Agricultural Cooperative Limited and 3) to examine the effects of factors affecting to Hua Hin Agricultural Cooperative Limited's operating success in management. The samples were 251 cooperative members and non-members. The instrument used to collect data was a questionnaire which received its validity at 1.0 and reliability over 0.70. Data were analyzed by descriptive statistics; frequency, percentage, mean and standard deviation, inferential statistics; F-test, One-way ANOVA, ordered probit regression and marginal effect.

The results from means and ordered probit regression analysis showed that the governance structure factor affects the operating success in management of Hua Hin Agricultural Cooperative Limited. The Hua Hin Agricultural Cooperative Limited's operating success in management was measured by objectives achievement, members' trust and members' happiness.

Keywords: Key success factors, Success, Cooperative's success.

บทนำ

สหกรณ์คือองค์กรนิติบุคคลองค์กรหนึ่งที่มีการจัดตั้งขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2458 เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสหกรณ์มีความแตกต่างจากองค์กรธุรกิจทั่วไปคือ สมาชิกเป็นเจ้าของ ดำเนินการโดยสมาชิกเพื่อประโยชน์ของสมาชิก โดยสหกรณ์ใช้อุดมการณ์ หลักการ วิธีการ และกฎหมายสหกรณ์เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเพื่อความสำเร็จของการสหกรณ์ไทย ที่ประกอบไปด้วยสหกรณ์ 8 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน และสหกรณ์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กรมส่งเสริมสหกรณ์, ม.ป.ป.) ในปัจจุบันมีสหกรณ์รวมกันทั้งหมด 6,372 แห่ง ชุมนุมสหกรณ์รวมกันทั้งหมด 105 แห่ง และมีปริมาณธุรกิจรวมกัน 2,236,868.83 ล้านบาท (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2565)

สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2521 เพื่อแก้ไขปัญหาการทำกินในพื้นที่ มีสมาชิกเริ่มแรก 9 กลุ่ม จำนวน 192 คน ในช่วงแรกของการดำเนินกิจการสหกรณ์ได้ประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในสหกรณ์ คณะกรรมการหวังพึ่งความช่วยเหลือจากรัฐบาลเป็นหลัก ทำให้การบริหารงานล้มเหลวจนเกิดภาวะหนี้สินขาดทุนสะสม

มากมาย ต่อมากรมส่งเสริมสหกรณ์ได้เข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดจ้างพนักงาน เงินอุดหนุน หรือการปรับโครงสร้างองค์กร ทำให้สหกรณ์มีกำไรและขยายตัวเพิ่มขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน (สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด, ม.ป.ป.) สหกรณ์ได้ดำเนินกิจการต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมจนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มอบรางวัลสหกรณ์ดีเด่นระดับภาคกลางประจำปี พ.ศ. 2561 (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2561) เพื่อเป็นการพิสูจน์ให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินกิจการงานวิจัยฉบับนี้จึงให้ความสำคัญในการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด โดยมุ่งเน้นความสำเร็จในด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกเชื่อมั่นในการทำธุรกิจและมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์
2. ศึกษาความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์
3. ทดสอบผลกระทบของปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของสหกรณ์

1. **ทักษะการจัดการ** ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจการโดยคณะกรรมการของสหกรณ์ ซึ่งมีคณะกรรมการทำหน้าที่กำกับดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในภาพรวมของสหกรณ์ แต่หากคณะกรรมการไม่ยึดหลักการและอุดมการณ์ของสหกรณ์รวมถึงทักษะในการจัดการ จะทำให้ประสบปัญหาในการนำอย่างถูกวิธีและตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง (Amene, 2017) อีกทั้งสหกรณ์ที่พนักงานและทีมผู้บริหารที่มีทักษะในการจัดการที่ดีและโปร่งใสจะทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จ (ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ, ศรีธัญญา เลิศพุทธิรักษ์, และอดิศักดิ์ จันทระประภาเลิศ, 2560)

2. **ภาวะผู้นำ** ผู้นำในสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จต้องเป็นผู้ที่ตั้งใจทำงาน มุ่งเน้นการพัฒนาสหกรณ์และเป็นผู้ที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงานสหกรณ์ (วีระโชติ ชูณหรั่งโรจน์, 2561) ดังนั้นสหกรณ์ที่มีการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีลักษณะเป็นนักบริหารที่ดี

(Supartha & Saraswat, 2019) ซึ่งผู้นำสหกรณ์ที่บริหารงานตามวัตถุประสงค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะจากสมาชิกสหกรณ์ และเกิดผลสำเร็จตามที่คาดหวัง (จรัสศรี ต๊ะนนท์, ชัยธกร ศรีสุข, และภูมิ ศรีสุข, 2563; ชูติบัณฑิต แสงหวัง, 2564)

3. โครงสร้างการปกครอง สหกรณ์มีการดำเนินกิจการโดยคณะกรรมการที่ผ่านการเลือกตั้งของสมาชิกและออกนโยบายตามวัตถุประสงค์ (สหพล สังข์เมฆ, 2563) การมีโครงสร้างการปกครองที่ดีทำให้เกิดประโยชน์อย่างมากกับสหกรณ์ (Hakelius, 2018) สหกรณ์ที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยจะสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกรวมถึงการพัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างกัน (วิระโชติ ชูณรุ้งโรจน์, 2561)

4. การสนับสนุนจากภาครัฐ นโยบายของรัฐบาลสามารถช่วยเหลือสหกรณ์ด้วยการเพิ่มเครื่องมือต่าง ๆ ในการช่วยเหลือรวมถึงให้การสนับสนุนความรู้ในด้านต่าง ๆ (Kulikov & Mindkov, 2019) แต่หากหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่บกพร่องจะทำให้เกิดการทุจริตในสหกรณ์ ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ (ณัฐพิมล ฉัตรนิติกุล และสมเดช มุ่งเมือง, 2563)

หลักเกณฑ์โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อวัดความสำเร็จ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2563) จะดำเนินการคัดเลือกสหกรณ์ที่มีผลงานดีเด่น เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณและความสำเร็จของสหกรณ์นั้น ๆ โดยมีวิธีการให้คะแนนเพื่อการคัดเลือกในแต่ละด้านประกอบด้วย 5 ด้านคือ 1. ด้านความคิดริเริ่ม 2. ด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ 3. บทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์ 4. ด้านความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ และ 5. ด้านการทำกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ปัจจัยภายใน

- บทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์
- ความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์
- ทักษะการจัดการ
- ภาวะผู้นำ
- โครงสร้างการปกครอง

ปัจจัยภายนอก

- การสนับสนุนจากภาครัฐ

ตัวแปรตาม

ความสำเร็จในการดำเนินกิจการ
ด้านความสามารถในการบริหาร
และการจัดการสหกรณ์

1. ความสุขของสมาชิกสหกรณ์
2. ความไว้วางใจของสมาชิก
3. บรรลุวิสัยทัศน์ของสหกรณ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด และบุคคลภายนอก จำนวน 547 คน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2564) เมื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จะได้กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด และบุคคลภายนอก จำนวน 251 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วยเพศ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา อายุ ระดับรายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ พืชผล ที่ปลูก และปริมาณการเข้าประชุมใหญ่

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนิน กิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ ใช้ Likert scale เป็นเกณฑ์การให้ คะแนน วัดโดยวิธีการกำหนดความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดย 1 คือ น้อยที่สุด ถึง 5 คือ มากที่สุด ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 วัดความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจการ ด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ ใช้ Likert scale เป็นเกณฑ์การให้คะแนน วัดโดยวิธีการกำหนดความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดย 1 คือ น้อยที่สุด ถึง 5 คือ มากที่สุด ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยแปลความหมายได้โดยที่ 1 คือ น้อยที่สุด 2 คือ น้อย 3 คือ ปานกลาง 4 คือ มาก และ 5 คือ มากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้มีการทดสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น ดังนี้

3.1 ความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความ เหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อนำแบบสอบถามไปปรับปรุงก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูล จริง โดยแต่ละคำถามจะต้องมีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า 0.5 ซึ่งการทดสอบค่า IOC ของงานวิจัยนี้มีผลรวม เท่ากับ 1.0 ถือว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3.2 ความเชื่อมั่น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงไปทดลอง ใช้จริงกับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด จำนวน 30 ชุด จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้มาตรวัด Cronbach's Alpha สำหรับวัดความน่าเชื่อถือ ที่คาดหวัง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 จึงสามารถ นำแบบสอบถามไปใช้จริงได้

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจ้งกลุ่มตัวอย่างถึงวัตถุประสงค์การทำวิจัย และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลโดยจะเก็บไว้เป็นความลับซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธได้ ข้อมูลที่ได้จะตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับ จากนั้นนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการบรรยายผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ในการทดสอบแบบเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเรียงลำดับ และวัดผลกระทบส่วนเพิ่มที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์มีผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
ด้านบทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์	4.44	0.52	มากที่สุด	5
ด้านความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์	4.49	0.54	มากที่สุด	4
ด้านทักษะการจัดการ	4.51	0.54	มากที่สุด	3
ด้านภาวะผู้นำ	4.58	0.53	มากที่สุด	2
ด้านโครงสร้างการปกครอง	4.67	0.51	มากที่สุด	1
ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ	3.78	0.77	มาก	6
รวม	4.41	0.57	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจกรรมด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ในภาพรวม จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ ด้านโครงสร้างการปกครอง จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำ จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ด้านทักษะการจัดการ จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ด้านความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ด้านบทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์ จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด และด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ จัดอยู่ในเกณฑ์มาก ตามลำดับ

2. ความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจกรรมด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์มีผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจกรรมด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์

คำถาม	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. ความสุขของสมาชิกสหกรณ์	4.29	0.62	มากที่สุด	3
2. ความไว้วางใจของสมาชิก	4.57	0.53	มากที่สุด	2
3. บรรลุวิสัยทัศน์ของสหกรณ์	4.74	0.48	มากที่สุด	1
รวม	4.49	0.54	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจกรรมด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ในภาพรวม จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ บรรลุวิสัยทัศน์ของสหกรณ์ จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด รองลงมาคือ ความไว้วางใจของสมาชิก จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด และความสุขของสมาชิกสหกรณ์ จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ตามลำดับ

3. การวัดผลกระทบของปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์มีผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวัดผลกระทบของปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์

ตัวแปรอิสระ	ผลกระทบของปัจจัยที่ส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์		
	Y3	Y4	Y5
บทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์	-0.03	-10.84	10.87
ความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์	-0.20	-72.52*	72.72*
ทักษะการจัดการ	0.07	25.14*	-25.21*
ภาวะผู้นำ	0.07	13.19	-13.20
โครงสร้างการปกครอง	-0.17	-59.61*	59.77*
การสนับสนุนจากภาครัฐ	0.02	8.44	-8.46

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, Y=1 และ Y=2 ไม่พบข้อมูล

จากตารางที่ 3 ค่าอัตราเพิ่มส่วนสุดท้ายที่เป็นผลกระทบของของปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ด้านความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เห็นว่าความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ส่งผลต่อความสำเร็จปานกลาง (Y3) มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ ลดลงร้อยละ 0.20 สมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เห็นว่าความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ส่งผลต่อความสำเร็จมาก (Y4) มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการ

บริหารและการจัดการสหกรณ์ ลดลงร้อยละ 72.52 ส่วนสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เห็นว่าความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุด (Y5) มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 72.72

2. ด้านทักษะการจัดการ สมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เห็นว่าทักษะการจัดการส่งผลต่อความสำเร็จปานกลาง (Y3) มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.07 สมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เห็นว่าทักษะการจัดการส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุด (Y4) มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.14 ส่วนสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เห็นว่าทักษะการจัดการส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุด (Y5) มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ ลดลงร้อยละ 25.21

3. ด้านโครงสร้างการปกครอง สมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เห็นว่าโครงสร้างการปกครองส่งผลต่อความสำเร็จปานกลาง (Y3) มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ ลดลงร้อยละ 0.17 สมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เห็นว่าโครงสร้างการปกครองส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุด (Y4) มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ ลดลงร้อยละ 59.61 ส่วนสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เห็นว่าโครงสร้างการปกครองส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุด (Y5) มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 59.77

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยภายในที่มีผลกระทบทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์

1.1. ทักษะการจัดการ เป็นปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตรงกับผลของปัจจัยในการเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคือ ทักษะการ

จัดการสหกรณ์ส่งผลต่อความสำเร็จ ในเกณฑ์มากที่สุด ซึ่งถ้าสหกรณ์เพิ่มทักษะการจัดการให้มากขึ้นแล้ว มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาที่ว่าจัดการเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจการโดยคณะกรรมการของสหกรณ์ ซึ่งมีคณะกรรมการทำหน้าที่กำกับดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในภาพรวมของสหกรณ์ แต่หากคณะกรรมการไม่ยึดหลักการและอุดมการณ์ของสหกรณ์รวมถึงทักษะในการจัดการ จะทำให้ประสบปัญหาในการนำอย่างถูกวิธีและตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง (Amene, 2017)

เมื่อพิจารณาผลในรายละเอียดย่อยของทักษะการจัดการพบว่า

- ค่าเฉลี่ยการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจของสหกรณ์กับหน่วยงานอื่น จัดอยู่ในลำดับแรกเนื่องจากสหกรณ์ฯ สามารถจัดหาสินค้าทางการเกษตรจากพันธมิตรทางธุรกิจ มาตอบสนองความต้องการแก่สมาชิกได้ เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลงในราคาถูกกว่าท้องตลาด ในปริมาณที่เพียงพอและทันต่อความต้องการของสมาชิก สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่า สหกรณ์ได้กลายเป็นองค์กรที่เป็นเครือข่ายกว้างขวางเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและขยายตลาดสู่บุคคลอื่น ๆ (ภูผน สีสงค์, วิจิต อุ๋อัน, รังสรรค์ ปิติปัญญา, สุจิตรา รอดสมบูรณ์, และวิลาวัลย์ ศิลปะศร, 2564) รวมถึงการศึกษาดูงานในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้แก่สมาชิก (ทวีชัย คำทวี, พุฒิสรณ์ เครือคำ, นครเรศ รังควัต, และพหล ศักดิ์คะทัศน์, 2561)

- ผลการทดสอบผลกระทบของปัจจัยทำให้เห็นว่า ทักษะการจัดการสหกรณ์ฯ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์มีข้อยกเว้น นั่นคือ การวางแผนจัดการทรัพยากรของชุมชน โดยผลที่ได้ขัดแย้งกับคำอธิบายข้างต้นดังนี้ “ถ้าสหกรณ์เพิ่มทักษะการจัดการในเรื่องการวางแผนจัดการทรัพยากรของชุมชนให้มากขึ้นแล้ว มีโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ควรจะมากขึ้นกลับมีผลลดลง” ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะเป้าหมายในการใช้ทรัพยากรของชุมชนของสมาชิกอาจไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสหกรณ์ฯ โดยสหกรณ์ฯ มีเป้าหมายในการใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นเท่านั้นและรักษาไว้ แต่สมาชิกอาจมีเป้าหมายตรงกันข้ามโดยการใช้ทรัพยากรให้ได้มากที่สุดโดยลืมนึกถึงผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม จึงอาจเป็นสาเหตุที่สมาชิกไม่ต้องการให้สหกรณ์ฯ เข้ามาจัดการในส่วนนี้มากเกินไป ซึ่งถ้าสหกรณ์เพิ่มการจัดการในส่วนนี้มากเกินไปแล้ว อาจส่งผลให้สมาชิกมีความสุขลดลงและไม่อยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือร่วมธุรกิจกับสหกรณ์ฯ ได้

1.2 ความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ เป็นปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตรงกับผลในการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของปัจจัยความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ส่งผลต่อความสำเร็จ ในเกณฑ์มากที่สุด ซึ่งถ้าสหกรณ์เพิ่มความสามารถในด้านความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจให้มากขึ้นแล้ว โอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์จะมีเพิ่มขึ้น

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของสหกรณ์ฯ สามารถปันผลกำไรให้กับสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี ด้วยการบริหารลูกหนี้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถทำกำไรเพิ่มจากอัตราดอกเบี้ยส่วนต่างที่สหกรณ์ฯ ได้รับจากธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ มีทุนเพียงพอในการดำเนินกิจการ รวมถึงจากความสามารถในการจัดทำบัญชีและพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ทางด้านการบัญชีอย่างต่อเนื่องนั่นเอง สอดคล้องกับผลการศึกษาหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกสหกรณ์ดีเด่นของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ว่า ด้านความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ หมายถึง อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ อัตราการเติบโตของสหกรณ์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนด อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน และอัตราการเติบโตของหนี้ แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของค่าเฉลี่ยพบว่า สมาชิกคาดหวังในเงินปันผลจากสหกรณ์ฯ อยู่ในลำดับแรก แต่มีการลงทุนเพิ่มกับสหกรณ์ฯ อยู่ในลำดับสุดท้าย เห็นได้ชัดว่ามีความขัดแย้งกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกเริ่มมีความไม่มั่นใจกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงชะลอความสนใจในการลงทุนกับสหกรณ์ไว้อีกก่อนและอาจเป็นเพียงผลในระยะสั้น ๆ ตามสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันเท่านั้น

1.3 โครงสร้างการปกครอง เป็นปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตรงกับผลในการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของปัจจัยลำดับแรกคือ ด้านโครงสร้างการปกครอง อธิบายได้ว่าสมาชิกสหกรณ์ให้ความเห็นว่าโครงสร้างการปกครองส่งผลต่อความสำเร็จในเกณฑ์มากที่สุด ซึ่งถ้าสหกรณ์เพิ่มความสามารถในด้านโครงสร้างการปกครองให้มากขึ้นแล้วโอกาสความน่าจะเป็นที่จะทำให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์จะมีเพิ่มขึ้น

ซึ่งถ้าพิจารณาเป็นรายด้าน สมาชิกให้ความสนใจในการนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการปกครองมาเป็นกุญแจสำคัญในการจัดผังองค์กร ซึ่งในปัจจุบันสหกรณ์ฯ มีการแบ่งโครงสร้างหน้าที่

ของแต่ละฝ่ายชัดเจน สามารถตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามความคาดหวังของสมาชิกสหกรณ์ มีการเลือกตั้งคณะกรรมการที่มาจากกรรมการลงคะแนนของสมาชิก สอดคล้องกับงานวิจัยที่ว่า สหกรณ์ที่พนักงานและทีมผู้บริหารที่มีทักษะในการจัดการที่ดีและโปร่งใสจะทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จ (ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ์ และคณะ, 2560) และสหกรณ์ที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยจะสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกรวมถึงการพัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างกัน (วีระโชติ ชุนหรั่งโรจน์, 2561)

2. ความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยพบว่า การบรรลุวิสัยทัศน์ของสหกรณ์ จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ทั้งนี้เกิดจากการคาดหวังของสมาชิกสหกรณ์ที่ต้องการให้สหกรณ์ของตนดำเนินกิจการตามความตั้งใจเริ่มแรกของสหกรณ์เพื่อการแก้ปัญหาการทำกินของสมาชิก สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่า ผู้นำสหกรณ์ที่บริหารงานตามวัตถุประสงค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกลส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะจากสมาชิกสหกรณ์ และเกิดผลสำเร็จตามทศคาดหวัง (จรัสศรี ต๊ะนนท์ และคณะ, 2563; ชุตินันท์ แสงหวัง, 2564) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย สามลำดับแรกคือ ความสุขหลังจากเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์ ความสุขจากหนี้สินของสมาชิกลดลง สมาชิกมีความไว้วางใจในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ตามลำดับ ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด เห็นได้ว่าสมาชิกมีความสุขมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมเป็นสมาชิก ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่สหกรณ์ฯ มีนโยบายหลักในการช่วยเหลือสมาชิกแก้ปัญหาหนี้สินที่มีอยู่ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยใช้วิธีที่ให้สมาชิกเปลี่ยนมาใช้สินเชื่อจากสหกรณ์ทดแทนแหล่งเงินทุนอื่น ๆ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าสหกรณ์ฯ ทำให้สมาชิกมีความสามารถในการชำระหนี้มากขึ้น มีหนี้สินลดลง และมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น จนเกิดความไว้วางใจในการดำเนินงานของสหกรณ์ตามมา ดังที่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ได้อธิบายความสุขของสมาชิกสหกรณ์ คือ ความสุขที่เกิดจากการดำเนินชีวิตที่ราบรื่น รื่นรมย์ ซึ่งต้องอาศัยบริการจากสหกรณ์เป็นพื้นฐานในการ สร้างความอภิมภักดิ์แก่ชีวิต สมาชิกสหกรณ์สามารถพิจารณาด้านความสุขได้จากปัจจัยหลายประการ เช่น การได้รับสวัสดิการต่าง ๆ จากสหกรณ์ การได้รับการคุ้มครองในรูปแบบต่าง ๆ จากสหกรณ์ การได้รับการปกป้องต่าง ๆ จากสหกรณ์ การได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากสหกรณ์ การได้รับบริการที่ดีและเท่าเทียมสม่ำเสมอจากสหกรณ์ การมีเงินออม การมีหุ้นที่สม่ำเสมอ การไม่มีหนี้สิน ฯลฯ รวมถึงสหกรณ์สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่า เกษตรกรมีความปรารถนาที่ต่างกัน ความปรารถนาคือเป็นการคาดหวังของแต่ละบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมสหกรณ์ในอนาคต (Ahmed & Mesfin, 2017)

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างการปกครองส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ และความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์วัดได้จากการบรรลุวิสัยทัศน์ของสหกรณ์ ความไว้วางใจของสมาชิก และความสุขของสมาชิกสหกรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ในลำดับสุดท้ายคือ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ควรพัฒนาความสามารถในการบริหารและการจัดการของตนเองตลอดเวลาและทันสมัย เนื่องจากสมาชิกมีความคาดหวังว่า คณะกรรมการและฝ่ายจัดการจะทำให้สหกรณ์เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน แต่เนื่องจากภาครัฐคือผู้กำกับดูแลสหกรณ์ในประเทศไทย สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด สามารถแจ้งเรื่องร้องเรียนหรือขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐผ่านทางองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร ประจวบคีรีขันธ์ จำกัด หรือชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวนมากที่ภาครัฐควรให้ความสนใจ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด ในการดำเนินกิจการด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์ในด้านความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สมาชิกคาดหวังในเงินปันผลจากสหกรณ์ฯ แต่สมาชิกมีการลงทุนเพิ่มกับสหกรณ์ฯ อยู่ในลำดับสุดท้าย ซึ่งเห็นได้ชัดว่ามีความขัดแย้งกันอาจเป็นเพราะไม่มั่นใจสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้สมาชิกมีความไม่มั่นใจในผลกำไรและทำให้ได้รับเงินปันผลน้อยลง จึงลงทุนกับสหกรณ์น้อยลง ดังนั้นสหกรณ์ควรทำประมาณการผลประกอบการของสหกรณ์ล่วงหน้าทุกไตรมาส ครึ่งปี ตลอดทั้งปี และประมาณการผลกำไรเพื่อประกอบการตัดสินใจในการลงทุนให้กับสมาชิก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด เพียงแห่งเดียวเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรยกตัวอย่างสหกรณ์การเกษตรจากพื้นที่ใกล้เคียงมาศึกษาควบคู่กันหรือศึกษากับองค์กรในรูปแบบชุมชนสหกรณ์การเกษตร

2.2 ควรนำเอาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ในการศึกษาครั้งนี้ไปศึกษาผลกระทบต่อความสำเร็จของสหกรณ์ประเภทอื่นเช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน สหกรณ์ร้านค้า หรือ องค์กรอื่น ๆ ต่อไป

รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2561). *ประกาศกรมส่งเสริมสหกรณ์*. สืบค้นจาก <http://office.cpd.go.th/dfcs/index.php/2016-07-12-08-56-42/2016-07-13-06-45-01/2017-11-20-03-00-08>
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2563). *คำแนะนำการปฏิบัติงานเพื่อเสนอเข้ารับการคัดเลือกเป็นสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2563/2564*. สืบค้นจาก <http://office.cpd.go.th/dfcs/index.php/2016-07-12-08-56-42/2016-07-13-06-45-01/2017-11-20-03-00-08>
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2564). *ทำเนียบสหกรณ์ ณ 31 ธ.ค. 2564*. สืบค้นจาก <http://office.cpd.go.th/itc/index.php/infocpd/info-coop/directory-coop#year312564>
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2565). *สารสนเทศกรมส่งเสริมสหกรณ์*. สืบค้นจาก <https://www.cpd.go.th/information-cpd/info-data-cpd.html>
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (ม.ป.ป.). *กฎหมายสหกรณ์*. สืบค้นจาก <http://e-service.cpd.go.th/elib/listg1.asp>
- จรัสศรี ตีะนนท์, ทัศนา ศรีสุข, และณัฐ ศรีสุข. (2563). การศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 22(2), 1-11.
- ชุติพันธ์ แสงหวัง. (2564). การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สู่องค์การแห่งการเรียนรู้ในสหกรณ์การเกษตร. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 11(4), 800-813.
- ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ, ศรีธนา เลิศพุทธรักษ์, และอดิศักดิ์ จันทระประภาเลิศ. (2560). องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถเชิงธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสู่ความสำเร็จ. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 9(1), 23-38.

- ณัฐภูมิพล ฉัตรนิติกุล, และสมเดช มุงเมือง. (2563). การบริหารภาครัฐแนวใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการกำกับดูแลสหกรณ์เครดิตยูเนียน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(5), 1833 – 1844.
- ทวีชัย คำทวิ, พุฒิสวรรค์ เครือคำ, นครเรศ รังควัต, และพหล ศักดิ์ตะทัศน์. (2561). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรประตุป่า จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*, 36(1), 114–124.
- ม้วน สีสงค์, วิชิต อยู่อัน, รังสรรค์ ปิติปัญญา, สุจิตรา รอดสมบูรณ์, และวิลาวัลย์ ศิลปะศร. (2564). พลังขบวนการทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 23(2), 223–234.
- วีระโชติ ชูณหรั่งโรจน์. (2561). การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 11(3), 302–306.
- สหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด. (ม.ป.ป.). *ประวัติสหกรณ์การเกษตรหัวหิน จำกัด*. สืบค้นจาก <http://www.sahakornthai.com/huahin/index.php/2018-01-10-06-32-04/2018-01-10-06-35-58>
- สหพล สังข์เมฆ. (2563). *หลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- Ahmed, M. & Mesfin, H. (2017). The impact of agricultural cooperatives membership on the wellbeing of smallholder farmers: empirical evidence from eastern Ethiopia. *Agricultural and Food Economics*, 5(6), 1–20.
- Amene, T. (2017). Assessment of factors affecting performance of agricultural cooperatives in wheat market: The case of Gedeb Hasasa District, Ethiopia. *African Journal of Business Management*, 11(16), 393–414.
- Hakelius, K. (2018). Understanding the board of Swedish farmer cooperatives – Cases focusing on board composition and interaction patterns. *Journal of Co-operative Organization and Management*, 6(2), 45–52.
- Kulikov, I. & Minakov, I. (2019). Development Of Agricultural Production Cooperation In Russia: Issues and Prospects. *Scientific Papers Series Management*, 19(1), 247–254.

Supartha, W.G. & Saraswaty, A.N. (2019). The impact of entrepreneurial leadership on organizational performance a case of credit cooperatives in Bali Indonesia. *Journal of Engineering and Applied Sciences*, 14(1), 233–241.

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้สื่อประชาสัมพันธ์

ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

Information Perception and Use of Public Relation Media of Ban Lat

Agricultural Cooperative Limited Members

ณิชา เรียนชอบ^{1*} อรรถพล สืบพงศ์กร¹

Nicha Reanchob^{1*}, Auttapol Suebpongsakorn¹

(Received: February 4, 2022; Revised: April 9, 2022; Accepted: April 29, 2022)

บทคัดย่อ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ “โควิด-19” ตั้งแต่ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ต้องเผชิญกับปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการร่วมธุรกิจหรือใช้บริการสหกรณ์ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด 2) ศึกษาการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด 4) ศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด และ 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จำนวน 408 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการทดสอบแบบ t-test สถิติความแปรปรวนทางเดียว (One -way ANOVA) และการทดสอบไคสแควร์วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกอยู่ในระดับมาก สมาชิกรับรู้ข่าวสารด้านการใช้สินเชื่อ เงินฝากมากที่สุด การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกผ่านช่องทาง Website อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก ปัจจัย

¹คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Faculty of Economics, Kasetsart University

*Corresponding author. E-mail: nicha161080@gmail.com

ส่วนบุคคลของสมาชิกต่างก็มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิก

คำสำคัญ: การรับรู้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สื่อประชาสัมพันธ์

Abstract

Due to the epidemic situation of "Covid-19" since late 2019, members of Ban Lad Agricultural Cooperative Limited face the issue of information perception affecting the effectiveness of cooperative business or service participation. Therefore, the objectives of this study are: 1) to study the information perception of members, 2) to study members' public media usage, 3) to study the relationship between personal factors and the information perception of members, 4) to study the difference between personal factors and public media usage of members and 5) to study the relationship between the information perception and public media usage of members. Sample were 408 cooperative members calculated by stratified random sampling and quota sampling from each business category. The instrument is questionnaire. Data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested by t-test, One-way ANOVA and chi-square test for correlation analysis with 0.05 statistical significance. The results showed that the information perception among members is high. Members perceive information about loans and savings the most. The public media usage of members is high using website the most. Personal factors have a relation with the information perception of members. The different personal factors have difference in public media usage. The information perception is correlated with public media usage of members.

Keywords: Perception, Information perception, Public relation media

บทนำ

สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด เกิดขึ้นจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ในอดีตส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ขาดแคลนเงินทุน ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง จึงมีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรบ้านลาดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ใช้ชื่อว่า “สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด” ปัจจุบันมีสมาชิกสหกรณ์รวมทั้งสิ้น 12,636 คน การดำเนินธุรกิจ

ของสหกรณ์เป็นแบบอเนกประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกทำธุรกิจร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิก และชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ มีธุรกิจเพื่อช่วยเหลือสมาชิก ดังนี้ ธุรกิจเครดิต ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย/แปรรูป ธุรกิจตลาดกลาง ธุรกิจบริการ ธุรกิจการส่งเสริมการเกษตร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ สามารถก่อให้เกิดแรงกระตุ้นและความต้องการในการร่วมธุรกิจหรือใช้บริการของสหกรณ์ได้มากขึ้น แม้ว่าที่ผ่านมาจะมีการเพิ่มสื่อประชาสัมพันธ์ใหม่ ๆ เช่น ข้อความทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ (SMS) เฟซบุ๊ก (Facebook) อีเมล (E-mail) แอปพลิเคชันไลน์ (Line) ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้กับสมาชิกแล้วก็ตาม แต่สื่อประชาสัมพันธ์ที่สมาชิกของสหกรณ์ฯ ส่วนใหญ่เลือกใช้ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร คือ ผู้นำกลุ่มสมาชิก เนื่องจากสมาชิกให้ความเคารพ เชื่อใจและไว้วางใจในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในลักษณะการบอกต่อซึ่งมีความสะดวกและไม่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์มาใช้ในสื่อสาร แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ “โควิด-19” ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง 2565 การดำรงชีวิตเปลี่ยนไปจากวิถีเดิม ๆ เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคดังกล่าว ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ จำเป็นต้องอยู่บ้านมากขึ้น ทำให้เกิดการทำงานรูปแบบใหม่คือ Work from Home ส่งผลให้ผู้นำกลุ่มสมาชิกไม่สามารถเดินทางเข้าหาสมาชิกได้อย่างที่เคยปฏิบัติ ทำให้สมาชิกได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ทันต่อสถานการณ์หรือความต้องการของสมาชิก จนก่อให้เกิดความเสียหายกับพืชผลทางการเกษตร เหตุนี้เองสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด และผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญในศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิก เพื่อให้สหกรณ์ฯ สามารถพัฒนาและปรับปรุงสื่อประชาสัมพันธ์ใหม่ให้สอดคล้องกับการใช้งานของสมาชิกในปัจจุบัน ลดการพึ่งพาผู้นำกลุ่มสมาชิก และเพิ่มประสิทธิภาพข้อมูลข่าวสารให้ตรงกับความต้องการของสมาชิกเพื่อการรับรู้ที่เพียงพอและเท่าทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด
2. เพื่อศึกษาการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด
4. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

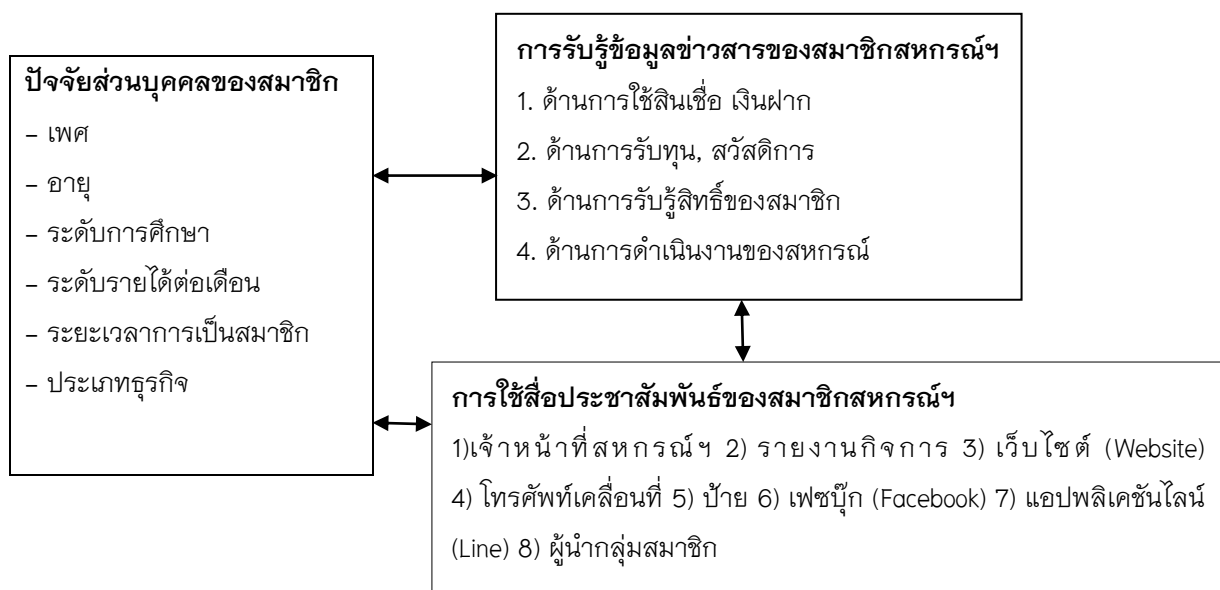
การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้ สหกรณ์การเกษตร เกิดจากผู้มีอาชีพทางการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพและช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือสมาชิกด้วยธุรกิจสินเชื่อให้แก่สมาชิก จัดหาสินค้ามาจำหน่าย รวบรวมผลผลิตมาจำหน่าย แปรรูปผลผลิตออกมาขาย ให้บริการและส่งเสริมการเกษตรต่าง ๆ ตลอดจนบริหารจัดการเงินทุนของสหกรณ์ ซึ่งมาจากการระดมหุ้น และสร้างความศรัทธาความเชื่อมั่นของสมาชิกเพื่อนำเงินมาฝากไว้กับสหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2562) โดยมีคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ส่งเสริมนโยบาย 1) ในการสร้างการรับรู้สู่สมาชิก การรับรู้คือกระบวนการที่บุคคลคัดเลือกจัดระเบียบและตีความสิ่งเร้าต่าง ๆ ให้เกิดเป็นภาพของสิ่งต่าง ๆ ในโลกอย่างมีความหมายสอดคล้องกัน (Schiffman & Kanuk, 2010) ดังนั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจึงหมายถึงการคัดเลือกและตีความข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของสมาชิก ที่ได้รับจากสหกรณ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ (ทวิชัย คาทวิ, พุฒิสวรรค์ เครือคำ, นครเรศ รังควัต, และพหลศักดิ์คะทัศน์, 2562) 2) บุรณการข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างการรับรู้ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารมีความทันสมัยรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์ สมาชิกสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ และ 3) พิจารณาประเด็นในการประชาสัมพันธ์ การคัดเลือกประเด็นนั้น สหกรณ์วางกรอบประเด็นที่สำคัญตามนโยบายการดำเนินงานของสหกรณ์ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารการใช้สินเชื่อ เงินฝาก การรับทุน, สวัสดิการ การรับรู้สิทธิของสมาชิก การดำเนินงานของสหกรณ์มากกว่า ซึ่งนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ การรับรู้และการตีความข้อมูลข่าวสารในแต่ละด้านของสมาชิกอาจแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของแต่ละบุคคล ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน คือ คุณสมบัติที่อยู่ในตัวของผู้รับสาร เช่น เพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา ความต้องการ คุณค่า ความสนใจ ประสบการณ์เดิม ปัจจัยภายนอก คือ คำแนะนำ คำสั่งสอน (ใจชนก ภาค้อต, 2555) ซึ่งการประชาสัมพันธ์ของสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดความไว้วางใจและมีความเชื่อถือและศรัทธาในองค์การ (นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์, 2556) ผ่านกระบวนการสื่อสารและการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมไปยังผู้รับสารเพื่อให้ผู้รับสารเกิดการ

รับรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีให้เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความร่วมมือตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการ (สุธัญญา กฤตาคม, 2561) สื่อประชาสัมพันธ์หรือตัวกลางที่ใช้ในการนำข่าวสารเรื่องราวจากสหกรณ์ไปสู่สมาชิก ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประเด็นเกี่ยวกับช่องทางสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสารของสมาชิก ว่าสื่อประชาสัมพันธ์ใดที่มีความเหมาะสมและเกิดประสิทธิผลกับสมาชิก ในการสร้างการรับรู้ โดยนำแนวคิดของ อรุณรัตน์ ชินวรรณ (2553) แบ่งสื่อออกมาเป็นสื่อหลัก ๆ ที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์เพียงไม่กี่ชนิดเพราะบางสื่ออาจจะเหมาะสมกับงานทางด้านโฆษณามากกว่า นำมาปรับใช้เป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งได้แบ่งประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ออกเป็น 5 ประเภท สามารถจำแนกได้ดังนี้ 1) สื่อบุคคล (Personal media) ได้แก่ ผู้นำกลุ่มสมาชิก เจ้าหน้าที่สหกรณ์ 2) สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed media) ได้แก่ รายงานกิจการ 3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics media) ได้แก่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ 4) สื่อเฉพาะกิจ (Specialized media) ได้แก่ ป้ายประกาศ และ 5) สื่อใหม่ (New media) ได้แก่ แอปพลิเคชันไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก Facebook เว็บไซต์ Website

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก
2. ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกต่างกันมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกแตกต่างกัน
3. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิก

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) และตามด้วยการสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสมาชิกของกลุ่มทุกประเภท แบ่งตามประเภทของธุรกิจของสหกรณ์ฯ ทั้ง 6 ธุรกิจ คือ ธุรกิจเครดิต ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย/แปรรูป ธุรกิจตลาดกลาง ธุรกิจบริการ ธุรกิจการส่งเสริมการเกษตร ธุรกิจละ 68 คน โดยเลือกสุ่มแบบบังเอิญ คือเจอใครก็เลือกจนครบตามจำนวนที่ต้องการ ใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ซึ่งคำนวณจากสมาชิกสหกรณ์ฯ จำนวน 12,636 คน กำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 รวมกลุ่มตัวอย่าง 408 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มสมาชิกที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทดลองหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.89 ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ และประเภทธุรกิจ โดยใช้แบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) 2) การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกหรือช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์ฯ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯ รายงานกิจการ เว็บไซต์ (Website) โทรศัพท์เคลื่อนที่ ป้ายประชาสัมพันธ์ เฟซบุ๊ก (Facebook) แอปพลิเคชันไลน์ (Line) และผู้นำกลุ่มสมาชิก 3) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในการเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ และการร่วมธุรกิจกับสหกรณ์ฯ ได้แก่ ข้อมูลด้านการใช้สินเชื่อ เงินฝาก ด้านการรับทุน สวัสดิการ ด้านการรับรู้สิทธิ์ของสมาชิก และด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ โดยผู้วิจัยออกแบบประเมินผลเป็น 5 ระดับ ของ Likert Scale และ 4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำหนังสือถึงสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากสมาชิก โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามให้แก่สมาชิก และขอความร่วมมือให้ข้อมูลซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธได้ โดยจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ
2. เก็บแบบสอบถามคืนจากสมาชิกสหกรณ์ฯ หลังจากตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสอบถาม
3. สร้างคู่มือการลงรหัสและนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ ต่อเดือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และประเภทธุรกิจ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกและการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก ใช้สถิติการทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
4. ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกที่ต่างกันมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
5. ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิก ใช้สถิติการทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 59.1) อายุ 45-54 (ร้อยละ 39.0) การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 54.40) รายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท/เดือน

(ร้อยละ 29.40) ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์มากกว่า 9 ปี (ร้อยละ 58.80) ประเภทธุรกิจที่สมาชิกเข้าร่วมกับสหกรณ์ที่มากที่สุดคือ ธุรกิจการให้กู้เงิน การรับฝากเงิน (ร้อยละ 95.60)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในภาพรวม

ข้อมูลข่าวสาร	ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	ลำดับที่
ด้านการใช้สินเชื่อ เงินฝากจากสหกรณ์	4.29	0.64	มากที่สุด	1
ด้านการรับทุน สวัสดิการ	4.03	0.89	มาก	4
ด้านการรับรู้สิทธิ์ของสมาชิก	4.09	0.79	มาก	3
ด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ	4.23	0.62	มากที่สุด	2
รวม	4.16	0.64	มาก	

จากตารางที่ 1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจัดอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ ด้านการใช้สินเชื่อ เงินฝากจากสหกรณ์ จัดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.29$) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ ($\bar{x} = 4.23$) ด้านการรับรู้สิทธิ์ของสมาชิก ($\bar{x} = 4.09$) และด้านการรับทุน สวัสดิการ ($\bar{x} = 4.03$) ตามลำดับ

การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิการเกษตรบ้านลาด จำกัด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

สื่อประชาสัมพันธ์	ระดับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	ลำดับที่
เจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯ	4.02	1.18	มาก	5
รายงานกิจการ	3.95	1.00	มาก	6
เว็บไซต์ (Website)	4.61	0.61	มากที่สุด	1
โทรศัพท์เคลื่อนที่	4.29	0.85	มากที่สุด	3
ป้ายประชาสัมพันธ์	4.33	1.01	มากที่สุด	2
เฟซบุ๊ก (Facebook)	4.07	1.07	มาก	4
แอปพลิเคชันไลน์ (Line)	3.62	1.25	มาก	7
ผู้นำกลุ่มสมาชิก	3.24	1.35	ปานกลาง	8
รวม	4.02	0.67	มาก	

จากตารางที่ 2 ระดับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ จัดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$) ป้ายประชาสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.33$) โทรศัพท์เคลื่อนที่ ($\bar{x} = 4.29$) เฟซบุ๊ก ($\bar{x} = 4.07$) เจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯ ($\bar{x} = 4.02$) รายงานกิจการ ($\bar{x} = 3.95$) ไลน์ (Line) ($\bar{x} = 3.62$) ผู้นำกลุ่มสมาชิก ($\bar{x} = 3.24$)

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกับระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร	ปัจจัยส่วนบุคคล									
	เพศ		อายุ		ระดับการศึกษา		ระดับรายได้ต่อเดือน		ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	
	Chi-Square	P-Value	Chi-Square	P-Value	Chi-Square	P-Value	Chi-Square	P-Value	Chi-Square	P-Value
ด้านการใช้สินเชื่อเงินฝาก	20.33	0.00*	119.77	0.00*	27.58	0.00*	148.97	0.00*	95.57	0.00*
ด้านการรับทุน,สวัสดิการ	56.62	0.00*	120.96	0.00*	102.15	0.00*	148.98	0.00*	76.80	0.00*
ด้านการรับรู้สิทธิ์ของสมาชิก	67.14	0.00*	124.26	0.00*	46.35	0.00*	144.80	0.00*	65.36	0.00*
ด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ	6.05	0.00*	65.97	0.00*	18.45	0.00*	100.98	0.00*	62.29	0.00*
รวม	33.58	0.00*	53.64	0.00*	31.99	0.00*	136.01	0.00*	70.35	0.00*

จากตารางที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ทั้งภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกที่ต่างกันสมาชิกสหกรณ์
มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่ต่างกัน แสดงผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกับการใช้สื่อ
ประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ของสมาชิก	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	อายุ	ระดับ การศึกษา	ระดับรายได้ต่อ เดือน	ระยะเวลาการ เป็นสมาชิก
	T	F	F	F	F
เจ้าหน้าที่สหกรณ์	5.06*	6.91*	39.38*	11.07*	6.67*
รายงานกิจการ	5.31*	33.18*	32.74*	33.71*	15.71*
เว็บไซต์	1.30*	4.50*	12.19*	10.83*	9.43*
โทรศัพท์เคลื่อนที่	4.13*	11.18*	15.42*	13.95*	7.25*
ป้าย	3.63*	4.14*	25.68*	9.12*	1.70
เฟซบุ๊ก	7.20*	11.89*	75.00*	14.85*	5.82*
ไลน์ (Line)	4.34*	5.28*	12.48*	2.66*	3.20*
ผู้นำกลุ่มสมาชิก	3.45*	16.99*	18.43*	4.80*	6.78*
รวม	4.99	16.83*	42.12*	16.62*	5.57*

หมายเหตุ: T คือ t-test, F คือ F-test , * คือ p-value ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่มีระดับรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ต่างกัน มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกัน ยกเว้นการใช้สื่อประชาสัมพันธ์โดยใช้ป้ายประชาสัมพันธ์

การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับ
การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์ฯ แสดงผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์กับการใช้สื่อ
ประชาสัมพันธ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

การใช้สื่อ ประชาสัมพันธ์ของ สมาชิก	ด้านการใช้สินเชื่อ เงินฝากจาก สหกรณ์		ด้านการรับทุน, สวัสดิการ		ด้านการรับรู้ สิทธิ์ของสมาชิก		ด้านการดำเนินงาน	
	Chi- Square	P-Value	Chi- Square	P- Value	Chi- Square	P- Value	Chi- Square	P-Value
เจ้าหน้าที่สหกรณ์	220.91	0.00*	174.02	0.00*	148.88	0.00*	102.31	0.00*
รายงานกิจการ	308.99	0.00*	136.83	0.00*	197.93	0.00*	195.64	0.00*
เว็บไซต์	589.90	0.00*	208.87	0.00*	160.98	0.00*	444.56	0.00*
โทรศัพท์เคลื่อนที่	356.68	0.00*	256.85	0.00*	323.79	0.00*	262.77	0.00*
ป้าย	348.10	0.00*	434.92	0.00*	205.50	0.00*	127.68	0.00*
เฟซบุ๊ก	294.66	0.00*	577.08	0.00*	215.75	0.00*	168.17	0.00*
ไลน์ (Line)	58.54	0.00*	73.33	0.00*	214.58	0.00*	111.82	0.00*
ผู้นำกลุ่มสมาชิก	130.15	0.00*	152.28	0.00*	122.51	0.00*	126.34	0.00*
รวม	581.74	0.00*	302.55	0.00*	308.69	0.00*	498.15	0.00*

จากตารางที่ 5 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิก ด้านการใช้สินเชื่อ เงินฝาก
จากสหกรณ์ ด้านการรับทุน สวัสดิการ ด้านการรับรู้สิทธิ์ของสมาชิก ด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ
ด้านประสิทธิภาพของข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิก
ทั้งภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกจัดอยู่ในระดับมาก โดยมีการรับรู้ด้านการใช้สินเชื่อ
เงินฝากจากสหกรณ์มากที่สุด สอดคล้องกับประเภทของธุรกิจที่มีสมาชิกเข้าร่วมธุรกิจมากที่สุด คือ
ธุรกิจการให้กู้เงิน การรับฝากเงิน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานการณ์การแพร่
ระบาดของโควิด-19 ที่เป็นตัวกระตุ้นให้ต้องติดตามข่าวสารด้านการใช้สินเชื่อ เงินฝากมากขึ้น เพื่อการ

วางแผนทางการเงินล่วงหน้าและเมื่อพิจารณาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในทุกด้าน เรียงตามลำดับประเภทข้อมูลข่าวสารที่สมาชิกรับรู้ ได้แก่ 1) การรับรู้ด้านการใช้สินเชื่อ เงินฝาก 2) ด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ 3) ด้านการรับรู้สิทธิของสมาชิก 4) ด้านการรับทุน สวัสดิการ เห็นได้ว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ อยู่ในลำดับที่ 2 ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นการแสดงให้เห็นได้ว่าไม่ได้มีเพียงแต่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์เท่านั้นที่สมาชิกต้องการ สมาชิกยังต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกับสหกรณ์ฯ โดยเฉพาะการเข้าร่วมการประชุมใหญ่เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ ด้วยตนเอง ตามบทบาทในฐานะเป็นเจ้าของสหกรณ์ฯ (Follet อ้างถึงใน ญัตติชุดา วิจิตรจามรี, 2558) ที่เห็นว่ามนุษย์มิได้มีแต่แรงจูงใจทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้นแต่ยังต้องการความรู้สึกการมีคุณค่าในตนเองและการพัฒนาศักยภาพของตนเองด้วย ดังนั้นสหกรณ์ฯ สามารถใช้โอกาสนี้สร้างอุดมการณ์ในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ฯ ที่ไม่ใช่เฉพาะด้านผลประโยชน์ แต่ต้องรวมไปถึงด้านอื่น ๆ เช่น การประเมิน การติดตามผลการควบคุมตรวจตรา การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสหกรณ์ฯ ด้วยผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกมีความผูกพันและให้ความสำคัญกับสหกรณ์ฯ มิได้มุ่งที่จะแสวงหาผลประโยชน์จากสหกรณ์ฯ เพียงอย่างเดียว ทำให้การสื่อสารระหว่างสหกรณ์ฯ กับสมาชิกทำได้ง่ายขึ้น เนื่องจากสมาชิกพร้อมที่จะรับข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์ฯ อยู่แล้ว

2. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สมาชิกส่วนใหญ่ใช้สื่อประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ (Website) มากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเว็บไซต์ (Website) ของสหกรณ์ฯ มีการให้ข้อมูลละเอียดครบถ้วน มีการแบ่งหมวดหมู่ของข้อมูลข่าวสารการให้บริการในแต่ละธุรกิจ มีการอัปเดตข้อมูลและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำ สมาชิกสามารถเข้าถึงข้อมูลได้บ่อยครั้งเท่าที่ต้องการ และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้สมาชิกต้องใช้เวลากับสื่อต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน และคาดว่าในอนาคตจะมีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อย ๆ (พัทธ์พสุตม์ สาธนูวัฒน์, 2563) การเข้าใช้งานสื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) เว็บไซต์ 2) บ้าย 3) โทรศัพท์เคลื่อนที่ 4) เฟสบุ๊ก 5) เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จะเห็นได้ว่าลำดับที่ 1-4 นั้นมีใช้สื่อบุคคลเพื่อเป็นการเว้นระยะห่างและหลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ชุมชน ดังนั้นการใช้สื่อประชาสัมพันธ์กลุ่มผู้นำกลุ่มสมาชิกของสมาชิกซึ่งเป็นสื่อบุคคลจึงมีระดับการใช้น้อยที่สุด

3. ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ การเกษตรบ้านลาด จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ฯ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ ส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์ฯ ดังนี้

3.1 เพศ ของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์ฯ ทั้งนี้อาจต้องการรับรู้ไม่เหมือนกันเนื่องจากผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิดเห็น และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะสังคมและวัฒนธรรมได้คาดหวังและกำหนดบทบาทของแต่ละเพศนั้นไว้ต่างกัน แต่ผลจากการรับรู้อาจใกล้เคียงกันเนื่องจากสหกรณ์ฯมิได้กำหนดรูปแบบของข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาในภาพรวมไม่ได้มีการเฉพาะเจาะจงไปในเพศใดเพศหนึ่ง

3.2 อายุ ของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์ฯ สมาชิกที่มีวัยต่างกันมักมีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปสมาชิกวัยกลางคนและสูงอายุมักจะคิดถึงเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทำให้สนใจที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการรับทุน สวัสดิการ ในขณะที่สมาชิกหนุ่มสาวจะสนใจเรื่องการศึกษา ความเสมอภาคในสังคมและสร้างฐานะให้มั่นคง การรับรู้ข่าวสารด้านการใช้สินเชื่อ เงินฝากและด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ จึงเป็นสิ่งที่สมาชิกกลุ่มนี้ต้องการ

3.3 ระดับการศึกษาและระดับรายได้ของสมาชิกสามารถอธิบายความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์ฯไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้ที่มีรายได้สูงนั้นมักมีการศึกษาสูง มีความสำเร็จในการประกอบอาชีพ มีความคิดก้าวหน้าทำให้มีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้หาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์เสมอ การรับรู้จึงจำเป็นสำหรับสมาชิกในกลุ่มนี้

3.4 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ ของสมาชิกแต่ละท่านมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์ฯในแต่ละด้านไม่เท่ากันทั้งนี้จะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนปีในการเข้าเป็นสมาชิก เช่น สมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกมานานอาจต้องการรับรู้ด้านการรับรู้สิทธิของสมาชิกน้อยลง เนื่องจากมีการสะสมข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจากการรับรู้มาอย่างยาวนาน

ทั้งหมดนี้การแปลความหมายจะเกิดขึ้นหลังจากที่ร่างกายสัมผัสสิ่งเร้า สมอจะทำหน้าที่เป็นสื่อในการแปลความหมายและตีความออกมาเป็นการรับรู้และความเข้าใจ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดนั้น จะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวของผู้รับ เช่น เพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์เดิม ความต้องการ คุณค่า ความสนใจ และค่านิยมที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล (ใจชนก ภาคออต, 2555)

4. ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกที่แตกต่างกันมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาระดับความแตกต่างพบว่า

4.1 เพศ ที่แตกต่างของสมาชิกมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกันเพศชายและเพศหญิง อาจมีความเชี่ยวชาญในการใช้งานสื่อแต่ละประเภทแตกต่างกันอาจผลเนื่องมาจากความถนัดในการใช้อุปกรณ์ที่ต่างกัน

4.2 อายุ ที่แตกต่างกันของสมาชิกมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกันผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์น้อยกว่าสมาชิกช่วงอายุอื่น ๆ และเพิ่มมากขึ้นตามแต่ละช่วงอายุ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ผู้นำกลุ่มสมาชิก ของสมาชิกที่มีช่วงอายุ 45 จนถึง 64 ปี จะพึ่งพาผู้นำกลุ่มสมาชิกมากกว่าสมาชิกในช่วงอายุอื่น ๆ เนื่องจากสมาชิกที่อยู่ในช่วงปลายของการทำงาน จนถึงวัยเกษียณ กลุ่มนี้อยู่ในช่วงวัยที่เทคโนโลยียังเข้ามาไม่มากนัก มีการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย มักเชื่อข่าวสารจากการบอกเล่า บอกต่อ ใช้ในการพูดคุยกันมากกว่า

4.3 ระดับการศึกษา ที่แตกต่างของสมาชิกมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกันสมาชิกที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรีน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า โดยเฉพาะสื่อที่ต้องใช้อุปกรณ์ในการเข้าถึงสื่อเนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะได้รับฝึกฝนการใช้งานตั้งแต่ตอนที่ศึกษาอยู่อย่างต่อเนื่อง

4.4 ระดับรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกันของสมาชิกมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกันสมาชิกที่รายได้สูงจะมีการใช้งานสื่อประชาสัมพันธ์มากกว่าสมาชิกที่มีรายได้น้อยเนื่องจากสามารถจัดหาอุปกรณ์ในการเข้าถึงสื่อประเภทต่าง ๆ ได้มากกว่าสมาชิกที่มีรายได้น้อย ดังนั้น สื่อประชาสัมพันธ์ป้าย จึงเป็นสื่อที่สมาชิกมีการใช้งานอยู่ในลำดับที่ 2 เนื่องจากสมาชิกสามารถใช้งานได้โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์

4.5 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้สมาชิกมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทป้ายประชาสัมพันธ์ ต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ป้ายประชาสัมพันธ์ สามารถเผยแพร่ได้สะดวกและกว้างขวาง เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทุกพื้นที่ไม่ว่าสมาชิกจะมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ กี่ปี การใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ก็ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดที่ติดตั้งหรือบริเวณที่ต้องผ่านไปมามากกว่านั่นเอง

สอดคล้องกับแนวคิดการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์จะมีความแตกต่างกันตามลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาในการทำงาน (จิตติ สิงห์คง, บุษบา สุธีธร, และอัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2563) สหกรณ์ฯ สามารถนำผลการศึกษามาพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มสมาชิกยิ่งทำให้สิ่งที่สหกรณ์ฯ สื่อสารเผยแพร่ออกไปสู่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เพิ่มภาระทั้งในเรื่องเวลา อุปกรณ์ และการใช้งานที่ยุ่งยากให้กับสมาชิกอีกด้วย

5. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายถึง การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกมีผลกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์ ดังนั้นถ้าสหกรณ์ฯ ต้องการที่จะสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ รวมถึงต้องการเพิ่มการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้กับสมาชิกไม่ว่าจะด้านใดก็ตาม สิ่งสำคัญที่สหกรณ์ฯ ต้องพิจารณาถึงปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ฯ ดังที่ได้กล่าวไว้ในอภิปรายผลการศึกษาในข้อที่ 1 ถึง 4 โดยไม่ลืมคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมหรือสถานการณ์ปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสมาชิกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดโจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Klapper อ้างถึงใน พัทธนันท์ เต็ดแก้ว, 2552) ซึ่งได้กล่าวว่า บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสาร จากแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย ตามความสนใจหรือความต้องการของตน เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

สรุปผลการวิจัย

ที่ผ่านมา สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด มีวิธีการสื่อสารกับสมาชิกผ่านสื่อประชาสัมพันธ์หลายช่องทางเพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอแก่สมาชิก แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เกิดวิกฤตการสื่อสารผ่านกลุ่มผู้นำทางการเกษตร ซึ่งจากผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าสมาชิกมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมากโดยมีการรับรู้ด้านการใช้สินเชื่อเงินฝากมากที่สุด และสมาชิกมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ผ่านทางสื่อประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ (Website) มากที่สุด และกลุ่มผู้นำทางการเกษตรเป็นลำดับสุดท้าย ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และมีผลให้สมาชิกใช้งานสื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกันออกไป ฉะนั้น เพื่อให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกเกิดประโยชน์สูงสุด สหกรณ์ฯ ควรจะส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ (Website) อย่างสม่ำเสมอ พึงพากลุ่มผู้นำทางการเกษตรในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้น้อยลง นำปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกร่วมพิจารณาในปรับปรุงเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารให้น่าสนใจ เข้าใจง่ายและเพียงพอ ตรงตามความต้องการของสมาชิก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกจัดอยู่ในระดับมาก เห็นได้ว่าสมาชิกมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นสหกรณ์ฯ ควรมีการวางแผนการนำเสนอข้อมูลให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกโดยเฉพาะการรับรู้ด้านการใช้สินเชื่อเงินฝาก เพิ่มข้อมูลที่เป็นประโยชน์

รวดเร็วทันความต้องการและช่วยบรรเทาปัญหาได้ เพิ่มความหลากหลายของข้อมูล เพื่อกระตุ้นให้มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มากขึ้น สำนักรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นประจำเพื่อป้องกันมิให้เกิดการตกหล่นของข้อมูลข่าวสารจนเกิดความเสียหายกับสมาชิก

1.2 จากผลการศึกษาพบว่าจากสถานการณ์ Covid -19 ทำให้การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิกเปลี่ยนมาใช้สื่อเว็บไซต์ (Website) เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นสหกรณ์ฯ ควรมีการพัฒนาเว็บไซต์ (Website) เพื่อให้สมาชิกสามารถใช้งานได้ง่ายขึ้น ลดบทบาทกลุ่มผู้นำสมาชิกในการเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ลง และเลือกผสมผสานสื่อให้เหมาะสมกับปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกมากกว่าการเลือกใช้สื่อใดสื่อหนึ่งเพียงอย่างเดียวในการสร้างการรับรู้ให้กับสมาชิก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรให้มีการศึกษาค่าใช้จ่ายที่สหกรณ์ใช้ในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์และศึกษาผลลัพธ์ความคุ้มค่าที่สมาชิกได้รับจากข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์

2.2 ควรให้มีการศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกจากการใช้สื่อประชาสัมพันธ์และศึกษาความพึงพอใจของข้อมูลข่าวสารที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์

2.3 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของสมาชิก ซึ่งจะศึกษาในส่วนของระดับในการใช้งาน การทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเชิงคุณภาพมีการสัมภาษณ์ถึงลักษณะการใช้งานสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2562). สารสนเทศน่ารู้ทางการเงินสหกรณ์การเกษตร ประจำปี 2562. สืบค้นจาก www.cad.go.th
- ใจชนก ภาคอืด. (2555). การรับรู้และการมีส่วนร่วมของบุคลากรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการพัฒนาคุณภาพสถาบันสู่ความเป็นเลิศ ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐชชุดา วิจิตรจามรี. (2558). การสื่อสารในองค์การ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทวีชัย คำทวิ, พุฒิสวรรค์ เครือคำ, และพหล ดักดีตะทัศน์. (2562). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรประตูป่า จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร, 36(1), 114-124.

- ธิตติ สิงห์คง, บุษบา สุธีธร, และอัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2563). การเปิดรับสื่อความต้องการข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ภายในและความผูกพันที่มีต่อองค์การของบุคลากรมหาวิทยาลัยนครสวรรค์. *Journal of Communication Arts of STOU*, 9(1), 84–96.
- นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์. (2556). คิด พูด ทำประชาสัมพันธ์อย่างไรให้โดนใจผู้รับ. กรุงเทพฯ: บุ๊คส์ ทู ยู.
- พัทธนันท์ เด็ดแก้ว. (2552). การเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศเกาหลีจากสื่อมวลชนที่มีผลต่อค่านิยมและ พฤติกรรมการบริโภคสินค้าเกาหลีของประชาชนกรุงเทพมหานคร. *Journal of Business, Economics and Communications*, 6(1), 24–40.
- พัทธ์พสุตม์ สาธุณวัฒน์. (2563). พลังสื่อมวลชนในสื่อสังคมออนไลน์. *Journal of Management Science Review*, 21(2), 191–200.
- สุธัญญา กฤตาคม. (2561). ความพึงพอใจการรับชมดิจิทัลทีวีหลังการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลทีวีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. *Journal of Roi Et Rajabhat University*, 12(2), 3–12.
- อรุณรัตน์ ชินวรรณ. (2553). *สื่อประชาสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: วี. พรินท์(1991).
- Schiffman, L., & Kanuk, L.L. (2010). *Consumer Behavior*. United State of America: Pearson Education, Inc.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rded.). New York: Harper and Row Publications.

การพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้

Development of Potential Model for Halal Food Community Enterprise

Managers in Southern Border Provinces

วสันต์ พลาชัย^{1*} ธีรวิทย์ บุญยโสภณ¹ สมนึก วิสุทธิแพทย์¹ สุชาติ เชียงจีน¹

Wasan Palasai^{1*}, Teravuti Boonyasopon¹, Somnoek Wisuttiapet¹, Suchart Siengchin¹

(Received: May 5, 2022; Revised: May 19, 2022; Accepted: May 25, 2022)

บทคัดย่อ

เพื่อศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ และเพื่อพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย โดยผู้ให้ข้อมูลหลักคือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน คัดเลือกแบบเจาะจงเลือกในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา สตูล โดยแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญระดับนโยบาย 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการปฏิบัติ และ 3) กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาล โดยวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การสกัดความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พร้อมด้วยการจัดทำความถี่ของประเด็นแนวโน้ม รอบที่ 2 และรอบที่ 3 มีขั้นตอน 1) การคำนวณค่ามัธยฐาน โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป 2) การคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างค่าฐานนิยม กับค่ามัธยฐาน และ 3) การคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ ไม่เกิน 1.50 และจัดสนทนากลุ่มย่อยซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้น 13 ท่าน โดยได้ผลจากการประเมินทั้งสิ้น 3 องค์ประกอบหลัก และ 28 องค์ประกอบย่อย คือ 1) ด้านความรู้ มี 5 องค์ประกอบย่อย 2) ด้านทักษะมี 7 องค์ประกอบย่อย และ 3) ด้านคุณลักษณะมี 16 องค์ประกอบย่อย

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ ศักยภาพผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาล จังหวัดชายแดนใต้

¹คณะพัฒนารัฐกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

¹Faculty of Business and Industrial Development, King Mongkuts University of Technology North Bangkok

*Corresponding author. E-mail: wasan_palasai@hotmail.com

Abstract

This study aimed to study components of potential managers for halal food community enterprise and to develop potential model for community managers of halal food in southern border provinces. Delphi technique was used in the research. Data were collected from 21 key informants located in Yala, Pattani, Narathiwat, Songkhla and Satun, selected by purposive sampling. The key informants consisted of 3 groups: 1) Policy level group, 2) Practitioner level group and 3) Halal food community entrepreneurs. The first data analysis was carried out with content analysis. The second and third analysis were analyzed as follows: 1) Median calculation by selecting the data which is shown the median more than 3.50, 2) Calculation the difference between the base values and median and 3) Calculation of range between the quartile which is less than 1.50. Last, focus group was conducted with 13 experts showing the components of potential managers in 3 main components and 28 subcomponents: 1) Knowledge including 5 subcomponents, 2) Skills including 7 subcomponents and 3) Attributes including 16 subcomponents.

Keywords: Development model, Manager potential, Halal food community enterprises, Southern border provinces

บทนำ

ร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) พบว่า อุตสาหกรรมและบริการ ที่มีการผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่ เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งในภาคการผลิต ภาคการบริการ และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภค โดยการพัฒนาของอุตสาหกรรมใหม่ 5 กลุ่มหลักที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ได้แก่ กลุ่มของอาหาร การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ, กลุ่มของเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะและระบบเครื่องกลที่ควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์, กลุ่มของสาธารณสุขและเทคโนโลยีทางการแพทย์, กลุ่มของดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ เทคโนโลยีสมองกลและระบบอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ และกลุ่มของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ทางด้านวัฒนธรรม (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), 2561)

การพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพของไทยในช่วงระยะที่สอง ปี 2555-2564 มุ่งเน้นเป้าหมายในด้านอาหารและการเกษตร ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจรวมถึงองค์ประกอบภาพรวมของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อการเกษตรไทย เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยต้องอาศัยกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญหรือกลุ่มเป้าหมายหลัก 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ท้องถิ่นชุมชน (Community),

กลุ่มด้านวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and medium enterprises: SMEs), กลุ่มด้านวิสาหกิจขนาดใหญ่ (Large enterprises: LEs) และการวิจัยนวัตกรรมของชุมชน (Research and innovation community) (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2560)

ในการพัฒนาอุตสาหกรรมตามมาตรฐานของสินค้าเกษตรและอาหาร มุ่งเน้นความสำคัญด้านของอาหารและความปลอดภัย (Food safety) ตั้งแต่วัตถุดิบต้นน้ำและสร้างความเข้มแข็งของห่วงโซ่อุปทานอาหาร โดยวางแผนการผลิตสินค้าทางการเกษตรให้เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน โดยใช้ประโยชน์จากภาคเกษตรและพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน โดยการนำวิจัยด้านตลาดสินค้าเฉพาะกลุ่ม เช่น อาหารฮาลาลอินทรีย์ อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงและส่งเสริมการพัฒนาผลิตภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ด้านการนำเข้าสินค้าอาหารและการลงทุนให้มีความชัดเจนขึ้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการอาหารไทย โดยมีการใช้ประโยชน์จากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในการรายงานประเมินสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย ให้มีศักยภาพทางด้านวัตถุดิบและการผลิตเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลให้มีประสิทธิภาพ จากประเด็นสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงก่อให้เกิดการกระตุ้นธุรกิจทางด้านอาหารและการเกษตรมากยิ่งขึ้น เนื่องจากธุรกิจด้านอาหารที่มีความเฉพาะเจาะจงและโดดเด่นทางการตลาดในจังหวัดชายแดนใต้ภายในกลุ่มธุรกิจอาหารฮาลาล โดยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในด้านการตลาดและมีแนวโน้มด้านการจำหน่ายเพื่อขยายไปสู่ต่างประเทศ ส่งผลให้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในจังหวัดชายแดนใต้เป็น “ศูนย์กลางอาหารฮาลาล” เพราะถือเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีความเหมาะสมทางด้านศักยภาพ รวมทั้งยังมีภูมิประเทศและโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถพัฒนาอาหารฮาลาลเพื่อส่งเสริมการตลาดและสามารถมีการจัดจำหน่ายได้ทั่วไปทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ โดยผู้ประกอบการผลิตอาหารภายในจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มเฉพาะแม่บ้านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) แต่ด้วยขนาดขององค์กร ทำให้องค์กรขาดปัจจัยสำคัญซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จทางธุรกิจในด้านแผนกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และด้านกระบวนการผลิตที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงด้านผู้บริหารและการบริหารจัดการในด้านความรู้ความสามารถและศักยภาพภาวะการเป็นผู้นำ และปัจจัยด้านบุคคล ซึ่งปัจจัยทางด้านองค์กรจะส่งผลต่อการปรับตัวการขยายตลาดในประเทศมาเลเซีย เพื่อนำไปสู่การสร้างโอกาสทางธุรกิจ ดังนั้นการพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ จึงเป็นสิ่งที่ควรตระหนักและให้

ความสำคัญในการพัฒนาซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและสามารถยกระดับศักยภาพสถานประกอบการเพื่อเป็นศูนย์กลางอาหารฮาลาลระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

คำว่า Competency ในภาษาไทยแปลได้หลากหลายความหมาย เช่น สมรรถภาพและสมรรถนะ ทางด้านความสามารถ คำว่า สมรรถนะ (สะ-มัด-ละ-นะ) แปลว่า ความสามารถ ตามที่ระบุไว้ใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 โดยคำว่า ความสามารถ ในแนวคิดทางด้านของ จิตวิทยา มักจะใช้คำว่า Ability ซึ่งมีความหมายว่า ความเหมาะสมของบุคคลในด้านการดำเนินงานหรือ ความสามารถของบุคคลในด้านการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง แนวคิดในการวัดผลและประเมินผล เป็นรายบุคคล มักใช้คำว่า Potential โดยจะเน้นขีดความสามารถในการดำเนินงานของบุคคลให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด และแนวคิดทางด้านวิทยาการจัดการ มักใช้คำว่า Core Competency มีความหมายว่า การประสบความสำเร็จที่เกิดจากความสามารถหลักของธุรกิจ และคำว่า สมรรถภาพ (Capability) มีความหมายว่า คุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่มีความต้องการในด้านศักยภาพการเรียนรู้ ด้านทักษะวิชาชีพ รวมถึงในด้านความสามารถที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ (दनัย เทียนพุด, 2548) ทางด้าน สุกัญญา รัตมิตธรรมโชติ (2549) ได้มีการใช้คำว่า Competency เช่นเดียวกันกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ที่มีการใช้คำว่า สมรรถนะ แทนคำว่า Competency โดย ณรงค์วิทย์ แสงทอง (2547) มีการให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า คำว่า Competency มีองค์ประกอบที่แตกต่างกันทั้งในด้านของพฤติกรรม ความรู้ ความเชื่อ ทักษะ รวมถึงอุปนิสัยของแต่ละบุคคลด้วย ซึ่ง Competency จะช่วยในการจัดระเบียบขององค์ประกอบต่าง ๆ ให้มีความเป็นระบบ ทำให้สามารถมองเห็นภาพรวมได้อย่างชัดเจนมากขึ้น แนวคิดของ McClelland มีการให้ความหมาย แสดงถึงความสัมพันธ์องค์ประกอบของสมรรถนะ ที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมและเกิดผลลัพธ์ ของงานที่ดี ซึ่ง Hay Group (2548) ได้ให้ความหมายว่า สมรรถนะ คือแบบแผนของความสามารถ พฤติกรรมและคุณลักษณะที่ควรมีในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ สำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและการพัฒนาองค์การ มีการนำมาใช้เพื่อให้สมาชิกในองค์การพัฒนานตนเองและ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพตามที่องค์การต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคต ให้ความเห็นว่า

สมรรถนะเป็นกลุ่มความสามารถที่มีอยู่ในตัวของบุคคล ซึ่งกำหนดพฤติกรรมบุคคลเพื่อให้ตรงตามเป้าหมายและมุ่งมั่นไปสู่ผลลัพธ์ภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์การ ซึ่งกรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข (2548) กล่าวว่า สมรรถนะ คือความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ที่มีความจำเป็นในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ โดยสุกัญญา รัตมิตรรมโชติ (2549) ได้กล่าวถึงคำว่า สมรรถนะ คือ ทักษะความรู้ และคุณลักษณะของบุคคล ที่ทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานของตนเองได้ดีกว่าบุคคลอื่น จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

ประเภทวิสาหกิจชุมชนมีนักวิชาการได้ให้นิยามไว้ดังนี้

จินตนา กาญจนวิสุทธิ (2558) โดยกล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

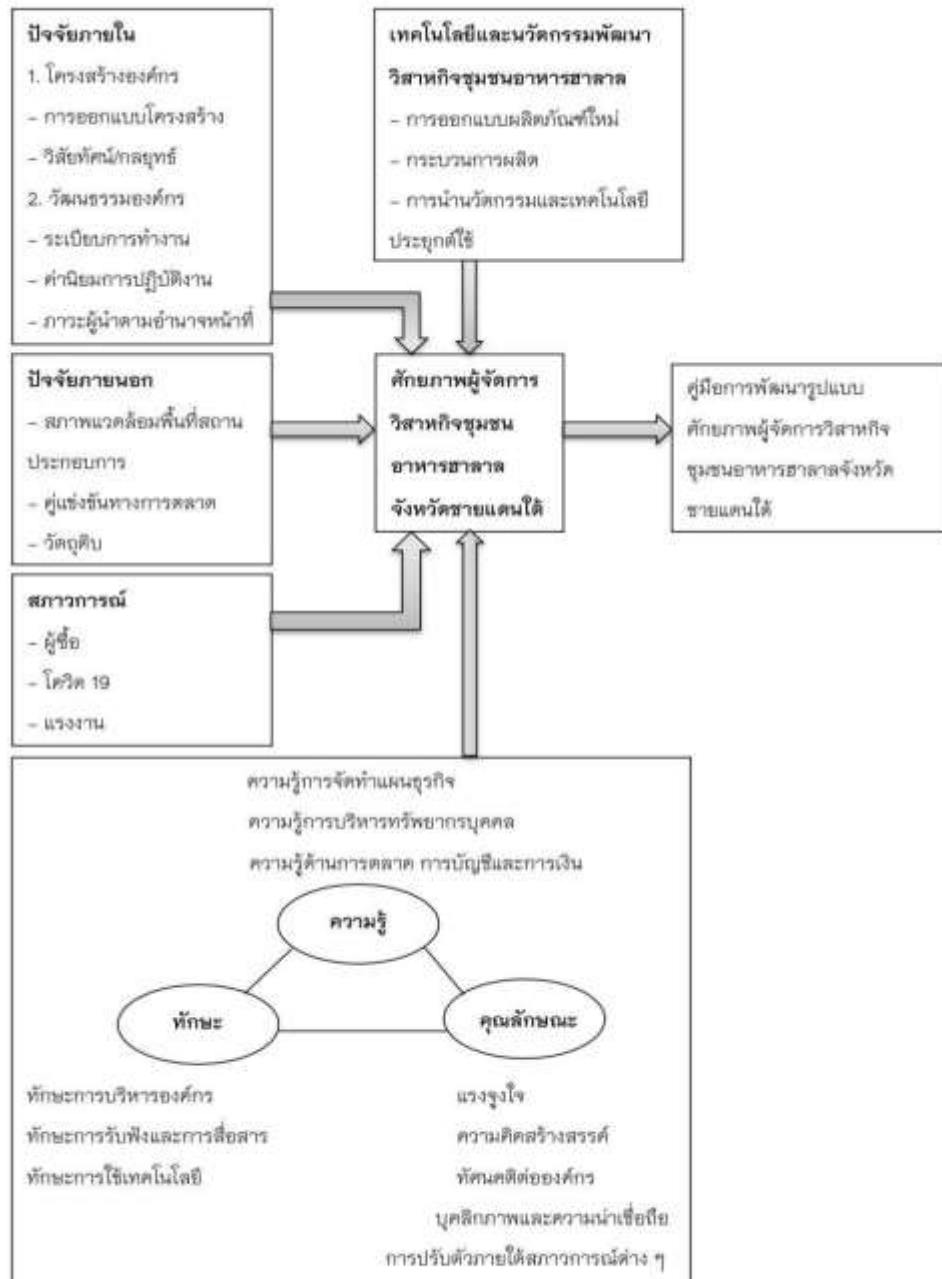
1. วิสาหกิจชุมชนผลิตผลสด ไม่ใช้การเชื่อมโยงที่ถูกต้องพื้นฐาน เป็นการผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น มีการผลิตหลักอยู่ 5 ชนิด คือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ และปุ๋ย ซึ่งอยู่บนขีดความสามารถของชาวบ้านทั่วไปและผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน

2. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นวิสาหกิจชุมชนที่สามารถออกสู่ตลาดใหญ่ได้เพราะมีลักษณะเฉพาะตัวมีเอกลักษณ์ของถิ่นบางอย่าง หรืออาจมีสูตรเคล็ดลับหรือมีคุณภาพดีในระดับมาตรฐานสามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้เป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

อาหารฮาลาล (Halal food) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2562) หมายถึง อาหารที่ผลิตขึ้นถูกต้องตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม โดยคำนึงถึงความสะอาดและคุณค่าตามหลักโภชนาการเป็นสำคัญ มีการควบคุมการปนเปื้อนของสิ่งสกปรกตั้งแต่ขั้นตอนการคัดเลือก การเตรียมวัตถุดิบ การผลิต การบรรจุ การเก็บรักษา การกระจายสินค้า จนถึงขั้นตอนการวางจำหน่าย ทั้งนี้อาหารฮาลาลเป็นอาหารที่สามารถบริโภคได้ทั้งมุสลิมและผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม ซึ่งอาหารฮาลาล ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ไก่แช่แข็งและแปรรูป อาหารทะเลแช่แข็ง และแปรรูปผัก ผลไม้ กระป๋องและแปรรูป เครื่องปรุงรส และอาหารสำเร็จรูป อาหารฮาลาลจึงเป็นอาหารทั่วไปที่ผู้บริโภคมุสลิมและผู้ไม่ใช่มุสลิมสามารถบริโภคได้ เพียงแต่อาหารฮาลาลจะถูกกำหนดไว้ในบทบัญญัติของอิสลาม ว่าด้วยเรื่องสิ่งต้องห้ามและสิ่งที่ได้รับอนุมัติว่ารับประทานได้ดังนั้น อาหารฮาลาล (Halal food) ตามหลักการของศาสนาอิสลาม คือ อาหารที่ได้รับการอนุมัติจากพระเจ้า (ฮัลลอล) ว่าสามารถนำไปบริโภคหรือใช้ประโยชน์ได้ มีคุณค่าตามหลักโภชนาการ สะอาด มีการควบคุมการปนเปื้อนจากสิ่งสกปรก ตั้งแต่ขั้นตอนการคัดเลือกวัตถุดิบ ขั้นตอนการผลิตการบรรจุ การเก็บรักษา การกระจายสินค้า จนกระทั่งขั้นตอนการวางจำหน่าย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวความคิดในการดำเนินการวิจัยในการศึกษาความเกี่ยวข้องวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบตักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้

การใช้ระเบียบวิธีวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย ร่วมกับการวิเคราะห์ตามกรอบแนวความคิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบตักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาล โดยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเพื่อวิเคราะห์วิสาหกิจชุมชนประเมินความพร้อมและศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ในส่วนสถานการณ์เป็นการวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ณ เวลาปัจจุบันที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตด้านรายได้ของวิสาหกิจชุมชนและยังต้องวิเคราะห์ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในกระบวนการผลิตรวมถึงการเพิ่มของรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน นอกจากนั้นการได้มาซึ่งศักยภาพของผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ด้านความรู้ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะซึ่งเป็นทฤษฎีที่สำคัญในการพัฒนาตักยภาพบุคคล

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

เทคนิคเดลฟาย การวิจัยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยผู้ให้ข้อมูลหลักหรือ (Key informants) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักจะเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Panel experts) จำนวน 21 คน คัดเลือกแบบเจาะจงเลือก (Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐที่กำลังดูแลนโยบายที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาล ผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา สตูล อาทิสถาบันฮาลาล คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด เป็นต้น โดยแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญระดับนโยบาย หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งบริหารที่มีประสบการณ์ระดับสูงดูแลวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาล ได้แก่ พัฒนาการจังหวัด จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 1 คน
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการปฏิบัติ หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งในการอนุญาตกิจการอาหารฮาลาล ได้แก่ คณะกรรมการอิสลาม 1 คน
3. กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาล หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในระดับชุมชนพื้นที่ในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 8 คน จังหวัดปัตตานี จำนวน 2 คน จังหวัดสตูล จำนวน 2 คน จังหวัดยะลา จำนวน 4 คน

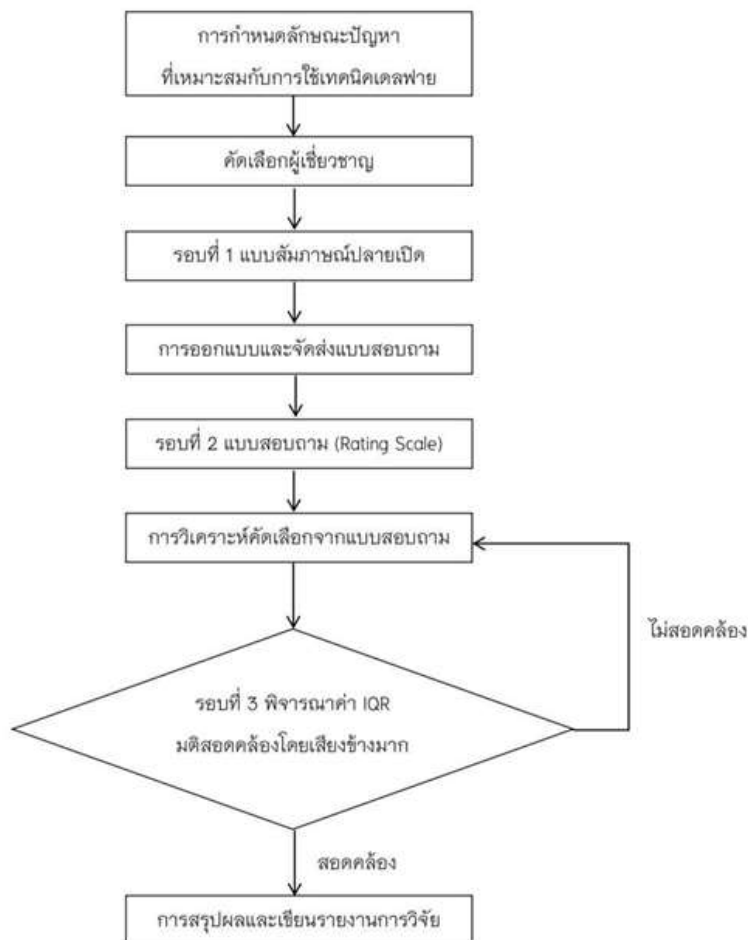

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการดำเนินการวิจัยเทคนิคเดลฟาย ประกอบด้วย 1. เครื่องมือวิจัย รอบที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 21 คนที่มีความรู้และประสบการณ์ ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลนโยบายที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน อาหารฮาลาล ผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล เป็นผู้ให้ความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นคุณลักษณะประกอบรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิอีก 5 คนด้วยการหาค่า IOC (Index of congruence) จากนั้นปรับแก้เครื่องมือให้เหมาะสมและนำรูปแบบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาใช้ในขั้นตอนที่ 2 ตามระเบียบวิธีวิจัยต่อไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ในการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการทำวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบายขั้นตอนการวิจัยได้ดังนี้

1. นำคำถามทั้งหมดไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ พัฒนาการจังหวัด จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 1 คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเจ้าหน้าที่ดำรงตำแหน่งในการอนุญาตกิจการอาหารฮาลาล คณะกรรมการอิสลาม 1 คน กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลที่ประสบความสำเร็จในระดับชุมชนพื้นที่ในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 8 คน จังหวัดปัตตานี จำนวน 2 คน จังหวัดสตูล จำนวน 2 คน จังหวัดยะลา จำนวน 4 คน

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล นำมาสรุปและทำการจัดระเบียบของข้อมูลในขั้นแรก สร้างตารางสรุปกรอบแนวคิดไปใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์

2. นำข้อมูลจากข้อที่ 1 มาวิเคราะห์โดยแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ และจัดแบ่งกลุ่มประเด็นคำถามออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) และด้านคุณลักษณะภายในบุคคล (Abilities)

3. การสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2 ใช้คำตอบจากแบบสอบถามในรอบที่ 1 จัดทำเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญ 21 ท่าน ออกความเห็นในลักษณะการจัดลำดับความสำคัญของข้อคำถามแต่ละข้อ และระบุเหตุผลที่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยลงในช่องว่างท้ายคำถามรวมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ ซึ่งกำหนดค่าระดับคะแนนช่วงความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ มี 3 องค์ประกอบหลัก และมี 59 องค์ประกอบย่อย

4. เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3 พิจารณาจากคำตอบแบบสอบถามเทคนิคเดลฟายในรอบ 2 โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าเช่นเดิม นำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมและนำผลจากการตอบแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานแล้วทำการจำแนกข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปเป็นฉันทามติ (Consensus) ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิจารณายืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนคำตอบใหม่ได้อย่างยืดหยุ่น หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดในรอบที่ 1 โดยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาจำแนกและจัดกลุ่ม รวบรวมเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันมาไว้ในข้อเดียวกัน เพื่อสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. หาค่ามัธยฐานจากการตอบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2, 3 เพื่อสรุปเป็นระดับของการพยากรณ์แต่ละข้อ และนำค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์กับค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ในการสรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อนั้น ผู้วิจัยถือค่ามัธยฐานเป็นหลักในการพยากรณ์แนวโน้มแต่ละข้อ และจะใช้ค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์กับค่ามัธยฐาน ซึ่งแสดงถึงความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อเป็นการเสริมแนวโน้มอีกทางหนึ่ง ผู้วิจัยได้นำเอาข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งค่ามัธยฐานและค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์ ถ้าค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าไม่เกิน 1.50 แสดงว่าความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้น สอดคล้องกันและถ้าค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าเกิน 1.50 แสดงว่าความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้น ไม่สอดคล้องกันเป็นแนวความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

จากคำตอบแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 ท่าน ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ผล โดยการสรุปพิจารณาค่าที่ใช้สำหรับการตัดสินใจระดับความสอดคล้องกันของข้อมูล ซึ่งพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) ที่จะต้องมีค่าน้อยกว่า 0.5 ใช้ในการพิจารณาในการทำเดลฟายในรอบที่ 2 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สรุป และนำเสนอค่ามัธยฐาน (Median) ที่ระดับ 4 กับระดับ 5 ไว้ด้วยเพื่อแสดงให้เห็นถึงทิศทางของความสอดคล้องกันของข้อมูลว่าเป็นไปในทิศทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบต่าง ๆ ผลของการวิจัยพบว่ามียุคประกอบหลักทั้ง 3 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อยทั้ง 28 องค์ประกอบ การพัฒนาศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจ ได้รับฉันทามติจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยกับองค์ประกอบและวิธีพัฒนาทุกองค์ประกอบ ตามที่ผู้วิจัยได้ค้นพบจากการทำวิจัยซึ่งสามารถนำมาสรุปและนำเสนอในรูปแบบตาราง ดังข้อมูลปรากฏใน ตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 3 ด้านความรู้ (Knowledge)

องค์ประกอบที่ประเมินศักยภาพ		ผลการพิจารณาระดับความสอดคล้องกันของข้อมูล					ความ สอดคล้อง
ด้านความรู้		Mean	Median	Q1	Q3	IQR	
1.3	มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ	4.76	5	4.5	5	0.5	มีความ สอดคล้อง
1.6	มีความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่	4.19	4	4	4	0	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 3 ด้านความรู้ (Knowledge) (ต่อ)

องค์ประกอบที่ประเมินศักยภาพ		ผลการพิจารณาระดับความสอดคล้องกันของข้อมูล					ความ สอดคล้อง
ด้านความรู้		Mean	Median	Q1	Q3	IQR	
1.7	มีความรู้ความเข้าใจบริบท ท้องถิ่นชุมชน	4.86	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
1.16	มีความรู้ความเข้าใจ วัฒนธรรมถิ่น	4.76	5	4.5	5	0.5	มีความ สอดคล้อง
1.19	มีความรู้ความเข้าใจ กลุ่มเป้าหมาย	4.81	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 3 ด้านความรู้ (Knowledge) ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 ท่าน พบว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องกัน มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบย่อย ดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 3 ด้านทักษะ (Skills)

องค์ประกอบที่ประเมินศักยภาพด้าน		ผลการพิจารณาระดับความสอดคล้องกันของข้อมูล					ความ สอดคล้อง
ทักษะ		Mean	Median	Q1	Q3	IQR	
2.4	มีทักษะการใช้เครื่องมือการขาย การตลาดสมัยใหม่	4.24	4	4	4.5	0.5	มีความ สอดคล้อง
2.6	มีทักษะถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิก ภายในกลุ่มวิสาหกิจ	4.81	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
2.7	มีทักษะการสืบค้นและใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่	4.24	4	4	4.5	0.5	มีความ สอดคล้อง
2.13	มีทักษะในการใช้เครื่องมือพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์	4.19	4	4	4	0	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 3 ด้านทักษะ (Skills) (ต่อ)

องค์ประกอบที่ประเมินศักยภาพด้าน		ผลการพิจารณาระดับความสอดคล้องกันของข้อมูล					ความ สอดคล้อง
ทักษะ		Mean	Median	Q1	Q3	IQR	
2.14	มีทักษะด้านการสร้าง ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม	4.81	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
2.16	ทักษะการนำเสนอผลิตภัณฑ์	4.86	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
2.20	มีทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	4.14	4	4	4	0	มีความ สอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 3 ด้านทักษะ (Skills) ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 ท่าน พบว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องกัน มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบย่อย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ (Attributes)

องค์ประกอบที่ประเมินศักยภาพด้าน		ผลการพิจารณาระดับความสอดคล้องกันของข้อมูล					ความ สอดคล้อง
คุณลักษณะ		Mean	Median	Q1	Q3	IQR	
3.1	มีบุคลิกภาพที่ดี สุภาพเรียบร้อย	4.90	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.2	มีความคิดสร้างสรรค์	5.00	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.3	รับฟังความคิดเห็น มุมมองสิ่งใหม่ๆ	4.95	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.4	มีความซื่อสัตย์ ขยันอดทน	5.00	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.5	มีทัศนคติในการยอมรับความ เสี่ยงที่จะเกิดขึ้น	5.00	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง

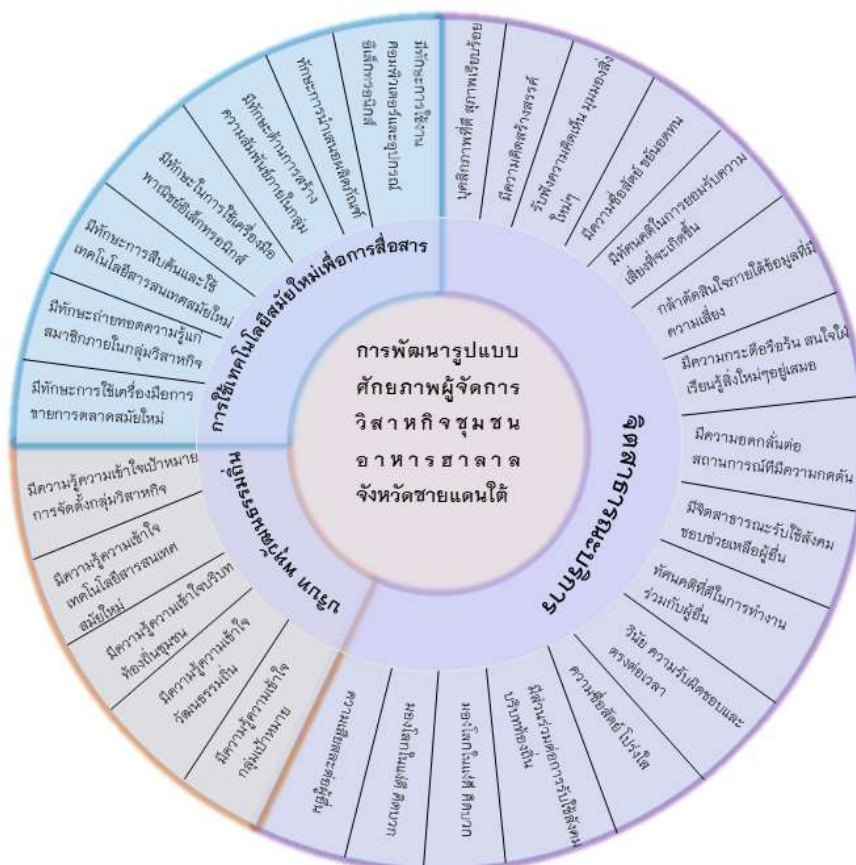
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ (Attributes) (ต่อ)

องค์ประกอบที่ประเมินศักยภาพด้าน		ผลการพิจารณาระดับความสอดคล้องกันของข้อมูล					ความ สอดคล้อง
คุณลักษณะ		Mean	Median	Q1	Q3	IQR	
3.6	กล้าตัดสินใจภายใต้ข้อมูลที่มีความเสี่ยง	4.90	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.7	มีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ	4.95	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.8	มีความอดกลั้นต่อสถานการณ์ที่มีความกดดัน	4.86	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.9	มีจิตสาธารณะรับใช้สังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น	4.95	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.10	มีทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.95	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.11	มีวินัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และตรงต่อเวลา	5.00	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.12	มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส	5.00	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.13	มีส่วนร่วมต่อการรับใช้สังคม บริบทท้องถิ่น	4.86	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.14	มองโลกในแง่ดี คิดบวก	5.00	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.15	มีความเป็นผู้นำ เชื่อมมั่นในตนเอง	5.00	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง
3.16	มีความเสียสละต่อผู้อื่น	5.00	5	5	5	0	มีความ สอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ (Attributes) ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 ท่าน พบว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องกัน มีทั้งหมด 16 องค์ประกอบย่อย ดังตาราง ที่ 3

จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการสนทนากลุ่มย่อยซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้น 13 ท่าน โดยแบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากสายเชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิจากสายวิชาการ จำนวน 5 ท่าน สรุปผลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 13 ท่าน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งร่างคู่มือการพัฒนา ศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ และการพัฒนารูปแบบ ศักยภาพ ผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ เห็นด้วยกับผลการวิจัยอภิปรายผลสอดคล้องกัน มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และเนื้อหาทางวิชาการตรงตามวัตถุประสงค์ การวิจัย มีประโยชน์เหมาะสมมีคุณภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนา ศักยภาพผู้บริหารฯและสามารถนำไปใช้เป็นกลไกต้นแบบในการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ในองค์กรตำแหน่งอื่น ๆ ได้จริง

ภาพที่ 3 การพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้

จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยผู้วิจัยร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้ง จำนวน 13 ท่าน โดยประเด็นการสนทนาให้ความเห็นว่ารูปแบบพัฒนาศักยภาพการจัดการผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ สามารถแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก และ 28 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. บริบทพหุวัฒนธรรมถิ่น อาทิ มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมถิ่น, มีความรู้ความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย, มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ เป็นต้น
2. การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการสื่อสาร อาทิ มีทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์, มีทักษะการใช้เครื่องมือพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์, มีทักษะถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจ เป็นต้น
3. จิตสาธารณะบริการ อาทิ บุคลิกภาพที่ดีสุภาพเรียบร้อย, มีความคิดสร้างสรรค์, รับผิดชอบต่อความคิดเห็น มุมมองสิ่งใหม่ ๆ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งได้ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ โดยนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อจัดทำแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาล ซึ่งมีขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา มุ่งเน้นศักยภาพในการปฏิบัติงานของผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาล ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะเรื่อง ศักยภาพ 3 องค์ประกอบ ดังนั้นผลการวิจัยพบว่าการพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้มี 3 องค์ประกอบหลัก และมี 28 องค์ประกอบย่อยตามผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบด้านความรู้ เห็นว่าผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะมีความรู้ความเข้าใจในบริบทท้องถิ่น วัฒนธรรมของชุมชน และความต้องการของผู้บริโภคอาหารฮาลาล เพื่อเป็นหลักในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจและการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลชายแดนภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับ ลักษณะ อาคณาชาดา, วิชิต เรืองแป้น, นิสาพร มุหะมัด, และกัมม์จิต ยามิรุเต็ง (2562) กล่าวว่า รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต ควรคำนึงถึงบริบทและวัฒนธรรมของชุมชนในการดำเนินงาน

ที่เป็นไปตามหลักการผลิตอาหารฮาลาลของศาสนาอิสลาม สามารถพัฒนาและสร้างมาตรฐานการผลิตให้เป็นที่ยอมรับ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและการนำเทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์มาเสริมสร้างขีดความสามารถในการผลิตอาหารฮาลาล และ ธานี สุคนระชาติ, สุภัททา ปิณฑะแพทย์, และวิฑูรย์ สิมะโชคดี (2563) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารจัดการกาออกสู่สาธารณะสู่วิสาหกิจเพื่อสังคมของชุมชน โดยเกิดการร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมภูมิปัญญาในท้องถิ่น ส่งผลให้องค์กรและชุมชนเล็งเห็นโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้กับชุมชน รูปแบบศักยภาพนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ควรให้ความสำคัญด้านความรู้ของบุคคลในการพัฒนาการผลิตและออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยนำความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบด้านทักษะ เห็นว่าผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องมีทักษะการนำเสนอผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลเพื่อเน้นเรื่องราวที่มีความเป็นมาของบริบทชุมชน โดยการใช้เครื่องมือการตลาดและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ เช่น สื่อออนไลน์ เครื่องมือพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งในกลุ่มวิสาหกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ ธิติยา ทองเก็น (2564) กล่าวว่า การพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการในการพัฒนาในแต่ละพื้นที่ โดยใช้รูปแบบ "Social creative potential development model" (SCPD Integrated model) ซึ่งจะสามารถสรุปแนวคิดในการพัฒนาผู้ประกอบการ โดยการออกแบบและนำเสนอเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ให้มีความสวยงามน่าสนใจ และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ รวมทั้งพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้รับมาตรฐานสามารถขยายตลาด เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และ ธิติรัตน์ โชคสุชาติ (2556) กล่าวว่า การดำเนินปรับกลยุทธ์การพัฒนาการเกษตรเชิงการค้าเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาและปรับตัวให้เหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กร และ ธิติรัตน์ ดาราโก, อับดุลเลาะ ยูโซะ, ก่อหรี บุตรหล้า, และยี่ดิง ดอลี (2556) กล่าวว่า ศักยภาพของผู้ประกอบการในการลงทุนธุรกิจอาหารฮาลาล ควรพัฒนาและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิต มีการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาธุรกิจในพื้นที่ต่อไป

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบด้านคุณลักษณะ เห็นว่าผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีคุณธรรมจริยธรรมและมีทัศนคติที่ดีในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจสนใจใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ในปัจจุบันอยู่เสมอ มีความเป็นผู้นำ กล้าคิด

ตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีความกดดัน รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ ชญาภัทร กี่อาริโย, อีรวุฒิ บุญยโสภณ, ทวีศักดิ์ รูปสิงห์, และ วิเชียร เกตุสิงห์ (2559) กล่าวว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ควรมีศักยภาพที่แสดงถึงการมีภาวะความเป็นผู้นำ สามารถตัดสินใจและรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการการบริหารงาน รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน และ ปาริฉัตร ตู่ดำ และมุhammad สาแลบิง (2560) กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ขององค์กร โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นอกจากนี้ต้องมีศักยภาพในการช่วยสมาชิกในองค์กร ให้มีการใช้ความรู้และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนานวัตกรรมธุรกิจอาหารฮาลาล และ ติตารัตน์ อริยะประเสริฐ, สุภัททา ปิณฑะแพทย์, และ อีรวุฒิ บุญยโสภณ. (2563) กล่าวว่า ผู้นำ ต้องมีการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในองค์กร สร้างความร่วมมือร่วมใจแก่สมาชิก กล้าคิดและตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการยืดหยุ่นในการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาและการจัดการองค์กรสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมไทยในยุคเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ซึ่งประกอบไปด้วยการตอบคำถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 ท่าน เป็นจำนวน 3 รอบ มีผลสรุปดังนี้

รอบที่ 1 สัมภาษณ์รอบแรกเพื่อการวิจัยเดลฟาย เรื่อง การพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ประกอบด้วย (1) การพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการ (2) ผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาล ควรมีบทบาทหลัก หน้าที่ และต้องรับผิดชอบ (3) ผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาล มีทักษะ ความรู้ และความสามารถ (4) ผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลควรมีความรู้ ความสามารถ และทักษะการบริหารด้านใด เพื่อตอบสนององค์กรด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Abilities) (5) การพัฒนารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้เกิดการขยายการจำหน่ายและรองรับการแข่งขันทั่วประเทศ ควรคำนึงปัจจัยหลักและปัจจัยรอง (6) การบริหารงานผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลมีปัญหาและ อุปสรรคและมีแนวทางการแก้ไข เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

รอบที่ 2 นำคำตอบจากแบบสอบถามในรอบที่ 1 จัดทำเป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญออกความเห็นในลักษณะการจัดลำดับความสำคัญของข้อคำถามแต่ละข้อ และระบุเหตุผลที่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยลงในช่องว่างท้ายคำถาม รวมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ ซึ่งกำหนดค่าระดับคะแนนช่วงความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ จากมีความเห็นสอดคล้องในระดับมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุด

รอบที่ 3 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานเพื่อนำคำตอบแบบสอบถามเทคนิคเดลฟายในรอบ 2 โดยการจำแนกข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปสอดคล้อง ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิจารณายืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนคำตอบใหม่ได้อย่างยืดหยุ่นค่าสถิติได้แก่ หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile) และฐานนิยม (Mode) พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และฐานนิยม (Mode) การตอบแบบสอบถามในรอบที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจะได้ทราบความคิดเห็นของกลุ่มเป็นรายข้อแล้วยังเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ทบทวนคำตอบเดิมในรอบที่ 2 ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงหรือยืนยันคำตอบเดิมก็ได้ ในกรณีที่เปลี่ยนแปลงคำตอบหรือยืนยันคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 ที่มีผลทำให้คำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 ไม่ได้อยู่ในขอบเขตพิสัยควอไทล์ จะขอให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงเหตุผลสำหรับคำตอบนั้น ๆ

การพิจารณาผลการคำนวณข้อคำถามในแต่ละข้อความของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50 และความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม ไม่เกิน 1.00 ในแต่ละข้อสรุปผลการศึกษาองค์ประกอบเพื่อการสร้างรูปแบบและคู่มือแนวทางการพัฒนา จากการศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ สามารถนำมาสรุป องค์ประกอบการพัฒนาารูปแบบศักยภาพผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนใต้ได้ 3 องค์ประกอบหลักและมี 28 องค์ประกอบย่อยประกอบด้วย

องค์ประกอบหลักที่ 1 ด้านความรู้ มี 5 องค์ประกอบย่อยพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันว่าเป็นความเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย (1) มีความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ (มัธยฐาน = 4.00 พิสัยระหว่างควอไทล์ = 0.00) (2) มีความรู้ความเข้าใจบริบทท้องถิ่นชุมชน (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างควอไทล์ = 0.00) (3) มีความรู้ความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างควอไทล์ = 0.00) ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันว่าเป็นความเห็นด้วยมาก จำนวน 2 องค์ประกอบย่อย คือ (1) มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ (มัธยฐาน = 5.00

พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.50) (2) มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมถิ่น (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.50)

องค์ประกอบหลักที่ 2 ด้านทักษะ มี 7 องค์ประกอบย่อยพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันว่าเป็นความเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 5 องค์ประกอบย่อย (1) มีทักษะถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจ (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (2) มีทักษะในการใช้เครื่องมือพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ (มัธยฐาน = 4.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (3) มีทักษะด้านการสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (4) ทักษะการนำเสนอผลิตภัณฑ์ (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (5) มีทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (มัธยฐาน = 4.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันว่าเป็นความเห็นด้วยมาก จำนวน 2 องค์ประกอบย่อย คือ

(1) มีทักษะการใช้เครื่องมือการขายการตลาดสมัยใหม่ (มัธยฐาน = 4.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.50)

(2) มีทักษะการสืบค้นและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.50)

องค์ประกอบหลักที่ 3 ด้านคุณลักษณะ มี 16 องค์ประกอบย่อยพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันว่าเป็นความเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 16 องค์ประกอบย่อย (1) มีบุคลิกภาพที่ดี สุภาพเรียบร้อย (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (2) มีความคิดสร้างสรรค์ (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (3) รับฟังความคิดเห็น มุมมองสิ่งใหม่ ๆ (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (4) มีความซื่อสัตย์ ขยันอดทน (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (5) มีทัศนคติในการยอมรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (6) กล้าตัดสินใจภายใต้ข้อมูลที่มีความเสี่ยง (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (7) มีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (8) มีความอดกลั้นต่อสถานการณ์ที่มีความกดดัน (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (9) มีจิตสาธารณะรับใช้สังคมช่วยเหลือผู้อื่น (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (10) มีทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (11) มีวินัย ความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (12) มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00) (13) มีส่วนร่วมต่อการรับใช้สังคมบริบทท้องถิ่น (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างคลอไทล์ = 0.00)

(14) มองโลกในแง่ดี คิดบวก (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างควอไทล์ = 0.00) (15) มีความเป็นผู้นำ เชื่อมั่นในตนเอง (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างควอไทล์ = 0.00) (16) มีความเสียสละต่อผู้อื่น (มัธยฐาน = 5.00 พิสัยระหว่างควอไทล์ = 0.00)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรขยายพื้นที่การทำวิจัยในกลุ่มภาคใต้ตอนล่าง เพื่อทราบแนวทางการเติบโตทางธุรกิจสากล และการค้าการส่งออกต่างประเทศ

1.2 ควรกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐและภาคธุรกิจที่มีความหลากหลายแต่ให้ได้คำตอบข้อเท็จจริงกับแนวโน้มการเติบโตทางธุรกิจอาหารสากล

1.3 ควรนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสากลในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและนำผลวิจัยไปพัฒนารูปแบบศักยภาพของผู้จัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อขยายสู่วิสาหกิจชุมชนขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

2.2 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาเพิ่มเติมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เป็นองค์ประกอบหลักของศักยภาพของผู้จัดการกลุ่มวิสาหกิจอื่น ๆ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญกับบุคคลในทุกกระดับ

2.3 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพของผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนด้านอื่น ๆ ภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน เช่น วิสาหกิจแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร วิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว วิสาหกิจเพื่อสังคม เป็นต้น

รายการอ้างอิง

กรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข. (2548). *Competency and Performance Management*.

กรุงเทพฯ: กรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข.

จินตนา กาญจนวิสุทธิ์. (2558). *เส้นทางวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาอาชีพและการพึ่งพาตนเอง*.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ชญาภัทร กี่อาริโย, ชีรวิทย์ บุญยโสภณ, ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ และวิเชียร เกตุสิงห์. (2559). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 26(1), 141-152.
- ณรงค์วิทย์ แสงทอง. (2547). *มา รู้จัก Competency กันเถอะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอชอาร์เซ็นเตอร์.
- ดนัย เทียนพุฒ. (2548). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์สู่ศตวรรษที่ 21*. สำนักพิมพ์ นาโกต้า.
- ธานี สุนทรชาติ, สุภัททา ปิณฑะแพทย์ และวิฑูรย์ สิมะโชติ. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรมสู่วิสาหกิจเพื่อสังคมของชุมชน. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 13(1), 158-168.
- ธิดารัตน์ โชคสุชาติ. (2556). การเกษตรเชิงการค้าของไทย : ความสำคัญและแนวทางการพัฒนา. *ศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 13(1), 142-152.
- ธิดิยา ทองเกิน. (2564). การพัฒนาศักยภาพการประกอบธุรกิจชุมชนและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 11(2), 45-60.
- ธิดารัตน์ อริยะประเสริฐ, สุภัททา ปิณฑะแพทย์, และชีรวิทย์ บุญยโสภณ. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการองค์การสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมไทยในยุคเศรษฐกิจพลิกผัน. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 30(2), 314-323.
- ปาริฉัตร ตู่คำ, และมูหำหมัด สาละบิง. (2560). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจอาหารฮาลาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(2), 189-211.
- ลักขณา อาคุณชาดา, วิชิต เรืองแป้น, นิสาพร มุหะมัด, และกัมมัจฉิ ยามิรุเต็ง. (2562). รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมวิสาหกิจชุมชนอาหารฮาลาลของจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(2), 117-130.
- สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. (2549). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนา อินเตอร์พรีนท์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *ทุนมนุษย์กับการพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยและพัฒนาารายงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) (2560). *สาระสำคัญของกรอบนโยบายการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศไทย (พ.ศ.2555 – 2564)*. สืบค้นจาก www.sti.or.th
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2562). *มาตรฐานอาหารฮาลาล แห่งชาติ*. สืบค้นจาก <http://www.acfs.go.th>
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2561). *ครั้งที่ 2_ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)*. สืบค้นจาก <https://www.dga.or.th/main-search>
- อิทธิวิธ ดาราโก, อับดุลเลาะ ยูโซะ, ก้อหรี บุตรหล้า, และยี่ติง ดอสี. (2556). การลงทุนธุรกิจอาหาร ฮาลาลในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย กรณีศึกษา: จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 26(3), 144–157.
- Hay Group. (2005). Task-based to competency based: typology and process supporting a critical HRM transition. *Personal Review*, 39 (3), 325–346.

การพัฒนาทักษะการระบายสีไม้ โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนศรีธาวิตยานุสรณ์ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

The Development of Colored Pencil Drawing Skill Using a Colored Pencil
Drawing Instructional Package under Art Learning Subject Area for Grade 1
Students at Satthawittayanusorn School, Raman District, Yala Province

ฟาติน มะเต็ง^{1*} โรสนี จริยะมาการ¹ จิตติมา ชอบเอียด¹ มารียะ ปูเต๊ะ¹ ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ¹ ศุภกิจ ประชุมกายะมาต¹
Fatin Madeng^{1*}, Rosnee Chariyamakarn¹, Chittima Manakarn¹, Mareeyah Puteh¹, Yupawan Srisawat¹,
Supphakit Prachumkayohmat¹

(Received: March 22, 2022; Revised: August 1, 2022; Accepted: August 30, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการระบายสีไม้ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี และ 2) เปรียบเทียบทักษะการระบายสีไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสีกับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนศรีธาวิตยานุสรณ์ จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียน 60 คน แบ่งเป็นห้องทดลอง 1 ห้องและห้องควบคุม 1 ห้อง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี จำนวน 6 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ จำนวน 6 แผน ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสีไม้ และแบบประเมินทักษะการระบายสีไม้ วิเคราะห์ความตรงของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี และแผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี เรื่องการระบายสีไม้ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 แบบประเมินทักษะการระบายสีไม้ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และความเชื่อมั่นโดยการหาค่า

¹หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

¹Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Princess of Naradhiwas University

*Corresponding author. E-mail: fatin_madeng@hotmail.com

สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าเท่ากับ 0.76 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสีมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\mu=16$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\mu=11.47$) ได้คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 53.11 ซึ่งมีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง 2) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี ได้ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 53.11 สูงกว่าห้องที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามปกติ ได้ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 33.18

คำสำคัญ: ทักษะการระบายสีไม้ ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี ศิลปะ

Abstract

This research was quasi-experimental research aimed to 1) compare colored pencil drawing skills before and after study under art learning subject area of grade 1 students who were taught and practiced their drawing skills with the use of colored pencil instructional package and 2) compare colored pencil drawing skills under art learning subject area of grade 1 students who were taught and practiced their drawing skills with the use of colored pencil instructional package with students who were taught by usual approach. The target used in this research were 2 rooms of grade 1 students in the second semester of the academic year 2020 at Satthawittayanusorn School. There were 60 students in total, divided into 1 experimental and 1 control group. However, they were randomly picked by drawing lots. The research instruments were 6 lesson plans of colored pencil drawing skill instructional package and 6 lesson plans of usual approach learning, colored pencil drawing skill package, and colored pencil drawing skill assessment form. The validity analysis of the lesson plans using colored pencil drawing skill instructional package and using usual approach from 3 experts had IOC values between 0.67–1.00. The colored pencil drawing skill package had IOC value between 0.67–1.00, colored pencil drawing skill assessment form had the IOC value of 1.00, and the reliability of Cronbach's alpha coefficient value was equivalent to 0.762. The statistics used in analyzing the data were mean, standard deviation, and relative gain score.

The results showed that 1) Grade 1 students who passed in using colored pencil drawing skill instructional package had higher average scores after studying ($\mu=16$) than before ($\mu=11.47$), and achieved the average relative gain score of 53.11 with a high level of development. 2) Grade 1 students who passed with the practice of colored pencil drawing skill instructional package had achieved the average relative gain score of 53.11, which was higher than students who were taught by usual approach and obtained the achievement of the average relative gain score as 33.18.

Keywords: Colored pencil drawing skills, Colored pencil drawing instructional package, Art

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) เนื่องจากวิชาศิลปะ ช่วยเสริมสร้างศิลปะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก ตลอดจนรู้คุณค่าทางศิลปะ ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ (สังคม ทองมี, 2534) โดยงานศิลปะนั้น มีองค์ประกอบต่าง ๆ มากมาย สี ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้งานศิลปะชิ้นนั้นมีคุณค่าทางสุนทรียะ หน้าที่หลักของสีในงานศิลปะ คือ ให้ความแตกต่างระหว่างรูปกับพื้น หรือรูปทรงกับที่ว่าง ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวด้วยการนำสายตาของผู้ดูบริเวณที่สีตัดกันจะดึงดูดความสนใจ ให้ความเป็นมิติแก่รูปทรง ให้ความลึกในภาพ และให้อารมณ์ความรู้สึกได้ด้วยตัวมันเอง (ศากุล ตานะเศรษฐ, 2563) ดังนั้นสีจึงนับเป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญสำหรับงานศิลปะ การใช้สีอย่างมีหลักการจะสามารถโน้มน้าวให้ผู้ชมผลงานเกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมไปกับผลงานนั้น ๆ ได้ (สกนธ์ ภู่งามดี, 2548) การฝึกระบายสีจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้สีที่เหมาะสมกับภาพ และทำให้สีสามารถถ่ายทอดแสดงความรู้สึกให้กับภาพได้ (รงค์ ประภาสะโนบล, 2552)

การระบายสีโดยการใช้สีไม่เป็นสีพื้นฐานที่เด็กใช้ในการฝึกวาดภาพระบายสี เนื่องจากเป็นสีที่สามารถควบคุมการระบายได้ดีกว่าสีเทียน สีชอล์ก สีน้ำประเภทต่าง ๆ เป็นสีที่ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ที่ยุ่งยากต่อการใช้งาน ไม่เลอะเทอะเปื้อนมือ หรือเสื้อผ้า พกพาสะดวก และสีไม้ยังสามารถระบายทับซ้อนกันได้ 2-10 ชั้น แล้วแต่วิธีการ ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ระบาย (สมคิด หงส์สุวรรณ, 2546) โดยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่ผ่านมาจะเป็นการสอนโดยให้นักเรียนฝึก

ระบายสีไม่ตามแบบเรียน บางคาบครูมีภาพตัวอย่างให้นักเรียนวาดและระบายสีตาม หรือแจกภาพต่าง ๆ ให้นักเรียนระบายสี แล้วเก็บคะแนนจากชิ้นงานที่นักเรียนส่ง ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่านักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ยังขาดทักษะการวาดภาพระบายสี เช่น ภาพที่วาดลายเส้นไม่คงที่ ไม่รู้จักการใช้เทคนิคแสงเงา น้ำหนัก การระบายสีออกนอกเส้นเลอะเทอะไม่เรียบร้อย นักเรียนบางส่วนวาดภาพออกมาได้ดี แต่เมื่อระบายสีลงในภาพกลับทำให้ภาพดังกล่าวไม่น่าสนใจ ไม่สวยงาม บางคนระบายสีอ่อนเกินไปทำให้ภาพดูขาดสีสันไม่ตรงกับสภาพจริงหรือธรรมชาติ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นปัญหาทักษะขั้นพื้นฐานของนักเรียนในการวาดภาพระบายสี มีผลทำให้คะแนนในการทำแบบฝึกทักษะเกี่ยวกับการระบายสีไม่ได้คะแนนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับคะแนนการวาดภาพของนักเรียน ทักษะการใช้สีจึงเป็นเรื่องจำเป็นและมีความสำคัญในการเรียนวิชาทัศนศิลป์ที่นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญในการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การใช้สีไม่มีความเหมาะสมในการใช้เพื่อพัฒนาทักษะการระบายสี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีท้าววิทยานุสรณ์ ประกอบกับการใช้ชุดแบบฝึกทักษะมาช่วยในการเพิ่มเติมการฝึกฝนทักษะ เนื่องจากชุดแบบฝึกทักษะสามารถสนองความต้องการในการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างดี และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามเวลาที่สะดวกตามความสนใจของผู้เรียน และที่สำคัญที่สุดคือชุดฝึกทักษะมีการประเมินผลในตนเองเพื่อให้ผู้เรียนเห็นผลสำเร็จ เห็นความเจริญก้าวหน้าของตนในการเรียนรู้ (บุรณะ สมชัย, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ แก้วโวหาร (2562) เรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่องสีไม่น่ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุกระดังวิทยาคม อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย ผลวิจัยพบว่า การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับร้อยละ 83.33 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 84.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 80/80 และหลังใช้แบบฝึกทักษะคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น การใช้ชุดแบบฝึกทักษะจึงเป็นเครื่องมือที่เหมาะสม เนื่องจากเป็นการช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนการระบายสีไม่อย่างเป็นลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง จึงได้ออกแบบชุดแบบฝึกทักษะเรื่องการระบายสีไม่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยมีลักษณะเนื้อหาที่ประกอบด้วยทฤษฎีศิลป์ ภาพตัวอย่างแบบฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อเพิ่มพูนทักษะและพัฒนาทักษะการระบายสีไม่ รวมทั้งยังสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะให้นักเรียนได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการระบายสีไม้ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการระบายสีไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี กับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ของชุดแบบฝึก

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของชุดฝึกทักษะว่าช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย ช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่คงทน ชุดการฝึกสามารถเป็นเครื่องมือในการวัดผลหลังจากที่ผู้เรียนเรียนจบบทเรียนในแต่ละครั้ง ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความรู้ความสามารถของตนเองได้และเมื่อไม่เข้าใจ และทำผิดในเรื่องใดๆ ผู้เรียนก็สามารถซ่อมเสริมตนเองได้ จัดได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าทั้งครูผู้สอน และผู้เรียน เป็นสื่อช่วยเสริมบทเรียน ลดภาระการสอนของครู เป็นการฝึกความรับผิดชอบของผู้เรียน ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนได้ทำแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลายจะทำให้ผู้เรียนสนุกและเพลิดเพลิน เป็นการท้าทายให้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามชุดฝึกทักษะนั้น ๆ

หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดแบบฝึก

การนำหลักจิตวิทยามาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบฝึกทำให้แบบฝึกทักษะมีความสมบูรณ์ และมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับนักเรียน และนักเรียนมีโอกาสที่จะตอบสนองสิ่งเร้าด้วยการแสดงออกทางความสามารถ ความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกมีหลายประการ (ลำลี รักสุทธิ, 2553) ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไดค์ (Thorndike) (EduGyan, 2017) ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 กฎแห่งการฝึกฝน (Law of exercise) คือ การให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดซ้ำบ่อย ๆ จะทำให้เกิดความคล่องและชำนาญ การสร้างแบบฝึก จึงช่วยให้ผู้เรียนทำแบบฝึกที่เสริมจากแบบฝึกในบทเรียน และมีหลายรูปแบบ

1.2 กฎแห่งความพร้อม (Law of readiness) คือการให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน จะทำให้เกิดความพอใจในการเรียน

1.3 กฎแห่งผล (Law of effect) คือ แบบฝึกต้องมีเนื้อหาที่สนใจของผู้เรียน ความยากง่ายที่เหมาะสมกับวัยและสติปัญญา มีสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนพอใจในการเรียน การประเมินผลควรกระทำอย่างรวดเร็ว หลังจากผู้เรียนทำเสร็จแล้ว

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne) (Samar, 2021) ซึ่งมีความเห็นว่าการเรียนรู้มีลำดับขั้น และผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เนื้อหาที่ง่ายไปหายาก แนวคิดของกาเย่มีว่า “การเรียนรู้มีลำดับขั้นตอน ดังนั้นก่อนที่จะสอนเด็กแก้ปัญหาได้นั้น เด็กจะต้องเรียนรู้ความคิดรวบยอดหรือหลักเกณฑ์มาก่อน ซึ่งในการสอนให้เด็กได้ความคิดรวบยอดหรือกฎเกณฑ์นั้น จะทำให้เด็กเป็นผู้สรุปความคิดรวบยอดด้วยตัวเองแทนที่ครูจะเป็นผู้บอก” การสร้างแบบฝึกจึงควรคำนึงถึงการฝึกตามลำดับขั้น จากง่ายไปยาก

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ ไฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) (Michele, 2020) โดยเชื่อว่าบุคคลมีเชาวน์ปัญญาแตกต่างกัน แต่ละคนจะมีความสามารถแตกต่างกัน คนหนึ่งอาจเรียนรู้ดนตรีได้ง่าย อีกคนเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ดี ขณะที่อีกคนเรียนภาษาได้เก่ง เป็นต้น ครูควรคำนึงถึงนักเรียนแต่ละคนว่ามีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจที่แตกต่างกัน ดังนั้นการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมกับบุคคล ไม่ยากและไม่ง่ายเกินไป ควรมีศิลปะหลายแบบ การจูงใจผู้เรียนสามารถทำได้โดยการทำแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้ติดตามต่อไป และทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ในการทำแบบฝึกควรเป็นแบบสั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต และการเรียนรู้มาให้นักเรียนโดยทดลองทางภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนและทำแบบฝึกหัดในสิ่งที่ใกล้ตัวจะทำให้จำได้แม่นยำ นักเรียนยังสามารถนำหลักและความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้อีกด้วย

จากแนวคิดที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่าในการสร้างแบบฝึกนั้นควรคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แรงจูงใจ เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากที่จะเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่ความพร้อมในการเรียน แบบฝึกที่น่าสนใจจะทำให้ผู้เรียนอยากทำและอยากฝึก

2. การฝึกหัด โดยการฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อย ๆ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และความชำนาญ

3. การเสริมแรง ในการสอนฝึกทักษะนั้น ครูควรให้การเสริมแรง โดยการให้กำลังใจอย่างดีแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของศักยภาพในตนเอง

4. การรู้ผลการกระทำ แบบฝึกที่ดีควรสามารถให้ผู้เรียนได้รู้ผลการปฏิบัติได้ทันที เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพฤติกรรมได้ถูกต้อง ดังนั้นเมื่อให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแล้ว ครูควรรีบตรวจและคืนนักเรียนโดยรวดเร็ว ผู้เรียนจะได้รู้ว่าควรปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการทำงานของตนอย่างไรต่อไป

เทคนิควิธีการระบายสีไม้

รงค์ ประภาสโนบล (2552) กล่าวว่า สีไม้มีลักษณะเป็นแท่งเหมือนดินสอ นอกจากใช้ระบายโดยการฝนให้สีเรียบเนียนแล้วยังสามารถใช้ระบายได้หลายรูปแบบ เช่น

- (1) ใช้วาดเส้นเป็นภาพต่าง ๆ เหมือนดินสอ
- (2) ระบายสีแบบไล่สีน้ำหนัก ควรระบายจากอ่อนไปหาเข้ม โดยค่อย ๆ เพิ่มน้ำหนักมือทีละน้อย และฝนเส้นถี่ ๆ อย่างถี่มาก เส้นจะนุ่มนวล

(3) ขมวดสี คือการใช้สีขีวดวนเบา ๆ เป็นเส้นม้วนให้เต็มรูปภาพ

(4) ฝนเส้น คือการใช้สีฝนให้เห็นร่องรอยเป็นขีด ๆ หรือเป็นเส้น

โกศล พิณกุล (2554) กล่าวถึงเทคนิควิธีการระบายสีไม้ ไว้ดังนี้ การระบายสีไม้มีลักษณะการใช้งานเหมือนกับดินสอดำ เหมาะสำหรับใช้ระบายผลงานที่มีขนาดเล็ก ๆ เก็บรายละเอียดได้ สามารถใช้ระบายร่วมกับสีชนิดอื่น ๆ ได้ สามารถใช้เป็นเส้น ระบายอ่อน – แก่ ผสมกันหลายสี

McArdle (2021) เทคนิคการระบายสีไม้เป็นพื้นฐานสำหรับงานศิลปะดินสอสีทุกประเภทที่ต้องการสร้างสรรค์ขึ้น เทคนิคการระบายสีไม้มี 5 วิธีหลัก ๆ ดังนี้ การจุด การลากเส้นขนาน การสานเส้น การถู และการผสมสี

จากข้อมูลดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า เทคนิควิธีการระบายสีไม้ ได้แก่ การฝนสีให้เรียบเนียน การขมวดสี และการฝนเส้น เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วชิรวิทย์ ชูติมาวงศ์สกุล (2562) การพัฒนาทักษะการวาดภาพและระบายสีด้วยสีไม้ ทิวทัศน์ใต้ท้องทะเล โดยใช้แบบฝึกทักษะการวาดภาพและระบายสีไม้ ด้วยการใช้เทคนิคแสงเงาและการไล่สีน้ำหนักสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนวัดสุทธาวาส ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องด้านทักษะการวาดภาพระบายสีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนวัดสุทธาวาส ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 14 คนหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนและการฝึกฝนทักษะการแสงเงาและการระบายสีโดยมีน้ำหนักสี จำนวน 8 สัปดาห์ จึงทำให้นักเรียนมีทักษะการวาดภาพระบายสีโดยใช้ทักษะแสงเงาและการไล่สีน้ำหนักสีเพิ่มสูงขึ้น

ลัดดาวัลย์ แก้วโวหาร (2562) การพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่องสีไม้ไม่รู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ผลวิจัยพบว่า

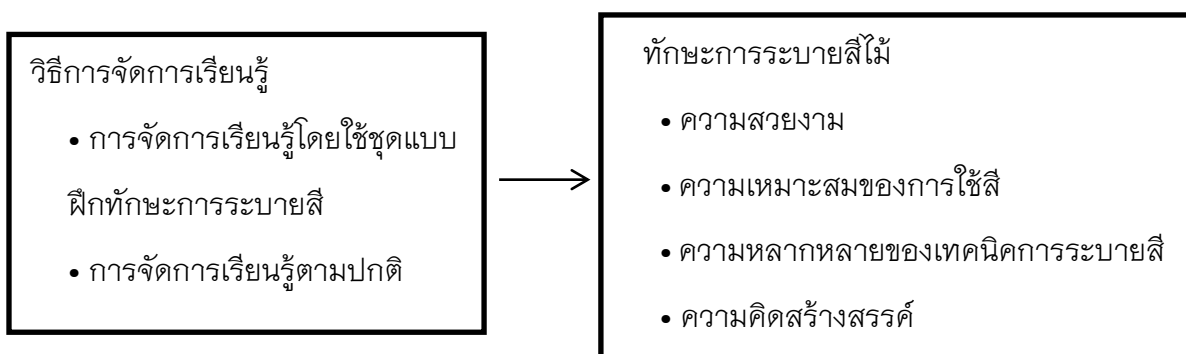
การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 คน มี ประสิทธิภาพของ กระบวนการ เท่ากับร้อยละ 83.33 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 84.83 ซึ่งเป็นไป ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 80/80 การเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบบนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ ผลสรุปอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

นภัทรสรณ์ หิงห้อยทอง (2563) การพัฒนาความสามารถในการใช้สีไม้โดยใช้แบบฝึกของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดการเรียน การสอนโดยใช้แบบฝึกนักเรียนมีความสามารถในการใช้สีไม้ในระดับดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100 นภัทรสรณ์ หิงห้อยทอง (2563) การพัฒนาความสามารถในการใช้สีไม้โดยใช้แบบฝึกของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ แบบฝึกนักเรียนมีความสามารถในการใช้สีไม้ในระดับดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะหรือ ชุดกิจกรรม เสริมทักษะวิชาศิลปะในประเทศที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแบบ ฝึกทักษะหรือชุดกิจกรรมเสริมทักษะวิชาศิลปะ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือสูงกว่าเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ เป็นการช่วยกระตุ้นจินตนาการและความสนใจ ของผู้เรียนให้มีความต้องการที่จะเรียนรู้ และสร้างความจดจำให้กับผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ใน การจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ไว้ดังนี้

วิธีการวิจัย

มีแบบแผนการทดลองแบบกึ่งการทดลอง (Quasi-experimental design) (กิตติยา วงษ์จันทร์, 2561) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ Quasi-equivalent control group design

กลุ่ม (Group)	สอบก่อนเรียน (O_1)	ทรีตเมนต์ (Treatment)	สอบหลังเรียน (O_2)
Experimental	O_1	X	O_2
Control	O_1	–	O_2

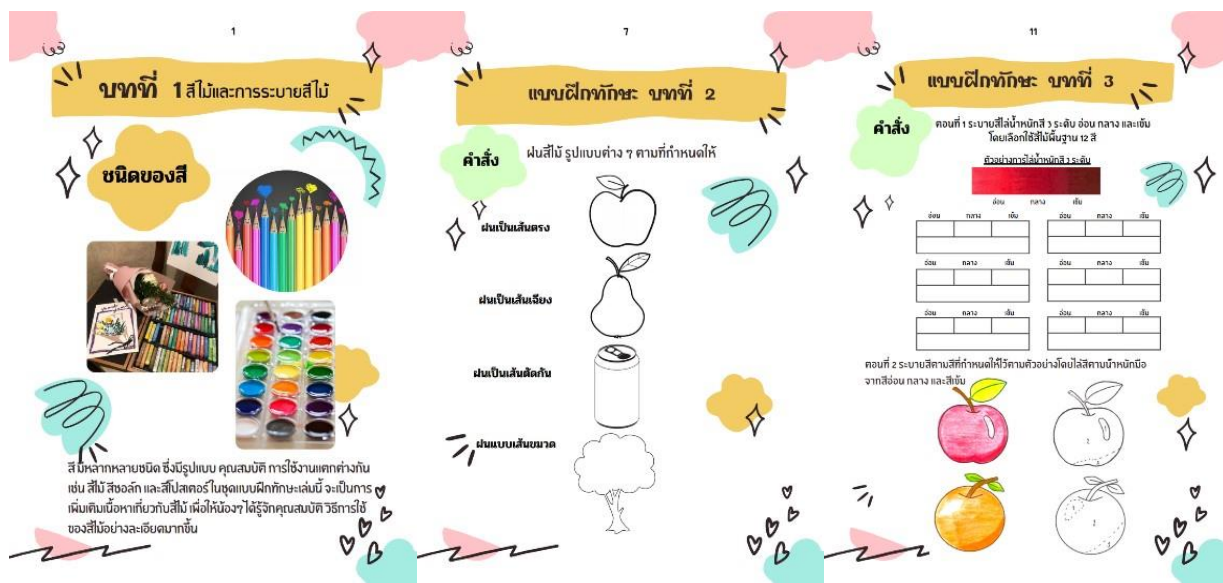
กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนศรีธธาวิทยานุสรณ์ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอรามัน จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียน 60 คน แบ่งเป็นห้องทดลอง 1 ห้องและห้องควบคุม 1 ห้อง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 เป็นห้องทดลอง จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี จำนวน 32 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 เป็นห้องควบคุม จัดการเรียนรู้ตามปกติ จำนวน 28 คน โดยนักเรียนทั้ง 2 ห้องมีผลการเรียนอยู่ในระดับเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีการพัฒนาเครื่องมือวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี จำนวน 6 แผน วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นได้ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67 ถึง 1.00

2) แผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ จำนวน 6 แผน วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นได้ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67 ถึง 1.00

2) ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี เรื่องการระบายสีไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยบทเรียนทั้งหมด 6 เรื่อง วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.67–1.00 และ 2) ด้านการออกแบบ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.67–1.00 ตัวอย่างชุดแบบฝึกทักษะดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวอย่างชุดแบบฝึก

3) แบบประเมินทักษะการระบายสีไม้ใช้วัดความสามารถด้านทักษะในการระบายสีไม้ จำนวน 1 ฉบับ มีรายการประเมิน 4 ประเด็น คือ 1) ความสวยงาม 2) ความเหมาะสมของการใช้สี 3) ความหลากหลายของเทคนิคการระบายสี และ 4) ความคิดสร้างสรรค์ รายการประเมินละ 5 ระดับ คะแนน รวมคะแนน 20 คะแนน วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 1.00 วิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach) โดยไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านจือแร อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 30 คน ได้ค่าเท่ากับ 0.762 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง (เกียรติสุตา ศรีสุข, 2552)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. คำนวณคะแนนพัฒนาการ โดยใช้สูตรคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative gain score) แปลคะแนนตามเกณฑ์ระดับพัฒนาการ โดยใช้เกณฑ์ของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2552) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์คะแนนพัฒนาการเทียบระดับพัฒนาการ

คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ
76 – 100	พัฒนาการระดับสูงมาก
51 – 75	พัฒนาการระดับสูง
26 – 50	พัฒนาการระดับกลาง
0 – 25	พัฒนาการระดับต้น

จากตารางที่ 2 เป็นการกำหนดระดับพัฒนาการของนักเรียน โดยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์อยู่ระหว่าง 76-100 จะมีพัฒนาการระดับสูงมาก คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์อยู่ระหว่าง 51-75 จะมีพัฒนาการระดับสูง คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์อยู่ระหว่าง 26-50 จะมีพัฒนาการระดับกลาง คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์อยู่ระหว่าง 0-25 จะมีพัฒนาการระดับต้น

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบทักษะการระบายสีไม้ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี

ผลการเปรียบเทียบทักษะการระบายสีไม้ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\mu=16$) สูงวก่ก่อนเรียน ($\mu=11.47$) เมื่อนำมาคำนวณคะแนนพัฒนาการ โดยใช้สูตรคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ได้คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 53.11 ซึ่งมีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการระบายสีไม้ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี

ห้อง	คะแนน เฉลี่ย ก่อนเรียน	คะแนน เฉลี่ย หลังเรียน	คะแนนความ แตกต่าง	คะแนนเฉลี่ย พัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับ พัฒนาการ
ห้องทดลอง	11.47	16.00	4.53	53.11	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่า ห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี ได้ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 53.11 ซึ่งมีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง ผู้วิจัยได้จำแนกจำนวนและร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนพัฒนาการตามแต่ละระดับพัฒนาการ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสีตามแต่ละระดับพัฒนาการ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552)

คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ	จำนวนนักเรียน ห้องทดลอง	ร้อยละ
76 – 100	สูงมาก	4	12.50
51 – 75	สูง	15	46.88
26 – 50	กลาง	13	40.63
0 – 25	ต่ำ	0	0
ผลรวม		32	100

จากตารางที่ 4 พบว่านักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี ส่วนใหญ่มีพัฒนาการระดับสูงจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 46.88 และไม่มีนักเรียนที่มีพัฒนาการระดับต่ำ

2. การเปรียบเทียบทักษะการระบายสีไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี กับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ

ผลการเปรียบเทียบทักษะการระบายสีไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี กับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ โดยใช้การวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์ พบว่า ห้องเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์สูงกว่าห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามปกติ (ห้องควบคุม) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี (ห้องทดลอง)

ห้อง	คะแนน เฉลี่ย ก่อนเรียน	คะแนน เฉลี่ย หลังเรียน	คะแนนความ แตกต่าง	คะแนนเฉลี่ย พัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับ พัฒนาการ
ห้องควบคุม	12.14	14.75	2.61	33.18	ปานกลาง
ห้องทดลอง	11.47	16.00	4.53	53.11	สูง

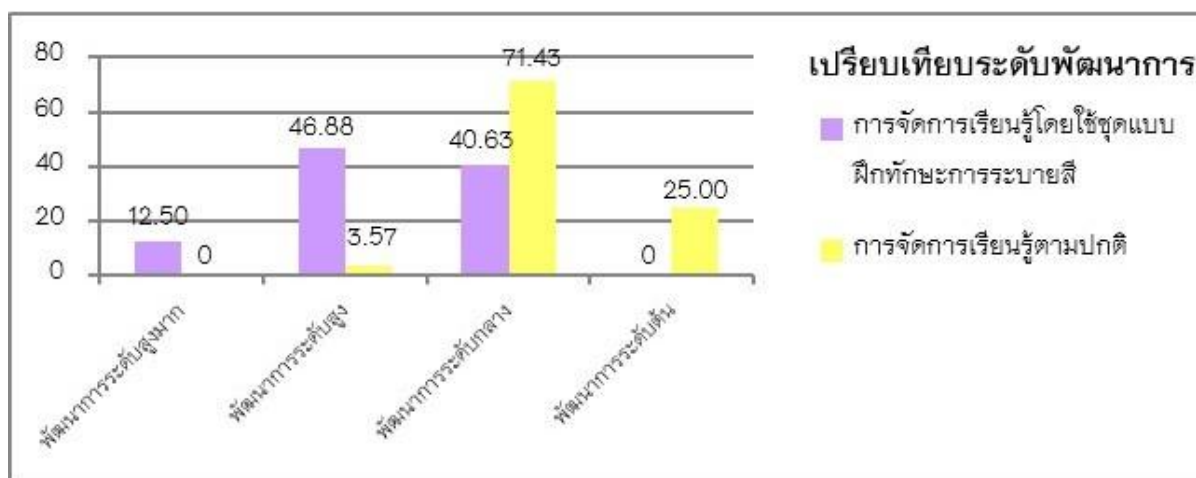
จากตารางที่ 5 พบว่า ห้องเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์สูงกว่าห้องเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามปกติ โดยห้องเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามปกติ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.18 ซึ่งมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับกลาง ส่วนห้องเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 53.11 ซึ่งมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับสูง และผู้วิจัยได้จำแนกจำนวนและร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนพัฒนาการตามแต่ละระดับพัฒนาการ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามปกติ (ห้องควบคุม) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี (ห้องทดลอง) ตามแต่ละระดับพัฒนาการ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552)

คะแนน พัฒนาการ สัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ	จำนวนนักเรียน ห้องควบคุม	ร้อยละ	จำนวนนักเรียน ห้องทดลอง	ร้อยละ
76 – 100	สูงมาก	0	0	4	12.50
51 – 75	สูง	1	3.57	15	46.88
26 – 50	กลาง	20	71.43	13	40.63
0 – 25	ต่ำ	7	25.00	0	0
ผลรวม		28	100	32	100

จากตารางที่ 6 พบว่านักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามปกติ (ห้องควบคุม) ส่วนใหญ่มีพัฒนาการระดับกลางจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 และไม่มีนักเรียนที่มีพัฒนาการระดับสูงมาก ส่วนนักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี (ห้องทดลอง) ส่วนใหญ่มีพัฒนาการระดับสูงจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 46.88 และไม่มีนักเรียนที่มีพัฒนาการระดับต้นสามารถแสดงรายละเอียดการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์แต่ละระดับพัฒนาการทั้งสองห้องได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์ของห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสีกับห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสีทำให้นักเรียนมีระดับพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ เนื่องจากชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี เรื่องการระบายสีไม้ ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหาและการออกแบบ รูปแบบของชุดแบบฝึกทักษะในลักษณะของเล่มหนังสือที่ประกอบด้วยเนื้อหา ภาพวาด ภาพประกอบการสาธิตแต่ละขั้นตอน และการตกแต่งที่มีสีสันความสวยงามดึงดูดความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับวินัย รอดจ่าย (2540) ที่ว่าเด็กจะชอบอ่านหนังสือในลักษณะที่มีคำบรรยายน้อย ๆ แต่บอกเล่าเรื่องราวด้วยภาพเป็นส่วนใหญ่ ภาพประกอบเรื่องอาจจะวาดขึ้น หรือใช้ภาพถ่ายจากของจริงมาประกอบก็ได้ จัดวางภาพให้เหมาะสม โดยเพิ่มความสำคัญ ความเด่นชัดให้มากกว่าเดิม ภาพประกอบควรมีลักษณะ

ชวนติดตาม สดชื่น สบายตา เป็นต้น และนอกจากนี้ชุดฝึกทักษะยังช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัตราภาพ ช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่คงทน (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรวิทย์ ชูติมาวงศ์สกุล (2562) การพัฒนาทักษะการวาดภาพและระบายสีด้วยสีไม้ทิวทัศน์ใต้ท้องทะเล โดยใช้แบบฝึกทักษะการวาดภาพและระบายสีไม้ ด้วยการใช้เทคนิคแสงเงาและการไล่น้ำหนักสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนวัดสุทธาวาส ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนและการฝึกฝนทักษะการแรเงาและการระบายสีโดยมีน้ำหนักสี ทำให้นักเรียนมีทักษะการวาดภาพระบายสีโดยใช้ทักษะแสงเงาและการไล่น้ำหนักสีเพิ่มสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ แก้วโวหาร (2562) เรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่องสีไม้หน้ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ผลวิจัยพบว่า การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับร้อยละ 83.33 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 84.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 80/80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนมากขึ้น ส่งผลให้มีพัฒนาการในด้านทักษะการระบายสีไม่เพิ่มขึ้น

2. คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์ของห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี มีระดับพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากกว่าห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ โดยห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 53.11 ซึ่งมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับสูง ส่วนห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.18 ซึ่งมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับกลาง เนื่องจากชุดการฝึกสามารถเป็นเครื่องมือในการวัดผลหลังจากที่ผู้เรียนเรียนจบบทเรียนในแต่ละครั้ง ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความรู้ความสามารถของตนเองได้และเมื่อไม่เข้าใจ และทำผิดในเรื่องใด ๆ ผู้เรียนก็สามารถซ่อมเสริมตนเองได้ (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2553) ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้เป็นไปในแนวทางเดียวกับงานวิจัยของ วชิรวิทย์ ชูติมาวงศ์สกุล (2562) เรื่องการพัฒนาทักษะการวาดภาพและระบายสีด้วยสีไม้ทิวทัศน์ใต้ท้องทะเล โดยใช้แบบฝึกทักษะการวาดภาพและระบายสีไม้ด้วยการใช้เทคนิคแสงเงาและการไล่น้ำหนักสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนวัดสุทธาวาส ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนและการฝึกฝนทักษะการแรเงาและการระบายสีโดยมีน้ำหนักสี ทำให้นักเรียนมีทักษะการวาดภาพระบายสีโดยใช้ทักษะแสงเงาและการไล่น้ำหนักสีเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ แก้วโวหาร (2562) เรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะเรื่องสีไม้หน้ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ผลวิจัยพบว่า หลังจากการใช้แบบฝึกทักษะเรื่องสีไม้หน้ารู้ ทำให้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของนภัทรสรณ์ หิงห้อยทอง (2563) เรื่องการพัฒนาความสามารถในการใช้สีไม้โดยใช้แบบฝึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง ผลการวิจัยพบว่าหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกนักเรียนมีความสามารถในการใช้สีไม้อยู่ในระดับดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100 จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง เห็นจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของตนเอง ส่งผลให้ทักษะการระบายสีไม้ของตนเองมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี มีระดับพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์ระหว่างห้องเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์สูงกว่าห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ โดยห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 53.11 ซึ่งมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับสูง เปรียบเทียบกับห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.18 ซึ่งมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การเลือกเนื้อหา รูปภาพประกอบบทเรียน ที่นำมาใช้ในชุดแบบฝึกทักษะ ควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านของความเหมาะสม ความยากง่ายของชุดแบบฝึกทักษะ ความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งต้องคำนึงถึงช่วงวัยของผู้เรียนอีกด้วย เพื่อเป็นการสร้างชุดแบบฝึกทักษะที่มีความน่าสนใจ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียนทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

1.2 การจัดการเรียนรู้ โดยการใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี เรื่องการระบายสีไม้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะเพิ่มเติมจากเดิมที่มีในหนังสือ ช่วยประหยัดเวลาลดภาระของครูผู้สอนในห้องเรียนตามปกติ ผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาทำความเข้าใจในบทเรียนที่เรียนมาแล้วได้ด้วยตนเอง รวมทั้งยังสามารถนำชุดแบบฝึกทักษะไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนอื่น ๆ ได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษา การสร้างชุดแบบฝึกทักษะวิชาศิลปะ ระดับชั้นอื่น ๆ ในเรื่องการระบายสีประเภทต่าง ๆ เช่น การระบายสีชอล์ค การระบายสีน้ำ การระบายสีโปสเตอร์ เป็นต้น เพื่อต่อยอดในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาดิตตามผลการใช้ชุดแบบฝึกทักษะการระบายสี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากชุดแบบฝึกทักษะ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการใช้ชุดแบบฝึกทักษะทางด้านศิลปะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้สอนในการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนต่อไป

รายการอ้างอิง

- กฤติยา วงษ์ชนธ์. (2561). การออกแบบการวิจัย รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ การกำหนดตัวอย่างและ การวิเคราะห์ข้อมูล. สืบค้นจาก <https://www.ubu.ac.th/web/filesup/08f2019050616142231.pdf>
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ครองชาง.
- โกศล พิณกุล. (2554). ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นภัทรสรณ์ หิงห้อยทอง. (2563). การพัฒนาความสามารถในการใช้สีไม้โดยใช้แบบฝึกของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง. สืบค้นจาก file:///C:/Users/JIB/Downloads/2-%E0%B8%99%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%97%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B9%8C.pdf
- บุรณะ สมชัย. (2547). การสร้าง CAI Multimedia ด้วย AUTHORWARE 4.0. สืบค้นจาก <http://www.sc.phub.ac.th/ulib/dublin.php?ID=13439120874>.
- รงค์ ประภาสโนบล. (2552). ทศนศิลป์ ป.5 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ เสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- ลัดดาวัลย์ แก้วโวหาร. (2562). การพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่องสีไม้หน้ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย. สืบค้นจาก http://www.ska2.go.th/reis/data/research/25640706_192922_1664.pdf

- วชิรวิทย์ ชูติมาวงศ์สกุล. (2562). การพัฒนาทักษะการวาดภาพและระบายสีด้วยสีไม้ ทิวทัศน์ใต้ท้องทะเล โดยใช้แบบฝึกทักษะการวาดภาพและระบายสีไม้ ด้วยการใช้เทคนิคแสงเงาและการไล่น้ำหนักสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนวัดสุทธาวาส. สืบค้นจาก [https:// www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=180527&bcat_id=16](https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=180527&bcat_id=16)
- วินัย รอดจ่าย. (2540). การเขียนและจัดทำสื่อหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศากุล ตานะเศรษฐ. (2563). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสี. สืบค้นจาก https://mcpswis.mcp.ac.th/html_edu/cgibin/main_php/print_informed.php?id_count_inform=26308
- สกนธ์ ภู่งามดี. (2548). จิตรกรรมสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- สมคิด หงส์สุวรรณ. (2546). สีไม้. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- สังคม ทองมี. (2534). ทักษะของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตร นักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา และผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อวิชาศิลปศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ลำลี รักสุทธิ (2553). คู่มือการจัดทำสื่อนวัตกรรมและแผนฯ ประกอบสื่อนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สุคนธ์ ลินธพานนท์. (2553). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- EduGyan. (2017). *Edward Lee Thorndike: Theory of Learning*. Retrieved from <http://www.edugyan.in/2017/03/edward-lee-thorndike-theory-of-learning.html>
- McArdle. T. (2021). *Colored Pencil Instruction*. Retrieved from <https://www.art-is-fun.com/colored-pencil-instruction>.
- Michele. M. (2020). *Gardner's Theory of Multiple Intelligences*. Retrieved from <https://www.simplypsychology.org/multiple-intelligences.html>

Samar. C. (2021) Gagne's theory of Learning. Retrieved from <https://www.samareducation.com/2022/06/gagnes-theory-of-learning.html>

**การออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก:
กรณีศึกษา กลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลี
Design Web Application Prototype for The Billboard Business on Tuk-Tuk:
Case Study of Thai Fan Club on Artists Preference for Thai and Korean Idol
Performers**

รัชยา ศิริพันธ์^{1*} เสาวลักษณ์ พันธบุตร¹

Ratchaya Siriphan^{1*} Saowaluck Phanthabutr¹

(Received: June 26, 2022; Revised: July 13, 2022; Accepted: October 11, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก และเพื่อออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบ สำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลี จำนวน 100 คน และมีวิธีดำเนินการวิจัย คือ 1) ศึกษาธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก 2) สำรวจความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก 3) สัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างที่เคยลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก 4) ออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบ 5) ผู้เชี่ยวชาญประเมินการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินเท่ากับ 0.81 6) ปรับปรุงการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบ เครื่องมือผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1. ธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ คือ กลุ่มแฟนคลับศิลปิน มีอายุระหว่าง 22-30 ปี ร้อยละ 80 ให้ความสนใจเว็บแอปพลิเคชันโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก เพราะค่าลงโฆษณามีราคาถูก และพบปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการติดต่อลงโฆษณาผ่านรถตุ๊กตุ๊ก คือไม่มีแพลตฟอร์มในการดูแลโดยเฉพาะ มีเพียงการประชาสัมพันธ์ผ่านทางทวิตเตอร์ เฟสบุ๊กหรือไลน์ 2. ผลการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบ สำหรับธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก พบว่ามีความต้องการในการลงโฆษณา ภายใต้เงื่อนไข 1. ขนาดป้ายโฆษณา 2. วัสดุของป้ายโฆษณา 3. จำนวนป้าย

¹มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹Srinakharinwirot University

*Corresponding author. E-mail: namsairs@gmail.com

โฆษณาที่ต้องการผลิต 4. จำนวนวันที่ต้องการติดป้ายโฆษณา 5. ระบุวันที่เริ่มติด และวันที่สิ้นสุดการติดป้ายโฆษณา 6. เขตพื้นที่ให้บริการรถตุ๊กตุ๊ก 7. สถานที่ให้บริการรถตุ๊กตุ๊ก และ 8. การส่งป้ายโฆษณาคืนหลังหมดสัญญา จากผลการศึกษา สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่พบระหว่างการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก และยังสร้างโอกาสในธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ธุรกิจการลงโฆษณา รถตุ๊กตุ๊ก เว็บแอปพลิเคชัน แพนดัล

Abstract

This study is a research and development project that aims to study advertising business on the Tuk-Tuk and to design a prototype of web applications for billboards on the tuk-tuk. The samples of 100 Thai fans of Thai and Korean artists were specifically selected. The research methods used were; 1) Conducting business research on advertising on Tuk-Tuk 2) Exploring the needs and opinions about advertising on Tuk-Tuk 3) Conducting an in-depth interview with samples who have previously advertised on Tuk-Tuk 4) Creating a web application prototype 5) Evaluating web application design prototypes by experts 6) Improving the design of the web application prototype. The quality of instruments was inspected by 7 experts and the data were analyzed by using descriptive statistics.

The results of this study shown that the majority of advertising on tuk-tuk customers was a group of artist fan clubs between the ages of 22 and 30 years (80 percent) who were interested in web advertising applications on tuk-tuk because advertising costs were cheap. The problems encountered in dealing with advertising through tuk-tuk were; there was no platform to take care of it specifically, there was only publicity on Twitter, Facebook or Line. The results shown that the prototype design requirements of the web application for the advertising business on a tuk-tuk were to be done under conditions which were: 1. Billboard size; 2. Billboard material; 3. The number of billboards to be produced; 4. The period of time to publicize a billboard; 5. Specifying the start date and end date of the advertising billboard; 6. The tuk-tuk service area; 7. The tuk-tuk service's location, and 8. Returning of the billboard after the contract has expired. The results of the study could be implemented to solve problems found during advertising on tuk-tuks and could also allow the business opportunity of advertising on tuk-tuks to be more efficient.

Keywords: Advertising Business, Tuk-Tuk, Web Application, Fanclub

บทนำ

การขนส่งผู้โดยสารมีความสำคัญที่จะทำให้ผู้โดยสารไปถึงจุดหมายปลายทางซึ่งในปัจจุบันปริมาณการใช้บริการขนส่งหรือรถรับจ้างมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ ในเกือบทุกจังหวัดในประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผู้คนอาศัยอยู่มากมายและมีผู้คนสัญจรเข้าออกเป็นจำนวนมาก ระบบบริการขนส่งที่ช่วยในการเดินทางในเขตกรุงเทพมหานครมีหลากหลายวิธี เช่น ระบบรถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS) และระบบรถไฟฟ้าใต้ดิน เอ็มอาร์ที (MRT) เป็นระบบขนส่งมวลชนหลักภายในกรุงเทพมหานคร ซึ่งครอบคลุมย่านธุรกิจกลางเมือง พื้นที่การค้า พื้นที่อยู่อาศัย และสถานที่ท่องเที่ยวหลักจำนวนมาก ระบบรถประจำทางในพื้นที่กรุงเทพมหานครครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีการให้บริการทั้งจากรถโดยสารสาธารณะและรถโดยสารจากบริษัทเอกชนที่ร่วมให้บริการ ระบบรถแท็กซี่ เป็นต้น

จากการสำรวจของผู้วิจัยจะเห็นว่า รถยนต์สาธารณะในกรุงเทพมหานคร มีหลากหลายรูปแบบที่เข้าถึงประชาชน ทำให้การโฆษณา (Advertising) นำมาใช้เป็นช่องทางในการนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณชน (Public presentation) บอกข่าวสาร สินค้าแก่คนจำนวนมากไม่เจาะจงเฉพาะตัวหรือกลุ่ม ข่าวสารต้องมีความเป็นสากล เข้าใจได้ทั่วไป กระตุ้นให้เกิดการรับรู้ และพฤติกรรมกรรมการโฆษณา มีหลากหลายสถานที่แม้แต่บนรถโดยสาร จะพบว่าสื่อโฆษณาบนรถโดยสารสาธารณะมากมายไม่ว่าจะเป็นสื่อโฆษณาบนรถตู้ หลังรถตู้ โฆษณาบนกระจกหลังรถตู้และด้านในรถตู้สาธารณะ สื่อโฆษณาบนรถสองแถว โฆษณาข้างรถสองแถว โฆษณาทั้งรถสองแถวขนาดเล็กและสองแถวขนาดใหญ่ ซึ่งรถ 2 ประเภทนี้มีทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด สื่อโฆษณาบนรถบัส ขสมก. โฆษณาได้ทั้งแบบกระจกครึ่งคัน และโฆษณาเต็มหลังรถบัส ขสมก. โดยวิ่งจากกรุงเทพฯ ไปจังหวัดต่าง ๆ และระหว่างจังหวัด สื่อโฆษณารถกระบะ ป้ายโฆษณาข้างรถกระบะ ทั้งด้านข้างและด้านหลัง สื่อโฆษณาบนรถแท็กซี่ นอกจากนี้ยังมีสื่อโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก ด้านข้างและด้านหลังของรถตุ๊กตุ๊ก จะเห็นป้ายโฆษณาต่าง ๆ เป็นที่น่าสนใจของผู้พบเห็นเหมือนป้ายโฆษณาบนรถโดยสารสาธารณะชนิดอื่น ๆ

แนวโน้มการเลือกใช้พื้นที่โปรโมทศิลปินเกาหลีมีแนวโน้มว่าจะกระจายไปยังผู้ค้ารายย่อยมากขึ้น การทำป้ายโฆษณาติดหลังรถตุ๊กตุ๊ก จึงเป็นอีกช่องทางที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน เนื่องจากรายได้จากการโฆษณาเป็นการกระจายรายได้จากกลุ่มผู้ที่สนใจโฆษณาไปสู่กลุ่มธุรกิจรายย่อยที่มีรายได้ไม่มากนัก โดยผู้สนใจโฆษณาส่วนมาก จะเป็นกลุ่มแฟนคลับศิลปิน หรือเจ้าของธุรกิจที่ต้องการส่งเสริมการขายที่มีงบประมาณจำกัด เนื่องจากการโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กมีค่าใช้จ่าย

ที่น้อยกว่า เมื่อเทียบกับการเข้าพื้นที่ใน MRT และ BTS ที่ต้องเสียค่าเข้าพื้นที่ในการลงโฆษณาจำนวนมาก อีกทั้งเนื่องจากทุกฝ่ายได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กลุ่มแฟนคลับได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ทุกคนได้รับผลกระทบจากโควิด-19 หมด แม้แต่ตัวแฟนคลับเองก็ได้รับผลกระทบ จึงทำให้เรามองว่าถ้าจะทำโปรเจกต์อะไรสักอย่างแล้วมันสามารถช่วยคนอื่นได้ด้วยน่าจะดีกว่าไหม การทุ่มเงินหลักแสนเพื่อไปติดป้ายให้นายทุนได้เงิน ในทางกลับกันเราทุ่มเงินแค่หลักหมื่น แต่คนขับรถตุ๊กตุ๊กได้เงินค่าติดป้ายชั่วคราว ได้เรียกรถ เพราะหลังจากทำโปรเจกต์แล้วมีคนมาสอบถามเราเยอะมากกว่าติดป้ายที่ไหน ติดอย่างไร และขอคอนแทกของคนขับรถตุ๊กตุ๊ก ซึ่งเขาก็จะได้รับการจองคิวต่อไป เราไม่ใช่แค่ดึงดูดคนที่ติดรูปผู้ชายบนรถตุ๊กตุ๊กวิ่งรอบกรุงเทพฯ เท่านั้น แต่เราภูมิใจที่ได้ทำ เพราะมันทำให้คนอื่นมีงานทำ และแฟนคลับเองก็ยินดีที่จะสนับสนุนค่ะ” (พรณัฏฐ์ ชำนาญคำ, 2564)

จากการลงพื้นที่สำรวจและประสบการณ์ในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กของผู้วิจัย พบว่าผู้ลงโฆษณาต้องพบเจอปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก ทั้งด้านการหาข้อมูล การให้บริการรถตุ๊กตุ๊กในย่านต่าง ๆ ขั้นตอนการออกแบบและผลิตป้าย ตลอดจนการติดตั้งป้ายและการถอดป้ายโฆษณา ซึ่งปัญหาเหล่านี้ยังไม่มีผู้สนใจศึกษาเจาะลึกข้อมูลมาก่อน ยังไม่มีการศึกษาการออกแบบเว็บไซต์แอปพลิเคชันต้นแบบสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กมีแต่การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงได้มองเห็นโอกาสทางธุรกิจที่จะนำมาซึ่งการแก้ปัญหาความยุ่งยากของการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก เพื่อพัฒนาให้เกิดความง่าย สะดวกสบาย และใช้เวลาน้อยลงจึงสนใจที่จะศึกษาธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กและเพื่อออกแบบเว็บไซต์แอปพลิเคชันต้นแบบสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กในกลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก
2. เพื่อออกแบบเว็บไซต์แอปพลิเคชันต้นแบบ สำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ

Jaruwan wan Suttimusig (2554) กล่าวถึง องค์ประกอบศิลป์ (Composition) คือการนำสิ่งต่าง ๆ มาประยุกต์ ดัดแปลง สร้างสรรค์ จัดรวมเข้าด้วยกัน ตามสัดส่วนรูปร่าง รูปทรงตรงตามคุณสมบัติของสิ่งนั้น ๆ เพื่อให้เกิดผลงานที่มีความเหมาะสมส่วนจะเกิดความงดงาม น่าสนใจหรือไม่

ย่อมขึ้นอยู่กับ การนำเสนอภาพรวมของงาน ว่ามีการสื่อถึงเรื่องราว วัตถุประสงค์ ในงานการออกแบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยที่ใช้ในการออกแบบ ดังนี้ 1. สัดส่วนของภาพ 2. ความสมดุลของภาพ 3. จังหวะลีลาของภาพ 4. การเน้นหรือจุดเด่นของภาพ 5. เอกภาพ 6. ความขัดแย้ง และ 7. ความกลมกลืน

สมเกียรติ ตั้งนโม (2552) ได้กล่าวถึงทฤษฎีสีไว้ว่า ลักษณะของวัตถุที่กระทบต่อสายตาให้เห็น เป็นสีมีผลถึงจิตวิทยา คือมีอำนาจให้เกิดความเข้มของแสงที่อารมณ์และความรู้สึกได้ การที่ได้เห็นสีจากสายตา สายตาจะส่งความรู้สึกไปยังสมองทำให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ตามอิทธิพลของสี เช่น สดชื่น ร้อน ตื่นเต้น เศร้า สีมีความหมายอย่างมากเพราะศิลปินใช้สีเป็นสื่อสร้างความประทับใจในผลงานของศิลปะและสะท้อนความประทับใจนั้นให้บังเกิดแก่ผู้ดู

แนวคิดเกี่ยวกับเว็บแอปพลิเคชัน

ความหมายของเว็บแอปพลิเคชัน คือการพัฒนาระบบงานบนเว็บ ซึ่งมีข้อดีคือ ข้อมูลต่าง ๆ ในระบบมีการไหลเวียนในแบบ Online ทั้งแบบ Local (ภายในวง LAN) และ Global (ออกไปยังเครือข่ายอินเทอร์เน็ต) ทำให้เหมาะสำหรับงานที่ต้องการข้อมูลแบบ Real-time ระบบมีประสิทธิภาพ แต่ใช้งานง่าย เหมือนกับกำลังท่องเว็บ ระบบงานที่พัฒนาขึ้นมาจะตรงกับความต้องการกับหน่วยงาน หรือห้างร้านมากที่สุด ไม่เหมือนกับโปรแกรมสำเร็จรูปทั่วไป ที่มักจะจัดทำระบบในแบบกว้าง ๆ ซึ่งมักจะ ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง ระบบสามารถโต้ตอบกับลูกค้า หรือผู้ใช้บริการ แบบ Real Time ทำให้เกิดความประทับใจ เครื่องที่ใช้งานไม่จำเป็นต้องติดตั้งโปรแกรมใด ๆ เพิ่มเติมทั้งสิ้น

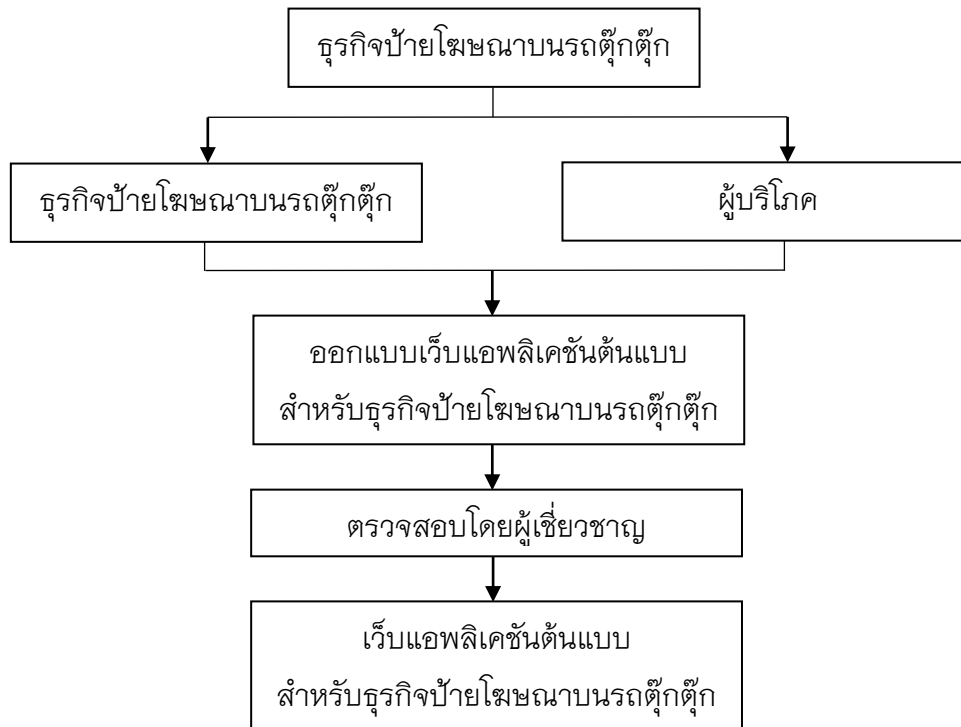
แนวคิดธุรกิจขี้เกียจ (Lazy economy)

ความหมายของธุรกิจขี้เกียจ (Lazy economy) หมายถึง รูปแบบธุรกิจที่มีผู้บริโภคใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้กับตนเอง ลดการเสียเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ลง โดยปรากฏในรูปแบบธุรกิจการให้บริการ ซึ่งธุรกิจประเภทนี้ได้นำเอาปัญหาของผู้บริโภค (Pain point) มาเป็นโอกาสทางธุรกิจที่จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหามาและสร้างประสบการณ์ในการใช้งานสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ดีขึ้นได้ ธุรกิจขี้เกียจ ถือกำเนิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2557 ในกลุ่มประเทศตะวันตก และในช่วงปี พ.ศ. 2561 ได้รับความนิยมในประเทศจากกลุ่มคนวัยทำงาน โดยในประเทศไทยในปัจจุบันแนวคิดด้านธุรกิจขี้เกียจเข้ามามีบทบาทอย่างมาก มีข้อมูลจาก บุญยิ่ง คงอาชาภัทร (2562) หัวหน้าสาขาการตลาด วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ระบุถึง 10 อันดับ กิจกรรมที่คนขี้เกียจมากที่สุด อันดับ 1. ได้แก่ การออกกำลังกาย 2. การรอคิวซื้อของ 3. การทำความสะอาดบ้าน 4. การอ่านหนังสือ 5. การทำอาหาร 6. พุดคุยหรือเจอคนเยอะ 7. ดูแลผิวพรรณตัวเอง 8. เรียน/ทำงาน 9. ออกไปช้อปปิ้ง และ 10. การเดินทาง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดเป็นธุรกิจที่อำนวยความสะดวกให้ผู้บริโภคและสร้างกำไรให้กับเจ้าของธุรกิจได้เป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่มีความสนใจหรือมีประสบการณ์ในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 100 คน โดยกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติดังนี้

1. เพศ ชาย-หญิง
2. มีความสนใจหรือมีประสบการณ์ในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

กลุ่มที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นกลุ่มแฟนคลับจำนวน 16 กลุ่ม ๆ ละ 1 คน รวมจำนวน 16 คน โดยกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เพศ ชาย-หญิง
2. อายุระหว่าง 18-32 ปี โดยการกำหนดช่วงอายุของประชากรที่ใช้ในการศึกษา อ้างอิงจากผลการวิจัยในงานวิจัยที่ผ่านมาของ ณัฐนิชา ดนัยดุขฎีกุล (2562) ซึ่งศึกษาเหตุผลในการชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลีของแฟนคลับชาวไทย พบว่ามีช่วงอายุอยู่ที่ระหว่าง 18-32 ปี

3. มีความชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลี
4. มีความสนใจหรือมีประสบการณ์ในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบโฆษณา จำนวน 7 คน แบ่งออกเป็น

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเว็บไซต์แอปพลิเคชัน จำนวน 2 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโฆษณา จำนวน 3 คน
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกราฟิกดีไซน์ จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก กลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลด้านพฤติกรรม เกี่ยวกับป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กโดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มีจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลด้านทัศนคติและความคิดเห็น เกี่ยวกับป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มีจำนวน 8 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ ประสบการณ์ในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก ของกลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลี ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นแบบถามตอบ 10 ข้อ

3. แบบประเมินการออกแบบเว็บไซต์แอปพลิเคชันต้นแบบ สำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม มีจำนวน 16 ข้อ จากนั้นนำแบบประเมินเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นนำมาปรับแก้ตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะและนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ได้มาด้วยการสุ่ม จำนวน 20 คน เพื่อหาค่า

ความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ตามแบบของ ลีเคอร์ท โดยกำหนดการผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับค่าเฉลี่ยตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป ($x > 3.51$) และ กำหนดเกณฑ์การแปลผลช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน ปรับแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาธุรกิจการลงป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจธุรกิจการลงป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กในเขตกรุงเทพมหานคร และ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

ขั้นตอนที่ 2 สำรวจความต้องการและความคิดเห็น เรื่อง การลงป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก จากกลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลี จำนวน 100 คน โดยส่งแบบสอบถาม ออนไลน์ ได้รับการตอบกลับครบทุกคน

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์เชิงลึกทางออนไลน์ กลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ชื่นชอบศิลปินไอดอลไทย และเกาหลี 16 กลุ่ม ๆ ละคน รวมจำนวน 16 คน เรื่อง ประสบการณ์การลงป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบเว็บไซต์แอปพลิเคชันต้นแบบสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 3 มาออกแบบและพัฒนา แบบร่างเว็บไซต์แอปพลิเคชันต้นแบบสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก เพื่อสร้างแนวทางเริ่มต้นในการ ออกแบบต่อไป ภายใต้เงื่อนไข 1. ขนาดป้ายโฆษณา 2. วัสดุของป้ายโฆษณา 3. จำนวนป้ายโฆษณา ที่ต้องการผลิต 4. จำนวนวันที่ต้องการติดป้ายโฆษณา 5. ระบุวันที่เริ่มติด และวันที่สิ้นสุดการติดป้าย โฆษณา 6. เขตพื้นที่ให้บริการรถตุ๊กตุ๊ก 7. สถานที่ให้บริการรถตุ๊กตุ๊ก และ 8. การส่งป้ายโฆษณาคืน หลังหมดสัญญา จนได้ร่างเว็บไซต์แอปพลิเคชันต้นแบบสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

ขั้นตอนที่ 5 ผู้เชี่ยวชาญประเมินการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบ

ส่งแบบประเมินการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบร่างสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กทางออนไลน์ ให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบโฆษณา จำนวน 7 คน ประเมินการออกแบบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบ

ทำการแก้ไขและปรับปรุงเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบโฆษณา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อมูลที่เก็บรวบรวม ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่อง การลงป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก และเรื่อง ประสิทธิภาพการลงป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญประเมินการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายด้านและภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

1.1 ธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

รถตุ๊กตุ๊ก เป็นรถโดยสารอีกประเภทหนึ่งที่มีความนิยมในประเทศไทยและในหลายประเทศ เนื่องจากมีอัตราประโยชน์ในการใช้งานสูง ทั้งในด้านการขนส่งผู้โดยสาร ขนส่งสินค้า ประกอบกับเป็นรถที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและมีรูปปลั๊กซ์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ทั้งสีสัน รูปทรง และเสียงของเครื่องยนต์ จึงทำให้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว โฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กเป็นที่น่าสนใจของผู้พบเห็นเหมือนป้ายโฆษณาโดยสาธารณะชนชนิดอื่น ๆ และจากเส้นทางการวิ่งของรถตุ๊กตุ๊ก ทำให้สื่อโฆษณาสามารถเห็นได้ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว

มีหลากหลายกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ของการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก คือ กลุ่มแฟนคลับและแนวโน้มการเลือกใช้พื้นที่โปรโมทศิลปินเกาหลีมีแนวโน้มว่าจะกระจายไปยังผู้ดำรงรายย่อยมากขึ้น การทำป้ายโฆษณาติดหลังรถตุ๊กตุ๊ก จึงเป็นอีกช่องทางที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน เนื่องจากรายได้จากการโฆษณาเป็นการกระจายรายได้จากกลุ่มผู้สนใจโฆษณาไปสู่กลุ่มธุรกิจรายย่อยที่มี

รายได้ไม่มากนักโดยผู้สนใจโฆษณาส่วนมากจะเป็นกลุ่มแฟนคลับศิลปิน หรือเจ้าของธุรกิจที่ต้องการส่งเสริมการขายที่มีงบประมาณจำกัด เนื่องจากการโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับการเช่าพื้นที่ใน MRT และ BTS ที่ต้องเสียค่าเช่าพื้นที่ในการลงโฆษณาจำนวนมาก

ค่าใช้จ่ายในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก มีตั้งแต่ 400-30,000 บาท โดยราคาค่าลงโฆษณาขึ้นอยู่กับจำนวนป้ายที่ต้องการติดและระยะเวลาในการลงโฆษณา บนรถตุ๊กตุ๊กต่อครั้ง มีตั้งแต่ 3 - 4 วัน 10 วัน จนถึง 30 วัน

ปัญหาและอุปสรรคในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กจากการลงพื้นที่สำรวจและประสบการณ์ในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กของผู้วิจัยมีดังนี้ ด้านการหาข้อมูลการให้บริการรถตุ๊กตุ๊กในย่านต่าง ๆ ขั้นตอนการออกแบบและผลิตป้าย ตลอดจนการติดตั้งป้ายและการถอดป้ายโฆษณา เพราะฉะนั้นการลงโฆษณาครั้งหนึ่งต้องใช้เวลาในการเตรียมขั้นตอนหลายวัน ทำให้เกิดการเสียเวลาในการลงโฆษณาเป็นอย่างมาก

สื่อที่ให้บริการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ในปัจจุบันการติดต่อลงโฆษณาผ่านรถตุ๊กตุ๊กนั้นยังไม่มีแพลตฟอร์มในการดูแลโดยเฉพาะ มีเพียงแค่การประชาสัมพันธ์ผ่านทางทวิตเตอร์ เฟสบุ๊กหรือไลน์ในการใช้ติดต่อเพื่อจัดทำป้ายโฆษณาและขอเช่าพื้นที่ป้ายโฆษณา

1.2. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

ผลสำรวจจากข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62 ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 22-30 ปี ร้อยละ 80 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 85 และ จำนวน 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 15,001 -20,000 บาท ร้อยละ 23

ผลสำรวจข้อมูลด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก พบว่า เคยใช้บริการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 18 โดยเคยพบเห็นป้ายโฆษณาคิดเป็นร้อยละ 97 ด้านตำแหน่งที่พบเห็นป้ายโฆษณา ส่วนใหญ่เป็นบริเวณท้ายรถตุ๊กตุ๊ก พบเห็นป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 59 มีความคิดเห็นว่าพื้นที่ให้บริการป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กมีผลต่อการตัดสินใจลงโฆษณา โดยคิดเป็นร้อยละ 85 โดยพื้นที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นพื้นที่ที่พบเห็นป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.37 และสถานที่ในกรุงเทพฯ ที่พบเห็นมากที่สุดคือ MBK จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามย่าน ประตูน้ำ สยาม คิดเป็นร้อยละ 52.41

ผลสำรวจข้อมูลด้านทัศนคติและความคิดเห็น เกี่ยวกับป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กพบว่า ราคาค่าใช้จ่ายเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 37.22 รองลงมาคือปัจจัยด้านพื้นที่ลงโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 19.48 โดยขนาดป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก ตำแหน่งที่ 1 บริเวณท้ายรถตุ๊กตุ๊ก คือ ขนาด 100 x 40 cm. เป็นอันดับแรกคิดเป็นร้อยละ 76 รองลงมาขนาดป้าย

โฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก ตำแหน่งที่ 2 บริเวณข้างรถด้านขวา เป็นขนาด 100 x 40 cm. คิดเป็นร้อยละ 73 การลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กมีผลต่อตัวศิลปิน คิดเป็นร้อยละ 84 นอกจากนี้เหตุผลที่เลือกลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กประกอบไปด้วยค่าลงโฆษณามีราคาถูก คิดเป็นร้อยละ 27.58 รองลงมาคือ ต้องการสนับสนุนผู้ค้ารายย่อย คิดเป็นร้อยละ 24.48 สำหรับขั้นตอนที่ทำให้ความสำคัญมากที่สุดคือการออกแบบป้ายโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 52

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่างที่เคยลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กเป็นกลุ่มแฟนคลับจำนวน 16 กลุ่ม ๆ ละ 1 คน รวม 16 คน พบว่า เหตุผลที่เลือกลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กคือมีราคาถูก คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมา คือ เพื่อโปรโมทให้ศิลปินเป็นที่รู้จักมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10.71 โดยส่วนใหญ่คิดว่าการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กมีผลต่อตัวศิลปิน เพราะเป็นการโปรโมทให้ศิลปินอีกช่องทางหนึ่ง ทำให้ศิลปินเป็นที่รู้จักมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 63.15 รองลงมาคือ ผู้คนที่เดินทางด้วยรถโดยสารจะหันมาสนใจศิลปินได้ง่าย หรือแม้แต่ผู้คนบนท้องถนน คิดเป็นร้อยละ 15.78 มีประสบการณ์ลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กใช้บริการผ่านทางช่องทาง Line คิดเป็นร้อยละ 50

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก ประกอบด้วย การลงโฆษณาจะเป็นการโปรโมทศิลปินและยังช่วยเหลือขับริดตุ๊กตุ๊กไปด้วย คิดเป็นร้อยละ 27.77 รองลงมา สื่อสารกันเข้าใจได้ง่ายมากกว่าลงโฆษณาที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 22.22 โดยกลุ่มตัวอย่างเลือกลงป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก จำนวนครั้งละ 5 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 25 และเคยลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กใช้ป้ายโฆษณาที่มีขนาด 80x50 cm. ร้อยละ 37.50 ระยะเวลาต่อครั้งที่ใช้ในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กคือ 30 วัน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ค่าใช้จ่ายในการลงโฆษณา ต่อครั้งอยู่ที่ 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.75 พื้นที่ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กในพื้นที่ให้บริการเขตพื้นที่จุฬาฯ – สามย่าน สถานที่สยาม คิดเป็นร้อยละ 21.87 สาเหตุเพราะเป็นสถานที่ที่ผู้คนรวมตัวกันมากในกรุงเทพมหานคร สถานที่ที่เป็นใจกลางเมือง คนเยอะ นอกจากนี้บริเวณสยาม สามย่าน จุฬาฯ ยังเป็นเขตที่มีนักศึกษาเยอะเป็นกลุ่มวัยที่น่าจะสนใจไอดอล

ปัญหาในการลงโฆษณาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีการติดป้ายโฆษณาซ้อน คิดเป็นร้อยละ 23.80 รองลงมา คือ รถตุ๊กตุ๊กจะวิ่งไปรอบ ๆ ทำให้บางครั้งแฟนคลับติดต่อมาเพราะอยากถ่ายรูปกับป้าย แต่หารถไม่เจอ คิดเป็นร้อยละ 19.04 รองลงมา คือ การติดต่อประสานงานที่ค่อนข้างล่าช้า และการไม่ได้เห็นตัวป้ายของจริงทำให้ไม่แน่ใจว่าตัวป้ายเป็นอย่างไร เห็นผ่านรูปภาพ คิดเป็นร้อยละ 14.28

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะต่อการออกแบบธุรกิจ คือ ต้องการให้มีการจัดการที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือ มีช่องทางการติดต่อที่หลากหลายมากขึ้น ถ้ามีบริการรับทำป้ายให้ด้วยจะดียิ่งขึ้น ควรมีขนาดป้ายและรูปแบบป้ายให้เลือกหลากหลาย อยากให้มีการเพิ่มรายชื่อผู้ติดต่อกับคนขับ

หรือตัวเลือกรถตุ๊กตุ๊ก เพื่อเป็นตัวเลือกเพิ่มมากขึ้น หรืออยากให้ขยายผลไปยังรถตุ๊กตุ๊กในต่างจังหวัดมากขึ้น เพื่อให้ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าเดิม

2. ผลการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

ผู้วิจัยได้ออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบขึ้นจากการศึกษาธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก โดยสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เคยลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก รวมถึงการประเมินการออกแบบแอปพลิเคชันต้นแบบโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องผลการออกแบบสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การออกแบบหน้าหลัก เป็นการออกแบบหน้าหลังจากกดเปิดเว็บแอปพลิเคชันเข้ามาครั้งแรก เพื่อเริ่มต้นการใช้งาน

2. การออกแบบหน้าลงทะเบียน (Register UI) ลงทะเบียน โดยจะใช้อีเมล และรหัสผ่านในการเริ่มต้นเข้าใช้ สำหรับผู้ใช้งานที่เคยมีประวัติการลงทะเบียนแล้ว หากยังไม่มีประวัติก็สามารถดสร้างบัญชีใหม่ได้

3. การออกแบบหน้าบัญชีผู้ใช้ ประกอบไปด้วยแถบแสดงคำสั่งซื้อที่ยอดสั่งซื้อทั้งหมด ยอดสั่งซื้อเฉลี่ย และยอดซื้อเพื่อให้ผู้ใช้ได้ทราบถึงรายละเอียดของการสั่งซื้อ

4. การออกแบบหน้าข้อมูลบัญชีผู้ใช้ ผู้ใช้งาน (User) แก้ไขข้อมูลส่วนตัว ชื่อ-นามสกุล อีเมล และรหัสผ่าน

5. การออกแบบหน้าสมุดที่อยู่ผู้ใช้งาน (User) สามารถเพิ่ม แก้ไข ข้อมูลที่อยู่ เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ขั้นตอนการถอดป้ายส่งคืนหลังหมดสัญญาตามที่ผู้ตอบแบบสอบถามสนใจ

6. การออกแบบหน้าสั่งป้ายโฆษณา เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับขั้นตอนการออกแบบป้ายโฆษณามากที่สุด ผู้วิจัยจึงออกแบบให้มีเมนูให้เลือก 3 เมนู คือ 1. อัปโหลดการออกแบบสำหรับผู้ใช้งาน (User) ที่มีไฟล์ชิ้นงานอยู่แล้ว 2. ธุรกิจรับออกแบบให้เป็นการคุยข้อความสามารถบอกความต้องการของผู้ใช้งาน (User) ที่ให้ทางธุรกิจออกแบบป้ายโฆษณาให้ 3. เรียกดูแม่แบบ (Template) ผู้ใช้งาน (User) สามารถเลือกแม่แบบตามที่มีตัวอย่างกำหนดความต้องการที่ระบุในป้ายได้

ผู้ใช้งาน (User) ที่มีไฟล์ชิ้นงานอยู่แล้ว สามารถเลือกตำแหน่งของป้าย เลือกขนาดของป้าย เลือกประเภทวัสดุ (การเคลือบและการเจาะมุมป้าย) เลือกผลิตป้ายโฆษณาโดยสามารถกำหนดจำนวนป้ายที่ต้องการผลิต จำนวนวันที่ต้องการติดป้ายโฆษณา (ระบุวันที่เริ่มติดตั้ง และวันที่สิ้นสุดการติดตั้ง) เลือกเขตพื้นที่ให้บริการรถตุ๊กตุ๊ก เลือกสถานที่ให้บริการรถตุ๊กตุ๊ก

7. การออกแบบหน้าตะกร้า แสดงข้อมูลที่ใช้ใช้งาน (User) กดเลือกมาทั้งหมด มีการแสดงราคารวม และ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ถัดไปเป็นหน้าการเลือกที่อยู่ใช้งาน (User) เลือกค่าบริการส่งป้ายคือ หลังหมดสัญญา และระบุที่อยู่ที่ต้องใช้ในการจัดส่งได้

8. การออกแบบหน้าเช็คเอาท์ เพื่อยืนยันการสั่งซื้อ และชำระเงิน อับโหลดหลักฐานการโอนเงิน และยืนยันคำสั่งซื้อ

9. การออกแบบหน้ารีวิวตัวอย่างสินค้าจริง เป็นการแก้ไขปัญหาที่พบจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก พบเจอปัญหา การติดป้ายโฆษณาซ้อน จะแสดงรูปภาพให้เห็นถึงการใช้งานจริงของป้ายโฆษณา ตามเขตพื้นที่ให้บริการหรือสถานที่ที่ผู้ใช้เลือกลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

10. การออกแบบหน้าวิธีการสั่งซื้อ ออกแบบเป็นลำดับขั้นตอนที่อ่านเข้าใจง่าย เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานของผู้ใช้มากที่สุด

11. การออกแบบหน้าติดตามสถานะ ผู้ใช้งาน (User) สามารถดูสถานะคำสั่งซื้อได้

12. ออกแบบตราสัญลักษณ์ มีเค้าโครงมาจากตัวรถตุ๊กตุ๊ก สีตราสัญลักษณ์ ใช้สีน้ำเงิน สีเหลือง สีแดงที่มาจากสีบนตัวรถตุ๊กตุ๊ก ให้ดูโดดเด่น สะดุดตา ใช้ตัวอักษรที่ไม่มีหัวทำให้เข้าถึงง่าย ดูทันสมัย กำหนดชุดสี (Color system) ที่ใช้วิธีการเลือกสีที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ การใช้สีที่เป็นการสื่อเอกลักษณ์ของรถตุ๊กตุ๊ก เพื่อให้ภาพรวมในการออกแบบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (Consistency) และง่ายต่อการนำไปพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบในลำดับถัดไป โดยแนวคิดการออกแบบเน้นให้สื่อสารให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมายและเหมาะสมกับผู้ใช้งาน (User)

ผลการประเมินการออกแบบแอปพลิเคชันต้นแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

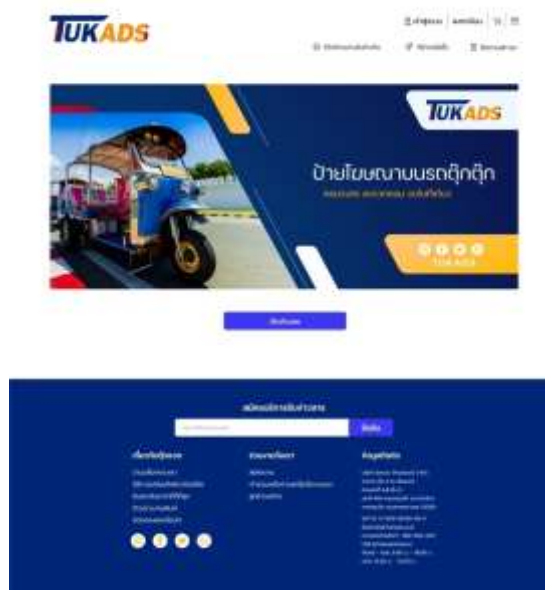
จากการประเมินการออกแบบแอปพลิเคชันต้นแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน พบว่า

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันให้ข้อเสนอแนะ แก้ไขเรื่องการจัดวางรูปแบบเว็บแอปพลิเคชัน ตาม Grid system เพิ่มเติมข้อมูลตัวอย่างในหน้าแชทให้เห็นภาพของการใช้งานมากขึ้น และเรื่องการใช้สี อยากให้มีการใช้ชุดสีที่มีความเป็นชุดสีเดียวกันมากขึ้นกับทุก ๆ ส่วน

ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโฆษณา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อยากให้มีภาพรีวิวงานจริง มีหลากหลายมุม หลายสถานที่ที่รถตุ๊กตุ๊กให้บริการ แสดงราคาในการเลือกรับบริการแบบเรียลไทม์ เพื่อให้ง่ายต่อการสั่งซื้อและเพิ่มความหลากหลายของสไตล์งานตัวแม่แบบ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกราฟิก เสนอแนะให้คุมโทนสีของเว็บแอปพลิเคชันให้มากขึ้น และปรับขนาดของตัวสัญลักษณ์ให้เหมาะสมกับข้อความ ปรับขนาดปุ่มกดให้มีความเท่า ๆ กัน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 หน้าเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่า เพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 22-30 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 85 และจำนวน 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 23 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนินทยา ประสิทธิ์มี และเวฬุรีย์ เมธาวิวินิจ (2561) ที่ได้ผลการวิจัย กลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลี ส่วนใหญ่ช่วงอายุ 17-32 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพ นักเรียน/ นักศึกษา และพนักงานบริษัทเอกชน รายได้/ เดือน 15,001-20,000 บาท ทั้งนี้เนื่องจากช่วงวัยนี้เป็นช่วงที่เริ่มมีรายได้เป็นของตัวเอง และมีความพร้อมที่จะสนับสนุนศิลปินที่ตัวเองชื่นชอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปฏิภาณ หุตโชค (2556) ที่ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมกระแสนิยมหรือวัฒนธรรมสมัยนิยมเป็นวัฒนธรรมแห่งเยาวภาพ ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นกับวัยรุ่น และวัยทำงานที่มีการบริโภคอย่างสูง และมีความต้องการบริโภคตามกระแสวัฒนธรรมนิยม

ด้านทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

จากผลการวิเคราะห์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก พบว่า ตำแหน่งป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กที่กลุ่มตัวอย่าง พบเห็นมากที่สุดคือตำแหน่งที่ 1 บริเวณท้ายรถตุ๊กตุ๊ก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกนธ์ ภู่งามดี (2559) กล่าวไว้ว่า การโฆษณาภายนอกยานพาหนะ (Outside vehicle advertising) หมายถึง การนำป้ายโฆษณาไปติดที่บริเวณส่วนนอกของยานพาหนะ เช่น ป้ายติดด้านหลัง รถสามล้อ (Tuk Tuk Advertising) สื่อโฆษณาดังกล่าวจะมีขนาดใหญ่ ดังนั้นจึงสามารถนำเสนอภาพและตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งสะดวกต่อการอ่านและมองเห็นภาพในเวลาอันรวดเร็วในขณะที่รถวิ่งผ่านด้วยอัตราความเร็วของรถที่ไม่เร็วเกินไป

กลุ่มที่ลงป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก พบว่า กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ คือ กลุ่มแฟนคลับ ซึ่งสอดคล้องกับ จารุภัก อธิวัฒน์ภิญโญ, มนทิรา ธาตออำนาจชัย และปีเตอร์ รุ่งเรือนกานต์ (2562) ที่กล่าวว่า การสร้างประสบการณ์ของกลุ่มแฟนคลับผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการอยากให้ใกล้ชิดกับศิลปินมิได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งจากทางบริษัทจัดงานหรือทางกลุ่มแฟนคลับที่รวมตัวกันทำกิจกรรมเพื่อมอบให้กับศิลปินเกาหลีโดยเฉพาะ เป็นการสร้างความทรงจำดี ๆ ความผูกพัน เกิดความประทับใจ ทั้งศิลปินและแฟนคลับที่มอบความสุขให้แก่กันและกัน โดยกลุ่มแฟนคลับมีการทำกิจกรรมพิเศษเพื่อมอบให้ศิลปิน เช่น การร่วมฉลองวันเกิดให้กับสมาชิกของวง โดยการเข้าป้ายโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ จากการบริจาค (Donate) ร่วมกัน

สาเหตุที่ทำให้แฟนคลับศิลปินเลือกลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก คือค่าลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กมีราคาถูก (ราคา 1,000 บาท) ร้อยละ 18.75 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกนธ์ ภู่งามดี (2559) กล่าวไว้ว่า จุดเด่นของสื่อโฆษณายานพาหนะ คือ ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตและปิดประกาศโฆษณาไม่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อชนิดอื่น ๆ

ขั้นตอนการออกแบบป้ายโฆษณาเป็นขั้นตอนที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะการออกแบบส่งผลต่อความสนใจต่อผู้คนที่พบเห็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอารยะ ศรีกัลยาบุตร, (2545) ได้อธิบายว่า ความศรัทธาอย่างหนึ่งของมนุษย์ คือ ความสามารถในการสื่อสารข้อมูล โดยวิธีบันทึกข้อมูลที่ดี และนิยมใช้มาตั้งแต่อดีตคือ สิ่งพิมพ์ โดยมีรากฐานพัฒนามาจากงานศิลปกรรมเกิดขึ้นจากการขีดเขียนผนังถ้ำ และยังได้กล่าวถึงสื่อสิ่งพิมพ์ว่า มีความหมายครอบคลุมถึงสื่อต่าง ๆ มากมายหลายชนิด

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กของกลุ่มตัวอย่าง ถ้าหากมีเว็บไซต์แอปพลิเคชันสำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กจริง ๆ ต้องการให้มีการจัดการที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือ ใช้งานง่ายและมีระบบแบบครบวงจร ทั้งการออกแบบป้าย การเลือกพื้นที่ การถอดป้ายและอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยิ่ง คงอาชาวัชร (2562) ที่กล่าวว่า ด้วยพฤติกรรมผู้บริโภคปัจจุบันที่ได้หันมาพึ่งพาเทคโนโลยีกันมากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีได้ทำประโยชน์ สร้างความ

สะดวกสบายในการใช้ชีวิต ส่งเสริมให้เกิดเป็นแนวคิดธุรกิจขี้เกียจ (Lazy economy) เป็นแนวคิดที่สร้างธุรกิจบริการที่ผู้บริโภคมองลงทุนง่ายเพื่อได้รับซึ่งความสะดวกสบายขั้นสุด

ความสำคัญของการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า การลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กมีผลต่อตัวศิลปินเพราะเป็นกิจกรรม ที่สามารถช่วยในการโปรโมทให้ศิลปินอีกช่องทางหนึ่ง ทำให้ศิลปินเป็นที่รู้จักมากขึ้น สอดคล้องกับความคิดเห็นของจารุภัค อธิวัฒน์ภิญโญ, และคณะ (2562) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมของกลุ่มแฟนคลับ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่มแฟนคลับด้วยกันเอง นอกจากนี้การจัดกิจกรรมของกลุ่มแฟนคลับยังเกิดขึ้นเพื่อแสดงให้ผู้ผลิตรับรู้ถึงความนิยมในประเทศไทยเพื่อส่งศิลปินมาทำกิจกรรมบ่อยขึ้น อีกทั้งยังเพื่อต้องการให้ผู้ที่ไม่ได้เป็นแฟนคลับได้รับรู้ถึงการมีอยู่ของกลุ่มแฟนคลับ และที่สำคัญยังคงเป็นแรงกระตุ้นระหว่างกลุ่มให้มีการติดตามและรักษาความชื่นชอบไว้ในสมาชิกทุกคน

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตัวอย่างบางรายให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กเป็นการโปรโมทศิลปินและยังช่วยเหลือคนขับรถตุ๊กตุ๊กไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ พรณภัส ชำนาญคำ (2564) พบว่า บ้ายโฆษณาศิลปิน เป็นสิ่งที่แฟนคลับร่วมใจกันทำเพื่อศิลปินที่รักในโอกาสต่าง ๆ อย่างวันเกิด โปรโมทผลงาน หรือเฉลิมฉลองตามเทศกาลสำคัญต่าง ๆ แต่เดิมกลุ่มผู้ต้องการลงโฆษณาบนป้ายรถตุ๊กตุ๊ก ส่วนใหญ่จะเป็นการโฆษณาสินค้าและบริการทั่วไป แต่จุดเปลี่ยนที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มผู้ลงโฆษณาจากกลุ่มเจ้าของธุรกิจสินค้าและบริการทั่วไปเป็นกลุ่มแฟนคลับศิลปิน เกิดขึ้นจากเมื่อเหตุการณ์ในปี พ.ศ. 2563 ที่ระบบขนส่งมวลชนอย่าง BTS และ MRT ประกาศให้บริการตามคำสั่งของรัฐบาล เพื่อจำกัดการเดินทางของผู้ชุมนุมทางการเมือง กลุ่มแฟนคลับศิลปินที่เป็นคนรุ่นใหม่ ตัดสินใจเลิกลงโฆษณาป้ายกับ BTS และ MRT แล้วหันมาจ้างติดป้ายโปรโมทสุขสันต์วันเกิดศิลปินตามป้ายรถตุ๊กตุ๊กแทน เพื่อเป็นการหันไปสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงออกเกี่ยวกับการเมือง

การออกแบบเว็บไซต์แอปพลิเคชันต้นแบบธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก

พบว่า ผู้วิจัยได้มีการออกแบบเว็บไซต์ต้นแบบธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กภายใต้เงื่อนไข 1. ขนาดป้ายโฆษณา 2. วัสดุของป้ายโฆษณา 3. จำนวนป้ายโฆษณาที่ต้องการผลิต 4. จำนวนวันที่ต้องการติดป้ายโฆษณา 5. ระบุวันที่เริ่มติด และวันที่สิ้นสุดการติดป้ายโฆษณา 6. เขตพื้นที่ให้บริการรถตุ๊กตุ๊ก 7. สถานที่ให้บริการรถตุ๊กตุ๊ก และ 8. การส่งป้ายโฆษณาคืนหลังหมดสัญญา ส่วนการออกแบบตราสัญลักษณ์ มีเค้าโครงมาจากตัวรถตุ๊กตุ๊ก สีตราสัญลักษณ์ ใช้สีน้ำเงิน สีเหลือง สีแดงที่มาจากสีบนตัวรถตุ๊กตุ๊ก ให้ดูโดดเด่น สะดุดตา ใช้ตัวอักษรที่ไม่มีหัวทำให้เข้าถึงง่าย ดูทันสมัย และการกำหนดชุดสีที่ใช้วิธีการเลือกสีที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ การใช้สีที่เป็นการสื่อ

เอกลักษณ์ของรถตุ๊กตุ๊ก เพื่อให้ภาพรวมในการออกแบบเป็นไปในทิศทางเดียวกันและง่ายต่อการนำไปพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบในลำดับถัดไป

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ธุรกิจการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันต้นแบบ สำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก จะเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างความสะดวกสบายให้กับผู้สนใจลงโฆษณาและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับธุรกิจป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก จะสร้างสรรค์ก่อเกิดประโยชน์ต่อสังคมได้ทั้งในด้านธุรกิจโฆษณาและธุรกิจการให้บริการรถตุ๊กตุ๊ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่พบระหว่างการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก เช่น ลดขั้นตอนในการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก ทำให้สะดวก รวดเร็วขึ้น และยังสร้างโอกาสในธุรกิจการลงโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในเนื้อหาเรื่อง Communication strategy เพื่อให้เกิดทิศทางการออกแบบที่ชัดเจนให้กับนักออกแบบ

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ชื่นชอบศิลปินไอดอลไทยและเกาหลี ข้อมูลกรณีศึกษา Persona ของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้มีข้อมูลที่มากขึ้นในการนำมาใช้พัฒนาการออกแบบให้ดียิ่งขึ้นและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งาน

รายการอ้างอิง

- จารุภัค อธิวัฒน์ภิญโญ, มนทิรา ธาตาอำนวยชัย, และปิเตอร์ รุ่งเรื่อนกานต์. (2562). การศึกษาพฤติกรรม การเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์และ การดำรงรักษาของกลุ่มแฟนคลับนักร้องเกาหลีในประเทศไทย กรณีศึกษา ศิลปินวง GOT7. *วารสารนวัตกรรมการสื่อสารสังคม*, 7(1), 220-229.
- ณัฐนิชา ดนัยดุขฎีกุล. (2562). การศึกษารูปแบบความชอบของแฟนคลับชาวไทยที่มีต่อศิลปิน ไอดอลไทยและเกาหลี. *วารสารนวัตกรรมการธุรกิจ การจัดการ และสังคมศาสตร์*, 2(2), 35.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุญยิ่ง คงอาชาภัทร. (2562). รู้จัก “ตลาดคนชี่เกียจ” โอกาส 5 ธุรกิจดาวรุ่ง ใครเริ่มก่อนได้เปรียบ. สืบค้นจาก <https://m.mgonline.com/smes/detail/9620000086678>
- ปฐวิภาณ หุตโชค. (2556). กระบวนการแลกเปลี่ยนและการรับรู้วัฒนธรรมเกาหลีผ่านคลิป์วิดีโอเพลงเกาหลีทางสื่อเว็บไซต์ของกลุ่มวัยรุ่นไทย. สืบค้นจาก <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/269599>
- พรณัฏฐ ชำนาญคำ. (2564). จากยอดด็กสูงสู่วัยรุ่น ‘ป้ายโฆษณาศิลปิน’ โปรเจกต์ของแฟนด้อมที่เป็นมากกว่าการส่งต่อความรัก. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/fandom-projects-artists-billboards-in-thailand/>
- สกนธ์ ภู่งามดี. (2549). สุนทรียะในการสร้างสรรค์งานโฆษณา. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมเกียรติ ตั้งนโม. (2552). ทฤษฎีสื่อ. สืบค้นจาก <http://basic-animation.com/moodle>
- อนินทยา ประสิทธิ์มี, และเวฬุรีย์ เมธาวินิจ. (2561). พฤติกรรมและอัตลักษณ์บนสื่อออนไลน์ของแฟนคลับศิลปินเกาหลีวง WANNA ONE ในประเทศไทย. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 10 (หน้า 1042-1054). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สืบค้นจาก [http://www.hu.ac.th/conference/conference2019/proceedings2019/FullText/02%20-%20ระดับชาติ%20-%20ภาคโปสเตอร์/G3-Hu/1-083Hu-NP%20\(อนินทยา%20ประสิทธิ์มี\)%201042-1054.pdf](http://www.hu.ac.th/conference/conference2019/proceedings2019/FullText/02%20-%20ระดับชาติ%20-%20ภาคโปสเตอร์/G3-Hu/1-083Hu-NP%20(อนินทยา%20ประสิทธิ์มี)%201042-1054.pdf)
- อารยะ ศรีกัลยาณบุตร. (2545). การสร้างสรรค์และการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการออกแบบทางการพิมพ์ (หน่วยที่ 8-15). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Jaruwan wan Suttimusig. (2554). องค์ประกอบศิลป์ (Composition). สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/417795>

การวิเคราะห์ห่อภิมาณปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

A Meta-Analysis of Factors Associated with the Practice of Sufficiency Economy Philosophy in Daily Life

อิสระ ทองสามสี^{1*}Isara Tongsamsi^{1*}

(Received: August 31, 2022; Revised: October 10, 2022; Accepted: October 19, 2022)

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์ห่อภิมาณงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจคุณลักษณะงานวิจัย เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะงานวิจัย และวิเคราะห์หาค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ประชากร คือ งานวิจัยเชิงปริมาณที่ศึกษาเปรียบเทียบหรือวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 ถึง พ.ศ. 2564 จำนวน 73 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัย ผ่านการตรวจสอบคุณภาพความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน นำข้อมูลทั้งหมดมาคำนวณด้วยวิธีการของโรเซนทาล และเสตเจส ได้ค่าดัชนีมาตรฐาน จำนวน 233 ค่า และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Jamovi โปรแกรมเสริม MAJOR-Meta-Analysis for JAMOMI และโปรแกรม R ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะงานวิจัยประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะทั่วไป ด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย และด้านวิธีวิทยาการวิจัย โดยพบว่าคุณลักษณะงานวิจัยไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ($r=.52, p<.001$) รองลงมาคือปัจจัยด้านสถานการณ์ ($r=.36, p<.001$) ปัจจัยด้านจิตลักษณะ ($r=.21, p<.001$) และปัจจัยด้านลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง ($r=.11, p<.001$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์ห่อภิมาณ รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Songkhla Rajabhat University

*Corresponding author. E-mail: isara8391@gmail.com

Abstract

This meta-analysis research aimed to explore research characteristics, compare differences in research characteristics, and analyze standard indexes of factors associated with the practice of the sufficiency economy philosophy in daily life. There were 73 quantitative research reports, that compared or analyzed the relationship between variables, conducted during 2012–2021. The instruments used in the study were a research quality assessment form and a summary of research characteristics form. Both forms were approved by three experts for the content validity testing. All of the data were calculated by using the meta-analysis method of Rosenthal and Hedges, in which the values of standard index obtained as 233. The data were analyzed using the Jamovi program, MAJOR–Meta–Analysis for JAMOMI as the supporting program, and R program. The results showed that the research characteristics consisted of three aspects including general characteristics, substantive of the research, and methodological characteristics. It was found that there was no characteristics that could cause differences in standard index averages. For the results of a Meta-Analysis, it was discovered that factors that were positively correlated with the practice of the sufficiency economy philosophy in daily life would include psychological state factors ($r=.52$, $p<.001$), situational factors ($r=.36$, $p<.001$), psychological characteristics factors ($r=.21$, $p<.001$), and biosocial and background factors ($r=.11$, $p<.001$), respectively.

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, A Meta-Analysis, Interactionism Model

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยโดยมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือผู้ที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ซึ่งมักจะประสบปัญหาความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ ฝนตกไม่สม่ำเสมอ เกิดภาวะแห้งแล้งทั่วไปทำให้การทำเกษตรกรรมไม่ได้ผลผลิตดีเท่าที่ควร พระองค์จึงมีพระราชดำริที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวและยกระดับพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรในภาคเกษตรกรรมให้เกิดความพออยู่พอกินและสามารถพึ่งพาตนเองได้ พระองค์มีพระราชวินิจฉัย คำนวณสำรวจ รวบรวมข้อมูลแล้วทำการทดสอบเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ดิน พันธุ์พืช เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในพื้นที่ของตนเองโดยตั้งเป็น

“ทฤษฎีใหม่” ใช้หลักการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดอันเป็นการพัฒนาการเกษตรแบบพึ่งพาตนเองโดยการผสมผสานกิจกรรมพืช สัตว์ และประมงให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยทำการเกษตรในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดความ “พออยู่พอกิน” พระองค์จึงได้ทรงพระราชทานพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางใหม่ที่จะช่วยแก้ไขปัญหา โดยนำหลักการและวิธีการที่ใช้ในภาคเกษตรกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทยให้รู้จักการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอประมาณ เดินทางสายกลาง มีความพอดี และพอเพียงกับตนเอง ดำรงชีวิตแบบพออยู่พอกินและสามารถพึ่งตนเองได้ (คณะกรรมการโครงการเฉลิมพระเกียรติของสมานิตยบัณฑิตแห่งชาติ, 2560)

ผลจากการสืบค้นงานวิจัยในประเทศไทยที่ทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่มีการวิเคราะห์หาค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน มีเพียงงานวิจัยที่วิเคราะห์หาค่าดัชนีการจัดการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (มัทนียา มูลศรีแก้ว และทัศนศิริรินทร์ สว่างบุญ, 2563; ศิริลักษณ์ คุกระเศณี และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, 2563) แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่สำรวจและสังเคราะห์งานวิจัยด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันอยู่บ้าง แต่ก็ใช้แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการวิจัย (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2562; ปรีชา ปาโนรัมย์, 2560; สุชีรา ธนาวุฒิ, บรรพต วิรุณราช, และลลิต ธนอมสิงห์, 2560) ซึ่งไม่มีการวิเคราะห์หาค่าดัชนีมาตรฐานแต่อย่างใด

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน มีผู้วิจัยได้ศึกษาไว้หลากหลายกลุ่มอาชีพ หลากหลายพื้นที่ และมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์หาค่าดัชนี (Meta-analysis) โดยใช้วิธีการทางสถิติมาสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาการวิจัยเดียวกัน มีงานวิจัยแต่ละเรื่องเป็นหน่วยของการวิเคราะห์แล้วถูกแปลงให้เป็นหน่วยมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้สรุปรวมเข้าด้วยกันได้ จะช่วยให้ได้ข้อสรุปงานวิจัยที่เป็นนวัตกรรมหรือความรู้ใหม่จากที่มีอยู่เดิม และช่วยชี้แนะว่างานวิจัยลักษณะใดที่ได้ดำเนินการวิจัยแล้ว และเป็นการป้องกันการทำวิจัยซ้ำซ้อนเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปงานวิจัยที่มีอำนาจในการอธิบายที่สูงกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากงานวิจัยแต่ละเรื่องเพียงลำพัง (Paul & Barari, 2022) ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ในการส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน จำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย
3. เพื่อวิเคราะห์ห่อภิมาณค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ห่อภิมาณปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันครั้งนี้ ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยอาศัยกระบวนการบทสนทนาหรือข้อสรุปของแนวความคิดโดยรวมในการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมของมนุษย์ ที่เรียกว่า รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) และทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมที่กล่าวถึงพฤติกรรมพึงปรารถนาของคนดีและคนเก่งที่มีความสุข หรือพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ดูเจเคอน พันธุมนาวัน, 2560; นักสิทธิ์ คักดาพัฒน์, 2564) โดยประกอบด้วยรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามซึ่งจะถูกประมาณค่าด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณให้ได้ค่าดัชนีมาตรฐาน ที่เรียกว่าขนาดอิทธิพลหรือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยตัวแปรอิสระ (X) ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง ปัจจัยด้านจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสถานการณ์ และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ตัวแปรตาม (Y) ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ในขณะที่ตัวแปรปรับ (Z) ที่ส่งผลต่อค่าดัชนีมาตรฐานในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัย ดังภาพที่ 1

ค่าดัชนีมาตรฐาน

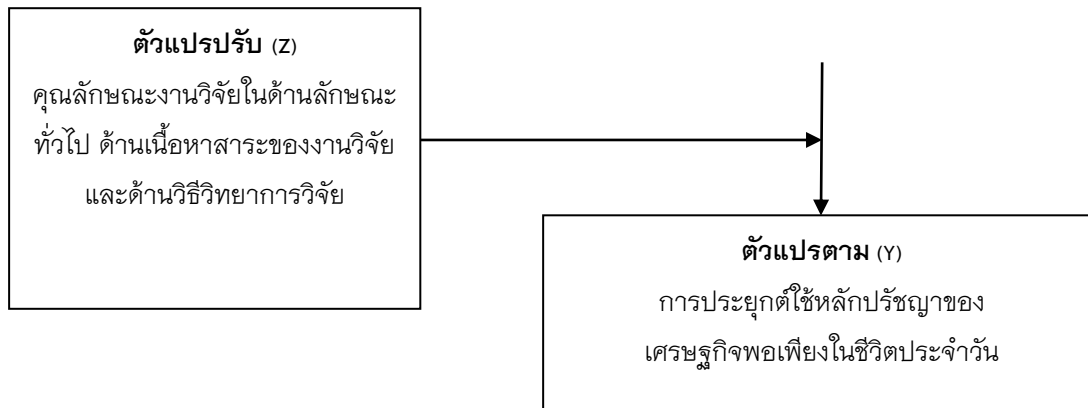
ตัวแปรอิสระ (X)

ปัจจัยด้านลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง

ปัจจัยด้านจิตลักษณะ

ปัจจัยด้านสถานการณ์

ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัย (Research synthesis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณ โดยเลือกใช้วิธีการของโรเซนทาล และเฮตเจสเป็นหลัก เนื่องจากทั้งสองวิธีการใช้สำหรับการวิเคราะห์หาค่าดัชนีมาตรฐานของงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์มากกว่าการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีสูตรในการปรับค่าขนาดอิทธิพล (d) ให้เป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r) และแปลงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเป็นค่าฟิชเชอร์ซี และมีการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐานด้วยค่าสถิติ Q ที่มีการแจกแจงแบบไคสแควร์ก่อนที่จะทำการสังเคราะห์งานวิจัย

ประชากรวิจัย

ในการกำหนดประชากรสำหรับการวิเคราะห์ห่อภิมาณ มีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดงานวิจัยที่จะสังเคราะห์ (Identification) คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยเลือกเฉพาะที่เป็นภาษาไทย จำนวน 1,110 เรื่อง สืบค้นจากฐานข้อมูลโครงการพัฒนาระบบเครือข่ายห้องสมุดอุดมศึกษาในประเทศไทย (ThaiLIS Digital Collection: TDC) ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online: ThaiJO) ฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) และฐานข้อมูล Google Scholar ซึ่งจัดเก็บเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ใช้คำสำคัญในการสืบค้นคือ “เศรษฐกิจพอเพียง” จำกัดข้อมูลงานวิจัยย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี (พ.ศ.2555-2564)

2. การคัดกรองงานวิจัย (Screening) คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน และตัดงานวิจัยที่ซ้ำกันในฐานข้อมูลออกไป เหลืองานวิจัยจำนวน 235 เรื่อง

3. งานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก (Eligibility) คือ งานวิจัยเชิงปริมาณที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ทั้งแบบที่ศึกษาเปรียบเทียบหรือวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งมีค่าสถิติที่จำเป็นเพียงพอสำหรับการแปลงค่าสถิติเหล่านั้นให้เป็นค่าดัชนีมาตรฐาน จำนวน 94 เรื่อง

4. งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ (Included) คือ งานวิจัยที่ผ่านการประเมินคุณภาพงานวิจัยจำนวน 73 เรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงและความครบถ้วนของเนื้อหา (Content validity) พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) สูงกว่า .5 แสดงว่าใช้ได้ จากนั้นจึงทดลองใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัยกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน จำนวน 1 เรื่อง โดยนักวิจัยและผู้ช่วยวิจัย รวม 3 คน พบว่าแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยมีค่าความสอดคล้อง (Agreement rate : AR) เท่ากับ .80 และแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัยมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แปลผลได้ว่ามีความสอดคล้องกันดีมาก (Cooper, Hedges, & Valentine, 2019) จากนั้นจึงนำไปใช้งานจริงโดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินงานวิจัย และสรุปคุณลักษณะงานวิจัยทุกเรื่องด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลประกอบไปด้วยการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ หอภิมาน การสืบค้นงานวิจัยจากฐานข้อมูลที่จัดเก็บเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ การประเมิน คุณภาพงานวิจัย การรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์หอภิมานให้ครบถ้วน การบันทึก ข้อมูลลงในแบบสรุปคุณลักษณะงานวิจัยที่สร้างขึ้น ลงรหัส และเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การพรรณนาข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัยใช้ค่าสถิติจำนวน และร้อยละ การวิเคราะห์หาค่า ดัชนีมาตรฐานคำนวณโดยใช้โปรแกรม Practical meta-analysis effect size calculator (Wilson, n.d.; Wilson, 2017) และโปรแกรม Effect size determination program (Wilson, 2001) การทดสอบความ แตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยใช้ค่าสถิติที (T-test) และการ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์หอภิมานหาค่าดัชนีมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันใช้ โปรแกรม Jamovi (The jamovi project, 2022) โปรแกรมเสริม MAJOR-Meta-Analysis for JAMOVI (Hamilton, 2020) และโปรแกรม R (R Core Team, 2021)

การตีความหมายค่าดัชนีมาตรฐานสัมพันธ์ประสิทธิผลสัมพันธ์ ดังนี้ (Matthay et al., 2021)

ค่า r น้อยกว่า .10	หมายถึง	ต่ำมาก (Very small)
ค่า r ระหว่าง .10 ถึง .23	หมายถึง	ต่ำ (Small)
ค่า r ระหว่าง .24 ถึง .36	หมายถึง	ปานกลาง (Medium)
ค่า r ระหว่าง .37 ถึง .50	หมายถึง	สูง (Large)
ค่า r ระหว่าง .51 ถึง .70	หมายถึง	สูงมาก (Very large)
ค่า r มากกว่า .70	หมายถึง	สูงที่สุด (Huge)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านการคัดกรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา รหัสโครงการ HREC 008/2565 ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2565 สรุปว่า โครงการวิจัยไม่เข้าข่าย การขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่ใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่ไม่ได้บ่งชี้ถึงตัว บุคคล หรือไม่มีกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับมนุษย์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. 2555-

2559 จำนวน 49 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 67.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐผลิตผลงานวิจัยเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 67 เรื่อง คิดเป็น ร้อยละ 91.8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคธุรกิจ ผู้รับบริการหรือไม่ประกอบอาชีพ จำนวน 32 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 43.8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด และพื้นที่อื่น ๆ จำนวน 60 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 82.2 ส่วนใหญ่มีขนาดกลุ่มตัวอย่าง 300 คนขึ้นไป จำนวน 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.8 และค่าสถิติส่วนใหญ่ที่ใช้ทดสอบสมมุติฐานคือการหาค่าความสัมพันธ์ หรือการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอย่างใดอย่างหนึ่ง จำนวน 53 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 72.6

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน จำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ในด้านคุณลักษณะทั่วไป ด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย และด้านวิธีวิทยาการวิจัย มีค่าดัชนีมาตรฐาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

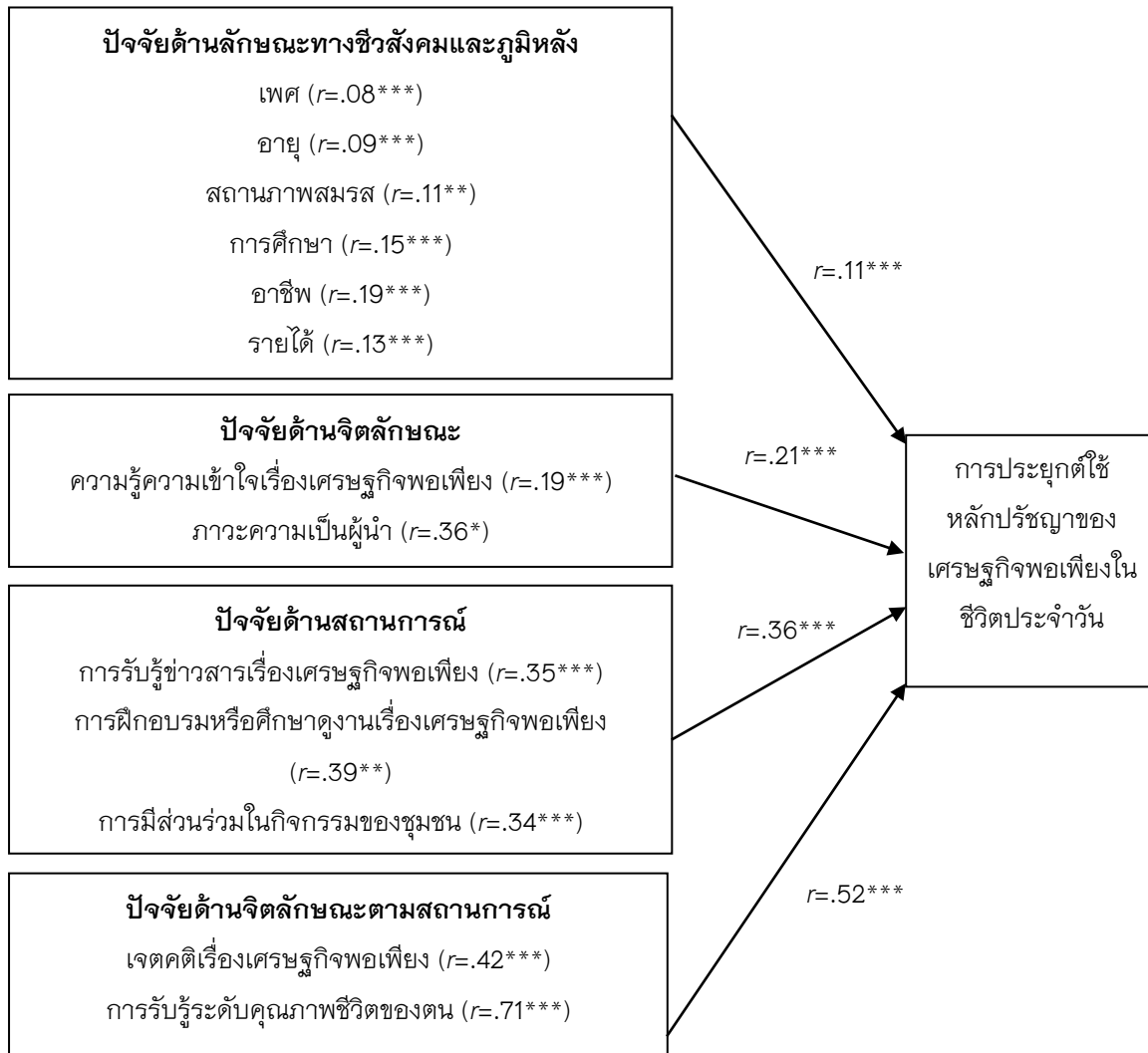
3. ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน จากงานวิจัย จำนวน 73 เรื่อง พบว่า มีค่าดัชนีมาตรฐานทั้งหมด 233 ค่า ประกอบด้วย 4 ปัจจัย โดยปัจจัยด้านลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง มีจำนวนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด จำนวน 144 ค่า รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสถานการณ์ จำนวน 35 ค่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะ จำนวน 33 ค่า และต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ จำนวน 21 ค่า

ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีมาตรฐานของแต่ละปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน โดยปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์มีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูงมาก ($r=.52, p<.001$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสถานการณ์มีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับ ปานกลาง ($r=.36, p<.001$) ปัจจัยด้านจิตลักษณะมีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r=.21, p<.001$) และปัจจัยด้านลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังมีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r=.11, p<.001$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับ สูงที่สุด คือ ตัวแปรการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของตน ($r=.71, p<.001$) ตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูง คือ ตัวแปรเจตคติเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ($r=.42, p<.001$) และตัวแปร การฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ($r=.39, p<.01$) ตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับปานกลาง คือ ตัวแปรภาวะความเป็นผู้นำ ($r=.36, p<.05$) ตัวแปรการรับรู้ ข่าวสารเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ($r=.35, p<.001$) และตัวแปรการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

($r=.34, p<.001$) ตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับต่ำ คือ ตัวแปรความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ($r=.19, p<.001$) ตัวแปรอาชีพ ($r=.19, p<.001$) ตัวแปรการศึกษา ($r=.15, p<.001$) ตัวแปรรายได้ ($r=.13, p<.001$) และตัวแปรสถานภาพสมรส ($r=.11, p<.01$) ส่วนตัวแปรที่มีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับต่ำมาก คือ ตัวแปรอายุ ($r=.09, p<.001$) และตัวแปรเพศ ($r=.08, p<.001$) ดังภาพที่ 2

*** $p<.001$, ** $p<.01$, * $p<.05$

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน โดยมีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับ

สูงมาก แสดงให้เห็นว่าบุคคลมีความรู้สึกนึกคิด รับรู้ และคาดการณ์ว่าในสถานการณ์ปัจจุบันที่ภาวะเศรษฐกิจเกิดการชะลอตัว ตนเองจะได้รับประโยชน์เป็นอย่างมากในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การมีเจตคติเชิงบวกต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ผ่องศรี พัฒนมณี, 2560) หรือการรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (อุทัยวรรณ เพ็งธรรม, 2560) เป็นต้น ยิ่งบุคคลเล็งเห็นว่าตนเองจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นเพียงใด ก็ย่อมมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงการนำองค์ประกอบและเงื่อนไขของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตมากขึ้นเพียงนั้น

2. ปัจจัยด้านสถานการณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน โดยมีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมรอบตัวบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลต่าง ๆ เช่น สมาชิกในครอบครัว ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อนฝูง คนในชุมชน เป็นต้น หรือผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน (สาลี สิริโพคา, 2561) ตลอดจนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ (ปัทิตตา ใจดี, 2562) หรือการมีโอกาสได้รับความรู้จากการเข้ารับการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง (สุธิณี อัครถาวร และสุบรรณ เขียมวิจารณ์, 2564) ล้วนมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ ของบุคคลผ่านการตีความ และส่งผลต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

3. ปัจจัยด้านจิตลักษณะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน โดยมีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านจิตลักษณะเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกภาพ สติปัญญา ความรู้ความเข้าใจ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญของบุคคลซึ่งเกิดจากการสะสมตั้งแต่เด็กและติดตัวบุคคลมา โดยมีพื้นฐานมาจากการอบรมถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา หรือสถาบันทางสังคมอื่น ๆ (ดาวเรือง พัฒนวิบูลย์, 2561) รวมถึงการมีสถานภาพทางสังคมโดยเป็นผู้นำกลุ่มต่าง ๆ เช่น ผู้นำกลุ่มเกษตรกร ผู้นำกลุ่มสหกรณ์ ผู้นำกลุ่มออมทรัพย์ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น (กฤษฎา หลักเมือง, 2559) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น บุคคลที่มีความสามารถในการคิดไปล่วงหน้าในอนาคตว่าจะสามารถลดรายจ่ายและมีเงินออมจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ใน

ชีวิตประจำวัน เพราะตนเองได้เล็งเห็นว่าถ้าในปัจจุบันยังคงใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย ก็จะส่งผลเสียต่อตนเอง และครอบครัว เป็นต้น

4. ปัจจัยด้านลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน โดยมีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น (โกศล สอดส่อง, 2564; พิรญา เขตพงษ์, พรประภา แสงสินเจริญชัย, บุญเรียม ทะไกรราช, และณัฐชา ชำรงโชติ, 2563) เป็นตัวแปรที่แสดงถึงลักษณะที่สังเกตง่ายของบุคคล ตัวแปรอิสระประเภทนี้นิยมใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ แม้ว่าจะไม่สามารถใช้เป็นสาเหตุที่แท้จริงของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้ แต่ตัวแปรอิสระเหล่านี้จะมีประโยชน์ในการให้ผลการเปรียบเทียบค่าของตัวแปรตามในกลุ่มที่แบ่งตามประเภทหรือระดับของตัวแปรอิสระ ทำให้พบกลุ่มที่มีค่าของตัวแปรตามที่สูงกว่า หรือต่ำกว่ากลุ่มประเภทอื่น ๆ ที่นำมาเปรียบเทียบกัน ส่งผลให้สามารถระบุกลุ่มที่แคบมากขึ้นที่ให้ผลเด่นชัดที่สุดว่าตัวแปรตามสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระใดบ้าง

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ห่อหุ้มหาค่าดัชนีมาตรฐานของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน พบว่า มีค่าดัชนีมาตรฐานทั้งหมด 233 ค่า ประกอบด้วย 4 ปัจจัย โดยปัจจัยด้านลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง มีจำนวนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสถานการณณ์ ปัจจัยด้านจิตลักษณะ และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณณ์ ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ห่อหุ้มหาค่าดัชนีมาตรฐานของแต่ละปัจจัยพบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน โดยปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณณ์มีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูงมาก รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสถานการณณ์มีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับปานกลาง ปัจจัยด้านจิตลักษณะมีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับต่ำ และปัจจัยด้านลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังมีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับต่ำ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของตน ตัวแปรเจตคติเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และตัวแปรการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูงถึงสูงที่สุด จึงควรนำตัวแปรเหล่านี้ไปออกแบบเพื่อสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหรือการศึกษาดูงานให้กับประชาชน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้ การมีเจตคติที่ดี และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และควรทำวิจัยเชิงทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโปรแกรมดังกล่าว

1.2 ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าดัชนีมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับต่ำ จึงสามารถใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการพิจารณาถึงการส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยมุ่งการให้ความรู้ความเข้าใจเพียงอย่างเดียวอาจไม่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากนัก ควรเน้นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้ การมีเจตคติที่ดี และการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมควบคู่ไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ทำให้ทราบว่าการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์และเชิงเปรียบเทียบ รวมทั้งผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ดังนั้น จึงควรมีการทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น

2.2 ผลการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นการวิเคราะห์ระดับทวิตัวแปร ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำปัจจัยเหล่านี้รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ไปทำการวิเคราะห์พหุตัวแปรโดยใช้เทคนิคการถดถอยด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Meta-analytic structural equation modeling) เพื่อยืนยันข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

รายการอ้างอิง

- กฤษฎา หลักเมือง. (2559). วิธีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชาวนาในจังหวัดสงขลา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- โกศล สอดส่อง. (2564). การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลลำเภาล้ม อำเภอยะนิง จังหวัดยะลา. วารสารพุทธมัตต์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวสุวิจิตราราม, 6(2), 189-198.
- คณะกรรมการโครงการเฉลิมพระเกียรติของสถาบันนิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). ศาสตร์ของพระราช : ผู้นำโลกในการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ดาวเรือง พัฒนวิบูลย์. (2561). การพัฒนาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข อ ง เกษตรกรในอำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2560). สัทธิศาสตร์ของการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสาขาจิตวิทยาการศึกษาศาสตร์. วารสารพัฒนาสังคม, 19(1), 21-21.
- นักสิทธิ์ คักดาพัฒน์. (2564). การวิจัยจิตวิทยาการศึกษาศาสตร์กับรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 15(1), 529-546.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2562). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : การสำรวจงานวิจัยระหว่าง พ.ศ. 2549-2558. วารสารวิชาการเซาท์อีสต์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 5(1), 1-11.
- ปัทมา ใจดี. (2562). พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเจ้าหน้าที่สังกัดกองมหาดเล็ก สำนักพระราชวัง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- ปรีชา ปาโนรัมย์. (2560). การวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้จากผลงานวิจัย. วารสารสหวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 1(1), 43-56.
- ผ่องศรี พัฒนมน. (2560). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนบ้านไผ่ต้นวา ตำบลบ่อหิน อำเภอลือชัย จังหวัดตรัง. ตรัง: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- พินิจา เขตพงษ์, พรประภา แสงสินเจริญชัย, บุญเยี่ยม ทะไกรราช, และณัฐชา อารังโชติ. (2563). รายงานการวิจัยเรื่องการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของผู้มีงานทำในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

- มัทนียา มูลศรีแก้ว, และทัศนศิริพันธ์ สว่างบุญ. (2563). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 37(101), 171–185.
- ศิริลักษณ์ ศุกระเศรณี, และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2563). การวิเคราะห์ห่อภิมาณการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 12(2), 237–255.
- สาลี สิริโพคา. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสักสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 15(1), 163–172.
- สุชีรา ธนาวุฒิ, บรรพต วิรุณราช, และลลิต ถนนอมสิงห์. (2560). การสังเคราะห์องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจริงในการพัฒนาธุรกิจ. *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 12(1), 45–62.
- สุธินี อัดถากร, และสุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. (2564). การพัฒนาพฤติกรรมในการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำชุมชนในระดับหมู่บ้าน ในจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 8(1), 251–266.
- อุทัยวรรณ เพ็งธรรม. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Cooper, H., Hedges, L.V., & Valentine, J. C. (2019). *The handbook of research synthesis and meta-analysis* (3rd ed.). New York, NY: Russell Sage Foundation.
- Hamilton, W. K. (2020). *MAJOR–Meta–Analysis for JAMOV*. GitHub.
- Matthay, E. C., Hagan, E., Gottlieb, L. M., Tan, M. L., Vlahov, D., Adler, N., & Glymour, M. M. (2021). Powering population health research: Considerations for plausible and actionable effect sizes. *SSM – Population Health*, 14, 1–9.
- Paul, J., & Barari, M. (2022). Meta-analysis and traditional systematic literature reviews–What, why, when, where, and how? *Psychology & Marketing*, 39, 1099–1115.
- R Core Team. (2021). *R: A language and environment for statistical computing* (Version 4.0) [Computer software]. <https://cran.r-project.org>
- The jamovi project. (2022). *Jamovi* (Version 2.2) [Computer Software]. <https://www.jamovi.org>

- Wilson, D. B. (2017). *Formulas used by the “practical meta-analysis effect size calculator”*.
Virginia, VA: George Mason University.
- Wilson, D. B. (2001). *Effect size determination program* (Version 2.0) [Excel Macro Application].
University of Maryland.
- Wilson, D. B. (n.d.). *Practical meta-analysis effect size calculator* [Computer software]. [https://
campbellcollaboration.org/research-resources/effect-size-calculator.html](https://campbellcollaboration.org/research-resources/effect-size-calculator.html)

**ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการ
ใช้ชุดความรู้ เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ในโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
ในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1**

**The Efficiency, Effectiveness, and Appropriateness of the Management Model
Based on Smart and Healthy Worker Knowledge Set in Health Promotion and
Environmental Health Project in Workplaces for Good Quality of Life, Health Region 1**

สิริร่ำไพ ภูธรใจ^{1*} ธนัฐพงษ์ กาละนิโย¹ กฤษณะ จตุรงค์ศรี¹ ศิลา ภูริहरษา¹ พชรนันท์ สุกรัตน์¹

Sirirumpai Puthornjai^{1*}, Tanatpong Kalaniyo¹, Kidsana Jaturongratsamee¹, Sila Phurihansa¹, Pacharanan Sukrat¹

(Received: July 11, 2022; Revised: September 19, 2022; Accepted: October 19, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การบริหารจัดการ การใช้ชุดความรู้สุขภาพเรื่องหุ่นดีสุขภาพดี 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้สุขภาพเรื่อง หุ่นดีสุขภาพดีที่เหมาะสมกับสถานประกอบการ 3) ทดสอบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสม ของการบริหารจัดการโครงการ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการ ประกอบด้วย สถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยาแพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 จำนวน 92 คน และกลุ่มที่ 2 จำนวน 422 คน การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการ นำรูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของ เขตสุขภาพที่ 1 มาจัดทำคู่มือการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้สุขภาพ Packages ที่ 1 และ 3) ทดสอบ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 146 คน โดยใช้วิธีการเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบจากกลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 40 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่

¹Health Promotion Center Region 1 Chiang Mai

*Corresponding author. E-mail: sirirumpai1@hotmail.com

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการ พบว่าเครือข่ายคณะทำงานระดับเขต ระดับจังหวัด และแกนนำของสถานประกอบการมีประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผลมีการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้อกับกิจกรรมส่งเสริมหุ่นดีสุขภาพดีของพนักงานในสถานประกอบการ โดยด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการ มีค่าเฉลี่ย 2.86 และด้านประสิทธิผลของการใช้ชุดความรู้ หุ่นดี สุขภาพดีต่อสุขภาพของพนักงาน มีค่าเฉลี่ย 2.85 2) รูปแบบการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การพัฒนาผู้บริหารของสถานประกอบการ การสร้างและพัฒนาศักยภาพแกนนำของสถานประกอบการ เสริมสร้างพฤติกรรมของพนักงานให้มีหุ่นดี สุขภาพดี สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้พนักงานเข้าร่วมกิจกรรม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคี เครือข่าย 3) การทดสอบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของการบริหารจัดการ ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการโครงการ ประกอบด้วย บทบาทและหน้าที่ของแกนนำ คุณลักษณะการทำงานแบบบูรณาการอย่างมีส่วนร่วม ปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินโครงการ กระบวนการ การดำเนินงานโครงการด้วยการจัดการความรู้อย่างมีส่วนร่วม การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนา สมรรถนะแกนนำ และการติดตามผล

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ชุดความรู้สุขภาพเรื่องหุ่นดีสุขภาพดี การบริหารจัดการ

Abstract

The purposes of this research were 1) To assess the efficiency, effectiveness, management and the use of health knowledge set about Smart and Healthy worker 2) To develop a management model using a health knowledge set about Smart and Healthy worker that was suitable with each establishment in the region. 3) To test the efficiency, effectiveness and suitability of project management by using the health knowledge set about Smart and Healthy worker in the context of the establishments in Health region1 by dividing the study into 3 steps: 1) Assessing efficiency, effectiveness, problems and obstacles with management, consisting of establishments in Chiang Mai, Lamphun, Lampang, Chiang Rai, Phayao, Phrae, Nan and Mae Hong Son provinces. The sample in the study were divided into 2 groups: The first group consisted of 92 people and 422 people for the second group; data were collected by using a test from the sample group. 2) Developing a management model using a health knowledge set about Smart and Healthy worker that was suitable with the establishments, and applied them in the preparation of management manual of Health Knowledge Packages 1 3) Test the efficiency, effectiveness and suitability of project management in which consisted of multi-stage randomization method of 146

samples in the study. The data were collected by using a test from the sample group and reviewing the appropriateness of the management model from 40 stakeholders and 12 experts. Moreover, they were analyzed by using statistical analysis of frequency, percentage, as well as mean and standard deviation.

The results of the research indicated that 1) For management aspect, it was found that the network of working groups at the district level, the provincial level and the leader of the establishment were efficient in terms of effectiveness, the environment was arranged to facilitate activities that promote good shape and good health of workers in the workplace. The average score of an efficiency of the project implementation was 2.86, and the average score of an effectiveness of workers' application of the health knowledge set about Smart and Healthy worker was 2.85. 2) The management model consisted of the development of establishment's leader, creation and development of leadership potential in establishment, behavior enhancement of workers to have good shapes and good health, support and motivate workers to participate in activities, and enhance the participation of all networking partners. 3) Testing the efficiency, effectiveness and appropriateness of management, the appropriateness of the project management style. These testing were consisted of the roles and duties of the leaders, participatory integrated work characteristics, factors supporting the project implementation, project implementation process with participative knowledge management, strengthening and developing leadership competencies, and following-up of the results.

Keywords: Efficiency, Effectiveness, The health knowledge set about smart and Healthy worker, Management

บทนำ

ในปัจจุบันประชากรไทยผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวนทั้งสิ้น 38.21 ล้านคน นับได้ว่าเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เป็นกำลังสำคัญในการหารายได้เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว และเป็นคนสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรทำให้เกิดการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การมีสุขภาพดีในวัยทำงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ สุขภาพเป็นพื้นฐานที่สำคัญในคุณภาพชีวิตของพนักงาน ในหนึ่งวันคนทำงานส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่กับงานมากกว่า 8-12 ชั่วโมง ความเหนื่อยล้าจากการะงานทำให้ละเลยการดูแลสุขภาพโดยรวมของตนเองและพักผ่อนไม่เพียงพอ อีกทั้งยังขาดการ

ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีพฤติกรรมการบริโภคที่ไม่ถูกต้องและขาดทักษะในการจัดการความเครียด ซึ่งความเครียดและพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมนี้ จะเป็นตัวการสำคัญของการเกิดปัญหาสุขภาพต่าง ๆ ตามมา (วุชิตา คงดี, 2564; สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564)

ปัญหาสุขภาพอันดับต้นของวัยทำงานในขณะนี้คือ โรคจากพฤติกรรมสุขภาพ และโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยพบว่า ความชุกของภาวะอ้วน ภาวะอ้วนลงพุง โรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูงในประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2552-2557 สอดคล้องกับข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงโรคไม่ติดต่อและการบาดเจ็บ: BRFS 2548-2558 (กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, 2564) ที่รายงานแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงความชุกปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงโรคไม่ติดต่อระหว่าง พ.ศ. 2548 ถึง 2558 ที่พบว่าความชุกของภาวะน้ำหนักเกินและภาวะอ้วนมีความชุกเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งจากระบบรายงาน Health Data Center สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (กระทรวงสาธารณสุข, 2564) ที่รายงานว่าในเขตสุขภาพที่ 1 มีประชากรวัยทำงานอายุ 15-59 ปี จำนวน 2,755,373 คน พบว่ามีอัตราป่วยรายใหม่ของโรคความดันโลหิตสูงเป็นอันดับ 1 ของประเทศ มาตลอด 3 ปีติดต่อกัน ตั้งแต่ปี 2561-2563 โดยพบ 1,567.17, 1,522.34 และ 1,321.83 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุพบสูงขึ้นตามกลุ่มอายุที่เพิ่มขึ้น และนอกจากนี้ยังพบภาวะโภชนาการเกิน โดยมีค่าดัชนีมวลกาย (BMI) อยู่ในระดับเกินเกณฑ์เป็นอันดับ 3 ของประเทศ ในปี 2563 อีกด้วย รวมทั้งค่าดัชนีมวลกายปกติในกลุ่มวัยทำงานอายุ 18-59 ปีก็ลดลง ตั้งแต่ปี 2562-2563 เท่ากับ ร้อยละ 45.28 และ 45.17 ตามลำดับ สอดคล้องกับ ค่ารอบเอวปกติของวัยทำงานอายุ 30-44 ปีที่มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2561-2563 ร้อยละ 76.94, 75.34 และ 50.39 ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัญหาสุขภาพที่เกิดจากพฤติกรรม และวิถีชีวิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะภาวะอ้วน โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ซึ่งมีผลแทรกซ้อนต่ออุบัติการณ์โรคระบบหัวใจและหลอดเลือดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นภาระของสังคมและระบบบริการสุขภาพ การดำเนินกลยุทธ์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันและลดภาระโรคเหล่านี้จึงเป็นประเด็นสำคัญ (วิชัย เอกพลากร, 2559)

จากเหตุผลดังกล่าว กรมอนามัยและหน่วยงานภายในกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เครือข่ายองค์กรสุขภาพภาคเอกชน จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพคนวัยทำงานในสถานประกอบการ และได้พัฒนารูปแบบของชุดความรู้การส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน (10 Packages) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้สถานประกอบการนำไปใช้ออกแบบกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้วัยทำงานตามสภาพปัญหาทางสุขภาพ และความต้องการของ

สถานประกอบการ เพื่อให้คนวัยทำงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2562) ศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงานของกรมอนามัยในระดับภูมิภาค มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนกลุ่มวัยทำงานให้มีสุขภาพดี มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ เพื่อผลลัพธ์ให้ประชาชนวัยทำงานหุ่นดี สุขภาพดี ได้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงานในสถานประกอบการและรับสนองนโยบายการนำชุดความรู้การส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน 10 Packages มาทดลองใช้ในพื้นที่ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีเขตสุขภาพที่ 1 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มวัยทำงานในสถานประกอบการ มีสุขภาพดี เตรียมพร้อมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ โดยเลือกชุดความรู้การส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน Packages ที่ 1 เรื่องหุ่นดี สุขภาพดี (Smart and healthy worker) ที่มีเนื้อหาความรู้ในการส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายที่เหมาะสม การนอนคุณภาพและการดูแลสุขภาพช่องปาก ฯลฯ ที่จะส่งผลในการป้องกันการเกิดโรคจากพฤติกรรมสุขภาพและโรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินงานโครงการฯ ประกอบกับพนักงานของสถานประกอบการส่วนใหญ่ในเขตสุขภาพที่ 1 ให้ความสนใจและเลือกใช้ชุดความรู้สุขภาพเรื่องหุ่นดี สุขภาพดี Package ที่ 1 มากกว่าชุดความรู้สุขภาพเรื่องอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาสภาวะทางกายภาพของพนักงาน ที่มีแนวโน้มเข้าสู่ภาวะโรคอ้วนในคนวัยทำงานมากขึ้น โดยมีกิจกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย 1. การประเมินภาวะสุขภาพพนักงาน 2. กำหนดเป็นนโยบาย 3. สร้างแกนนำ 4.อบรมให้ความรู้พนักงาน 5. ตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนงาน 6. เยี่ยมเสริมพลังการทำงาน และ 7. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผู้วิจัยรับผิดชอบงานนี้ในศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่จึงเห็นควรที่จะมีการประเมินผลเพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผล การขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการฯ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และทราบถึงผลลัพธ์ในการดำเนินโครงการ แล้วนำผลการศึกษาดังกล่าวมาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีเขตสุขภาพที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและเหมาะสม ซึ่งจะได้รูปแบบการบริหารจัดการโครงการฯ ที่เป็นไปได้และได้รับการยอมรับ สามารถปฏิบัติได้จริงของรูปแบบที่พัฒนาแล้วในบริบทของสถานประกอบการเขตสุขภาพที่ 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการบริหารจัดการการใช้ชุดความรู้สุขภาพเรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ในโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการใช้ชุดความรู้สุขภาพเรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1
3. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการ โดยใช้ชุดความรู้สุขภาพเรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ใช้จริงในบริบทสถานประกอบการของเขตสุขภาพที่ 1

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ

ความหมายของประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยคำนึงถึงความประหยัดทรัพยากรในทุก ๆ ด้านแต่ก่อให้เกิดผลผลิตสูงสุดประหยัดทั้งเวลา แรงงาน วัสดุ สิ่งของและอื่น ๆ นอกจากนี้ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการลดต้นทุนหรือทรัพยากรต่อหน่วยของผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในแผน หรือในทางกลับกัน หมายถึง ความสามารถในการเพิ่มผลผลิตหรือผลประโยชน์ต่อหน่วยของต้นทุนที่ใช้ในการดำเนินงานสูงกว่าที่กำหนดไว้ในแผน โดยประสิทธิภาพเป็นอัตราส่วนแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตหรือผลประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนหรือทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานจริงเมื่อเปรียบเทียบกับแผนที่วางไว้

ดังนั้นประสิทธิภาพการทำงานเป็นความสามารถของบุคคลในการพัฒนาตนเองและวิธีการทำงานให้ดีที่สุด เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพตามขั้นตอนหรือวิธีการขององค์กร รวมถึงการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุดคุณภาพงานได้มาตรฐานตามที่ตั้งไว้และทันต่อเวลา ในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพนั้น ควรศึกษาหรือวิเคราะห์นโยบาย เพื่อเป็นหลักหรือแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ มีแผนงานที่ชัดเจน วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และสอดคล้องกับนโยบาย เลือกลงแนวทางปฏิบัติและเทคนิควิธี โดยมุ่งวัตถุประสงค์ของงานใช้ทรัพยากรให้ประหยัดที่สุด ติดตามควบคุม นิเทศการปฏิบัติงาน ให้บุคลากรปฏิบัติงานเป็นทีมและให้เข้ารับการอบรมตามภารกิจของงาน ปฏิบัติงานประสานแนวคิดช่วยเหลือให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีการประเมินผล การพัฒนางาน และการเผยแพร่ผลงาน รายงานและประชาสัมพันธ์ (ดุจเดือน ปัญโญวัฒน์, 2562)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผล

ประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ ตัวการสำคัญที่จะเป็นเครื่องตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าการบริหารและองค์การประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด แต่ก็ยังมีความแตกต่างอยู่ในความเข้าใจของนักวิชาการต่างสาขากันอยู่ ซึ่งความหมายโดยตรงของประสิทธิผลนั้นได้มีผู้ให้ความหมายของประสิทธิผลขององค์การในแง่ของตำแหน่งการต่อรองขององค์การ หมายถึง ความสามารถขององค์การในการได้มาซึ่งทรัพยากรที่หายากและมีค่าจากสภาพแวดล้อม อีกนัยหนึ่งก็คือ ความสามารถในการได้มาซึ่งทรัพยากรที่หายากและมีค่าจากสภาพแวดล้อม อีกนัยหนึ่งก็คือ การประเมินความสามารถขององค์การในฐานะที่เป็นระบบการได้มาซึ่งทรัพยากรประสิทธิผลเป็นการสมดุลอย่างดีที่สุดระหว่างกิจกรรมด้านการปรับตัวและการรักษาสภาพ ดังนั้นกิจกรรมขององค์การซึ่งเป็นเครื่องตัดสินการปฏิบัติขององค์การว่ามีประสิทธิผลหรือไม่จึงประกอบไปด้วยกิจกรรม 1) การได้มาซึ่งทรัพยากร 2) การใช้ปัจจัยนำเข้า อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับผลผลิต 3) การผลิตผลผลิตในรูปบริการหรือสินค้า 4) การปฏิบัติงานด้านเทคนิคและด้านการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ 5) การลงทุนในองค์การ 6) การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของพฤติกรรม และ 7) การสนองตอบความสนใจที่แตกต่างกันของบุคคลและกลุ่ม (อาภรณ์ อ่อนคง, 2565)

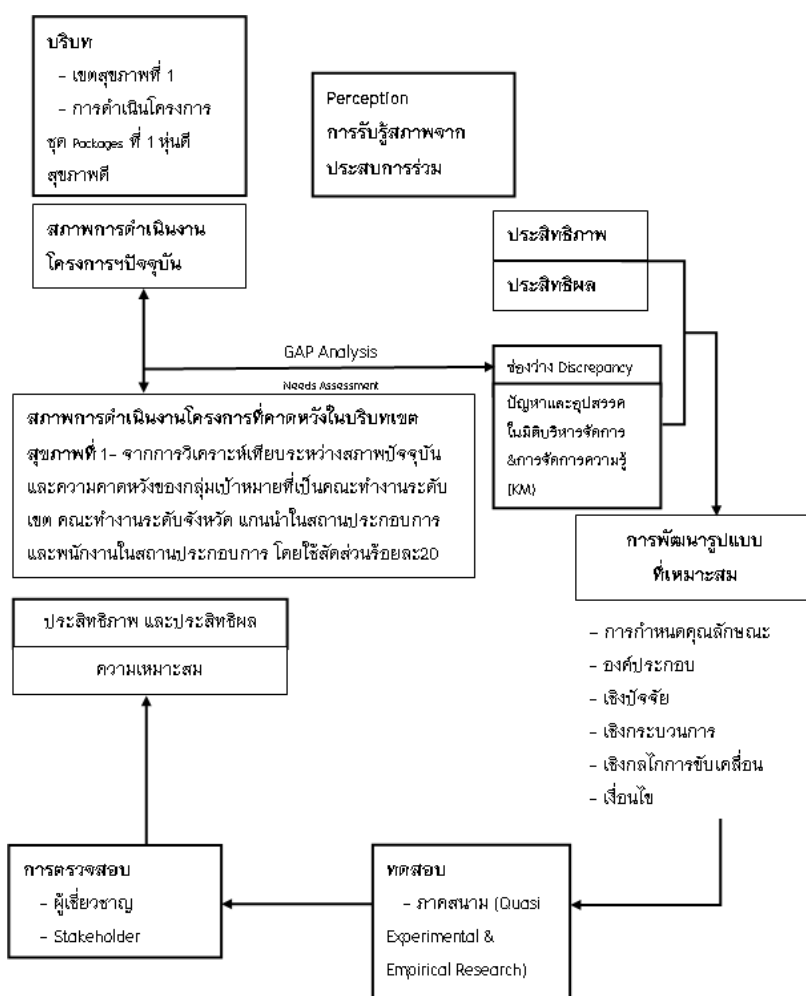
ประสิทธิผลเป็นการทำงานที่ได้ผลโดยสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การที่องค์การสามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมาย หรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประสิทธิผลในการทำงานจากหน้าที่หลัก 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้ตอบสนองต่อสภาพการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสามารถในการปรับเปลี่ยน นวัตกรรม ความเจริญเติบโต และการพัฒนา 2) การบรรลุเป้าหมาย (Achievement) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์และการจัดหาและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งตัวบ่งชี้ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์คุณภาพ การแสวงหาทรัพยากร และประสิทธิภาพ 3) ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง การแสดงความรู้สึกของผู้ทำงานที่แสดงออก ในทางผลบวกที่มีต่อองค์การ บุคคลผู้ร่วมงานและงานที่ทำ ได้แก่ การแสดงความยินดี ชื่นชม การคิดสร้างสรรค์ การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และการมีความสุขในการทำงาน และ 4) การคงสภาพความสมบูรณ์ระบบค่านิยม (Value retention) หมายถึง การสนใจ การมีความกระตือรือร้นที่จะรับรู้ (Hoy & Miskel, 1991)

ชุดความรู้สุขภาพเรื่องหุ่นดี สุขภาพดี

กระทรวงสาธารณสุข และภาคีเครือข่ายได้ตระหนักถึงความสำคัญของงานส่งเสริมสุขภาพคนวัยทำงานในสถานประกอบการเพื่อให้คนวัยทำงานมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีจากการทำงาน โดยใช้แนวคิดองค์การสุขภาวะ (Happy Workplace) เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบของการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน (10 PACKAGES) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้สถานประกอบการนำไปใช้ออกแบบกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ

ให้วัยทำงานตามสภาพปัญหาทางสุขภาพในแต่ละมิติ และความต้องการของสถานประกอบการเพื่อให้คนวัยทำงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบด้วย 1) Packages ที่ 1 หุ่นดี สุขภาพดี 2) Packages ที่ 2 จิตสดใส ใจเป็นสุข 3) Packages ที่ 3 ครอบครัวสดใส ใสใจดูแล 4) Packages ที่ 4 สดุดยอดคุณแม่ 5) Packages ที่ 5 เตรียมเกษียณอย่างมีคุณค่า พาชีวิายืนยาว (Pre-retirement and longevity planning) 6) Packages ที่ 6 พิชิตออฟฟิศซินโดรม 7) Packages ที่ 7 สถานประกอบการก้าวไกล ต้องใส่ใจสุขภาพแรงงานต่างชาติ 8) Packages ที่ 8 สถานประกอบการดี ชีวีสดใสไร้แอลกอฮอล์ บุหรี่ (Tobacco and alcohol-free living) 9) Packages ที่ 9 โรงอาหารปลอดภัยใส่ใจสุขภาพ และ 10) Packages ที่ 10 สถานประกอบการปลอดภัย สิ่งแวดล้อมดี มีสมดุลชีวิต โดยเนื้อหาความรู้ของชุดความรู้เรื่องหุ่นดี สุขภาพดี Package ที่ 1 ประกอบด้วยเทคนิคและกิจกรรมการสร้างและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพวัยทำงาน ในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายที่เหมาะสม การนอนคุณภาพ การดูแลสุขภาพช่องปากและการรู้เท่าทันโรค (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2562)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงซ้อน (Multidisciplinary research) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการ การใช้ชุดความรู้ เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ในโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มคณะทำงานระดับเขต ระดับจังหวัด และแกนนำของสถานประกอบการ ประกอบด้วย คณะทำงานระดับเขตของเขตสุขภาพ ที่ 1 (จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และ แม่ฮ่องสอน) จำนวน 18 คน คณะทำงานระดับจังหวัด จาก 8 จังหวัดในเขตสุขภาพ ที่ 1 จังหวัดละ 15 คน รวม 120 คน และแกนนำของสถานประกอบการจำนวน 40 แห่ง ๆ ละ 5 คน จำนวน 200 คน รวมทั้งสิ้น 338 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ทำการเลือกตัวอย่างแบบแบบเจาะจง Purposive sampling ในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มย่อย ได้ตัวอย่าง จำนวน 92 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประเมิน การบริหารจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1 ที่มีการใช้ชุดความรู้สุขภาพ Package ที่ 1 เรื่องหุ่นดี สุขภาพดี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล มีอยู่ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการ และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ นำข้อคำถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – objective congruence : IOC) (พิสนุ พงศ์ศรี, 2551) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาพบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 และทดสอบแบบสอบถามโดยการนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหา ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ซึ่งมีค่า อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.70–1.00 จึงถือได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้

2. พนักงานของสถานประกอบการในพื้นที่ 8 จังหวัดของเขตสุขภาพที่ 1 ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริม สุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1 และเลือกใช้ ชุดความรู้สุขภาพ Packages ที่ 1 เรื่องหุ่นดี สุขภาพดี มาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพพนักงาน ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่เลือกใช้จำนวน 3 แห่ง ลำพูนเลือกใช้จำนวน 2 แห่ง ลำปางเลือกใช้จำนวน 2 แห่ง เชียงราย เลือกใช้จำนวน 3 แห่ง พะเยาเลือกใช้จำนวน 1 แห่ง แพร่เลือกใช้จำนวน 3 แห่ง น่านเลือกใช้จำนวน 2 แห่ง และแม่ฮ่องสอนเลือกใช้จำนวน 1 แห่ง รวม 17 แห่ง และมีพนักงานรวมทั้งสิ้น 954 คน ทำการสุ่มตัวอย่าง แบบง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 422 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสำหรับพนักงานของสถานประกอบการ เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการ

ดำเนินส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีอยู่ 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการ 3) ประสิทธิภาพของการใช้ชุดความรู้ Packages ที่ 1 และ 4) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1

ผู้วิจัยการนำข้อมูลผลการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ปัญหาอุปสรรค การบริหารจัดการการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ในโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1 ที่ได้จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 มาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1 โดยทำการสังเคราะห์จากแนวคิดของ CIPP Model (Stufflebeam, 1983) มาใช้เป็นแนวคิดหลักแบบร่มครอบคลุม (Umbrella concept) เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบเป็น 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดบริบท (Context) 2) กำหนดคุณลักษณะ (Characteristics) 3) กำหนดองค์ประกอบเชิงปัจจัย (Input) 4) องค์ประกอบเชิงกระบวนการ (Process) นำแบบร่างรูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1 มาจัดทำคู่มือการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้ แพ็คเก็จที่ 1 เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1 ที่ผู้วิจัยได้ทำการการพัฒนาเป็นรูปแบบขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ทดสอบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ใช้จริงในบริบทสถานประกอบการของเขตสุขภาพที่ 1 มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การทดสอบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการโดยใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) วัดและประเมินผลแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการวิจัย (One group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุดความรู้สุขภาพ Package ที่ 1 เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ต่อพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และเส้นรอบเอวของพนักงานในสถานประกอบการ ระยะเวลาในการวิจัยคือ 12 สัปดาห์และติดตามผลเมื่อสิ้นสุดการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากพนักงานของสถานประกอบการขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดลำพูน จำนวน 205 คน และพนักงานของสถานประกอบการขนาดเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดแพร่ จำนวน 33 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 238 คน เลือกตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นพนักงานที่เลือกเข้าร่วมกิจกรรมที่นำชุดความรู้สุขภาพเรื่องหุ่นดี สุขภาพดีมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพพนักงาน ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นพนักงานจังหวัดลำพูน จำนวน 116 คน จังหวัดแพร่ 30 คน รวม 146 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) รูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้สุขภาพ Package ที่ 1 เรื่องหุ่นดี

สุขภาพดี ในการส่งเสริมสุขภาพพนักงานกลุ่มเป้าหมาย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีอยู่ 2 ส่วน ได้แก่ 1) แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและ 2) แบบบันทึกข้อมูลดัชนีมวลกายและเส้นรอบเอวของกลุ่มตัวอย่าง นำข้อคำถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item – objective congruence : IOC) (พิ สณู พองศรี , 2551) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาพบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 และทดสอบแบบสอบถามโดยการนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความจำแนก (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.70–1.00 จึงถือได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้

2. การตรวจสอบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถามร่วมกับคู่มือการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตรวจสอบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยกำหนดเป็นหมวดหมู่ตามองค์ประกอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1 กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้สุขภาพ Package ที่ 1 เรื่องหุ่นดี สุขภาพดี โดยใช้แบบสอบถามควบคู่กับคู่มือการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้สุขภาพ Package ที่ 1 เรื่องหุ่นดี สุขภาพดี ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 40 คน ประกอบด้วย คณะทำงานระดับเขต จำนวน 10 คน คณะทำงานระดับจังหวัดของจังหวัดลำพูน จำนวน 10 คน จังหวัดแพร่ จำนวน 10 คน และแกนนำของสถานประกอบการจังหวัดลำพูน จำนวน 5 คน จังหวัดแพร่ 5 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประเมินการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1 ที่มีการใช้ชุดความรู้สุขภาพ Package ที่ 1 โดยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) แบบตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแล ด้านความใช้ได้ ความเข้าใจ ความไว้วางใจและผูกพัน ความรับผิดชอบ ความมีประสิทธิภาพ และความพึงพอใจ ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารโครงการและกิจกรรม

2) ผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 12 คน ประกอบด้วย คณะทำงานระดับเขตจำนวน 8 คน คณะทำงานระดับจังหวัดของจังหวัดลำพูนจำนวน 2 คน จังหวัดแพร่ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญสำหรับคณะทำงานระดับเขต ระดับจังหวัด เพื่อประเมินการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1 ที่มีการใช้ชุดความรู้สุขภาพ Package ที่ 1 เรื่องหุ่นดี สุขภาพดี มาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ

พนักงานในสถานประกอบการ โดยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) แบบตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยตรวจสอบความสอดคล้องในลักษณะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยของรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแล ด้านความใช้ได้ ความเข้าใจ ความไว้วางใจและผูกพัน ความรับผิดชอบ ความมีประสิทธิภาพ และความพึงพอใจ ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการบริหารโครงการและกิจกรรม และ 3) ข้อเสนอแนะ

การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย

การวิจัยนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่ กรมอนามัย รหัส 9/2564 ผู้วิจัยชี้แจงการพิทักษ์สิทธิในการเข้าร่วมวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจก่อนเข้าร่วมการวิจัย แล้วลงลายมือชื่อให้ความยินยอม กลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวออกจากการวิจัยในครั้งนี้ได้โดยไม่มีข้อผูกมัด ผู้วิจัยเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ขอนำเสนอผลการวิจัยในแต่ละประเด็นดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการ การใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี

ผลจากการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นที่คาดหวัง ที่มีต่อความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยศูนย์อนามัยที่ 1

ความเหมาะสมของการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น (n=422)			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านบริบท	4.01	0.50	มาก	2
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	3.99	0.73	มาก	3
3. ด้านกระบวนการ	4.17	0.46	มาก	1
4. ด้านผลการดำเนินงานตามโครงการ	3.81	0.66	มาก	4
รวม	3.99	0.58	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่คาดหวัง ที่มีต่อความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ สามารถอธิบายได้ว่า ตามความคิดเห็นของคณะทำงานระดับเขต คณะทำงานระดับจังหวัด และแกนนำของสถานประกอบการ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการที่สูงกว่าด้านอื่นคือ ด้านกระบวนการ การประชุมคณะทำงานระดับเขตและระดับจังหวัดมีส่วนช่วยสร้างการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผน และขับเคลื่อนการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์มีส่วนช่วยเชิญชวนสถานประกอบการที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการ รองลงมาคือ ด้านบริบทการบริหารจัดการโครงการ มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้จริงในสถานประกอบการ และด้านปัจจัยนำเข้า แกนนำของสถานประกอบการมีเพียงพอในการดำเนินงานโครงการ

สรุปผลข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน มีความคาดหวังให้คณะทำงานระดับเขตและจังหวัดควรมีบทบาทหน้าที่และคุณลักษณะเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกและตั้งใจติดตามหนุนเสริมพลังอย่างสม่ำเสมอและมีส่วนร่วมในงาน เป็นแกนหลักในเรื่องแผนงานและโครงการกระตุ้นกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สามารถให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ แนวทางปฏิบัติให้กับแกนนำ/บุคลากร ในสถานประกอบการได้ และช่วยหาทางออกเมื่อพบปัญหาอุปสรรค รวมถึงการควบคุมกำกับ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ร่วมดำเนินการติดตามอย่างสม่ำเสมอ

2. ผลจากการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ความคาดหวังของพนักงานของสถานประกอบการที่เข้าร่วม โครงการ ที่เลือกใช้ชุดความรู้สุขภาพ Packages ที่ 1 หุ่นดี สุขภาพดี โดยความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการที่คาดหวัง สามารถอธิบายได้ว่า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการตามความคิดเห็นของพนักงานในสถานประกอบการ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการที่คาดหวังที่สูงกว่าคือ ด้านประสิทธิผลของการใช้ชุดความรู้ หุ่นดี สุขภาพดีต่อสุขภาพของพนักงาน มีการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้อกับกิจกรรมส่งเสริมหุ่นดีสุขภาพดีของพนักงานในสถานประกอบการ รองลงมาคือ ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการ มีความมั่นใจว่าแกนนำสุขภาพในสถานประกอบการสามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือได้ตรงกับความต้องการ สามารถแบ่งเวลาเพื่อดูแลสุขภาพตนเองได้เพียงพอ

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมหุ่นดีสุขภาพดี คือ ภาระงานมากและ มีเวลาน้อยในการออกกำลังกาย และทำกิจกรรม รวมถึงการระบาดของ Covid 19 ทำให้มีข้อจำกัดในการรวมกลุ่มออกกำลังกาย

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1

นำประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการ การใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำแผนพัฒนาการบริหารจัดการ การใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ในโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1 มีรายละเอียด ดังนี้

1. เป้าประสงค์ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารของสถานประกอบการเห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน 2) การสนับสนุนสื่อและสิ่งสนับสนุนที่ตรงกับความต้องการของพนักงาน รวมถึงการสนับสนุนเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานของสถานประกอบการ 3) แกนนำที่มีคุณภาพ 4) พนักงานเกิดแรงจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรม 5) พนักงานเกิดความรอบรู้สุขภาพสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง ให้มีหุ่นดีสุขภาพดีได้ 6) พนักงานเห็นความสำคัญหาเวลาในการดูแลสุขภาพตนเอง และ 7) สถานประกอบการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อกับกิจกรรมส่งเสริมหุ่นดีสุขภาพดี

2. การพัฒนา ประกอบด้วย 1) การพัฒนาผู้บริหารของสถานประกอบการ หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างแกนนำของสถานประกอบการ 3) การพัฒนาศักยภาพแกนนำของสถานประกอบการ 4) เสริมสร้างพฤติกรรมของพนักงานให้มีหุ่นดี สุขภาพดี เสริมสร้างให้พนักงานเกิดความรอบรู้สุขภาพ โดยมีแนวทางในการพัฒนา จัดกิจกรรมสร้างความรอบรู้แก่พนักงาน 5) สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้พนักงานเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และ 6) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคีเครือข่าย

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการ ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ใช้จริงในบริบทสถานประกอบการของเขตสุขภาพที่ 1

ผลการวิเคราะห์ทดสอบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการ ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ใช้จริงในบริบทสถานประกอบการของเขตสุขภาพที่ 1 มีรายละเอียด ดังนี้

1. การทดสอบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการ นำไปสู่รูปแบบการบริหารจัดการโครงการ ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดีที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1

1.1 การทดสอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ต่อดัชนีมวลกายและเส้นรอบเอวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 146 คน

ตารางที่ 2 ข้อมูลดัชนีมวลกายและเส้นรอบเอวจากการทดสอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ
ใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดีของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	95% ของ	P value
				มาตรฐาน	ของความ	ค่าเฉลี่ยความ	
					แตกต่าง	แตกต่าง	
ดัชนีมวลกาย	ก่อน	146	23.91	3.74	-0.69	-0.80 ถึง -0.58	<0.001
	หลัง	146	22.23	3.80	0.05		
รอบเอว ชาย	ก่อน	39	91.88	8.46	-0.83	-1.21 ถึง -0.46	<0.001
	หลัง	39	90.45	8.19	0.19		
รอบเอว หญิง	ก่อน	107	83.67	0.80	-0.89	-1.10 ถึง -0.68	<0.001
	หลัง	107	81.78	0.82	0.11		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกาย ก่อนทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี 23.91 กิโลกรัม/เมตร² (S.D.=3.74) ค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกายหลัง ทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี 22.23 กิโลกรัม/เมตร² (S.D.=3.80) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ p value <0.001 โดยพบว่า หลังทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี มีค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกายลดลง 1.68 กิโลกรัม/เมตร² (S.D.=0.05) (95% ช่วงความเชื่อมั่นของค่าเฉลี่ยความแตกต่างอยู่ระหว่าง -0.80 ถึง -0.58 กิโลกรัม/เมตร²) รอบเอวชาย ผลการเปรียบเทียบรอบเอวมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกัน โดยรอบเอวชายก่อน มีค่าเฉลี่ย 91.88 (S.D.=8.46) รอบเอวชายหลัง มีค่าเฉลี่ย 90.45 (S.D.=8.19) และรอบเอวหญิง ผลการเปรียบเทียบรอบเอวมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกัน โดยรอบเอวหญิงก่อน มีค่าเฉลี่ย 83.67 (S.D.=0.80) รอบเอวหญิงหลัง มีค่าเฉลี่ย 81.78 (S.D.=0.82)

1.2 การทดสอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดีต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 146 คน

ตารางที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพจากการทดสอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดีของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง	95% ของค่าเฉลี่ยความแตกต่าง	P value
1. ด้านพฤติกรรมการบริโภค							
1.1 กินผัก	ก่อน	146	2.66	0.53	0.02	-1.003 ถึง 0.0044	0.083
	หลัง	146	2.68	0.50	0.01		
1.2 ไม่กินเค็ม	ก่อน	146	2.29	0.51	0.03	-0.01 ถึง 0.06	0.103
	หลัง	146	2.32	0.48	0.02		
1.3 ไม่ดื่มเครื่องดื่มรสหวาน						0.03 ถึง 0.11	0.001
	ก่อน	146	2.00	0.63	0.07		
	หลัง	146	2.07	0.62	0.02		
1.4 กินอาหารเช้า	ก่อน	146	2.70	0.57	0.01	-0.01 ถึง 0.03	0.158
	หลัง	146	2.71	0.54	0.01		
รวม	ก่อน	146	9.65	1.19	0.13	0.06 ถึง 0.20	<0.001
	หลัง	146	9.78	1.09	0.03		
2. ด้านพฤติกรรมออกกำลังกาย							
2.1 ออกกำลังกาย	ก่อน	146	2.16	0.72	0.48	0.36 ถึง 0.60	<0.001
	หลัง	146	2.64	0.54	0.06		
2.2 ไม่เนือยนิ่ง	ก่อน	146	2.12	0.76	0.18	0.12 ถึง 0.25	<0.001
	หลัง	146	2.30	0.65	0.03		
รวม	ก่อน	146	4.27	1.35	0.66	0.51 ถึง 0.82	<0.001
	หลัง	146	4.94	0.98	0.08		
3. ด้านพฤติกรรมการนอน							
นอนหลับเพียงพอ	ก่อน	146	2.38	0.72	0.11	0.04 ถึง 0.18	0.001
	หลัง	146	2.49	0.62	0.03		

ตารางที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพจากการทดสอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดีของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง	95% ของค่าเฉลี่ยความแตกต่าง	P value
4. ด้านพฤติกรรม การดูแลช่องปาก						
การแปรงฟัน	ก่อน	146	2.56	0.66	0.05	-0.01 ถึง 0.12 0.109
	หลัง	146	2.61	0.58	0.03	

การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรม การบริโภคอาหารก่อนทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี 9.65 (S.D.=1.19) ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรม การบริโภคอาหารหลังทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี 9.78 (S.D.=1.09) ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมออกกำลังกาย ก่อนทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี 4.27 (S.D.=1.35) ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมออกกำลังกายหลังทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี 4.94 (S.D.=0.98) ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมนอนก่อนทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี 2.38 (S.D.=0.72) ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมนอนหลังทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี 2.49 (S.D.=0.62) และค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากก่อนทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี 2.56 (S.D.=0.66) ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากหลังทำกิจกรรมหุ่นดีสุขภาพดี 2.61 (S.D.=0.58)

2. การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการโครงการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในระดับเขต จังหวัด และแกนนำ และผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งอธิบายผลการตรวจสอบได้ตามกลุ่มเป้าหมาย โดยอาศัยการอธิบายผลการตรวจสอบ แบบจำลองรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการโครงการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.59 (S.D.=0.58) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 4.63 (S.D.=0.47) รองลงมา คือ ด้านความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ย 4.58 (S.D.=0.48) และด้านความใช้ได้ มีค่าเฉลี่ย 4.55 (S.D.=0.52)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยได้ประมวลและสรุปข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ จากแบบสอบถามปลายเปิดจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 1) ด้านความใช้ได้ พนักงานของสถานประกอบการ ควรร่วมเวทีพนักงานพบผู้บริหารเพื่อนำเสนอความคิดเห็น ความต้องการของพนักงาน 2) ด้านความเข้าใจ ทำความเข้าใจกับพนักงานให้พนักงานเข้าใจและตระหนักถึงความจำเป็นของการดูแลสุขภาพด้วยการออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร การนอนคุณภาพ และการดูแลสุขภาพช่องปาก 3) ด้านความไว้วางใจและผูกพัน สร้างการมีส่วนร่วมของแกนนำและพนักงาน 4) ด้านความรับผิดชอบ กลุ่มพนักงาน ควรตั้งกลุ่มเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนให้ออกกำลังกาย 5) ด้านความมีประสิทธิภาพ กำหนดบทบาทและหน้าที่ของกรรมการระดับจังหวัดให้ชัดเจน และ 6) ด้านความพึงพอใจ กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบการจัดการโครงการและกิจกรรม การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาสมรรถนะของโครงการในภาพรวม

2.2 การวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการโครงการของผู้เชี่ยวชาญ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบในการบริหารจัดการโครงการพบว่า ผู้ทรงเชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับด้านความใช้ได้ ด้านความเข้าใจ ด้านความไว้วางใจและผูกพัน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความมีประสิทธิภาพ

โดยผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในการจัดทำรูปแบบในการบริหารจัดการโครงการ ที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ 1) บทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สนับสนุน 2) บริบทของการกำหนดบทบาทแกนนำและการจัดการความรู้ 3) คุณลักษณะการทำงานแบบบูรณาการอย่างมีส่วนร่วม 4) องค์ประกอบเชิงปัจจัยเกื้อหนุน 5) องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และ 6) องค์ประกอบเชิงกลไกขับเคลื่อนและเงื่อนไข

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นที่สำคัญผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการในสภาพปัจจุบันและที่คาดหวัง ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการ ในด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน ในสถานประกอบการมีความเหมาะสมทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากคณะทำงานและแกนนำมีความเหมาะสมและพอเพียง ในการเป็นผู้ประสานงาน พูดคุย ช่วยเหลือสนับสนุนให้พนักงานเข้าร่วมกิจกรรมหุ่ดี สุขภาพดีเช่นเดียวกันกับ Ryan and Smith (1954) ที่กล่าวถึงประสิทธิภาพสูงสุดให้ดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) ซึ่งประสิทธิภาพของบุคคลคือความสัมพันธ์ในแง่บวกกับสิ่งที่ทุ่มเทให้กับงาน คุณภาพที่ต้องการในเวลาที่เหมาะสม ด้านกระบวนการ ได้แก่ การประชุมคณะทำงานระดับเขตและระดับจังหวัดมีส่วนช่วยสร้างการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนและ

ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากการประชุมคณะทำงานระดับเขตและระดับจังหวัดมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทำให้ผู้บริหารสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และวางแผนการดำเนินงานโดยให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการดำเนินงานโครงการด้วยการจัดการความรู้อย่างมีส่วนร่วมทำนองเดียวกันกับ วริษฐ์ ทองจุไร (2557) ที่พบว่า ความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์ คักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้ และความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิผลขององค์การ การจะทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแนวทางในการวางแผนยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ในด้านการพัฒนาบุคลากรให้มียอดความรู้ด้านการจัดการความรู้มากขึ้น

1.1 ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการ พนักงานได้รับคำแนะนำเรื่องการออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร การนอนและการดูแลสุขภาพช่องปากจากแกนนำสุขภาพของสถานประกอบการ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการที่แกนนำสุขภาพในสถานประกอบการสามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือได้ตรงกับความต้องการ และพนักงานสามารถแบ่งเวลาเพื่อดูแลสุขภาพตนเองได้เพียงพอ ทำนองเดียวกันกับ งานวิจัยของ วรณภา ประทุมโทน, พนารัตน์ เจนจบ, สมตระกูล ราศิริ, และนันทวรรณ ชีรพงศ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพแบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและสถานะสุขภาพของบุคลากร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ที่มีการตรวจสอบและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพแบบมีส่วนร่วมดำเนินการแกนนำสร้างความมุ่งมั่นและกำลังใจในการดำเนินงานโดยการนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพกับผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณารูปแบบที่เหมาะสม ปรับปรุง และแก้ไข

1.2 ด้านประสิทธิผลของการใช้ชุดความรู้ หุ่นดี สุขภาพดีต่อสุขภาพของพนักงาน มีการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้อกับกิจกรรมส่งเสริมหุ่นดีสุขภาพดีของพนักงานในสถานประกอบการ สนับสนุนอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการทำกิจกรรมส่งเสริมหุ่นดีสุขภาพดีของพนักงาน แกนนำในสถานประกอบการ ติดตามผลการดำเนินกิจกรรม และสุขภาพของพนักงาน เหมาะสมเพียงพอกับห้วงเวลาที่กำหนด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากการที่แกนนำสถานประกอบการสามารถถ่ายทอดความรู้ ในการส่งเสริมหุ่นดีสุขภาพดี ให้พนักงานได้ดี ส่งผลให้พนักงานในสถานประกอบการ ดูแลเอาใจใส่สุขภาพของตนเองมากขึ้น รวมถึงพนักงานในสถานประกอบการทุกคนและทุกระดับ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมส่งเสริมหุ่นดี สุขภาพดี ทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ อธิพัฒน์ เดชขุนทด (2558) ด้านการบรรลุเป้าหมาย มีปัจจัยด้านการจัดการในองค์การ ได้แก่ กลยุทธ์ขององค์การ โครงสร้างขององค์การ รูปแบบการบริหารองค์การ ระบบขององค์การ และทักษะของผู้ปฏิบัติงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร

2. ผลการจัดทำการพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการ การใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำพัฒนาการบริหารจัดการ การใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี การพัฒนาการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาผู้บริหารของสถานประกอบการ หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างแกนนำของสถานประกอบการ 3) การพัฒนาศักยภาพแกนนำของสถานประกอบการ 4) เสริมสร้างพฤติกรรมของพนักงานให้มีหุ่นดี สุขภาพดี 5) สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้พนักงานเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และ 6) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคีเครือข่าย เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ วริษฐ์ ทองจุไร (2557) ได้ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์ ศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้ และความสามารถในการบริหาร การเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิผลขององค์การ ความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์ ศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้ และความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิผลขององค์การ พบว่า การจะทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแนวทางในการวางแผนยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ในด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีองค์ความรู้ด้านการจัดการความรู้มากขึ้น พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือการจัดการความรู้ให้สอดคล้องกับบริบทการทำงานแต่ละหน่วยงานภายในมากยิ่งขึ้น

3. ผลทดสอบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการที่มีการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ใช้จริงในบริบทสถานประกอบการของเขตสุขภาพที่ 1

3.1 ผลการทดสอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1 โดยกำหนดเป็นหมวดหมู่ตามองค์ประกอบ การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ที่เหมาะสม พบว่า มีค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกายลดลง 1.68 กิโลกรัม/เมตร² และรอบเอวทั้งชายและหญิงหลังทำกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยลดลง ในด้านพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ด้านพฤติกรรมออกกำลังกาย ด้านพฤติกรรมการนอน และด้านพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปาก ทุกด้านภายหลังทำกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็น เนื่องจากการปฏิบัติตามกระบวนการการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมประสบผลสำเร็จ ทำให้พนักงานสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อควบคุมอาหารและเพิ่มการ ออกกำลังกาย ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของการลดน้ำหนักและควบคุมน้ำหนักตัว สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ศักดิ์ชาย วรรณะจับ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อควบคุม น้ำหนักตัวของบุคลากรของมหาวิทยาลัยพายัพ พบว่า น้ำหนักตัวของผู้เข้าร่วมโปรแกรมหลังการเข้าร่วมโปรแกรม ลดลงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม ค่าดัชนีมวลกาย BMI หลังการเข้าร่วมโปรแกรมลดลงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม

3.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

1) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารโครงการและกิจกรรม ประกอบด้วย 1) ด้านความใช้ได้ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการ 2) ด้านความเข้าใจ สนับสนุนให้พนักงานเข้าร่วม กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ 3) ด้านความไว้วางใจและผูกพัน บรรยากาศการเข้าร่วมกิจกรรมของพนักงานด้วยความตั้งใจและเต็มใจ 4) ด้านความรับผิดชอบ ประชุมชี้แจงแนวทางดำเนินงานแก่คณะทำงานระดับจังหวัด และภาคีเครือข่าย 5) ด้านความมีประสิทธิภาพ รูปแบบการจัดการโครงการและกิจกรรมมีสมรรถนะภาพรวม และ 6) ด้านความพึงพอใจ การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาสมรรถนะของโครงการในภาพรวม ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากรูปแบบการบริหารจัดการโครงการได้มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการ สนับสนุน เชิญชวน คัดเลือกแกนนำของสถานประกอบการ ร่วมกับคณะทำงานระดับเขตจัดอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำของสถานประกอบการ และร่วมกับแกนนำทำแผนปฏิบัติการของแต่ละสถานประกอบการ จึงทำให้มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ซึ่งทำนองเดียวกับงานวิจัยของพนารัตน์ เจนจบ, วรธนา ประทุมโทน, สมตระกูล ราศิริ, และพรเพ็ญ ภัทรกร. (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินส่งเสริมสุขภาพในสถานประกอบการในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพชุมชนสู่ระบบสุขภาพอำเภอ เครือข่ายพยาบาล ภาคตะวันออก ประเทศไทย พบว่า การพัฒนาศักยภาพระบบบริการปฐมภูมิและภาคีเครือข่ายระบบสุขภาพอำเภอ คือ 1) การพัฒนาศักยภาพพยาบาลที่อยู่ในระบบปฐมภูมิให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างเสริมสุขภาพแบบมีส่วนร่วม 2) การสนับสนุนแนวคิดการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพภายใต้บริบทของชุมชน 3) การวิเคราะห์ปัญหาทุนชุมชน 4) ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย

2) ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการโครงการของผู้เชี่ยวชาญ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบในการบริหารจัดการโครงการพบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับด้านความใช้ได้ ด้านความเข้าใจ ด้านความไว้วางใจและผูกพัน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ในโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีเขตสุขภาพที่ 1 ตามความคิดเห็นที่คาดหวังของคณะทำงานระดับเขต คณะทำงานระดับจังหวัด และแกนนำของสถานประกอบการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.58) ความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการที่สูงกว่าด้านอื่นคือ ด้านกระบวนการ รองลงมาคือด้านบริบท และด้านปัจจัย ส่วนผลการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการตามความคิดเห็นที่คาดหวังของพนักงานในสถาน

ประกอบการ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.50) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการที่คาดหวังที่สูงกว่าคือ ด้านประสิทธิผลของการใช้ชุดความรู้ หุ่นดี สุขภาพดีต่อสุขภาพของพนักงาน

2. นำผลการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้ สุขภาพเรื่องหุ่นดีสุขภาพ ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในบริบทของเขตสุขภาพที่ 1 โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1. การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สนับสนุนและแกนนำ 2. คุณลักษณะการทำงานแบบบูรณาการอย่างมีส่วนร่วม 3. ปัจจัยเกื้อหนุนการดำเนินงาน 4. กระบวนการดำเนินงานโครงการด้วยการจัดการความรู้อย่างมีส่วนร่วม 5. การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาสมรรถนะแกนนำ และ 6. การวางระบบติดตามประเมิน

3. ผลการทดสอบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของการบริหารจัดการโครงการชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดี ใช้จริงในบริบทสถานประกอบการของเขตสุขภาพที่ 1 ประกอบด้วย 3.1 ทดสอบการใช้รูปแบบการบริหารจัดการใช้ชุดความรู้เรื่องหุ่นดีสุขภาพดีในสถานประกอบการ 2 แห่งต่อดัชนีมวลกายเส้นรอบเอว และพฤติกรรมสุขภาพของพนักงาน พบว่าภายหลังทำกิจกรรมส่งเสริมหุ่นดี สุขภาพดี พนักงานกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกาย และเส้นรอบเอวลดลง ส่วนค่าเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพทั้ง 4 ด้าน คือการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การนอน และการดูแลสุขภาพช่องปาก มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3.2 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการโครงการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ระดับเขต จังหวัดและแกนนำ ในภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุดคือมีค่าเฉลี่ย 4.59 (S.D.=0.58) 3.3 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการโครงการของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับด้านความใช้ได้ ด้านความเข้าใจ ด้านความไว้วางใจและผูกพัน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ ต้องนำไปพิจารณาและปฏิบัติ คือ นำคู่มือการดำเนินงานบริหารจัดการใช้ชุดความรู้สุขภาพ Package ที่ 1 เรื่องหุ่นดี สุขภาพดีไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพแก่พนักงานในสถานประกอบการของพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 โดยเฉพาะด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยให้คณะทำงานมีบทบาทหน้าที่ มีคุณลักษณะเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก และมีส่วนร่วมในงาน เป็นแกนหลักในเรื่องแผนงานและโครงการกระตุ้นกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และแนวทางปฏิบัติให้แก่แกนนำ

และบุคลากรในสถานประกอบการได้ และช่วยหาทางออกเมื่อพบปัญหาอุปสรรค รวมถึงการควบคุม กำกับ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ร่วมดำเนินการติดตามอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการ ใช้ชุดความรู้สุขภาพ Packages อื่น ๆ ในโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เขตสุขภาพที่ 1 ในรูปแบบการวิจัยและการพัฒนา (Research and development) ต่อไป

รายการอ้างอิง

- กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล. (2564). แนวโน้มปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงโรคไม่ติดต่อ พ.ศ. 2548-2558 จากการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงโรคไม่ติดต่อและการบาดเจ็บ: BRFSS. สืบค้นจาก <http://www.thaincd.com/document/file/info/brfss/ผลการติดตามปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง-BRFSS.pdf>.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2564). ระบบรายงานกลุ่มรายงานมาตรฐาน งานโภชนาการ HDC Tethered PHR. สืบค้นจาก https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/page.php?cat_id=46522b5bd1e06d24a5bd81917257a93c
- ดุจเดือน ปัญญวัฒน์. (2562). กลยุทธ์การฝึกอบรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, ร้อยเอ็ด.
- พนารัตน์ เจนจบ, วรณภา ประทุมโชน, สมตระกูล ราศิริ, และพรเพ็ญ ภัทรากกร. (2562). การประเมินส่งเสริมสุขภาพในสถานประกอบการในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพชุมชนสู่ระบบสุขภาพอำเภอ เครือข่ายพยาบาล ภาคตะวันออก ประเทศไทย. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*, 35(3), 91-94.
- พิสนุ พงศรี. (2551). การเขียนรายงานประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เพชรรุ้ง.
- วรณภา ประทุมโชน, พนารัตน์ เจนจบ, สมตระกูล ราศิริ, และนันทวรรณ ชีรพงศ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพแบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและสถานะสุขภาพของบุคลากร วิทยาลัยบรมราชชนนี. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 28(พิเศษ), 96-108.

- วริษฐ์ ทองจุไร. (2557). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์ ศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้ และความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิผลขององค์กร (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- วุชิตา คงดี. (2564) โรคปัจจุบันของกลุ่มคนวัยทำงานในโลกปัจจุบัน. สืบค้นจาก <https://www.ogswa.or.th/17675458/health-promotion-for-jorpor-series-ep2>
- วิชัย เอกพลากร. (2557). การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ศักดิ์ชาย วรรณะงษ์. (2562). กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อควบคุมน้ำหนักตัวของบุคลากรของมหาวิทยาลัยพายัพ. วารสารพยาบาลสาร, 41(1), 85-95.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (เดือนมีนาคม พ.ศ.2563). สืบค้นจาก https://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/ภาวะการทำงานของประชากร/2563/Report_02-63.pdf
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2562). คู่มือแนวทางส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อชิพัฒน์ เดชขุนทด. (2558). อิทธิพลการจัดการในองค์การที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลบางปะอิน (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- อาภรณ์ อ่อนคง. (2565). ประสิทธิภาพ. สืบค้นจาก http://aporn123.blogspot.com/2013/06/blog-post_28.html
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5thed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Hoy, W.K. & Cecil G.M. (1991). *Educational Administration: Theory Research and Practice*. thed. New York: Harper Collins.
- Ryan, T.A. and Smith, P.C. (1954). *P.C. Principles of industrial Psychology*. New York: The Ronald Press Company
- Stufflebeam, D. L. (1983). *The CIPP Model for Program Evaluation*. Boston: Kluwer – Nijhoff.

ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก
Motivation factor of Convenience Store Employees Affects Working Efficiency in Modern Retail Business in Operational Office District 1 West

รุสมี มามะ^{1*} หทัยกานต์ กุลวชิรวรรณ¹ จุฑาทิพย์ ลีลาธนาพิพัฒน์¹
 Rusmee Mama^{1*}, Hathaikarn Kulwachirawan¹, jutathip leelathanapipat¹

(Received: August 24, 2022; Revised: October 17, 2022; Accepted: November 3, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากพนักงานร้านสะดวกซื้อ จำนวน 10 คน จาก 5 ร้าน ในการเก็บข้อมูล เพื่อทราบปัจจัยจูงใจในการทำงานและนำไปสู่ข้อคำถาม สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากพนักงานร้านสะดวกซื้อ จำนวน 370 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ทางสถิติ การทดสอบที และการทดสอบเอฟ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาใน 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 วิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยจูงใจของพนักงานที่ได้ให้ความสำคัญในด้านต่าง ๆ 1) ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 2) ความสำเร็จในการทำงาน 3) ลักษณะงานที่ทำ 4) การได้รับการยอมรับนับถือ และ 5) ความรับผิดชอบในงาน และระยะที่ 2 วิจัยเชิงปริมาณโดยศึกษา ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า รายได้และอายุงานมีประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความสำเร็จในการทำงาน และลักษณะงานที่ทำ มีความสามารถพยากรณ์ร่วมกันได้ร้อยละ 40.6

¹คณะวิทยาการจัดการ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

¹Faculty of Management, Panyapiwat Institute of Management, Nonthaburi, Thailand.

*Corresponding author. E-mail: Arlinada.39@gmail.com

คำสำคัญ: ปัจจัยจูงใจในการทำงาน ประสิทธิภาพการทำงาน ร้านสะดวกซื้อ ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

Abstract

The objectives of this study were to study work motivation factors of convenience store employees towards work efficiency in modern retail business of Operational Office District 1 West. Both qualitative and quantitative data were collected. The qualitative data were collected using in-depth interviews which included 10 employees from 5 convenience stores to know the work motivation factors. The quantitative data were collected from 370 convenience store employees through questionnaire. Data were analyzed with statistics; frequency, mean percentage, and standard deviation; T-Test and F-Test; Pearson's Product-moment Correlation Coefficient and Multiple Regression Analysis.

The results of the study showed that for qualitative data, the work motivation factors of employees included: 1) progress 2) success 3) job description 4) acceptance 5) responsibility. For quantitative data, seeing from the personal aspect, it found that work motivation of employees is related to work efficiency in modern retail business with statistical significance at .05, and the factors, for example, career progression, success in work and nature of work were found related to work efficiency at 40.6%.

Keywords: Work motivation, Work performance, Convenience store, Retail business

บทนำ

สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ตั้งแต่ต้นปี 2563 ทำให้เกิดผลกระทบวงกว้างในด้านเศรษฐกิจทำให้ธุรกิจภายในประเทศเกิดการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีการวางแผนกำหนดกระบวนการทำงาน การบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรได้ดำเนินงานภายใต้มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด - 19 มีการรับมือปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีการวางแผนกระบวนการทำงานให้มีความเสี่ยงผลกระทบภายในองค์กรน้อย ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ต้องมีการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมีช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคมากขึ้น โดยช่องทางการขายออนไลน์ การบริการจัดส่งสินค้าหรือโปรโมชั่นเพื่อกระตุ้นยอดขายจากหน้าร้าน และจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด - 19 ที่ผ่านมา (ชนเขตดี พุ่มพฤษ)

และนนทธี เอ็บอิม, 2564) มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคซึ่งเรียกยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) ที่มีความเจริญก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อให้หลายองค์กรได้ปรับพฤติกรรมในวางแผนการทำงานโดยให้มีความสอดคล้องและเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและการทำงานในช่วงโควิด - 19 นั้น พนักงานต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรและผลการดำเนินงานในระยะยาว

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลกระทบกับองค์กร เพราะคนเป็นสินทรัพย์ทางปัญญา ไม่สามารถวัดเป็นมูลค่าได้โดยตรง ต้องศึกษาพฤติกรรมของคนที่เป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และองค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมาจากประสิทธิภาพของบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจ การที่จะทำให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในการทำงาน อาศัยการผลักดันขององค์กร ให้มีความร่วมมือกระตือรือร้นในการทำงาน ทำงานด้วยความสมัครใจ เพื่อสร้างความพึงพอใจในองค์กรและส่งผลในระยะยาวในการทำงานของบุคลากร และความหลากหลายของช่วงอายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ภายในองค์กรเนื่องจากบุคลากรต่างเจนเนอเรชั่น มีแนวคิด ทักษะ ค่านิยม พฤติกรรม ตลอดจนการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันออกไป เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการทำงานและการอยู่ร่วมกัน แต่ละองค์กรต้องมีกลยุทธ์ในการปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ช่วงอายุสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน (ประยูร ศรีอุดมกุล และสุมาลี รามัญ, 2564)

ดังนั้น องค์กรมีวัตถุประสงค์ที่จะขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายโดยให้พนักงานมีการเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพิ่มประสิทธิภาพให้กับพนักงาน เนื่องจากการสร้างแรงจูงใจส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในการทำงานซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเป็นแรงกระตุ้นให้พนักงานเกิดการการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานโดยแรงจูงใจเช่น ค่าตอบแทน การเลื่อนตำแหน่ง โบนัส เป็นต้น (ณัฏพัชร ลามบำรุงวงศ์, 2562) และการสร้างแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานเพิ่มขึ้นและส่งผลต่อองค์กรในระยะยาว แรงจูงใจจะช่วยให้การจัดความรู้สึกล้มใจในการทำงานของพนักงานตลอดจนทำให้พนักงานเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานสามารถสร้างประสิทธิภาพการทำงานตลอดจนบรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของพนักงานเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานและนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (กฤตภาดิน มิ่งโสภา และณกมล จันทรสม, 2564)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงจิตในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน เป็นกลุ่มที่มีแนวคิดของเนื้อหาแรงจูงใจซึ่งมีทฤษฎีแรงจูงใจเป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาควรรวบรวมการจูงใจที่เหมาะสมกับความต้องการขององค์กร และสะท้อนความสำคัญของความพึงพอใจในการทำงานที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดและเนื้อหาของการจูงใจมาเป็นแนวทางการศึกษาซึ่งมีแนวคิดกลุ่มทฤษฎี ดังนี้

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง การสร้างแรงจูงใจ แรงเสริม แรงขับหรือแรงผลักดันที่ทำให้พนักงานเกิดความกระตือรือร้น ยังส่งผลต่อการทำงานให้กำลังใจแสดงถึงพฤติกรรมที่มีทิศทางและความรู้สึกมุ่งมั่นจะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย (พัชรทิพย์ จารุทวีผลบุญ และมรกต จันทร์กระพ้อ, 2563) ซึ่งแรงจูงใจจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการสร้างแรงจูงใจเป็นการจัดความรู้สึกไม่พอใจในการทำงานโดยอาศัยองค์ประกอบของทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, Mausner, & Snyderman, 1959) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการทำงานโดยแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ 1. ปัจจัยจูงใจ (Motivation factors) ซึ่งประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (Achievement) การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (The work itself) ความก้าวหน้า (Advancement) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และ 2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) คือเป็นปัจจัยรักษาทางด้านความรู้สึกที่มีต่องานส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน สร้างแรงจูงใจและประสิทธิภาพ ถือเป็นปัจจัยภายนอก ได้แก่ เงินเดือน (Salary) โอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of growth) ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน สถานภาพของอาชีพ (Status) นโยบายและการบริหารงาน (Company policy and administration) สภาพการทำงาน (Working conditions) ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal life) ความมั่นคงในงาน

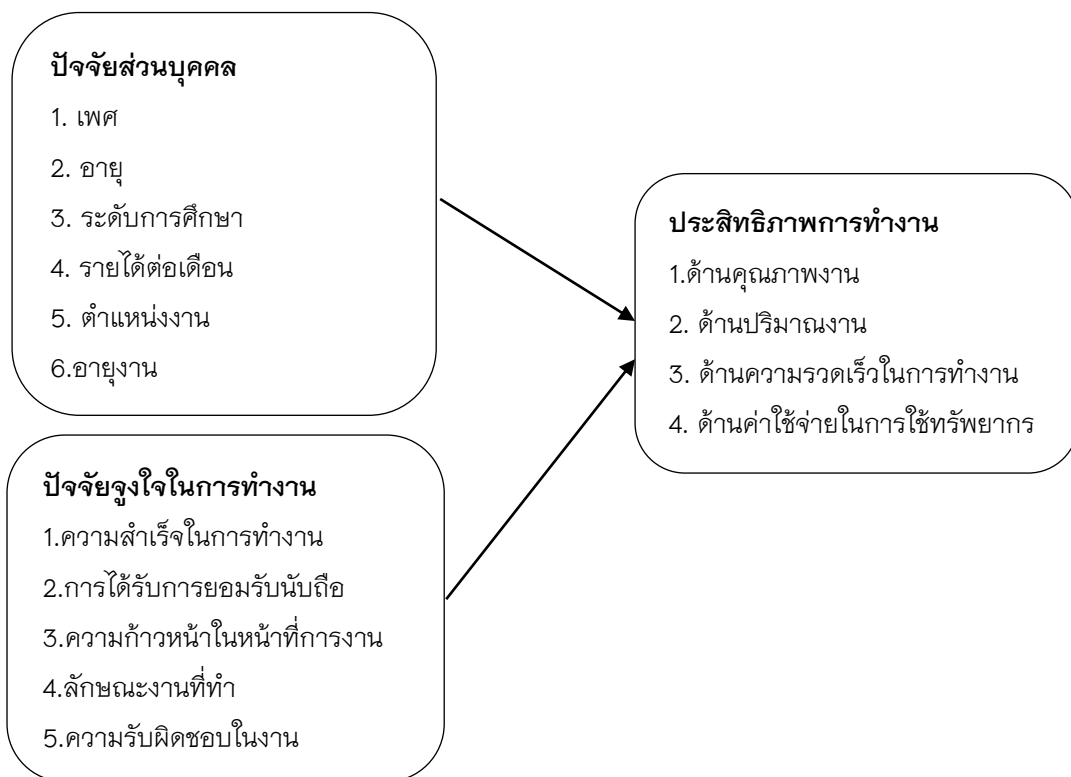

(Security) วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision – Technical) (ณัฐริกา กลิ่นเมือง, สุรวุฒิ นิรมิตสุขพรกุลม, และ ปวีณ์สุดา สุทธิประเสริฐ, 2563)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานคือ การวัดผลการทำงานขององค์กร ไม่ว่าจะปริมาณงานจะมีมากน้อยเพียงใด คุณภาพงานต้องมีมาตรฐานของผลงานที่องค์กรกำหนดไว้และเทคนิคการทำงานให้มีประสิทธิภาพ มีลักษณะ คือ ความฉับไว รวดเร็วไม่มีความล่าช้าในการส่งงาน ความถูกต้องแม่นยำ และความรู้ที่สามารถเติมเต็มได้ตลอดเวลา (ศิริดา เพชรแก้วกุล และเฉลิมพร เย็นเยือก, 2563) องค์ประกอบของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณภาพของงาน (Quality) ผลการทำงานที่ให้ถูกมาตรฐาน รวดเร็วและมีคุณภาพ (Quality) ปริมาณงาน (Quantity) ตามที่คาดหวังของหน่วยงานเหมาะสมกับแผนในเวลาและปริมาณงานที่กำหนดที่ชัดเจน เวลา (Time) เวลาที่ใช้ในการดำเนินการจะต้องอยู่ในหลักความถูกต้อง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Cost) ต้องเหมาะสมกับงานและลงทุนน้อยได้ผลกำไรมากหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ที่มีอยู่น้อยและเกิดการสูญเสียให้น้อยที่สุด (วิวัฒน์ วงศ์สวรรค์ และรุจิภาญจน์ สานนท์, 2563)

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยของบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก
2. ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก การศึกษาในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก เป็นเขตด้านเศรษฐกิจที่มียอดขายมากกว่าเขตอื่น ๆ เช่น เป็นศูนย์กลางของธุรกิจ เป็นที่ตั้งสถานทูต อาคารสำนักงานขนาดใหญ่ สำนักงานใหญ่ของธุรกิจ ศูนย์สรรพสินค้าชั้นนำ และอาคารสำนักงานต่าง ๆ หรือที่พักอาศัย เช่น ในเขตบางรัก เขตปทุมวัน ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสานเป็นแบบแผนคู่ขนานเป็นการรวมผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (วิธีทางสถิติ) และเชิงคุณภาพ(การพรรณนา) โดยแบ่ง 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้จัดการร้านและพนักงานร้านประจำสาขาที่มีอายุการทำงาน 3 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้จัดการร้านสะดวกซื้อที่มีอายุในการทำงาน 3 ปีขึ้นไป ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จำนวน 5 คน และพนักงานประจำสาขาที่มีอายุการทำงาน 3 ปีขึ้นไป ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จำนวน 5 คน รวมจำนวน 10 คน 5 ร้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน ที่เป็นผู้จัดการร้านและพนักงานประจำสาขา และ 5 ร้านในการสัมภาษณ์คือ เขตปทุมวัน เขตราชเทวี เขตพญาไท เขตรัชดา เขตบางรัก โดยสัมภาษณ์แต่ละ 2 คนเป็นผู้จัดการร้านและพนักงานร้าน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์ข้อคำถามเดียวกัน และสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ลักษณะงานที่ทำ

ความรับผิดชอบในงาน และประสิทธิภาพการทำงาน ได้แก่ ด้านคุณภาพงาน ด้านปริมาณงาน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของงานเก็บจากการนัดสัมภาษณ์ทางออนไลน์ กับผู้จัดการร้านสะดวกซื้อที่มีอายุในการทำงาน 3 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน และพนักงานประจำสาขาที่มีอายุการทำงาน 3 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน รวมจำนวน 10 คน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บ 1 พฤษภาคม 2565 – 20 พฤษภาคม 2565 จนครบ 10 คน ด้วยเวลาที่แตกต่างกันตามความพร้อมของผู้จัดการร้านและพนักงานร้านแต่ละคน ระยะเวลาที่ใช้สูงสุด 1 ชั่วโมง ต่ำสุด 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยสรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาประเด็นที่มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ พนักงานประจำร้านสาขาในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทร้านสะดวกซื้อในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จำนวน 4,747 คน (ข้อมูลจากฝ่ายทรัพยากรบุคคล บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานประจำร้านสาขาในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทร้านสะดวกซื้อในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จำนวน 4,747 คน โดยใช้สูตรในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) แบ่งเป็นสัดส่วน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 10 กลุ่มตามสัดส่วนของเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 370 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน ซึ่งเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จำนวน 10 เขต คือ เขตบางซื่อ เขตดอนเมือง เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตพญาไท เขตสาทร เขตจตุจักร เขตรัชดา เขตราชเทวี และเขตลาดพร้าว หลังจากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครบ 370 ชุด เทียบเป็น 95%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเชิงจิตในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ลักษณะงานที่ทำ ความรับผิดชอบในงาน จำนวน 25 คำถาม โดยมีความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.924 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานซึ่งประกอบด้วย ด้านคุณภาพงาน

ด้านปริมาณงาน ความรวดเร็วในการทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากร จำนวน 20 คำถาม โดยมีความเชื่อมั่น 0.879 โดยแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือตั้งแต่ 0.71 ขึ้นไป (Griffith, 2015)

วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผู้วิจัยใช้เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-moment correlation coefficient) และทดสอบสมมติฐานโดยหาค่าที (t-test) ทดสอบค่าพหุคูณโดยหาค่าเอฟ (F-test) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple correlation) ซึ่งกำหนดนัยสำคัญไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยโดยแบ่ง 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพและระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้จัดการร้านและพนักงานร้านจำนวน 10 คน ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจในการทำงาน ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ลักษณะงานที่ทำ ความรับผิดชอบในงาน และประสิทธิภาพการทำงาน ได้แก่ ด้านคุณภาพงาน ด้านปริมาณงาน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากร

1. ปัจจัยจูงใจ

1.1 ความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านและพนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 3 ปี ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จากการสัมภาษณ์ในด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน คำถาม“ท่านคิดว่าความสำเร็จในการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้เป็นอย่างไร”เช่น

“ความสามารถในการทำงานที่จะทำให้เสร็จตามเป้าหมายขององค์กรโดยพนักงานหรือผู้บังคับบัญชามีความอดทนและขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน ทำให้รู้สึกภูมิใจว่าสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี”

“ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ มาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการทำงานให้มีระยะเวลาที่สั้นลง รวดเร็วและถูกต้อง”

สรุปได้ว่า ผู้จัดการร้านและพนักงานมีความภูมิใจในการทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการทำงานทำให้งานบรรลุเป้าหมาย

1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านและพนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 3 ปี ในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จากการสัมภาษณ์ การได้รับการยอมรับนับถือ คำถาม “ท่านมีความรู้สึกอย่างไรกับการได้รับการยอมรับนับถือ ในรูปแบบเพื่อนร่วมงาน กลุ่มเพื่อน และบุคคลอื่นทั่วไป ซึ่งการยอมรับนับถือนี้บางครั้งอาจแสดงออกในรูปของการยกย่องชมเชย ลักษณะงาน ความรู้สึกที่ดีและไม่ดี” เช่น

“การได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง หรือการยกย่องชมเชยในความสามารถในการปฏิบัติงาน ความสามารถจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา รวมถึงการให้กำลังใจแก่บุคคลนั้น ทำให้มีกำลังใจในการทำงาน”

“ผู้บังคับบัญชามักมอบหมายงานที่สำคัญให้กับพนักงานในการปฏิบัติงานและการทำงานเป็นทีม มีการมอบหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนและเท่าเทียมกัน”

สรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับนับถือเกิดจากคนรอบข้างมีความมั่นใจและให้ความเชื่อมั่นในตัวเราเป็นการยอมรับในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และการแสดงออกในรูปของการยกย่องชมเชย ลักษณะงานที่ทำหรือผลงานที่บรรลุเป้าหมาย และการทำงานเป็นทีม ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งทำให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน

1.3 ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านและพนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 3 ปี ในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จากการสัมภาษณ์ในความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน คำถาม “ท่านคิดว่างานที่ท่านมีโอกาสในก้าวหน้าในงานหรือไม่” เช่น

“ผลงานที่ได้จากการทำงานกันเป็นทีมส่งผลต่อความก้าวหน้าของหัวหน้างานและพนักงานเป็นคำตอบแทนต่าง ๆ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง เงินเดือน”

“การเจริญเติบโตก้าวหน้าในสายอาชีพ การเลื่อนตำแหน่ง หรือเงินเดือน รวมไปถึงความพึงพอใจในชีวิตที่ประสบความสำเร็จในชีวิต และพนักงานยังต้องมีการเพิ่มทักษะในการพัฒนา เช่น การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน”

สรุปได้ว่า ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นผลงานที่ได้จากการทำงานกันเป็นทีมส่งผลต่อความสำเร็จของผลงานและความก้าวหน้าในอาชีพของพนักงาน เช่น การเลื่อนตำแหน่ง เงินเดือน ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานส่งผลต่อการปฏิบัติงานและงานที่ทำทนายต้องใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะที่หลากหลายส่งผลต่อความก้าวหน้าตามเป้าหมาย

1.4 ลักษณะงานที่ทำ ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านและพนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 3 ปี ในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จากการสัมภาษณ์ในลักษณะงานที่ทำ คำถาม “ท่านมีความพึงพอใจกับลักษณะงานที่ท่านอยู่หรือไม่” เช่น

“ผู้บังคับบัญชามีการวางแผนจัดระบบการทำงานมีการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับพนักงานตามความรู้ความสามารถของพนักงานโดยมีอิสระในการเลือกหรือตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และพนักงานต้องมีความรู้ในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานให้มีความท้าทายในความสามารถในการทำงาน”

“เปรียบเทียบเส้นทางเสือเหียวที่จะนำพาเหียวไปถูกทิศไม่หลงทาง หากองค์กรใดใส่ใจ Job description เป็นอย่างดี ปัญหาต่าง ๆ ในระบบการทำงานก็มักจะไม่มีเกิดขึ้น เพราะ Job description ที่ดีนั้นจะสามารถบ่งบอกบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนในองค์กรได้อย่างชัดเจน ไม่ทำงานทับซ้อน ล้ำเส้น แสดงโครงสร้างการทำงานทั้งบริษัทได้อย่างกระจ่าง เห็นความสลับไหลของระบบงาน และที่สำคัญทำให้ทุกส่วนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

สรุปได้ว่า พนักงานมีการทำงานที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน แต่ละคนจะต้องเท่ากันเป็นไปตามลักษณะงานและลักษณะงานที่ต้องมีการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความรู้เหมาะสมกับระดับความสามารถของพนักงาน

1.5 ความรับผิดชอบในงาน ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านและพนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 3 ปี ในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จากการสัมภาษณ์ในความรับผิดชอบในงาน คำถาม “ท่านพึงพอใจกับงานที่ได้รับมอบหมายหรือไม่” เช่น

“ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายงานให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ มีความเชื่อถือและไว้วางใจที่ได้รับมอบ และพนักงานต้องมีการเอาใจใส่ในผลงานที่ได้รับมอบและสามารถทำงานในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงาน”

“ความรับผิดชอบในหน้าที่ทำโดยเอาใจใส่มุ่งมั่นให้งานที่ได้รับมอบให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ร่วมรับผิดชอบในการกิจต่าง ๆ และเป้าหมายของหน่วยงานและองค์กร ตามที่วางแผนไว้และบรรลุผลไปในทางที่ดีและก้าวกระโดดต่อไป”

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายงานโดยเอาใจใส่มุ่งมั่นให้งานที่ได้รับมอบให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ร่วมรับผิดชอบกับงานต่าง ๆ และเป้าหมายของหน่วยงานและองค์กรที่วางไว้ นอกจากนี้การมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถของพนักงานแต่ละคน

2. ประสิทธิภาพในการทำงาน

2.1 ด้านคุณภาพงาน ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านและพนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 3 ปี ในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จากการสัมภาษณ์ ด้านคุณภาพงาน คำถาม “ท่านปฏิบัติงานที่มีความถูกต้องและครบถ้วน เชื่อถือได้หรือไม่ อย่างไร” เช่น

“ผู้บังคับบัญชาได้รับมอบหมายในการปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรและคุณภาพงาน ซึ่งงานสามารถควบคุมมาตรฐานในการปฏิบัติงานขององค์กรและนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานอื่น ๆ ได้ และรวมไปถึงงานต้องมีความถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือเพื่อนำไปปฏิบัติตามแผนหรือกลยุทธ์ที่องค์กรได้ตั้งไว้”

“คุณภาพงานต้องมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องการโดยสินค้าหรือบริการนั้นสร้างความพอใจให้กับลูกค้า และมีต้นทุนการดำเนินงานที่เหมาะสมได้เปรียบคู่แข่ง ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ”

สรุปได้ว่า คุณภาพงานต้องมีมาตรฐานในการผลิตหรือผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่าและพึงพอใจ ผลการทำงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็วและก่อประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าที่มาใช้บริการ

2.2 ด้านปริมาณงาน ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านและพนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 3 ปี ในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จากการสัมภาษณ์ ด้านปริมาณงาน คำถาม “ท่านมีการวางแผนบริหารจัดการปริมาณงานเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร” เช่น

“มีการมอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานให้กับพนักงาน โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของงานเพื่อมีการวางแผนความสำคัญและปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อสอดคล้องกับเป้าหมายที่องค์กรได้วางไว้”

“หัวหน้างานต้องมีการมอบหมายงานให้กับพนักงานต้องมีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับและประสิทธิภาพของพนักงานในการทำงานเพื่อส่งมอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีความเหมาะสมกับพนักงานและทักษะความสามารถของพนักงาน”

สรุปได้ว่า ปริมาณงานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังขององค์กรโดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสมตามแผนงาน หรือเป้าหมายที่องค์กรได้วางไว้ และการบริหารเวลาเพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเหมาะสมและเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

2.3 ด้านความรวดเร็วในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านและพนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 3 ปี ในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จากการสัมภาษณ์ ด้านความรวดเร็วในการทำงาน คำถาม “การปฏิบัติงานของท่านมีการแบ่งเวลาอย่างชัดเจน มีการทำงานที่ตรงต่อเวลาและรักษาเวลาในการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร”

“การทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งที่สำคัญในการปฏิบัติงานจะได้ผลลัพธ์ คือ มีการวางแผนในการทำงาน มีการแบ่งหน้าที่เวลาที่ชัดเจน สามารถเข้าใจระบบการทำงานขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงานและ

สามารถปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด มีความรวดเร็วของงานตอบสนองความต้องการได้อย่างชัดเจน”

“หัวหน้างานต้องมีการจัดแบ่งประเภทของงานและความสำคัญของงานและแบ่งงานตามความเหมาะสมของพนักงานเพื่อความรวดเร็วในการทำงาน การจัดการวางแผนงานที่มีความเหมาะสมกับงานที่มีความต้องการซ้ำและเร็ว และผลงานต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพของผลงานมากขึ้น”

สรุปได้ว่า การดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการเหมาะสมกับงานและทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคให้มีความสะดวกสบายและทำงานได้รวดเร็วขึ้น

2.4 ด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากรซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านและพนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 3 ปี ในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก จากการสัมภาษณ์ ด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากร คำถาม “ท่านมีการนำทรัพยากรที่ใช้แล้ว มาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร”

“ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานต้องมีการวางแผนกำหนดขั้นตอนระยะเวลาเพื่อสอดคล้องกับการใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นเพื่อให้มีทรัพยากรไว้ใช้ได้นาน และเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุดและประสิทธิภาพของต้นทุนในการดำเนินธุรกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

“คนเป็นสินทรัพย์ทางปัญญาทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ถ้าใช้คนให้ถูกต้องถูกงานก่อให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจ้างทรัพยากรอื่น ๆ และการดำเนินธุรกิจทรัพยากรมักจะรวมถึงพนักงาน พื้นที่ทำงาน อุปกรณ์ หรือทุน ควรทำความเข้าใจอย่างชัดเจนว่าธุรกิจใช้อะไรเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้แน่ใจว่ากำลังใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่พลาดช่องโหว่ในการทำธุรกิจ”

สรุปได้ว่า การดำเนินงานทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงาน ผลของการลงทุน กำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพ หรือต้นทุนในการผลิต เช่น เทคโนโลยี คน วัสดุ ที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 72.02 มีอายุระหว่างอายุ 20-30 ปี จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 71.09 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 81.04 โดยมี

ค่าเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 58.04 ด้านตำแหน่งงาน ผู้ช่วยผู้จัดการร้าน/ผู้จัดการร้านของผู้ตอบ จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 65.01 และด้านอายุงาน 3 – 5 ปี จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 72.07 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนปัจจัยเชิงใจในการทำงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสำเร็จในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.86 (S.D = 0.55) รองลงมาคือ การได้รับการยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ย 3.68 (S.D = 0.46) ลักษณะงานที่ทำ มีค่าเฉลี่ย 3.66 (S.D = 0.56) ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีค่าเฉลี่ย 3.65 (S.D = 0.71) และปัจจัยย่อยที่มีค่าต่ำที่สุดคือ ความรับผิดชอบในงาน มีค่าเฉลี่ย 3.64 (S.D = 0.55) และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยความรับผิดชอบในงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.98 (S.D = 0.59) รองลงมาคือ ด้านปริมาณงาน มีค่าเฉลี่ย 3.75 (S.D = 0.54) ด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากร มีค่าเฉลี่ย 3.71 (S.D = 0.48) และปัจจัยย่อยที่มีค่าต่ำที่สุดคือ ด้านความรวดเร็วในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.70 (S.D = 0.56) ตามลำดับ

1. ปัจจัยของบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก

ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก

พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ รายได้และอายุงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก

ตัวแปร	สถิติ	ค่าสถิติ	Sig.	ผลการทดสอบ
สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยของบุคคล				
เพศ	t-Test	-1.178	.240	ปฏิเสธสมมติฐาน
อายุ	F-Test	1.360	.175	ปฏิเสธสมมติฐาน
ระดับการศึกษา	F-Test	1.346	.179	ปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก (ต่อ)

ตัวแปร	สถิติ	ค่าสถิติ	Sig.	ผลการทดสอบ
รายได้	F-Test	-4.640	.000*	ยอมรับสมมติฐาน
ระดับตำแหน่งงาน	F-Test	.473	.637	ปฏิเสธสมมติฐาน
อายุงาน	F-Test	2.293	.022*	ยอมรับสมมติฐาน

จากตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก พบว่า รายได้ และอายุงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ระดับตำแหน่งงาน

2. ปัจจัยเชิงจิตในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงจิตในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงจิตในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงจิต ที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการทำงาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยใช้วิธี Enter ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก

ตัวแปร	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	Y
ความสำเร็จในการทำงาน (x_1)	1					
การได้รับการยอมรับนับถือ (x_2)	.683**	1				
ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (x_3)	.338**	.497**	1			
ลักษณะงานที่ทำ (x_4)	.368**	.490**	.784**	1		
ความรับผิดชอบในงาน (x_5)	.340**	.339**	.739**	.837**	1	
ประสิทธิภาพการทำงาน (Y)	.389**	.409**	.578**	.590**	.541**	1

จากการพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลนำไปใช้ในการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างแรงจูงใจในการทำงาน ทั้งหมด 5 ปัจจัยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันไม่เกิน 0.85 (Kline, 2005) ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้พบว่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณ

3. ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

การวิเคราะห์ค่าถดถอยเชิงพหุคูณเพื่อหาค่าน้ำหนักความสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ลักษณะงานที่ทำ และความรับผิดชอบในงาน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ด้วยวิธี Enter โดยทำการทดสอบข้อจำกัดเบื้องต้นของข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้อมูลมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linearity) ความปกติของการแจกแจง (Normality) และไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) พิจารณาจากค่า VIF ของตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าน้อยกว่า 10 ก่อนนำมาวิเคราะห์ ปัจจัยจูงใจและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานประจำร้านสาขาในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทร้านสะดวกซื้อในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ ตะวันตก สามารถแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรแปดปัจจัยเชิงจิตในการทำงานปัจจัยเชิงจิตในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Tolerance	VIF
	Coefficients		Coefficients				
	B	Std. Error	β				
(Constant)	1.344	.185		7.255	.000		
ความสำเร็จในการทำงาน (x_1)	.134	.051	.149	2.634	.009*	.504	1.982
การได้รับการยอมรับนับถือ (x_2)	.060	.065	.057	.934	.351	.439	2.279
ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (x_3)	.176	.049	.253	3.620	.000*	.330	3.030
ลักษณะงานที่ทำ (x_4)	.345	.110	.394	3.149	.002*	.442	6.623
ความรับผิดชอบในงาน (x_5)	-.075	.102	-.085	-.734	.464	.763	8.243

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis) ด้วยวิธี Enter พบว่า ความสำเร็จในการทำงาน (sig.= .009) ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (sig.= .000) ลักษณะงานที่ทำ (sig.= .002) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าปัจจัยดังกล่าวสามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานประจำร้านสาขาในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทร้านสะดวกซื้อในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่การได้รับการยอมรับนับถือ (sig.= .351) ความรับผิดชอบในงาน (sig.= .464) ไม่มีระดับนัยสำคัญ แสดงว่าปัจจัยดังกล่าวไม่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานประจำร้านสาขาในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทร้านสะดวกซื้อในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก ตัวแปรต้นที่มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ดีที่สุด คือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยการพยากรณ์เท่ากับ .253 รองลงมา ความสำเร็จในการทำงาน มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยการพยากรณ์เท่ากับ .149 ลักษณะงานที่ทำมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยการพยากรณ์เท่ากับ .394 ตัวแปร 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายอิทธิพลที่มีต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานประจำร้านสาขาในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทร้านสะดวกซื้อในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก

$$Y = .009(x_1) + .000(x_3) + .002(x_4) \text{ ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05}$$

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยเชิงจิตในการทำงานของพนักงานประจำร้านสาขาในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
Regression	37.736	5	7.547	51.409	.000***
Residual	53.437	364	.147		
Total	91.173	369			
R=.643 R ² =.414 R _{adj} = .406					

ตัวแปรตาม : ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน

ตัวแปรต้น : การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ลักษณะงานที่ทำ ความรับผิดชอบในงาน

**P<.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย 5 ปัจจัย ได้แก่ การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ลักษณะงานที่ทำ ความรับผิดชอบในงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .643 และตัวแปรปัจจัยทั้งหมดร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานประจำร้านสาขาในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทร้านสะดวกซื้อในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก ได้ร้อยละ 40.6 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ที่ปรับแก้แล้ว $R_{adj} = .406$ ในส่วนของการหาค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยเชิงจิตในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าน้ำหนักความสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ปัจจัยเชิงจิตในการทำงานที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระตุ้นให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย 1. ความสำเร็จในการทำงาน เป็นการวางแผนการทำงานให้เกิดผลงานและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและบรรลุเป้าหมายขององค์กร 2. การได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน หรือผู้บังคับบัญชา เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน การที่ได้รับมอบหมายงานจากหัวหน้างานทำให้เชื่อถือและไว้วางใจที่จะให้ทำงานสำคัญเป็นแรงผลักดันที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลงานที่สำเร็จ 3. ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเป็น การเจริญเติบโตก้าวหน้าในสายอาชีพ การเลื่อนตำแหน่ง หรือเงินเดือน รวมไปถึงความพึงพอใจ

ในชีวิตที่ประสบความสำเร็จในชีวิต 4. ลักษณะงานที่ทำ การมอบหมายงานให้เหมาะสมกับพนักงานตามความรู้ความสามารถของพนักงานโดยมีอิสระในการเลือกหรือตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และพนักงานต้องมีความรู้ในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานให้มีความท้าทายในความสามารถในการทำงาน

5. ความรับผิดชอบในงานมีความเชื่อถือและไว้วางใจที่ได้รับมอบหมาย และพนักงานต้องมีการเอาใจใส่ในผลงานที่ได้รับมอบหมายและสามารถทำงานในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ

ัญลักษณ์ สุขงาม (2560) ทำการศึกษาปัจจัยเชิงจิตที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์กร กรณีศึกษาบริษัทเอมอร์ เอ็นจิเนียริง เซอร์วิส จำกัด โดยพบว่า ปัจจัยเชิงจิตที่ส่งผลให้พนักงานเกิดแรงจูงใจในการทำงานมี 3 ประเด็น ดังนี้ 1. ความสำเร็จของงาน 2. การได้รับการยอมรับ และ 3. ลักษณะงานที่ทำ และปัจจัยค่าจูงใจ 3 ประเด็นคือ 1. เงินเดือน 2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน 3. นโยบายการบริหารงานขององค์กร เมื่อพนักงานได้รับปัจจัยเชิงจิตและปัจจัยค่าจูงใจที่เหมาะสมจะทำให้พนักงานทุ่มเทร่างกายแรงใจกระตือรือร้นในงานและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์กรทำให้เกิดความผูกพันกับองค์กร และประสิทธิภาพในการทำงาน ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลอย่างประหยัดและคุ้มค่า ในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายที่องค์กรได้วางไว้ ประกอบด้วย 1. ด้านคุณภาพงาน ผู้บังคับบัญชาได้รับมอบหมายในการปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรและคุณภาพงาน ซึ่งงานสามารถควบคุมมาตรฐานในการปฏิบัติงานขององค์กรและนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานอื่น ๆ ได้ และรวมไปถึงงานต้องมีความถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือเพื่อนำไปปฏิบัติตามแผนหรือกลยุทธ์ที่องค์กรได้ตั้งไว้ 2. ด้านปริมาณงาน องค์กรมีการมอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานให้กับพนักงาน โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของงานเพื่อมีการวางแผนความสำคัญและปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อสอดคล้องกับเป้าหมายที่องค์กรได้วางไว้ 3. ด้านความรวดเร็วในการทำงานการทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งที่สำคัญในการปฏิบัติงานจะได้ผลลัพธ์ คือ มีการวางแผนในการทำงาน มีการแบ่งหน้าที่เวลาที่ชัดเจน สามารถเข้าใจระบบการทำงานขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงานและสามารถปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด มีความรวดเร็วของงานตอบสนองความต้องการได้อย่างชัดเจน และมีประสิทธิภาพของผลงานที่องค์กรได้รับ 4. ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานต้องมีการวางแผนกำหนดขั้นตอนระยะเวลาเพื่อสอดคล้องกับการใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นเพื่อให้มีทรัพยากรไว้ใช้ได้นานและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุดและประสิทธิภาพของต้นทุนในการสอดคล้องกับ สุมาลี กฤษณโสภา และลัดดาวัลย์ สำราญ (2561) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบริษัท ซิงเกิ้ล พอยท์ พาร์ท (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 262 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของปัจจัยเชิงจิต ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง และตำแหน่งหน้าที่ ส่งผลให้ประสิทธิภาพของพนักงานและร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานได้ร้อยละ 66.90

ปัจจัยคำจูน ได้แก่ ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านสภาพการทำงาน ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านค่าตอบแทนสามารถร่วมพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้ร้อยละ 62.00 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า รายได้ และอายุงาน ต่างกันผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจาก รายได้และอายุงานมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร จะเห็นได้ว่าพนักงานที่มีรายได้สูงอาจจะมี ความมั่นคงในการปฏิบัติงานมีความผูกพันต่อองค์กรมาก สอดคล้องกับ วัฒนณี วงศ์สุวรรณ และรุจิราญจน์ สานนท์ (2563) ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทประกันชีวิต ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของพนักงานบริษัทประกันชีวิต กรณีศึกษาพนักงานบริษัทประกันชีวิตในเขตสลิสมและเขตบางรัก โดยพบว่า สถานภาพ ระดับศึกษา และอายุงาน แตกต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทประกันชีวิตในเขตสลิสมและเขตบางรักมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอัศรเดช ไม้จันทร์ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา โดยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เพศชาย อายุ 31-35 ปี สถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ 10,000-15,000 บาทและอายุงานน้อยกว่า 5 ปี มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนตำแหน่งงานระดับปฏิบัติการ แตกต่างกัน จึงมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยจิตใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 40.6 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากความสำเร็จในการทำงาน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และ ลักษณะงานที่ทำ เนื่องจากการทำงานต้องมีเป้าหมายหรือแผนงานที่ชัดเจนเพื่อจะดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกับองค์กรซึ่งลักษณะงานที่ต้องมีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและคิดสร้างสรรค์ผลงานออกมาใหม่ ๆ ให้มีการพัฒนางานใหม่ ๆ เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เช่น เลื่อนขั้น เงินเดือน โบนัส เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรวัดณ์ สุวรรณกุล (2562) ทำการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตำรวจ กรณีศึกษารอตรวจเมืองชลบุรี โดยผลการวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 208 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ผลวิจัยพบว่า เพศชายที่มีอายุ 30-39 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีตำแหน่งชั้นประทวน รายได้ 20,000 บาท ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ปัจจัยด้านลักษณะงาน อยู่ในลำดับมากที่สุดปัจจัยด้านความสำเร็จ ปัจจัยด้าน

ความก้าวหน้าในงาน และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา และคำรณ ไชธนะโชติ (2562) ที่ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภท สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในด้านลักษณะงานส่งผลต่อความผูกพัน ต่อองค์กรของผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหิดล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดและบรรลุตามเป้าหมาย มีอำนาจ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ มีความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้พนักงานให้ความสำคัญกับเป้าหมายบริษัทจึงทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

สรุปผลการวิจัย

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ปัจจัยจูงใจของพนักงานที่ได้ให้ความสำคัญในด้านต่าง ๆ คือ 1) ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 2) ความสำเร็จในการทำงาน 3) ลักษณะงานที่ทำ 4) การได้รับการยอมรับนับถือ และ 5) ความรับผิดชอบในงาน สำหรับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานใน ร้านสะดวกซื้อพนักงานได้ให้ความสำคัญในด้านต่าง ๆ คือ 1) ด้านปริมาณ 2) ด้านคุณภาพ 3) ด้านค่าใช้จ่าย ในการใช้ทรัพยากร และ 4) ด้านรวดเร็วในการทำงาน นอกจากนี้ปัจจัยที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความสำคัญคือ ค่าตอบแทนเป็นการจูงใจให้พนักงานทำงานให้ดีขึ้นในด้านปริมาณงานและคุณภาพของผลงาน เช่น เงินรางวัล ประจำปี เงินเดือนที่เพิ่มขึ้น มีผลต่อการทำงานในระยะยาวและค่าตอบแทนยังเป็นแรงกระตุ้นให้พนักงาน ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประสิทธิผลของผลงาน

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ปัจจัยของบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีก สมัยใหม่ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก ปัจจัยส่วนบุคคลเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีระดับประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพ งาน ด้านปริมาณงาน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีระดับประสิทธิภาพในการทำงาน มากกว่าเพศหญิง จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอายุ 20-30 ปี อายุ 31-40 ปี และ อายุ 41-50 ปี มีประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกัน ด้านคุณภาพ งาน ด้านปริมาณงาน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี มีประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกันด้านคุณภาพงาน ด้านปริมาณงาน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามรายได้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 10,000–20,000 บาท 20,001–30,000 บาท 30,001–40,000 บาท และ 40,001 บาทขึ้นไป มีประสิทธิภาพแตกต่างกันด้านคุณภาพงาน ด้านปริมาณงาน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามตำแหน่งงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงาน ผู้ช่วยผู้จัดการร้าน/ผู้จัดการร้าน และ FC/เขต มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันในด้านคุณภาพงาน ด้านปริมาณงาน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามอายุงาน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อายุงาน 3 – 5 ปี อายุ 6–8 ปี อายุงาน 9–11 ปี และอายุงาน 12 ปีขึ้นไป มีประสิทธิภาพแตกต่างกันด้านคุณภาพงาน ด้านปริมาณงาน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิจัยเชิงปริมาณ ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และลักษณะงานที่ทำ โดยตัวแปรดังกล่าวส่งผลในทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญปกติ (b) เท่ากับ .149 .253 และ .394 ตามลำดับ ในส่วนตัวแปรด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความรับผิดชอบในงานไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีน้ำหนักความสำคัญปกติเท่ากับ .351 และ .464 ตามลำดับ และปัจจัยทั้ง 5 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักงานปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก ได้ร้อยละ 40.6

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล หัวหน้งานต้องให้ความสำคัญกับความแตกต่างของพนักงาน ในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงาน และอายุงาน ดังนั้นองค์กรจะต้องนำข้อมูลพื้นฐานในการตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกัน โดยวิเคราะห์จากงานที่ทำ

เพื่อช่วยให้พนักงานเกิดความรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในองค์กรและทำให้องค์กรขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานในด้านความสำเร็จในการทำงาน ลักษณะงานที่ทำ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ดังนั้นองค์กรต้องมีการวางแผนจัดระบบการทำงานแบบขั้นตอนและมีระเบียบเรียบร้อย การมอบหมายงานให้กับพนักงานอย่างเหมาะสม ทั้งด้านความรู้ ความสามารถของพนักงาน ระยะเวลา ปริมาณงาน เพื่อปฏิบัติงานได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และองค์กรจะต้องมีแบบแผนการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของพนักงานที่มีโอกาสได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งตามความเหมาะสม ส่งผลให้พนักงานได้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กรอื่น ๆ เช่น ฝ่ายบริการ ฝ่ายขนส่งสินค้า เป็นต้น เพื่อจะได้ข้อมูลที่หลากหลายและนำตัวแปรมาศึกษาความแตกต่างกัน จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น ค่าตอบแทน สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน และการจูงใจในการปฏิบัติงาน สามารถนำไปกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาระดับความผูกพันในองค์กรของพนักงาน โดยใช้ตัวแปรอื่นที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรมาใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

รายการอ้างอิง

- กฤตภาติน มิ่งโสภา, และณกมล จันทรสม. (2564). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*. 23(2), 211-213.
- ชนเดดี พุ่มพฤษ, และนันท์นิธิ์ เอ็บอิม. (2564). การตลาดอัตโนมิติ:เครื่องมือสู่ความสำเร็จในธุรกิจสำหรับนักการตลาดยุคดิจิทัล. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*. 23(1), 221
- ณัฐพัชร์ ลาภบำรุงวงศ์. (2562). การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 9(2), 167-169.
- ณัฐริกา กลิ่นเมือง, สุรวุฒิ นิรมิตสุขพชรกุล, และปวีณ์สุตา สุทธิประเสริฐ. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท เอ็นซี โคโคเนท จำกัด ตำบลแพงพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 7(1), 264-265.

- ธัญลักษณ์ สุขงาม. (2560). *ทำการศึกษาปัจจัยเชิงจิตที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์กร กรณีศึกษา บริษัทเอมอร์ เอ็นจิเนียริง เซอร์วิส จำกัด* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีรวัฒน์ สุวรรณกุล. (2562). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตำรวจกรณีศึกษา สถานีตำรวจภูธรเมืองชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประยูร ศรีอุดมกุล, และสุมาลี รามัญ. (2564). ความพึงพอใจในการทำงานในฐานะตัวแปรคั่นกลาง ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของพนักงานประจำในบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนล้อคประตูลอยน้ำแห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรม สยาม อีสเทิร์น ซีบอร์ด. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 16(45), 254.
- พัชรหทัย จารุทวีผลบุญ, และมรกต จันทร์กระพ้อ. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ แรงจูงใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กร: ข้อมูลเชิงประจักษ์จากพนักงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*. 9(1), 67-68.
- วันทณี วงศ์สุวรรณ, และรุจิกาญจน์ สานนท์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของพนักงานบริษัทประกันชีวิต กรณีศึกษาพนักงานบริษัทประกันชีวิตในเขตสลิสมและเขตบางรัก. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน*. 2(2), 4-6.
- ศิรดา เพชรแก้วกุล, และเฉลิมพร เย็นเยือก. (2563). แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของพนักงาน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา ท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 14(33), 78.
- สุมาลี กฤษณโสภา, และลัดดาวัลย์ สำราญ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบริษัท ซิงเกิ้ล พอยท์ พาร์ท (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน). *วารสารวิชาการ มทร. สุวรรณ ภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 3(1), 55.
- อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา, และคำรณ โชชนะโชติ. (2562). อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อ ความผูกพันต่อองค์กรของผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 6(1), 314.
- อัครเดช ไม้จันทร์, และนุจรีย์ แซ่จิว. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ พนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา. *วารสารราชภัฏ สุราษฎร์ธานี*, 5(1), 105.
- Griffith, M. (2015). *Item Analysis with Cronbach's Alpha for Reliable Surveys*. Retrieved from <https://blog.minitab.com/blog>.

- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (1959). *The Motivation to work* (12nd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rded.). New York. Harper and Row Publications.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลาง เพื่อการเกษตร จังหวัดยะลา

Factors Affecting Decision in Durian Purchase of Entrepreneurs in the Central Market for Agriculture, Yala Province

ธีรัตน์ ภูเบญญาพงศ์^{1*}, สุนีย์ ตรีมณี¹, ณฤทธิ ไทยบุรี¹, ชาริยะ ยูโซะปุลูกา¹, ปพิชญา จินตพิทักษ์สกุล²
Teerat Phubenyapong^{1*}, Sunee Trimanee¹, Narid Thaiburi¹, Sareepah Yusohpaluka¹,
Parpitchaya Chintapitaksakul²

(Received: August 4, 2022; Revised: September 20, 2022; Accepted: November 11, 2022)

บทคัดย่อ

บทความต่อไปนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการในตลาดกลางจังหวัดยะลา 2) ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการในตลาดกลางจังหวัดยะลา 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลางจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการที่รวบรวมและซื้อทุเรียนที่ได้ขึ้นทะเบียนการรับซื้อไว้กับเทศบาลนครยะลา จำนวน 70 ราย เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการ ด้วยการวิเคราะห์แบบถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple regression analysis) ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 84.3 จะมีอายุเฉลี่ย 42.54 ปี มีรายได้ต่อปีจากการรับซื้อทุเรียน เฉลี่ย 226,093.91 บาทต่อปี มีประสบการณ์ในการรับซื้อทุเรียนเฉลี่ย 10.47 ปี รูปแบบการรับซื้อแบบเหมาสวน ร้อยละ 84.25 และปริมาณที่รับซื้อทุเรียนของแต่ละวัน เฉลี่ย 3.05 ตันต่อวัน 2) การศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการในตลาดกลางจังหวัดยะลา แบ่งออกตามส่วนประสมทางการตลาด ดังนี้ ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่าย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการส่งเสริม

¹สาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยียะลา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

¹Program Agricultural Extension and Development, Narathiwat College of Agriculture and Technology, Princess of Naradhiwas University

²ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²Department of Agricultural Extension and Communication Faculty of Agriculture Kasetsart University

*Corresponding author. E-mail: thuwapol@hotmail.com

การตลาด มีความพึงพอใจในระดับมาก และ 3) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับซื้อทุเรียน ได้แก่ แหล่งที่มาทุเรียน คุณภาพทุเรียน ความอ่อนแก่ของทุเรียน และประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการ ทุเรียน ตลาดกลางเพื่อการเกษตร ยะลา

Abstract

The objectives of this article were 1) to study of the social and economic conditions of entrepreneurs, 2) to study the level of satisfaction of entrepreneurs in Yala Central Market and 3) to study factors affecting decision in durian purchase of entrepreneurs in the market. The samples included 70 Thai entrepreneurs who registered as durian traders with Yala City Municipality. Data was collected through interviews between July and October 2018. Data were analyzed using statistics; percentage and mean; multiple regression analysis. The results of this study showed that 1) 84.3% of entrepreneurs were males, the average age was 42.54 years, with an average annual income of BHT 226,093.91 from trading durian, having experience in trading durian approximately 10.47 years. The entrepreneurs were wholesale buyers at 84.25%, and the average amount of durian purchased per day was at 3.05 tons/day, 2) The satisfaction of entrepreneurs in Yala Central Market towards durian business showed that the aspects received the most satisfaction were price, product and channel of distribution while the marketing promotion received satisfaction at a high level, and 3) The factors influenced on durian purchase were the source, quality and experience in business with a statistical significance ($p < 0.01$).

Keywords: Entrepreneur, Durian, Central Market for Agriculture, Yala

บทนำ

“ทุเรียน” เป็นผลไม้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีเปลือกหนา หนามแหลม มีกลิ่นที่โดดเด่น มีรสชาติอร่อยเป็นที่นิยมบริโภคกันทั่วไป ได้ชื่อเป็นราชาแห่งผลไม้ (King of fruit) และเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของไทย โดยแหล่งปลูกที่สำคัญ คือ ภาคตะวันออก ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด สำหรับในภาคใต้ปลูกมากในจังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และยะลา เนื่องด้วยราคาทุเรียนหลายปีที่ผ่านมามีราคาดี ทำให้เกษตรกรมีการขยายพื้นที่ปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น

โดยการปลูกทดแทนปาล์มน้ำมัน ยางพารา และไม้ผลอื่น ๆ ประกอบกับสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย มีความเหมาะสม ทำให้มีปริมาณผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตทุเรียนส่วนใหญ่ส่งออกไปยังต่างประเทศ ร้อยละ 95 ซึ่งตลาดที่สำคัญ คือ จีน ฮองกง และเวียดนาม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564) สามารถนำเงินตราเข้าประเทศได้ปีละ 2 หมื่นล้านบาท ปี 2559 ปริมาณและมีแนวโน้มการส่งออก ทุเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยการส่งออกจำเป็นต้องอาศัยผู้ประกอบการในการรับซื้อ และรวบรวมผลผลิต ทุเรียนจากเกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ

จังหวัดยะลาถือเป็นจังหวัดที่มีการปลูกทุเรียนมากเป็นอันดับ 1 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมี ผลผลิต 56,065 ตัน ในปี 2564 เป็นอันดับ 2 ในภาคใต้ รองจากจังหวัดชุมพร (สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร, 2564) และถือเป็นศูนย์กลางการรับซื้อทุเรียนที่สำคัญ โดยศูนย์รวมการรับซื้อทุเรียนอยู่ที่ ตลาดกลางเพื่อการเกษตรจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นบริเวณที่มีผู้ประกอบการจากหลายพื้นที่ทั้งในประเทศ และต่างประเทศมารับซื้อทุเรียนในพื้นที่ โดยผู้ประกอบการมีบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างเกษตรกร กับผู้บริโภคที่จะสามารถกระจายทุเรียนจากจังหวัดชายแดนใต้ ไปสู่ผู้บริโภคทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ โดยมีรูปแบบการรับซื้อที่หลากหลาย ได้แก่ การซื้อแบบคัดคุณภาพ การรับซื้อแบบราคา เดี่ยวทั้งหมดและแบบเหมาสวน แม้ว่าราคาทุเรียนที่ผ่านมาจะอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ประสบปัญหาเรื่อง กระบวนการกำหนดราคาในการรับซื้อ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงแบบรายวัน โดยผู้ประกอบการเป็นผู้ กำหนดราคาทำให้เกิดความไม่แน่นอนด้านราคา ด้วยเหตุที่กล่าวมาในข้างต้นจึงเป็นที่มาของการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลางยะลา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลาง จังหวัดยะลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการในตลาดกลางจังหวัดยะลา
2. ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการในตลาดกลางจังหวัดยะลา
3. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลางจังหวัดยะลา

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. มาตรฐานทุเรียนคุณภาพ

ทุเรียน (Durian) พันธุ์ที่ผลิตเป็นการค้ามีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Durio zibethinus* Murr โดยทุเรียนที่ผลิตในเชิงการค้าจะเป็นทุเรียนที่มีคุณภาพ จึงจะเป็นที่ต้องการของตลาด โดยทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานสินค้าเกษตรแห่งชาติมีมาตรฐาน ดังนี้คือ 1) เป็นทุเรียนสดทั้งผลพร้อมข้าวที่สมบูรณ์ และอาจมีก้านผล 2) สภาพภายนอกสะอาด ไม่เน่าเสีย 3) ไม่มีตำหนิที่เห็นชัด และไม่มีผลกระทบถึงคุณภาพภายใน 4) ไม่มีศัตรูพืช ที่มีผลต่อรูปลักษณะทั่วไปของผลิตผล 5) ไม่มีความเสียหายจากผลผลิตเนื่องจากศัตรูพืช 6) ปลอดภัยจากความเสียหายเนื่องจากอุณหภูมิต่ำ หรืออุณหภูมิสูง 7) ปลอดภัยจากกลิ่นและรสชาติที่แปลกปลอม หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง 8) สภาพความสมบูรณ์เมื่อสุก ไม่มีอาการผิดปกติของเนื้อ ได้แก่ แก่น เต่าเผา ไล่ชิม ถ้ามีอย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมกันต้องไม่เกินร้อยละ 5 ของส่วนที่บริโภคได้ (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2557)

2. สถานการณ์การผลิตทุเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

จังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส โดยจังหวัดยะลา เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียน และมีผลผลิตทุเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี ตามลำดับ ดังนี้

จังหวัด	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่)
ยะลา	73,890	53,621	53,023	989
นราธิวาส	30,155	23,622	9,344	396
ปัตตานี	6,678	5,405	3,993	739

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2563)

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

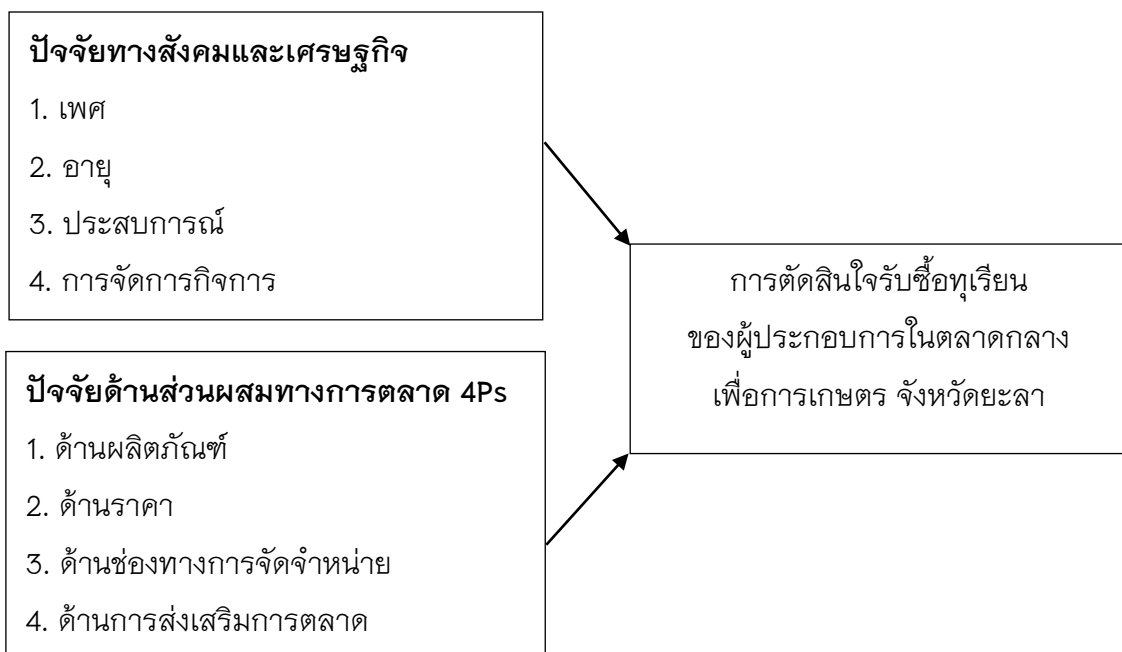
ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing mix) คือ เครื่องมือกลยุทธ์ทางการตลาด เป็นปัจจัยทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ซึ่งองค์กรสามารถใช้ เพื่อช่วยให้ธุรกิจสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่ต้องการนำเสนอต่อการตลาดเพื่อสนอง

ความจำเป็นหรือความต้องการของลูกค้า ผลิตภัณฑ์ที่เสนออาจมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ ผลิตภัณฑ์จึงประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ หรือบุคคล 2) ราคา (Price) หมายถึง เป็นราคาของสินค้าและบริการที่ผู้ผลิตเรียกเก็บซึ่งการกำหนดราคาต้องเหมาะสมกับตำแหน่งทางการแข่งขันของสินค้า และสร้างกำไรในอัตราที่เหมาะสมกับกิจการในรูปของตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินซึ่งอาจจะเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนเพื่อการค้าของสินค้าและบริการ 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง กระบวนการที่ทำให้สินค้าและบริการไปถึงผู้บริโภคอย่างเหมาะสม ช่องทางการจำหน่ายประกอบด้วยสถาบันหรือกิจกรรมที่ใช้เคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์และบริการจากองค์การไปยังตลาด สถาบันที่นำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเป้าหมาย คือ สถาบันการตลาด ส่วนกิจกรรมที่ช่วยกระจายสินค้าประกอบด้วย การขนส่ง การจัดการเกี่ยวกับการสั่งซื้อ คลังสินค้า และการเก็บรักษาคงคลัง และ 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง การสื่อสารทางการตลาด โดยองค์การธุรกิจใช้ในการโน้มน้าวใจของลูกค้า เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจตระหนักรู้ และเกิดพฤติกรรมการซื้อ เช่น การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การให้ข่าว การตลาดทางตรง การตลาดอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (กัลยารัตน์ ชีรณชัยกุล, 2564)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ประกอบการรับซื้อผลผลิตทุเรียนสด ที่ได้ขึ้นทะเบียนการรับซื้อไว้กับเทศบาลนครยะลา

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารบทความวิชาการ รายงานการวิจัย หนังสือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการที่รวบรวมและ รับซื้อผลผลิตทุเรียนสด ที่ได้ขึ้นทะเบียนการรับซื้อไว้กับเทศบาลนครยะลาทั้งหมด จำนวน 70 รายโดยเก็บข้อมูลทั้งหมด 70 ราย โดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ เช่น เพศ อายุ ศาสนา รายได้ อาชีพหลัก อาชีพรอง เป็นต้น

ตอนที่ 2 วิธีการรับซื้อและรวบรวมทุเรียน ประกอบด้วย เช่น วิธีการรับซื้อ ราคา การชำระเงิน รูปแบบการรับซื้อ เป็นต้น

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในการรับซื้อทุเรียน ประกอบด้วย เช่น ด้านผลิตภัณฑ์ (ความแหล่งที่มา พันธุ์ เพอร์เซ็นต์ความสุกแก่ สดใหม่ ปลอดภัยจากสารเคมี ขนาดและน้ำหนัก) ด้านราคา (ราคารับซื้อ) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (สถานที่ในการรับซื้อ ความสะดวกในการเข้าถึงสวน ที่จอดรถ ช่องทางการชำระเงิน) และด้านการส่งเสริมการตลาด (การแบ่งชำระค่าผลผลิตทุเรียนเป็นงวด ๆ)

ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิดและคำถามแบบปลายปิด (Open-ended questions and Close-ended questions) และสร้างข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ค่าระดับคะแนน	5	4	3	2	1
ความหมายระดับความ คิดเห็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

การแปลงผลข้อมูลแบบสอบถามใช้เกณฑ์อันตรภาคชั้น (วิจิต ฐ์อ้น, 2553) สามารถแปลงผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ได้ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย/แปลผล
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง (Validity) ของแบบสอบถามโดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item object congruence : IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อ ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ใช้ในแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ครอบคลุมทุกประเด็นและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2. ทดสอบเครื่องมือก่อนเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ประกอบการที่รวบรวมและรับซื้อผลผลิตทุเรียนสด ที่ขึ้นทะเบียนการรับซื้อไว้กับเทศบาลนครยะลา จำนวน 10 คน เพื่อพิจารณาความยากง่าย การใช้ภาษาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability test) ตามแบบสัมฤทธิ์ครอนบัคอัลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค เท่ากับ 0.798 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจโดยใช้ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในการรับซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการ และส่วนผสมทางการตลาดของการรับซื้อทุเรียน โดยการหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ด้วยวิธีการลดตัวแปรอิสระ (Backward elimination) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัย

ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลางยะลา กำหนดให้ Q แทน ปริมาณทุเรียนที่ซื้อต่อวัน (1 ตัน) SEX แทน ตัวแปรเพศ (ชาย = 1 และ หญิง = 0) CAP แทนตัวแปรทุนแหล่งเงินทุน (ทุนตนเอง = 1 และ ทุนจากภายนอก = 0) AGE แทน อายุ (ปี) EXP แทน ประสบการณ์ในการรับซื้อ (ปี) QUA แทน ตัวแปรหุ่นการคัดคุณภาพ (รับซื้อแบบคัดคุณภาพ = 1 และรับซื้อแบบไม่คัดคุณภาพ = 0) MAT แทน ตัวแปรหุ่นการสุกแก่ของทุเรียน (มีความสมบูรณ์ของผลตั้งแต่ 80% ขึ้นไป = 1 และมีความสมบูรณ์ของผลต่ำกว่า 80% จนถึง 70% = 0) MNT แทน ตัวแปรหุ่นการจัดการกิจการ (จัดการเองทุกกิจกรรม = 1 และจัดการเองบางกิจกรรม = 0) ระดับความพึงพอใจแหล่งที่มาของทุเรียน YL แทน ทุเรียนจากยะลา (คะแนน) PT แทน ความพึงพอใจทุเรียนจากปัตตานี (คะแนน) NT แทน ความพึงพอใจทุเรียนจากนราธิวาส (คะแนน) SH แทน ความพึงพอใจทุเรียนจากสงขลา (คะแนน) α แทน ค่าคงที่ β แทน สัมประสิทธิ์ประมาณค่าพารามิเตอร์ และ Σ แทน ค่าความคลาดเคลื่อน โดยมีรูปแบบจำลอง ดังนี้

$$Q_i = \alpha + \beta_1 SEX_i + \beta_2 CAP_i + \beta_3 AGE_i + \beta_4 EXP_i + \beta_5 QUA + \beta_6 MAT_i + \beta_7 MNT_i + \beta_8 YL_i + \beta_9 PT_i + \beta_{10} NT_i + \beta_{11} SH_i + \Sigma i$$

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยแนะนำตนเอง แจ้งวัตถุประสงค์การทำวิจัยและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ในการให้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริง และแจ้งกลุ่มตัวอย่างว่าในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลนี้เป็นความลับ ไม่มีการระบุชื่อ และรายงานการวิจัยจะเสนอผลโดยรวมและกลุ่มตัวอย่าง มีสิทธิในการปฏิเสธเข้าร่วมวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมของผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 84.3 มีอายุเฉลี่ย 42.54 ปี โดยมีผู้อยู่น้อยที่สุด 26 ปี มีอายุสูงสุด 66 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 62.68 มีประสบการณ์ในการรับซื้อทุเรียน เฉลี่ย 10.47 ปี และมีประสบการณ์สูงสุด 39 ปี เป็นกิจการของตนเอง ร้อยละ 64.75 โดยใช้แหล่งทุนจากสินเชื่อธนาคาร ร้อยละ 87.25

เมื่อผู้ประกอบการรับซื้อทุเรียนผู้ประกอบการดำเนินการจัดการ 1) คัดผลแก่สุกทุเรียน 2) คัดคุณภาพ/ขนาดลูก 3) รวบรวมผลผลิต และ 4) ขนส่ง โดยมีมีการจ้างแรงงาน เฉลี่ย 3.0 คน ในการดำเนินกิจกรรม 1) รวบรวมผลผลิต และ 2) คัดคุณภาพ/ขนาดลูก/คัดผลแก่สุกทุเรียน

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีการจัดบันทึกการรับซื้อ ร้อยละ 94.19 การจัดหาและรวบรวมผลทุเรียน
ผู้ประกอบการรับซื้อทุเรียนจากพ่อค้าในชุมชน ร้อยละ 86.90 โดยติดต่อทางโทรศัพท์ ร้อยละ 95.73
วิธีการรับซื้อเป็นแบบเหมาตามคุณภาพ ร้อยละ 84.25 และเลือกทุเรียนคุณภาพที่สามารถส่งออก
ร้อยละ 40.42 วิธีการชำระเงินในการรับซื้อทุเรียน ชำระเป็นเงินสด ร้อยละ 96.84 โดยการให้เงิน
ล่วงหน้า ร้อยละ 3.16 ชนิดของพันธุ์ทุเรียนที่รับซื้อเป็นพันธุ์หมอนทอง ร้อยละ 74.75 วิธีการเลือกซื้อ
โดยเลือกจากทุเรียนสุกแก่ ตั้งแต่ 80% ร้อยละ 71.52 เลือกจากทุเรียนสุกแก่ ตั้งแต่ 75% ร้อยละ
24.14 เลือกจากทุเรียนสุกแก่ ตั้งแต่ 70% ร้อยละ 4.34 โดยใช้วิธีการประเมินความสุกของทุเรียน
จากประสบการณ์ ร้อยละ 100 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ เลือกซื้อทุเรียนน้ำที่ขนาดผลมีน้ำหนัก 3.1 –
4.0 กิโลกรัม ร้อยละ 73.34 ปริมาณการรับซื้อต่อวันเฉลี่ย 3.05 ตันต่อวัน ผู้ประกอบการสามารถ
รับซื้อทุเรียนได้มากที่สุด 20 ตันต่อวัน ผู้ประกอบการร้อยละ 63.35 ส่งต่อเพื่อส่งออกไปยัง
ต่างประเทศ และรวบรวมเพื่อจำหน่ายภายในประเทศร้อยละ 36.65 ตามลำดับ การตั้งราคาการรับซื้อ
ผู้ประกอบการจะมีส่วนต่างจากราคาขาย เฉลี่ย 12.77 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อผู้ประกอบการรวบรวม
จะทำการส่งต่อไปยังที่อื่นภายใน 2 วัน ร้อยละ 84.37 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขนส่ง โดยใช้รถยนต์กระบะ
ในการขนส่ง ร้อยละ 86.75 เนื่องจากมีความสะดวก และปริมาณการขนส่งเหมาะสมกับพาหนะ
ลดต้นทุนการขนส่ง

2. ความพึงพอใจของผู้ประกอบการ โดยแบ่งออกตามส่วนประสมทางการตลาดได้ดังนี้
ความพึงพอใจด้านราคาอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.64) ความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์
ประกอบด้วยความแห้งที่มา พันธุ์ เพอร์เซ็นต์ความสุกแก่ สดใหม่ ปลอดภัยจากสารเคมี ขนาดและ
น้ำหนัก ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.89) ความพึงพอใจด้านช่องทางการ
จัดจำหน่าย ประกอบด้วย สถานที่ในการรับซื้อ ความสะดวกในการเข้าถึงสวน ที่จอดรถ ช่องทาง
การชำระเงิน ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.34) ตามลำดับ ด้านการ
ส่งเสริมการตลาดประกอบด้วย การแบ่งชำระค่าผลผลิตทุเรียนเป็นงวด ๆ ผู้ประกอบการมีความ
พึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.84) ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ผลของผู้ประกอบการที่มีผลต่อการรับซื้อทุเรียน

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	Mean	S.D.	Meaning
ราคา (Price)	4.64	0.65	มากที่สุด
การส่งเสริมการขาย (Promotion)	3.84	0.53	มาก

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ผลของผู้ประกอบการที่มีผลต่อการรับซื้อทุเรียน (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	Mean	S.D.	Meaning
ผลิตภัณฑ์ (Production)	4.89	0.78	มากที่สุด
ช่องทางการจำหน่าย (Place)	4.34	0.80	มากที่สุด
Total	4.43	0.59	มากที่สุด

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ด้วยวิธีการลดตัวแปรอิสระ (Backward elimination) ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่า ไม่มีปัญหาเนื่องจากตัวแปรอิสระทุกคู่มีค่า Correlation น้อยกว่า 0.80 (Stevens, 1992) และในการตรวจสอบปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวแปรคลาดเคลื่อน โดยพิจารณาจากสถิติ Durbin-Watson (D.W.) พบว่า สถิติ D.W. มีค่าเท่ากับ 1.823 ซึ่งเข้าใกล้ 2 หรือมีค่าในช่วง 1.75-2.25 (Gujarati & Porter, 2009) แสดงว่าแบบจำลองไม่เกิดปัญหาของตัวแปรคลาดเคลื่อน

นอกจากนี้ จากการทดสอบปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ โดยพิจารณาจากสถิติ White heteroskedasticity พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.279 คือ ยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่มีปัญหาความไม่คงที่ของค่าความแปรปรวน ทั้งนี้จากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ R-square (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.315 สามารถพยากรณ์ปัจจัยในการตัดสินใจซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการ ในตลาดกลางยะลา ได้ร้อยละ 31.5

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ผลของผู้ประกอบการที่มีผลต่อการรับซื้อทุเรียน

Variable	Coefficient	S.E.	t-statistics	Prob.
Constant	2.731	1.433	1.822	0.057
YL	0.148	0.356	2.844	0.006***
QUA	0.021	0.011	2.418	0.089***
MAT	-0.26	0.008	-2.826	0.002***
EXP	0.401	0.216	1.860	0.099***
$R^2 = 0.315$		F-statistics = 4.723 (Prob. = 0.000)		DW = 1.823

significant at *** ($p < 0.01$) and * ($p < 0.10$)

ตารางที่ 2 สามารถพิจารณาผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลางยะลา มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับความพึงพอใจแหล่งที่มาของทุเรียน คุณภาพทุเรียน และความอ่อนแอกว่าของทุเรียน สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. สัมประสิทธิ์ของตัวแปรระดับความพึงพอใจแหล่งที่มาของทุเรียน แหล่งที่มาทุเรียน (YL) มีค่าเท่ากับ 0.148 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เมื่อผู้ประกอบการทราบแหล่งที่มาของทุเรียนที่มาจากจังหวัดยะลา ผู้ประกอบการตัดสินใจรับซื้อทุเรียนเพิ่มขึ้น 0.148 ต้นต่อวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นทุเรียนที่ปลูกในพื้นที่จังหวัดยะลา มีรูปแบบการปลูกที่ใช้สารเคมีน้อย ประกอบกับมีจำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียนมากที่สุด ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงทำให้มีปริมาณตามความต้องการของผู้ประกอบการ

2. สัมประสิทธิ์ของตัวแปรคุณภาพทุเรียน (QUA) มีค่าเท่ากับ 0.021 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เมื่อผู้ประกอบการรับซื้อทุเรียน การคัดคุณภาพ เช่น ขนาดและน้ำหนักลูกทุเรียน ความสูงของผลทุเรียน ชนิดพันธุ์ ไม่มีรอยแตกที่เปลือก ไม่มีร่องรอยความเสียหายเนื่องจากศัตรูพืช ทำให้ผู้ประกอบการตัดสินใจรับซื้อทุเรียนเพิ่มขึ้น 0.021 ต้นต่อวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากผู้ประกอบการสะดวกในการคัดแยกทุเรียน และสามารถจัดการทุเรียน ในการขนส่งไปยังผู้รับซื้อได้เหมาะสม สามารถดำเนินกิจกรรมด้านการตลาด ไม่เกิดกิจกรรมซ้ำซ้อน อีกทั้งสามารถลดต้นทุนได้อีกด้วย และพบว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญด้านคุณภาพทุเรียนมาเป็นอันดับหนึ่ง เพื่อทุเรียนที่รับซื้อสามารถส่งไปยังจุดส่งต่อตามข้อตกลงและได้ราคาดี

3. สัมประสิทธิ์ของตัวแปรความสูงของทุเรียน (MAT) มีค่าเท่ากับ -0.26 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เมื่อมีทุเรียนจากเกษตรกรหรือผู้รวบรวมในอำเภอ นำทุเรียนที่การสูงของทุเรียนต่ำกว่า 70% ทำให้ผู้ประกอบการรับซื้อทุเรียน ตัดสินใจรับซื้อทุเรียนลดลง 0.26 ต้นต่อวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากผู้ประกอบการรับซื้อทุเรียน ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เรื่องการรับซื้อทุเรียน และเป็นการตกลงระหว่างผู้รับซื้อ

4. สัมประสิทธิ์ของตัวแปรประสบการณ์ (EXP) มีค่าเท่ากับ 0.401 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เมื่อผู้ประกอบการมีประสบการณ์ในการรับซื้อเพิ่มขึ้น 1 ปี ผู้ประกอบการสามารถที่จะตัดสินใจในการรับซื้อทุเรียนเพิ่มขึ้น สามารถที่จะรับซื้อทุเรียนจากเกษตรกรหรือผู้รวบรวม เพิ่มขึ้น 0.401 ต้นต่อวัน เนื่องจากในการรับซื้อทุเรียนผู้ประกอบการต้องใช้ประสบการณ์และความชำนาญในการเลือกซื้อ และการมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ค้า และการจ่ายเงินในการรับซื้อทุเรียนเป็นเงินสด และต้องอ้างอิงจากปลายทาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษารายงาน เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลางเพื่อการเกษตร จังหวัดยะลา มีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

ผู้ประกอบการจะเป็นเพศชาย ร้อยละ 84.3 จะมีอายุเฉลี่ย 42.54 ปี มีรายได้ปีจากการรับซื้อทุเรียนเฉลี่ย 226,093.91 บาทต่อปี มีประสบการณ์ในการรับซื้อทุเรียนเฉลี่ย 10.47 ปี ปริมาณที่รับซื้อทุเรียนของแต่ละวัน เฉลี่ย 3.05 ตันต่อวัน และรูปแบบการรับซื้อแบบเหมาสวน ร้อยละ 84.25 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุพัฒน์ ทองแก้ว, พัฒนา สุขประเสริฐ, และเฉลิมพล จตุพร (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนในภาคตะวันออกของประเทศไทย: กรณีศึกษาผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการรับซื้อแบบเหมาสวน

ความพึงพอใจของผู้ประกอบการ ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสอดคล้องกับสุพัฒน์ ทองแก้ว และคณะ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนในภาคตะวันออกของประเทศไทย: กรณีศึกษาผู้ประกอบการ ที่พบว่า ผู้ประกอบการจะให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาด โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านคุณภาพและปัจจัยด้านราคา เนื่องจากปัจจัยด้านราคาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากของการทำธุรกิจ เนื่องจากราคาต้องเป็นราคาที่สามารแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นได้ มีความเหมาะสมกับคุณภาพของทุเรียน และสามารถซื้อขายทำกำไรจากตลาดปลายทางได้ ทำให้ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับราคาเพื่อความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งและสามารถทำกำไรได้มากขึ้น จึงให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคาเป็นอันดับแรก

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลางเพื่อการเกษตร จังหวัดยะลา นิยมรับซื้อทุเรียนที่ปลูกในจังหวัดยะลา เพราะเป็นไปตามความต้องการของตลาดมีความปลอดภัย และมีคุณภาพ สามารถจัดการได้ง่าย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ของสุพัฒน์ ทองแก้ว และคณะ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนในภาคตะวันออกของประเทศไทย: กรณีศึกษาผู้ประกอบการ พบว่า การรับซื้อทุเรียนเพื่อการส่งออกคำนึงถึงทุเรียนที่ไม่มีสารเคมีตกค้าง

ปัจจัยด้านคุณภาพมีผลต่อการรับซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างผู้รับซื้อและผู้ขายทุเรียนที่รับไป สอดคล้องกับ Huong (2014) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค: กรณีศึกษาผักปลอดภัยในโฮจิมินห์ซิตี้ ประเทศเวียดนาม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในการซื้อผักปลอดภัย คือ ราคา และความเชื่อมั่นในสินค้า

ปัจจัยการรับซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการ คำนึงผลผลิตทุเรียนที่ผู้รวบรวมนำมาจำหน่าย เนื่องจากทุเรียนที่มีความสุกต่ำกว่า 70% เป็นทุเรียนอ่อน สอดคล้องกับ Kun (2019) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความแก่ของผลทุเรียนบนพื้นฐานทางสรีรวิทยา และเคมีกายภาพ พบว่า ปริมาณน้ำหนักรวมสามารถนำมาใช้เป็นดัชนี

แบ่งระดับความแก่สุก กล่าวคือ ผลที่มีความสุกต่ำกว่า 70% ปริมาณไขมัน แป้ง น้ำ น้ำตาลฟรุคโตส กลูโคส และซูโคส ถือว่าเป็นทุเรียนอ่อน มีคุณภาพเนื้อไม่เป็นที่ยอมรับ ทุเรียนที่มีคุณภาพต้องเป็นทุเรียนที่มีความสุกมากกว่า 70% ขึ้นไปเนื่องจากสามารถขนในระยทางไกล และใช้เวลานานได้โดยเฉพาะการขนส่งทางเรือ (พิสุทธิ กุลธนวิทย์, 2563)

ปัจจัยด้านประสบการณ์ของผู้ประกอบการมีผลต่อการรับซื้อทุเรียน เนื่องจากผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ในการรับซื้อทุเรียนมากขึ้น มีการสั่งสมประสบการณ์ ความรู้ ทักษะเกิดความเชี่ยวชาญที่ได้รับจากรับซื้อทุเรียน และมีเครือข่ายเพื่อส่งทุเรียนไปยังจุดรับซื้อต่อได้มากขึ้น มีความน่าเชื่อถือ และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า จึงเป็นช่องทางที่ผู้ประกอบการสามารถขายสินค้าได้มากขึ้น รวมถึงยังมีเงินทุนสะสมในการดำเนินธุรกิจ จึงทำให้มีความมั่นใจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมในการรับซื้อทุเรียน มีความกล้าเสี่ยงในการลงทุน ส่งผลให้มีการซื้อทุเรียนเพื่อการส่งออกเพิ่มขึ้นได้อย่างมั่นใจเช่นกัน ในขณะที่ปัญหาของผู้ประกอบการที่มีอายุน้อย คือ เงินทุน ประสบการณ์ในธุรกิจ และความสามารถในการตัดสินใจ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับซื้อทุเรียนของผู้ประกอบการในตลาดกลางเพื่อการเกษตร จังหวัดยะลา พบว่า ผู้ประกอบการที่รวบรวมและซื้อทุเรียนที่ผลิตได้ในจังหวัดยะลา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42.54 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 62.68 มีประสบการณ์ในการรับซื้อทุเรียน 10.47 ปี ลักษณะกิจการเป็นร้านของตนเองโดยใช้เงินทุนในการรับซื้อจากสินค้าธนาคาร การรวบรวมผลผลิตทุเรียนผู้ประกอบการรับซื้อทุเรียน ใช้การติดต่อกับผู้รวบรวมในพื้นที่ทางโทรศัพท์ ผู้ประกอบการซื้อทุเรียนโดยวิธีการเหมาโดยดูจากคุณภาพทุเรียนโดยการประเมิน และชำระเงินค่าซื้อทุเรียนเป็นเงินสด ชนิดพันธุ์ที่รับซื้อมากที่สุด พันธุ์ทุเรียนหมอนทอง พิจารณาเลือกซื้อทุเรียนที่มีความสุกแก่ตั้งแต่ 80% ขึ้นไป ขนาดผลที่ซื้อมีน้ำหนัก เลือกซื้อทุเรียน 3.1 – 4.0 กิโลกรัมต่อผล และปริมาณที่ซื้อเฉลี่ยต่อวัน 3.05 ตันต่อวัน ราคาเฉลี่ยในการรับซื้อทุเรียนในปี 2561 เฉลี่ย 66.30 บาทต่อกิโลกรัมโดยมีตลาดปลายทางที่จังหวัดชุมพรเป็นหลัก

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับซื้อทุเรียน พบปัจจัยผลต่อการตัดสินใจรับซื้อทุเรียน ผู้ประกอบการ มีดังนี้ 1) แหล่งปลูกทุเรียนโดยแหล่งปลูกทุเรียนที่มีผลในการตัดสินใจ คือ ทุเรียนจากจังหวัดยะลา เพราะว่าเป็นทุเรียนที่มีคุณภาพ และปลอดภัย 2) คุณภาพภาพทุเรียน โดยทุเรียนที่มีคุณภาพต้องเป็นทุเรียนที่ สด ตรงตามพันธุ์ สะอาด ปราศจากสิ่งแปลกปลอมที่มองเห็นได้ ไม่มีรอยแตกที่เปลือก และไม่มีร่องรอยความเสียหายเนื่องมาจากศัตรูพืช ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของเนื้อทุเรียน และ 3) ความสุกแก่ของทุเรียน พบว่า ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจในการรับซื้อทุเรียนที่มีความสุกมากกว่า

80% ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจในการรับซื้อทุเรียนทางช่องทางโทรศัพท์ เพราะมีความสะดวก และทราบข้อมูลผลผลิตได้อย่างรวดเร็ว เช่น ปริมาณผลผลิต เพื่อที่จะเตรียมเงินสดในการรับซื้อได้อย่างเพียงพอ และการคมนาคมขนส่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรควรผลิตทุเรียนที่ได้คุณภาพ และควรมีการคัดคุณภาพผลผลิตก่อนมาส่งขาย จะทำให้เกษตรกรได้ราคาการรับซื้อจากผู้ประกอบการสูงขึ้น เกษตรกรควรเพิ่มความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการในการรวบรวมผลผลิตทุเรียน เช่น ด้านการติดต่อสื่อสาร การเลือกซื้อ การคมนาคมขนส่งจากสวนมายังโรงคัดบรรจุ เป็นต้น

หน่วยงานภาครัฐควรช่วยให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านการผลิตทุเรียนคุณภาพ และด้านการตลาดให้มีช่องทางการตลาดที่หลากหลาย เพื่อให้เกษตรกรสามารถขายทุเรียนได้ในราคาที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่อุปทานผลผลิตทุเรียนตามตัวแบบเชิงปฏิบัติการห่วงโซ่อุปทาน (SCOR Model) เพื่อให้ทราบรูปแบบการจัดการในห่วงโซ่อุปทาน และเพิ่มประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานทุเรียนในพื้นที่ และควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปริมาณความต้องการการรับซื้อทุเรียนในตลาดกลางจังหวัดยะลา

รายการอ้างอิง

- กฤติกา งามกัณหา. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียน: ศึกษาจากความคิดเห็นของผู้ส่งออก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- กัลยารัตน์ ชีระชนชัยกุล. (2564). *การเป็นผู้ประกอบการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พิสุทธิ กุลธนวิทย์. (2563). *การส่งออกมะม่วง กล้วย ทุเรียน และมังคุด ของไทยไปญี่ปุ่น ภายใต้ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิจิต อยู่นัน. (2553). *การวิจัยและการสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2557). *มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ 3-2556 ทุเรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2564. สืบค้นจาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2565/yearbook2564.pdf>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้าปี 2564. สืบค้นจาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2565/commodity2564.pdf>
- สุพัฒน์ ทองแก้ว, พัฒนา สุขประเสริฐ, และเฉลิมพล จตุพร. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนในภาคตะวันออกของประเทศไทย: กรณีศึกษาผู้ประกอบการ. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*, 34(3), 63–72.
- Gujarati, D. N., & Porter, D.C. (2009). *Basic Econometrics* (5th ed.). New York: McGraw Hill/Irwin.
- Huong, N. T. (2014). *The main factors affecting the consumers' buying intention: a case study of safe vegetables in Ho Chi Minh City Vietnam* (Master's thesis). University of International Business Economics of Ho Chi Minh City, Vietnam.
- Kun K., (2019). *Study on the development of maturing of durian fruit on a physiological basis* (Doctoral dissertation). Kasetsart University, Bangkok, Thailand.
- Stevens, J. (1992). *Applied Multivariate Statistics for the Social Science* (2nded). New York: Harper and Row.

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19

Risk Management of School Administrators under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3 in Covid-19 Situation

วสันต์ ศรีสุวรรณโน^{1*} รุจิราพรรณ คงช่วย¹

Wasan Srisuwanno^{1*}, Rujirapun Kongchuy¹

(Received: August 23, 2022; Revised: October 6, 2022; Accepted: November 8, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 2) เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงสำรวจ (Survey research) กลุ่มตัวอย่างคือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 338 คน โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ตามความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความเสี่ยงด้านการเงินที่มีความแตกต่างกัน

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

¹Educational Administration, Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University

*Corresponding author. E-mail: 54e143028@gmail.com

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตามขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 3) ข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ตามความคิดเห็นของครู พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการทบทวนแผนกลยุทธ์ทุก ๆ ปีการศึกษา ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ส่งเสริมให้มีการทำแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ควรจัดทำแนวทางปฏิบัติงาน ข้อตกลงร่วมกันกับคณะครูภายในสถานศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารสถานศึกษา สถานการณ์โควิด-19

Abstract

The objectives of this research were 1) To study the risk management of educational institution administrators under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3 in COVID-19 situation. 2) To compare the risk management of educational institution administrators in COVID-19 situation according to the teachers' opinion classified by academic level, work experience, and the size of the educational institution. 3) To study the risk management recommendations of the educational institution administrators under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3 in COVID-19 situation. This research is a survey research and there were 338 teachers under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3, selected by using stratified sampling of the school size. The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire with a reliability value of 0.96. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA.

The results of the research were found that; 1) The overall and each aspect of risk management of school administrators under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3 in COVID-19 situation was at a high level. 2) The comparison of risk management of school administrators under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3 in COVID-19 situation, according to the opinions of teachers with different educational backgrounds and working experiences in which the overall result was found to be quite the same except the financial risk which was discovered to be statistically significant different at the level of .05. According to the size of different educational institutions, the overall/each aspect was yielded to be different at statistically significant level of .001. and 3) Recommendations for risk management of educational institution administrators under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3 in the situation

of COVID-19, based on the teachers' perspectives were found that the school administrators should review the strategic plan every academic year in order to encourage teachers in developing instructional management that is appropriate for the situation, and support in making lesson plans and projects that are in accordance with the situation. Moreover, the school administrators should establish operational guidelines and agreement with teachers within the educational institution.

Keywords: Risk management, School administrators, COVID-19 situation

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม สนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว สะดวก และโปร่งใส โดยต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความมัธยัสถ์ ความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมและมาตรการในการต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริตจากทุกภาคส่วนในสังคม รวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการค้าที่ไม่มีพรมแดนส่งผลกระทบต่อเนืองมาขององค์กรที่ต้องปรับตัวให้เหมาะสมและลดความเสี่ยงที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้น นอกจากการประเมินและการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ปกติแล้ว ผู้บริหารยังต้องพัฒนาการวิเคราะห์และการประเมินความเสี่ยงที่ไม่ปกติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย (จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, มัทธนา พิพิธเนาวรัตน์, และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ, 2556) การบริหารงานขององค์กรจะตั้งวัตถุประสงค์ไว้ชัดเจนทั้งในส่วนของภาคเอกชนและภาครัฐ เช่น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างผลกำไร เป็นต้น ซึ่งการจะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้มันมักจะไม่สามารถบรรลุได้ตามที่ตั้งไว้ เพราะองค์กรมักจะประสบกับความยุ่งยากอยู่เสมอ (ดวงใจ ช่วยตระกูล, 2551) ดังนั้นการนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษาวางไว้

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา และการบริหารการศึกษา ในด้านกลยุทธ์มีการปรับกลยุทธ์การบริหารการศึกษาเพื่อความปลอดภัย

ด้านการดำเนินงานมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ On-site, On-air, Online, On hand และ On-Demand ด้านการเงินมีการเพิ่มรายการการใช้จ่ายเงินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย มีการเพิ่มมาตรการ แนวปฏิบัติ ด้านความปลอดภัยในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนดตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาในประเด็นการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายในการบริหารความเสี่ยง เช่น การคัดกรอง ดูแลผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและผู้ที่มีความต้องการพิเศษ การออกกลางคันซึ่งมีสาเหตุจากปัญหาพฤติกรรมผู้เรียน (โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปถัมภ์, 2557) การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 มีสถานศึกษาในสังกัด 193 แห่ง ซึ่งจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 มีผลดังนี้ วิชาภาษาไทย 52.23 วิชาภาษาอังกฤษ 36.12 วิชาคณิตศาสตร์ 25.89 วิชาวิทยาศาสตร์ 36.35 พบว่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกรายวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3, 2564) จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษาเป็นผลมาจากการบริหารความเสี่ยงที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเห็นได้จากแผนบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่ระบุการวางแผนในการบริหารจัดการความเสี่ยงในด้านยุทธศาสตร์ ด้านการปฏิบัติการ ด้านงบประมาณ และด้านปัจจัยอื่น ๆ เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ คงจูน (2553) ที่ศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาเขตพื้นที่ศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ด้านการบริหารงบประมาณ คือ งบประมาณจำกัด ด้านบริหารงานบุคคล คือ ความปลอดภัยและขวัญกำลังใจด้านบริหารงานทั่วไป คือ ผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งในการลดสาเหตุและโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยง ให้ระดับและขนาดของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับและควบคุมได้ ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการบริหารความเสี่ยง

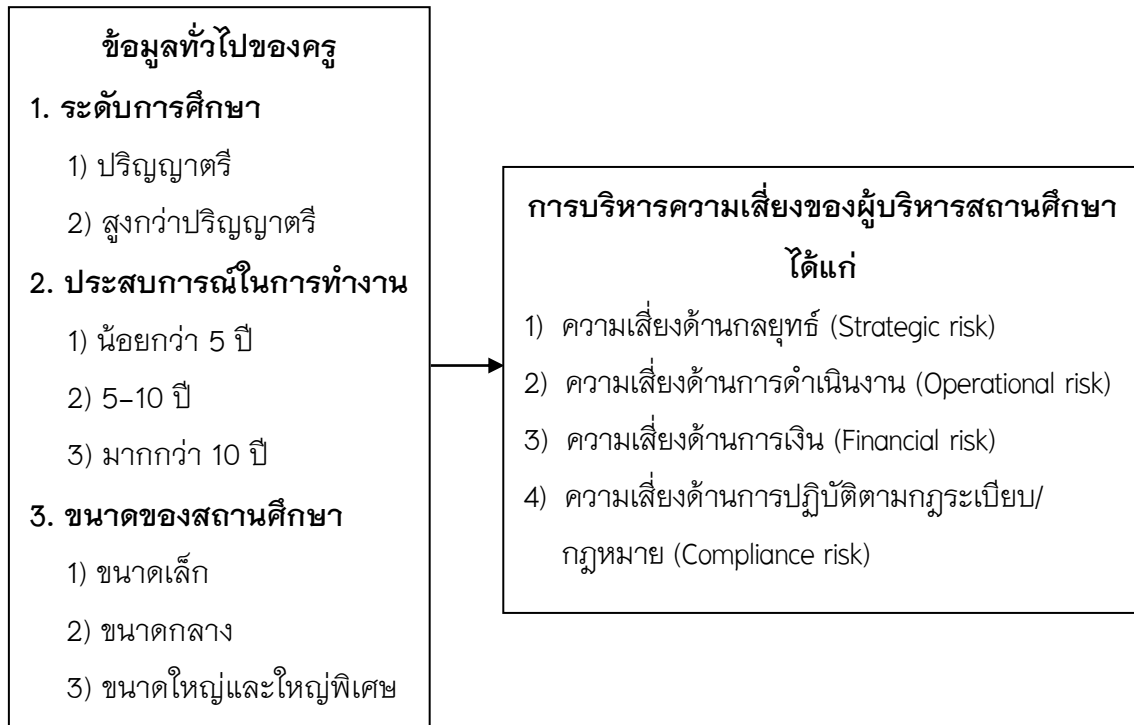
การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การบริหารจัดการปัจจัยและการควบคุมกิจกรรม รวมทั้งการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของผู้บริหารเพื่อลดความเป็นไปได้ที่สถานศึกษาจะเกิดความเสียหาย และให้ระดับขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นอยู่ในเกณฑ์ที่สถานศึกษายอมรับได้ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง มาใช้ในการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งสามารถสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยง ออกเป็น 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ที่แบ่งประเภทของ ความเสี่ยงออกเป็น 4 ด้านเช่นเดียวกัน ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนด แผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมกับปัจจัยภายในและภายนอกของสถานศึกษา และส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป้าหมายของสถานศึกษา 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการภายในสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การจัดการเรียน การสอน การควบคุม การจูงใจ การติดตามงาน การจัดวางบุคคลให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและ การจัดทำรายงานทางการเงิน เพื่อใช้ในการบริหารงบประมาณ การจัดทำทะเบียนคุมเงินในการตรวจสอบ รายรับและรายจ่าย การจัดหาพัสดุ ทรัพยากร แหล่งเงินทุน 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/ กฎหมาย เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ขัดกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่อาจเกิดความไม่ชัดเจนในกฎหมายและระเบียบนั้น ๆ ซึ่งอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 แตกต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานการณ์โควิด-19 แตกต่างกัน
3. ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานการณ์โควิด-19 แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 ตามแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา หน่วยงานราชการ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน และ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 193 โรงเรียน ครูจำนวน 2,757 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 338 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan จากนั้นใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ตามสัดส่วนของขนาดสถานศึกษาและสุ่มครูในแต่ละสถานศึกษาด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน และ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามวิธีการ วัดแบบลิเคิธสเกล จากนั้นหาค่าความเที่ยงตรง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มี ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Coefficient Alpha's Cronbach) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.96

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ถึงผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือถึงผู้บริหารเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครู จำนวน 338 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม การวิจัยผ่านระบบออนไลน์ (Google form) โดยส่งคิวอาร์โค้ดผ่านระบบ E-Office ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ไปยังสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง โดยได้รับการตอบกลับทั้งหมด 338 คน มาจากสถานศึกษาขนาดเล็ก 72 คน สถานศึกษาขนาดกลาง 217 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ 49 คน

3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 โดยวิเคราะห์การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติ t-test แบบ Independent sample test ส่วนประสมการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติ One – Way ANOVA (F – test) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)
3. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยการแจกแจงความถี่และสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์ โควิด-19 ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	4.15	0.83	มาก
2	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน	4.19	0.80	มาก
3	ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.19	0.85	มาก
4	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย	4.20	0.83	มาก
	ภาพรวม	4.18	0.80	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน และความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานการณ์โควิด-19 จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารความเสี่ยง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p
	(n = 252)		(n = 86)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	4.12	0.87	4.26	0.67	-1.38	.17
2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน	4.16	0.83	4.28	0.69	-1.20	.23
3. ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.13	0.89	4.36	0.69	-2.24*	.03
4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ/กฎหมาย	4.17	0.88	4.30	0.66	-1.31	.19
ภาพรวม	4.14	0.84	4.30	0.66	-1.55	.12

P* ≤ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความเสี่ยงด้านการเงินที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานการณ์โควิด-19 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารความเสี่ยง ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม		1.54	.77	1.33	.324
	ภายในกลุ่ม	335	228.14	.68		
	รวม	337	229.67			
2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.51	1.75	2.79	.063
	ภายในกลุ่ม	335	210.62	.63		
	รวม	337	244.51			
3. ความเสี่ยงด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	5.11	2.55	3.57*	.029
	ภายในกลุ่ม	335	239.41	.71		
	รวม	337	244.51			
4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ/กฎหมาย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.24	.62	.89	.412
	ภายในกลุ่ม	335	232.87	.70		
	รวม	337	234.10			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.13	1.06	1.68	.188
	ภายในกลุ่ม	335	212.05	.63		
	รวม	337	214.18			

p* ≤ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/

กฎหมายไม่แตกต่างกันยกเว้นความเสี่ยงด้านการเงินที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานการณ์โควิด-19 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การบริหารความเสี่ยง ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	16.23	8.12	12.74***	.000
	ภายในกลุ่ม	335	213.44	.64		
	รวม	337	229.67			
2. ความเสี่ยงด้านการ ดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	14.85	7.42	12.48***	.000
	ภายในกลุ่ม	335	199.27	.59		
	รวม	337	214.12			
3. ความเสี่ยงด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	14.27	7.14	10.38***	.000
	ภายในกลุ่ม	335	230.24	.69		
	รวม	337	244.51			
4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ/กฎหมาย	ระหว่างกลุ่ม	2	17.10	8.55	13.20***	.000
	ภายในกลุ่ม	335	217.01	.65		
	รวม	337	234.10			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	15.42	7.71	12.99***	.000
	ภายในกลุ่ม	335	198.76	.59		
	รวม	337	214.18			

p*** ≤ .001

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพบความแตกต่างผู้วิจัยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) เพื่อทดสอบ

ความแตกต่างรายคู่ พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลางมีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านกลยุทธ์ และด้านการดำเนินการ และครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19

1. ด้านกลยุทธ์ ผู้บริหารควรมีการทบทวนแผนกลยุทธ์ทุก ๆ ปีการศึกษา ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ บริบทของสถานศึกษา มีการปรับเปลี่ยนแผนการปฏิบัติงานตามสถานการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ควรกำหนดปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจนให้สามารถยืดหยุ่นได้ ผู้บริหารควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และรายงานสรุปผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

2. ด้านการดำเนินการ ผู้บริหารควรมีการแต่งตั้งคำสั่งในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน โดยกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเท่าเทียม ตามความเหมาะสม และตามความถนัด ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ส่งเสริมสื่อการสอนเทคโนโลยีและห้องเรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ควรมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สามารถเข้าถึงนักเรียนได้ทั่วถึง และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่องตามปฏิทินการดำเนินงานของสถานศึกษา

3. ด้านการเงิน ผู้บริหารควรจัดให้มีการทำแผนงาน โครงการ การใช้จ่ายงบประมาณตามระเบียบ ข้อปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเป็นประจำทุกปี อนุมัติการเบิกจ่ายเงินสอดคล้องกับแผนงบประมาณตามขั้นตอนการอนุมัติการเบิกจ่าย กำกับการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ครุภัณฑ์ และการจัดทำทะเบียนให้เป็นไปตามระเบียบพัสดุ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายและรายงานการเงินอย่างต่อเนื่อง และควรมีการดำเนินการจัดหาแหล่งเงินทุนจากกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในสถานศึกษาและร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น วังการกุศล ทอดผ้าป่า เป็นต้น

4. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ผู้บริหารควรจัดทำแนวทางปฏิบัติงานข้อตกลงร่วมกันกับคณะครูภายในสถานศึกษา ตามระเบียบข้อบังคับของราชการ มีมาตรการป้องกันเหตุที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดวินัย มาตรการ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน เป็นธรรม สมเหตุสมผล และส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับวินัย มาตรการ ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับอย่างทั่วถึง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันนี้หน่วยงานทางการศึกษาดันสังกัดมีนโยบายและให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง ในสถานศึกษามากขึ้น และมีการกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง ในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดกับ สถานศึกษา ตลอดจนการนำรูปแบบ วิธีการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในสถานศึกษาเพื่อลดความสูญเสีย ที่อาจจะเกิดจากความเสียหายภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชิต บรรทัด (2556) ศึกษาการบริหาร ความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกลักษณ์ ป้องกัน (2560) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 3 ในภาพรวมและรายด้าน มีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของโชษิตา ศิริมัน (2563) การศึกษาทักษะการบริหาร สถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 31 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด -19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและ รายทักษะ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 3 ในสถานการณ์ โควิด-19 ตามความคิดเห็นของครู

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความเสี่ยงด้านการเงินที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสถานการณ์โควิด-19

สถานศึกษาได้รับนโยบาย ข้อเสนอในการดำเนินงานของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยเน้นความปลอดภัยของนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาเป็นสำคัญ ทำให้มุมมองและวิสัยทัศน์ของครูที่สำเร็จการศึกษาต่างกันจึงมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญญานันท์ แก้วนุชนาว์ (2559) ศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบการบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเสี่ยงด้านการเงินแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความเข้าใจและมุมมองในการบริหารงบประมาณ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างแตกต่างกัน

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความเสี่ยงด้านการเงิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 เป็นเหตุการณ์ใหม่ที่ครูประสบพร้อมกัน ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน อาจมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในลักษณะงานที่คล้ายคลึงกัน จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นและมุมมองการบริหารความเสี่ยงโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกลักษณ์ บ้องกัน (2560) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลวิจัยพบว่าการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินงานและด้านการเงินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันแสดงทัศนะต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สำหรับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเสี่ยงด้านการเงินแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า อาจมีความเข้าใจและมุมมองในการบริหารงบประมาณ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง บริหารพัสดุมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า

จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการบริหารงานของสถานศึกษาแต่ละขนาดมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นจำนวนบุคลากร งบประมาณ การมีส่วนร่วมของหน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ ถึงแม้จะประสบเหตุสถานการณ์โควิด-19 เหมือนกัน แต่การบริหารด้านกลยุทธ์ การปรับเปลี่ยนการดำเนินงานภายในสถานศึกษา การบริหารงบประมาณ ทรัพยากรที่มี และการดำเนินการด้านการปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายมีความเข้มงวดต่างกันอาจทำให้ครุมีความคิดเห็นที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19

ด้านกลยุทธ์ ผู้บริหารควรมีการทบทวนแผนกลยุทธ์ทุก ๆ ปีการศึกษา ให้สอดคล้องกับพันธกิจ วิสัยทัศน์ บริบทของสถานศึกษา มีการปรับเปลี่ยนแผนการปฏิบัติงานตามสถานการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ควรกำหนดปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจนให้สามารถยืดหยุ่นได้ ผู้บริหารควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และรายงานสรุปผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานด้านกลยุทธ์ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนดไว้ และอาจใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังไม่เป็นที่พึงพอใจของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย เพชรนุ้ม (2563) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ ควรมีการกระจายอำนาจจากแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และควรมีการทบทวนปรับปรุงวัตถุประสงค์ตามคำร้องขอของบุคลากร และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของขวัญแก้ว จันทรัตน์ (2562) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานโดยใช้หลักการความมีภาวะผู้นำ ที่จะนำพาให้บรรลุ

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่วาง โดยการสร้างความมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้คนในองค์กรรู้สึกว่าเขาเป็นหนึ่งในองค์กร และช่วยกันดำเนินงานตามกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ

ด้านการดำเนินการ ผู้บริหารควรมีการแต่งตั้งคำสั่งในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน โดยกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเท่าเทียม ตามความเหมาะสม และตามความถนัด ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ส่งเสริมสื่อการสอนเทคโนโลยีและห้องเรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ควรมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สามารถเข้าถึงนักเรียนได้ทั่วถึง และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่องตามปฏิทินการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบไม่เป็นไปตามความสามารถ ความถนัด และอาจมีการส่งเสริม พัฒนาครูให้ความเชี่ยวชาญในหน้าที่ที่ยังไม่ถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย เพชรนุ้ม (2563) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้บริหารควรมีการยกย่องหรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด ควรมีกำหนดคุณลักษณะเฉพาะตำแหน่งงานหน้าที่และคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานที่กำหนด และ ควรส่งเสริมการฝึกอบรมที่เพียงพอสำหรับบุคลากรในการฝึกฝนทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

ด้านการเงิน ผู้บริหารควรจัดให้มีการทำแผนงาน โครงการ การใช้จ่ายงบประมาณตามระเบียบข้อปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเป็นประจำทุกปี อนุมัติการเบิกจ่ายเงินสอดคล้องกับแผนงบประมาณตามขั้นตอนการอนุมัติการเบิกจ่าย กำกับการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ครุภัณฑ์ และการจัดทำทะเบียนให้เป็นไปตามระเบียบพัสดุ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายและรายงานการเงินอย่างต่อเนื่อง และควรมีการดำเนินการจัดหาแหล่งเงินทุนจากกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในสถานศึกษาและร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น วังการกุศล ทอดผ้าป่า เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการในการจัดหาแหล่งเงินทุนอื่น ๆ นอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา และอาจมีการกำกับ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณที่ยังไม่ครอบคลุมการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย เพชรนุ้ม (2563) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงาน ควรมีการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุและคุณภาพของพัสดุ และควรมีการควบคุมให้มีการตรวจสอบใบสำคัญประกอบการเบิกจ่ายเงินก่อนการอนุมัติสั่งจ่าย และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของขวัญแก้ว จันทรัตน์ (2562) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดสรรงบประมาณ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายรายหัว การจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงิน การใช้จ่ายเงิน เงินยืม การจัดทำทะเบียน

ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ผู้บริหารควรจัดทำแนวทางปฏิบัติงานข้อตกลงร่วมกันกับ คณะครูภายในสถานศึกษา ตามระเบียบข้อบังคับของราชการ มีมาตรการป้องกันเหตุที่เกิดขึ้นจากการกระทำ ผิดวินัย มาตรการ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน เป็นธรรม สมเหตุสมผล และส่งเสริม ให้ครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับวินัย มาตรการ ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ อย่างทั่วถึง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของสมชาย เพชรนุ้ม (2563) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด กระบี่ พบว่า ผู้บริหารควรมีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรมในการบริหารงาน ควรมีการ กำหนดมาตรการหรือบทลงโทษสำหรับบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อปฏิบัติ มาตรฐานและ ข้อบังคับอย่างชัดเจน และเป็นธรรม ควรมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ มาตรฐานที่เหมาะสมและไม่เป็น อุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 ตามความคิดเห็นของครูที่มีระดับ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และตามขนาดของ สถานศึกษาที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. ข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 ตามความคิดเห็นของครู พบว่าผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีการทบทวนแผนกลยุทธ์ทุก ๆ ปีการศึกษา ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ส่งเสริมให้มีการทำแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ควรจัดทำแนวทางปฏิบัติงาน ข้อตกลงร่วมกันกับคณะครูภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในสถานการณ์โควิด-19 มีดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และความเสี่ยงด้านกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพัฒนาการจัดทำแผน กลยุทธ์การจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

1.2 จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินมีความแตกต่างกัน ในทุกตัวแปร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจ พัฒนาระบบการบริหารงบประมาณ การดำเนินการทางการเงินและบริหารพัสดุ การตรวจสอบการดำเนินงาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการ บริหารงานให้แก่ครู

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้งานวิจัยเกิดความหลากหลาย ต่อยอดองค์ความรู้ และเป็น ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักศึกษา นักวิชาการ และผู้ที่สนใจทั่วไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเชิงลึกมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยเชิงปริมาณ และพัฒนางานด้านการบริหาร ความเสี่ยงของสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา

รายการอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ คงจูน. (2553). การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 22(2), 241-257.
- ขวัญแก้ว จันทรรัตน์. (2562). การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ขวัญญานันท์ แก้วนุชชนาวีชร. (2559). การบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานของโรงเรียน มัธยมศึกษา ในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, มัทธนา พิพิธเนาวรัตน์, และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2556). *การบริหาร ความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิล.

- โชษิตา ศิริมัน. (2563). ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. *วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา*, 8(8), 407-417.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). *การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย. (2554). *การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2* (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.
- โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปลัมภ์. (2557). *ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินสมศ. รอบสี่ (พ.ศ. 2559 – 2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา)*. โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปลัมภ์.
- สมชาย เพชรนุ้ม. (2563). *การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่* (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สมชิต บรรทิต. (2556). *การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3*. กลุ่มนโยบายและแผน สพป.สงขลา เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *รายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เอกลักษณ์ ป้องกัน (2560). *การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3* (วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

**แนวทางการเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผล
มาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**
**Approaches to Promote the Application of Wasatiyah for Conflict
Management in Disagreement in Thai Muslim Society in the Three Southern
Border Provinces**

มนูศักดิ์ โต๊ะเถื่อน^{1*} อิสมาแอ กาเต๊ะ¹

Manoosak Touthern^{1*}, Isma-ae katih¹

(Received: September 27, 2022; Revised: November 14, 2022; Accepted: November 24, 2022)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพจากการศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับสาเหตุและสภาพความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 27 คน จาก 9 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจุฬาราชมนตรี คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด คณะกรรมการสถาบันหรือศูนย์วะสะฎียะฮ์ นักวิชาการมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษา โต๊ะครูหรือเจ้าของสถาบันการศึกษาปอเนาะ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และวิทยากรอิสลามศึกษาแบบเข้ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเสริมสร้างใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีความบริสุทธิ์ใจและการมุ่งหวังสังคมจากความเห็นต่าง 2) ด้านการมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้เห็นต่าง 3) ด้านการแสดงความเห็นต่างด้วยมารยาทที่ดีงาม 4) ด้านการศึกษาและทบทวนประเด็นที่มีความเห็นต่าง 5) ด้านการให้ความเป็นธรรมต่อตนเองและไม่ยึดติดทัศนคติ และ 6) ด้านการคำนึงถึงความถูกต้องและผลประโยชน์ส่วนรวม

¹คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹ Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University

*Corresponding author. E-mail: manoosak.t@psu.ac.th

คำสำคัญ: วะสะฎียะฮ์ การจัดการความขัดแย้ง ความเห็นต่าง สังคมไทยมุสลิม

Abstract

The objective of this study aims to study approaches to promote the application of Wasatiyah for conflict management in disagreement in Thai Muslim society in the three southern border provinces. The qualitative method was used starting from studying relevant documents and then conducting in-depth interviews on the causes and conditions of conflict stemming from the disagreement in Muslim–Thai society in the three southernmost provinces. The 27 key informants from nine groups were selected; each group was selected three members. The key informants included members of the Advisory Panel of the Shiekul Islam of Thailand, members of Islamic Committee of Thailand, members of Provincial Islamic Committee, members of Islamic Committee of masjids, executive members of Wasatiyah institutions or centers, Muslim scholars in higher education institutions, instructors or proprietor of Pondok educational institutions, administrators of private Islamic schools, intensive Islamic Studies lecturers and seminar speakers. The semi-structured interviews were conducted to collect qualitative data. The data were analyzed with a content analysis.

The results indicated that approaches to promoting the use of Wasatiyah in the management of conflicts can be classified into 6 areas as follows: 1) Having sincerity and anticipating truth from different opinions, 2) Having a positive attitude towards dissidents, 3) Expressing different opinions with good manners, 4) Studying and reviewing the issues of disputes, 5) Being fair to oneself and not clinging to a particular view and 6) Considering the proprieties and common interests.

Keywords: Wasatiyah, Managing the Conflicts, Disagreement, Thai Muslim Society

บทนำ

การให้ความสนใจศึกษาแนวทางการนำวะสะฎียะฮ์ (แนวทางอิสลามสายกลาง) มาปรับใช้ในสังคมมุสลิมประเทศไทย ท่ามกลางการเผชิญหน้ากับความเห็นต่างในเรื่องการนำเสนอหลักฐานและความคิดเห็น ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากผู้นำเสนอหลักการอิสลามที่มีความเข้าใจในตัวบทคำสอนอิสลามอย่างแท้จริง จะสามารถยอมรับความเห็นต่างได้ด้วยมารยาทที่ดีงามและใช้

ฮิกมะฮฺ (วิทยปัญญา) ในการนำเสนอความเห็น แต่เนื่องจาก 2 ปัจจัยที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดความเห็นต่างกันระหว่างผู้นำเสนอคำสอนอิสลาม ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านวิชาการ ได้แก่ ความเห็นต่างกันในเรื่องคำจำกัดความหรือการอธิบายความหมายคำศัพท์ และการอ้างอิงหลักฐานที่แตกต่างกัน เช่น ความแตกต่างในเรื่องสายรายงานหะดีษ (คำพูด การกระทำ หรือการยอมรับของท่านศาสนทูต) การให้ความเชื่อถือต่อหลักฐาน หลักการอิญติฮาด (การวินิจฉัยด้วยบท) การกียาส (การเทียบเคียง) การปฏิบัติตามมัซฮับ (สำนักกฎหมาย) การยึดหลักอุศูลุลฟิกฮฺ (หลักมูลฐานทางกฎหมายอิสลาม) และการยึดถือคำประกาศข้อชี้ขาดด้านศาสนา และ 2) ปัจจัยด้านศักยภาพทางวิชาการของตัวบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมเกิดความแตกแยก เช่น ผู้นำเสนอหลักการศาสนาขาดความเข้าใจหลักฐานอย่างแท้จริง ทำให้บางครั้งอาจเกิดจากการหลงลืม หรือขาดความมั่นใจในการยืนยันความถูกต้อง หรือละเลยหลักฐานที่มีน้ำหนักและมีความน่าเชื่อถือมากกว่าทั้งที่ทราบข้อแตกต่าง รวมถึงการยึดติดพวกพ้อง เป็นต้น (Aqil Muhammad al-Maqtariy, 1993; Muhammad Aawwamah, 2007; Taha Jabir Fayyad al-Ulwaniy, 2017)

การนำเสนอหลักฐานและการแสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานของวะสะฎียะฮฺ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมมุสลิมมีความเป็นเอกภาพในฐานะประชาชาติแห่งวะสะฎียะฮฺ ดังที่ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสในซูเราะฮฺ (บท) อัลบะเกาะเราะฮฺ ความว่า "และในทำนองเดียวกัน เราได้ให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติที่เป็นกลาง เพื่อพวกเจ้าจะได้เป็นสักขีพยานแก่มนุษย์ทั้งหลาย และเราะฮูล (มุฮัมมัด) ก็จะเป็นสักขีพยานแก่พวกเจ้า" (อัลบะเกาะเราะฮฺ: 143) ซึ่งจากอายะฮฺ (โองการ) Abd al-Rahman Hasan Hanbakat al-Maydaniy (1996) กล่าวว่า ความเป็นสายกลางของของประชาชาติอิสลามเห็นได้จาก อะกีดะฮฺ (หลักความศรัทธา) อุศูลุลฟิกฮฺ (แหล่งมูลฐานที่มาของศาสนา) อัคลาก (หลักคุณธรรมจริยธรรม) อิบาดะฮฺ (หลักการปฏิบัติศาสนกิจ) ชะรีอะฮฺ (หลักศาสนบัญญัติ) และข้อชี้ขาดต่าง ๆ ในอิสลามบนแนวทางอันเที่ยงตรง ซึ่งผู้ยึดถือหลักการจะประสบความสำเร็จทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

นอกจากนี้ ท่านเราะฮูล (ศาสนทูต) ﷺ ก็ได้กำชับให้ผู้ศรัทธาดำเนินชีวิตอยู่บนแนวทางอิสลามสายกลางและห้ามการทำให้หลักการศาสนาเป็นเรื่องยากลำบาก ความว่า "แท้จริงหลักการศาสนานั้นง่ายดาย และจะไม่มีคนใดที่จะทำให้เรื่องศาสนานั้นยุ่งยาก นอกจากเขาผู้นั้น จะต้องยอมพ่ายแพ้ในที่สุด ดังนั้น ท่านทั้งหลายจงปฏิบัติให้ถูกต้อง (สุดเท่าที่จะมีความสามารถ) หรือจงทำให้มันใกล้เคียง

¹สัญลักษณ์ ﷻ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า "สุบหานะฮฺ วะตะอาลา" หมายถึง "มหาบริสุทธิ์แด่พระองค์และความสูงส่ง" เป็นคำที่ใช้กล่าวสรรเสริญและยกย่องอัลลอฮฺ ﷻ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของพระองค์

²สัญลักษณ์ ﷺ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า "ค็อลลิลลอฮฺ อะลยฺฮิ วะลลัม" หมายถึง "ขออัลลอฮฺ ﷻ ทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแด่ท่าน" เป็นคำที่ใช้กล่าว ยกย่องท่านเราะฮูล ﷺ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของท่าน

(ความสมบูรณ์มากที่สุด) จงแจ้งข่าวดี (เกี่ยวกับภาคผลความดีงาม) และจงขอความช่วยเหลือในช่วงเวลารุ่งอรุณ ช่วงเวลาเย็น และช่วงเวลาท้ายของกลางคืน” (al-Bukhariy หะดีษหมายเลข 39) หลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประชาชาติอิสลามเป็นประชาชาติที่ยึดแนวทางสายกลาง มีหลักคำสอนที่ปลอดภัยจากการใช้อารมณ์ใฝ่ต่ำและห้ามพฤติกรรมสุดโต่งหรือหย่อนยาน ผู้ศรัทธาทุกคนจะต้องควบคุมตนเองให้มีสติและห่างไกลจากการใช้อารมณ์ ไม่ว่าจะในเรื่องการแสดงความเห็นหรือในเรื่องการตัดสินใจ (Salih Abd al-Aziz Muhammad Ibrahim Al al-Shikh, 2018)

ด้วยเหตุนี้ ผู้นำเสนอหลักการอิสลามจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจและเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำวะสะฎียะฮ์มาปรับใช้ในการนำเสนอความเห็นต่าง เพื่อป้องกันและลดความขัดแย้งในสังคมมุสลิม ซึ่งอาจเกิดจากการแสดงความเห็นต่างโดยไร้มารยาท และถือเป็นต้นเหตุสำคัญที่จะนำไปสู่ความแตกแยกในสังคมมุสลิม ดังที่ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ ความว่า “และพวกเจ้าจงอย่าเป็นเช่นบรรดาผู้ที่แตกแยกกัน และขัดแย้งกันหลังจากที่บรรดาหลักฐานอันชัดแจ้งได้มายังพวกเขาแล้ว และชนเหล่านี้แหละสำหรับพวกเขา คือการลงโทษอันใหญ่หลวง” (อาลิอิมรอน: 105)

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ความเห็นของผู้ทำหน้าที่นำเสนอคำสอนอิสลามในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้นำเสนอคำสอนอิสลามบางคนยังขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง แสดงความเห็นต่างอย่างไร้มารยาท แสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเอง บางคนมีพฤติกรรมสุดโต่ง บางคนก็ยึดติดกลุ่ม (ตะฮ์ซุบ) จนเป็นเหตุให้ปิดกั้นการรับฟังความคิดเห็นและไม่เปิดใจรับฟังความเห็นต่าง หรือในบางพื้นที่ถึงขั้นมีการสร้างมัสยิดขึ้นใหม่เนื่องจากความเห็นต่างกันในหลักการศาสนา ดังที่บางท่านให้ความเห็นว่า “ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ บางครั้งเพราะความตะฮ์ซุบ การยึดติดมัสฮับ และบางครั้งก็ไปว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งไม่ถูกต้อง โดยไม่อ้างหลักฐาน ปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องคิลาฟียาต (ความเห็นต่าง) การอ่านบิสมิลลาฮฺเบา การอ่านค้อย หรือไม่อ่านเลย ซึ่งในสามจังหวัดก็มีการทำมัสยิด ทำที่ละหมาดใหม่แยกกันเลย และบางครั้งก็ต้องการทำตัวเด่นก็มี” (กรรมการอิสลามประจำมัสยิด, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2564) และบางท่านมีความเห็นว่า “ปัญหาที่ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ การไม่ปฏิบัติตามสำนักจุฬาราชมนตรี เช่น การออกฮิด การบวช มีการขัดแย้งอยู่เรื่อย ๆ เช่น จำนวนละหมาดละเราะวีเยฮ์ ที่เวลาก่อนเราะมะฎอนก็จะนำมาเป็นประเด็นบรรยายและอ้างว่าอันไหนดีอันไหนไม่ดี นอกจากนี้ในบางพื้นที่ก็มีอ่านกุนุตกับไม่อ่านกุนุต อ่านบิสมิลลาฮฺดั่งกับไม่ดั่ง การลูบหน้ากับไม่ลูบหน้า และบางพื้นที่ก็มีการขัดแย้งระหว่างดุอาอ์กับไม่ดุอาอ์ญะมาอะฮ์ อะไรทำนองนี้” (กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย, ผู้ให้สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2564)

และเนื่องจากขาดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการนำเสนอความเห็นต่าง จึงทำให้ความเห็นต่างนั้นได้กลายเป็นความความขัดแย้งที่สามารถตัดขาดความสัมพันธ์อันดีระหว่างพวกเขา ดังที่บางท่าน

ได้กล่าวถึงสภาพความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่า “ถ้าหนักหน่อยก็จะเป็นคนละพรรคคนละพวก ถ้ายึดติดพวกมากไปก็จะเหมือนคนที่ทะเลาะกัน เพราะไม่ถูกกันในประเด็นศาสนาและข้อตัดสินชี้ขาด คนเราเวลาทะเลาะกันจะไม่มองหน้ากัน เวลาคุยก็เหมือนกับคุยแบบไม่เต็มใจ ทะเลาะเรื่องอะไร ทะเลาะเรื่องประเด็นศิลปะ ถ้าคนที่แบบหนัก ๆ หน่อย จะไม่ไปมาหาสู่เลย จากเป็นเพื่อนกันดี ๆ พอมาพูดถึงหลักการศิลปะ คนละสายกันที่ไม่ไปมาหาสู่กันก็มี ถึงแม้ว่าเดิมนั้น ทั้งสองฝ่ายจะมีความสัมพันธ์อันดีก็ตาม” (โต๊ะครูหรือเจ้าของสถาบันการศึกษาปอเนาะ (ก) , ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2564)

จากตัวอย่างความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและสภาพความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างเกี่ยวกับหลักการศาสนาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาแนวทางในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในหลักการศาสนาให้แก่สังคมมุสลิม งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาแนวทางการนำวะสะฎียะฮ์มาปรับใช้ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมมุสลิมไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจาก วะสะฎียะฮ์ คือ แนวทางอิสลามสายกลางที่คำนึงถึงความยุติธรรม ความถูกต้อง ความเหมาะสม และรักษาไว้ซึ่งความดีงามในสังคม ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่า ผลการศึกษานี้จะเป็นสารสนเทศสำคัญแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในหลักการศาสนาให้แก่ผู้นำศาสนา นักวิชาการและผู้นำเสนอคำสอนอิสลาม และเพื่อส่งเสริมการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในความเห็นต่างในอิสลามในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และรักษาความเป็นเอกภาพในสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การทบทวนวรรณกรรม

วะสะฎียะฮ์ในอิสลาม

“วะสะฎียะฮ์” คือ แนวทางอิสลามสายกลางที่ขับเคลื่อนความคิดและความศรัทธาของมุสลิมในเรื่องการปฏิบัติความดีและการห้ามปรามความชั่ว เป็นแนวทางที่จะช่วยให้มุสลิมปฏิบัติตามหลักการอิสลามและการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติ เป็นเสมือนสื่อกลางในการสานเสวนาและการสร้างการยอมรับจากทุกฝ่าย ป้องกันจากการยึดติดกลุ่มหรือพวกพ้อง และนับเป็นแนวทางที่มีความ

ครอบคลุมหลักคำสอนอิสลาม ทั้งในแง่ทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งสามารถป้องกันข้อผิดพลาดในการนำเสนอหลักการศาสนา ขจัดความรู้สึกและอารมณ์ใฝ่ต่ำ ความคิดและทัศนคติเชิงลบ และถือเป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญต่อมิติด้านจิตวิญญาณ จิตใจ และวัตถุ และมีความเหมาะสมสำหรับการปรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตท่ามกลางความหลากหลาย ดังที่นักวิชาการได้กล่าวถึง “วะสะฎียะฮ์” ในหลายความหมาย เช่น ความหมายเชิงภาษา หมายถึง สิ่งที่ถูกวางไว้ตรงกลาง อยู่ในตำแหน่งจุดกึ่งกลาง และการเลือกสิ่งที่อยู่ตรงกลาง หรือความหมายเชิงคุณลักษณะนาม เช่น ความยุติธรรม ความถูกต้อง ความดีงาม ความเป็นเลิศ ความเป็นสายกลาง หรือการไม่โอนเอียงไปทางทิศใดทิศหนึ่ง (Ibrahim Anis, Abd al-Halam Muntasir, Atiyyah al-Sawalihiy, & Muhammad Khalaf Allah Ahmad, 2004) ขณะที่ความหมายในเชิงวิชาการโดยอ้างอิงคำ วะสะฎียะฮ์ตามที่ปรากฏในอัลกุรอานและอัลหะดีษ (Nasir Abd al-Karim al-Aql, 2008; Yusuf al-Qardawiy, 2009) เช่น ความยุติธรรม ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน ความดีงามและความเมตตากรุณา การพิจารณาสิ่งหนึ่งระหว่างดีกับไม่ดี ความมั่นคง และความเสมอต้นเสมอปลาย ไม่หันเหออกจากสัจธรรม (Yusuf al-Qardawiy, 2009) ทั้งนี้ หากจะแปลเป็นภาษาไทยให้เหมาะสมก็ยังไม่มีความหมายใดจำกัดความได้สมบูรณ์ ดังที่อับบรอฮิม อาลฮุเซน (2561) กล่าวว่า การให้ความหมาย วะสะฎียะฮ์ จากภาษาอาหรับเป็นภาษาไทยนั้น เหมือนอีกหลาย ๆ คำที่ใช้ในอิสลามที่ไม่สามารถใช้คำใดแทน แต่อย่างไรก็ตาม นักวิชาการก็พยายามหาคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันเพียงเพื่อให้เกิดความเข้าใจเมื่อพูดถึงเรื่องนี้ในภาษาอื่น ๆ ที่มีใช้ภาษาอาหรับ โดยความหมายที่ใกล้เคียงมากที่สุดในภาษาไทย ควรจะใช้คำว่า สายกลาง หรือ แนวทางสายกลาง

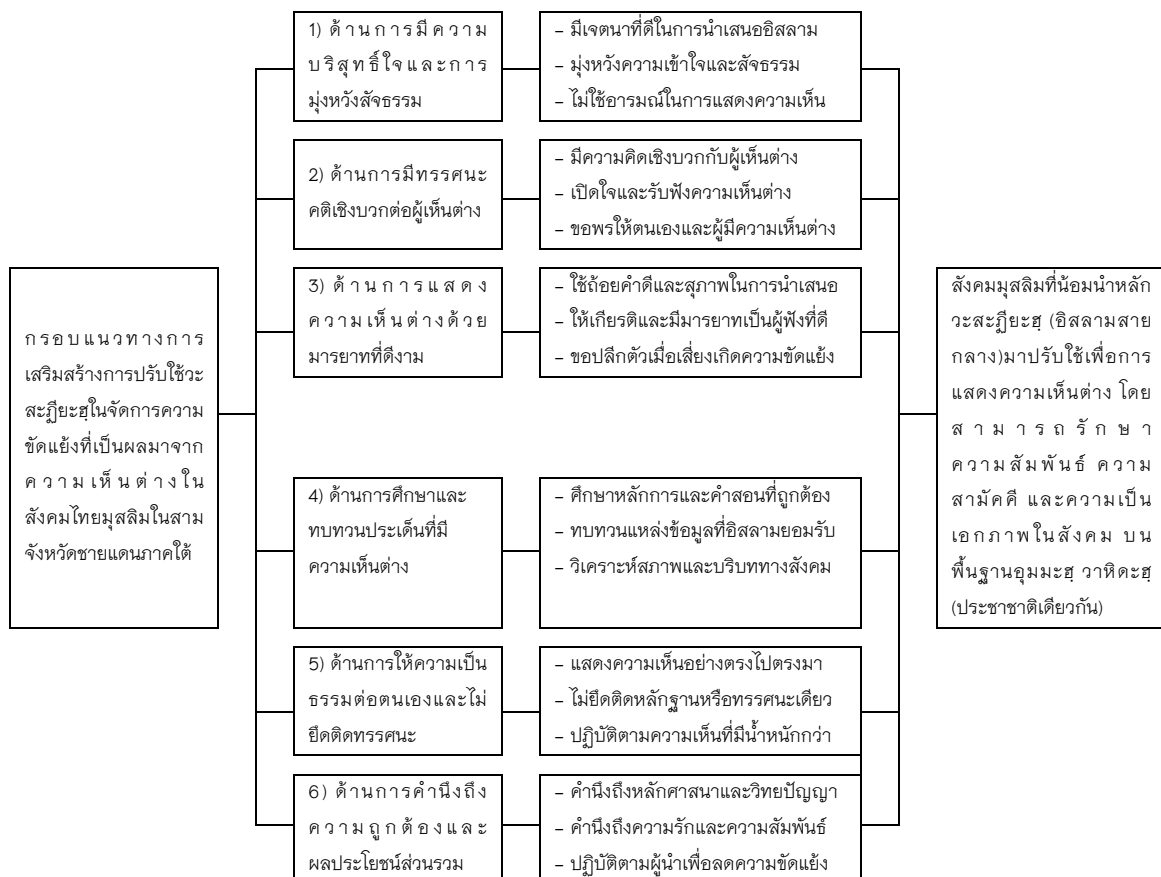
วะสะฎียะฮ์กับความเห็นต่างในอิสลาม

ความเห็นต่างหรือในภาษาอาหรับใช้คำว่า “อิคติลาฟ” หมายถึง การยึดถือแนวทางใด ๆ ที่มีความแตกต่างจากคนอื่น เช่น ความคิดเห็น ทัศนะ คำพูด การปฏิบัติ กลุ่ม หรือจุดยืนที่แตกต่าง (Taha Jabir Fayyad al-Ulwaniy, 1987; Abd al-Salam al-Sulaymaniy, 1993) หรือหมายถึง ความเห็นต่างที่มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอความถูกต้องหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง (Jabbar Dahshun al-Taiiy, 2007) ซึ่งอาจจะจำแนกออกเป็น 3 ระดับ (Jabbar Dahshun al-Taiiy, 2007; Taha Jabir Fayyad al-Ulwaniy, 1987; Muhammad Aawwamah, 2007) ได้แก่ 1) ความเห็นต่างทั่วไป เรียกระดับนี้ว่า “อัลอิคติลาฟ” 2) ความเห็นต่างที่มีการโต้แย้งเพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามพึงพอใจ เรียกว่า “อัลญะดัล” และ 3) ความเห็นต่างที่ต้องการเอาชนะฝ่ายตรงข้าม โดยไม่สนใจว่าอีกฝ่ายจะมีความพึงพอใจหรือไม่ เรียกว่า “อัลชิกอก” ซึ่งถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สังคมมุสลิมเกิดความขัดแย้ง

จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า การยึดหลักความถูกต้อง หลักคุณธรรมจริยธรรม หลักความเหมาะสมตามกรอบเจตนารมณ์แห่งอิสลาม มีความเป็นขั้นเป็นตอน

ความครอบคลุมมิติต่าง ๆ และมีมารยาทในการนำเสนอความเห็นต่าง โดยใช้วิทยปัญญาในการจัดการความเห็นต่างตามแบบอย่างของท่านศาสนทูต บรรดาเศาะฮาบะฮ์ (ผู้ศรัทธาในอิสลามซึ่งเคยพบเห็นท่านศาสนทูต) บรรดาบรรพชนอิสลามในอดีต ตลอดจนบรรดาอิหม่าม (ผู้นำ) และนักกฎหมายอิสลามได้แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะวะสะฎียะฮ์ในการนำเสนอคำสอนอิสลาม (Taha Jabir Fayyad al-Ulwan, 1987; Abd al-Salam al-Sulaymani, 1993; Aqil Muhammad al-Maqtariy, 1993; Yusuf al-Qardawiy, 2001; Abdullah bin Abd al-Musin al-Turakiy, 2010; Muhammad Abu Ghadir al-Mahamiy, 2015; Abd al-Rahman Abd al-Khaliq, 2020) สามารถวิเคราะห์กรอบแนวทางการเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมมุสลิมจำแนกเป็น 6 ด้าน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวทางการเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมมุสลิม

วิธีการวิจัย

1. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมาตรฐาน (Semi standardized interview) มีทั้งคำถามปลายปิดและปลายเปิด ซึ่งคำถามปลายปิดสามารถเลือกตอบได้ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์กับประเด็นหลักของวัตถุประสงค์การวิจัย และความแม่นยำตรงตามเนื้อหา (Content validity) และนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการคัดเลือกตัวอย่างจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบก้อนหิมะหรือแบบลูกโซ่ (Snow ball or chain sampling) โดยเริ่มจากการค้นหาตัวอย่างที่ตรงกับเกณฑ์ในการวิจัยคล้าย ๆ กับการถามว่า “ใครมีความรู้ในเรื่องนี้มากที่สุด” เมื่อได้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจึงสอบถามตัวอย่างถัดไป (ประไพพิมพ์ สุธิวสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์, 2559) จนกระทั่งได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (Face-to-face contract) อาศัยการสนทนาซักถามระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล (ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์, 2557) และในบางกรณีให้ผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวก ผู้วิจัยก็อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยไม่ต้องพบปะ เช่น การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ (วรรณดี สุทธินิรากร, 2556) หรือสัมภาษณ์ผ่านแอปพลิเคชันที่เหมาะสมสำหรับการติดต่อสัมภาษณ์

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) จำนวน 27 คน จาก 9 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจุฬาราชมนตรี คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด คณะกรรมการสถาบันหรือศูนย์วะสะฎียะฮ์ นักวิชาการมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษา โต๊ะครูหรือเจ้าของสถาบันการศึกษาปอเนาะ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และวิทยาการอิสลามศึกษาแบบเข้ม โดยเจาะจงผู้มีประสบการณ์สอนและการทำงานภาคสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำแนกเป็น จังหวัดปัตตานี 9 คน จังหวัดยะลา 9 คน และจังหวัดนราธิวาส 9 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล และใช้เทคนิคการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological analysis) ในระดับจุลภาค ด้วยวิธีการวิเคราะห์คำหลักเพื่อจัดกลุ่มคำ (Domain analysis) ดังที่เอ็อมพร หลินเจริญ (2555) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์

คำหลัก เป็นการจำแนกจัดกลุ่มคำชุดหนึ่งให้อยู่ร่วมกัน หรืออยู่ภายใต้คำอีกชุดหนึ่ง โดยอาศัยความสัมพันธ์บางอย่างของคำแต่ละคำ และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางวิเคราะห์คำหลัก จำแนกตามประเด็นข้อคำถามและสร้างเป็นข้อสรุป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการตามมาตรฐานจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยส่งหนังสือขออนุญาตรายละเอียดเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมกับแบบชี้แจงข้อมูลสำหรับอาสาสมัครโครงการวิจัยและเอกสารแสดงความยินยอมเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักโดยได้รับการบอกกล่าว และให้ลงลายมือชื่อแสดงความยินยอมในการให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เวลาประมาณ 1 – 2 ชั่วโมงต่อครั้ง พร้อมกับขออนุญาตบันทึกเสียงเพื่อความถูกต้องของเนื้อหา โดยใช้รหัสแทนชื่อและนามสกุลจริงของผู้ให้ข้อมูลหลักลงในแบบบันทึกข้อมูลเทปการสัมภาษณ์ ดำเนินการสรุปประเด็นเพื่อเสนอให้อาสาสมัครพิจารณาถึงความสมบูรณ์และความถูกต้องและจะทำลายข้อมูลเมื่อการศึกษาครั้งนี้สิ้นสุด โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

นอกจากนี้ ในการชี้แจงการเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักหรืออาสาสมัครของโครงการวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถเข้าร่วมด้วยความสมัครใจและสามารถถอนตัวเมื่อใดก็ได้หากมีความรู้สึกไม่สบายใจต่อการให้ข้อมูล โดยไม่เสียสิทธิใด ๆ ทั้งสิ้น และจะไม่มีการระบุชื่อหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลหลัก จึงไม่เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ประการใด ยิ่งไปกว่านั้น หากพบว่าการดำเนินการศึกษานี้มีความสุ่มเสี่ยงที่จะทำให้เกิดความแตกแยกในสังคมมุสลิม หรือเป็นอันตรายต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก และมีความจำเป็นจะต้องยุติการวิจัย ผู้วิจัยจะดำเนินการขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและดำเนินการยุติการวิจัยโดยทันที

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถจำแนกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีความบริสุทธิ์ใจและการมุ่งหวังสังคม ได้แก่ การมีเจตนาที่ดีในการนำเสนออิสลาม การมุ่งหวังความเข้าใจและสังคมจากการแลกเปลี่ยนความเห็นต่าง และหลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์ในการแสดงความเห็นต่าง เป็นการแสดงถึงการมอบหมายการงานและผลลัพธ์ต่ออัลลอฮ์ เพื่อให้เกิดความรักในหลักการและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เห็นต่างจากตน โดยไม่มีเจตนายั่วให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง โดยตัวอย่างความเห็นของผู้ทำหน้าที่นำเสนอคำสอนอิสลามในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ บางท่านกล่าวว่า “ถ้าหากเราบริสุทธิ์ใจ เป็นไปไม่ได้ที่จะขัดแย้ง

จะปฏิบัติตามหลักการศาสนา เพราะอะไรที่กลุ่มดัลลิส (ชื่อเรียกมุสลิมกลุ่มหนึ่งที่มิชอบทาทในการเผยแผ่อิสลาม) จะไม่พูดเรื่องคิลาฟ (ความเห็นต่าง) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหรือใด ๆ ไม่มีปัญหา เพราะตัวผู้นำเขาเข้าใจเรื่องคิลาฟ เพราะถ้าเปิดประเด็นเรื่องคิลาฟเมื่อไร จะเป็นปัญหาทางจิตใจทันที จะกระทบเรื่องความรู้สึกทันที” (โต๊ะครูหรือเจ้าของสถาบันการศึกษาปอเนาะ (ก), ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2564)

2. ด้านการมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้เห็นต่าง ได้แก่ การคิดเชิงบวกกับผู้เห็นต่าง การเปิดใจรับฟังความเห็นต่าง และการขอพรให้ตนเองและผู้เห็นต่างได้รับทางนำและความเข้าใจที่ถูกต้อง เคารพ และให้เกียรติต่อความเชื่อ และการปฏิบัติของผู้ที่มีความเห็นต่าง คำนึงถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างทั้งสองฝ่าย และระวังตนเองจากการตกเป็นเครื่องมือของมารร้ายที่จะกระชากกระชวยให้ผู้ศรัทธาแตกแยกกัน ดังตัวอย่างความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักบางท่านกล่าวว่า “แต่ฝ่ายต้องเปิดใจ ยอมรับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน จากสิ่งที่ตัวเองเคยปฏิบัติ เปิดใจในการที่จะรับ เปิดใจในการที่จะศึกษาเรียนรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน จะทำตามด้วยกัน หรือไม่ทำนี่ไม่เป็นไร แต่อย่างน้อยให้เข้าใจว่าสิ่งที่พี่น้องเราปฏิบัติมีที่มาอย่างไรในระดับหนึ่ง พยายามที่จะทำความเข้าใจ เปิดใจรับส่วนนั้น ส่วนที่มีความแตกต่าง คำนึงถึงการสร้างเอกภาพ การเป็นพี่น้อง อันนี้เราตัดขาดกันไม่ได้ ดังนั้นอย่าทำเรื่องเล็กให้เสียเรื่องใหญ่ ต้องมองเรื่องสำคัญใหญ่ ๆ เป็นหลัก ให้สิ่งปลุกย่อยนั้นยังคงปลุกย่อยต่อไปได้ ฉะนั้นต้องทำเรื่องเล็กให้น้อยลง และเรื่องใหญ่ก็ยังคงความสำคัญ และจะได้อยู่บนความพอดีพองาม และยอมรับถึงสภาพการปฏิบัติของคนในชุมชนในสังคมที่มีความหลากหลาย” (กรรมการสถาบันหรือศูนย์วะสะฎียะฮ์ (ค), ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2564)

3. ด้านการแสดงความเห็นต่างด้วยมารยาทที่ดีงาม ได้แก่ การใช้ถ้อยคำที่ดีและสุภาพในการนำเสนอความเห็น การให้เกียรติความเห็นต่างและมีมารยาทเป็นผู้ฟังที่ดี และขออนุญาตปลุกตัวเองในกรณีที่มีมองว่าความเห็นต่างนั้นอาจจะเสี่ยงทำให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งถือเป็นการรักษามารยาทอันดีงามรวมถึงระมัดระวังถ้อยคำที่สร้างความเจ็บช้ำน้ำใจและสร้างความเกลียดชังระหว่างกัน ดังตัวอย่างความเห็นที่ว่า “คนบางกลุ่มที่มีความเห็นต่างทำให้เกิดความขัดแย้ง คนนี้บอกว่าสิ่งที่เขาทำนั้นถูกต้องตามหลักการศาสนา อีกคนบอกว่าผิด ถ้าทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความเห็นต่าง ความขัดแย้งก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะทุกเรื่องย่อมมีแหล่งที่มา อย่าไปกล่าวหาว่า คนนั้นปิดอะฮ์ (อุตริกรรมในศาสนา) หรือไปบอกว่าสิ่งที่เขาทำนั้นผิด เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่มีที่สิ้นสุด เราในฐานะผู้นำเสนอคำสอนอิสลาม ต้องเป็นคนใจกว้าง เพราะศาสนา คือการตักเตือน และต้องแนะนำกันด้วยมารยาทที่ดี”(กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย (ข), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2564) เช่นเดียวกับความเห็นที่ว่า “ถ้าทุกคนยึดแนวทางวะสะฎียะฮ์และรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน ยกเว้นสิ่งที่ชัดเจนว่า มันไม่ถูก แต่สิ่งที่ยอมรับกันได้

มันก็สามารถจะทำให้ความขัดแย้งตรงนี้อัตถ์น้อยลง” (ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ก), ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2564)

4. ด้านการศึกษาและทบทวนประเด็นที่มีความเห็นต่าง ได้แก่ การศึกษาหลักการและคำสอนอิสลามที่ถูกต้อง การทบทวนประเด็นความเห็นต่างจากหลักฐานและแหล่งอ้างอิงที่อิสลามยอมรับ นำเสนอคำสอนอิสลามจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ตระหนักถึงความเป็นขั้นเป็นตอนในการนำเสนออิสลาม และมีความรู้รอบคอบเพื่อรักษาความเป็นเอกภาพของสังคมมุสลิม รวมถึงการวิเคราะห์ความเหมาะสมด้านสภาพและบริบททางสังคม ดังตัวอย่างความเห็นที่ว่า “การใช้เราจะใช้หลักวะสะฎียะฮ์ เพื่อจัดความขัดแย้งให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันในแถวเดียวกันอย่างแนบชิดให้เหมือนเคาะฮะบะฮ์นั้น คงจะยาก แต่ผมก็เชื่อว่า ถ้าทุกคนย้อนกลับไปอัลกุรอานหรือสุนนะฮ์ของท่านนบี เชื่อว่าความจริงนั้นมีหนึ่งเดียว ด้วยความอึดกลาส ไม่ตะฮ์ศุบ ก็อาจจะเป็นไปได้ เพราะเราจะไม่ตั้งตนเป็นปรีภักย์ต่อผู้เห็นต่าง เรื่องปัญหาคิลาฟียะฮ์ เรื่องวินิจัยต่าง ๆ จึงไม่ใช่เรื่องที่ เราจะเห็นต่างแล้วจะมาทะเลาะกัน และไม่ทำให้ปัญหาการเห็นต่างเป็นการแบ่งพรรคแบ่งพวก” (กรรมการสถาบันหรือศูนย์วะสะฎียะฮ์ (ข), ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2564) สอดคล้องกับความเห็นที่ว่า “ผู้นำเสนออิสลามควรนำความรู้จากอัลกุรอานและสุนนะฮ์มาเป็นหลักพื้นฐานในการนำเสนอความเข้าใจ เพื่อให้ได้รับความรู้ที่ครอบคลุม โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจประเด็นปัญหาและศึกษาให้ครบทุกวิชาที่เกี่ยวข้อง” (โต๊ะครูหรือเจ้าของสถาบันการศึกษาปอเนาะ (ค), ผู้ให้สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2564)

5. ด้านการให้ความเป็นธรรมต่อตนเองและไม่ยึดติดทัศนคติ ได้แก่ การนำเสนอความเห็นอย่างตรงไปตรงมา ไม่ยึดติดหลักฐานหรือทัศนคติเดียว และแสดงออกถึงการยอมรับและปฏิบัติตามความเห็นที่มีน้ำหนักกว่า เพื่อให้สามารถยืนหยัดบนความถูกต้อง ไม่สุดโต่ง และไม่หย่อนยาน และมีความตระหนักต่อหลักคำสอนของศาสนา ระวังความเห็นที่สอดแทรกแนวคิดที่บิดเบือนทำให้เกิดความลำเอียงในการเชื่อถือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และเป็นเหตุให้ออกห่างจากสัจธรรม ดังตัวอย่างความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ “แต่ละฝ่ายต้องเปิดใจรับในสิ่งที่แตกต่างจากสิ่งที่ตนเองปฏิบัติ เปิดใจเรียนรู้ แลกเปลี่ยน และทำความเข้าใจว่าสิ่งที่พี่น้องปฏิบัติมีที่มาอย่างไรในระดับหนึ่ง คำนึงถึงหลักสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพที่จะตัดขาดกันไม่ได้ ต้องมองเรื่องที่สำคัญเป็นหลัก สิ่งปลีกย่อยก็เป็นปลีกย่อย ไม่ทำเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่” (กรรมการสถาบันหรือศูนย์วะสะฎียะฮ์ (ค), ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2564) และความเห็นที่ว่า “ผู้รู้เองต้องเข้าใจว่าปัญหาการวินิจัยนั้น ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดผิด ไม่ควรที่จะนำไปสู่การทะเลาะ หรือกล่าวหาว่าร้ายกัน มันเป็นเรื่องที่เราต้องยอมรับความเห็นต่าง และไม่จำเป็นที่จะให้ชาวบ้านนั้นมายึดติดกับทัศนะของเราเป็นสำคัญ” (กรรมการสถาบันหรือศูนย์วะสะฎียะฮ์, (ข) ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2564)

6. ด้านการคำนึงถึงความถูกต้องและผลประโยชน์ส่วนรวม ได้แก่ การแสดงความเห็นต่าง ภายใต้กรอบหลักการศาสนาและมีวิสัยปัญญาในการแสดงความเห็น คำนึงถึงความรักและความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ศรัทธา และการเลือกปฏิบัติตามผู้นำศาสนาอิสลามในประเด็นที่ไม่สามารถหาทางออกร่วมกันได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความเห็นต่างที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งและความแตกแยกในสังคม และป้องกันความโกรธเคืองและความหมองใจซึ่งเป็นผลให้เกิดความร้าวฉานในสายสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เห็นต่าง ดังที่บางท่านมีความเห็นว่า “สังคมมันต้องอยู่ในกระบวนการทำงานร่วมกัน ระดับผู้รู้ ระดับอุละมาห์ ระดับผู้นำ ต้องทำงานร่วมกัน ต้องมีการพบปะแลกเปลี่ยน หรือ สัมมนาจรรยาบรรณนักดาอีห์ การเคารพความหลากหลายด้านพิกฮ์ งานลักษณะนี้สมควรที่จะจัด และในระดับผู้นำสูงสุดต้องมีการกระจายเนื้อหาเกี่ยวกับวะสะฎียะฮ์ด้วย” (กรรมการสถาบันหรือศูนย์วะสะฎียะฮ์ (ก), ผู้ให้สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2564) และความเห็นที่ว่า “ทางที่ดีที่สุดก็คือ มันถูกต้องด้วยเรียบร้อยด้วย นั่นคือ เรายึดถือคำพิพากษาของบรรดาผู้มีความรู้ ซึ่งเป็นผู้นำของท้องที่ต่าง ๆ เพียงแต่ว่า ในสังคมบ้านเรานั้น ที่เป็นปัญหาก็คือ ฝ่ายที่เป็นคณะใหม่ บางทีเขาอาจจะมียึดคติบางอย่าง เช่น มียึดคติต่อสำนักจุฬาราชมนตรี อ่างโน้นอ่างนี้ มันก็เท่ากับเราไม่ยอมรับ อยากให้เปิดใจกว้าง ผมอยากให้ผู้รู้ทั้งฝ่ายโน้นและฝ่ายนี้ได้ล้มเลิกกัน ได้ปรับความเข้าใจกัน ว่าเรื่องเหล่านี้อยู่ระหว่างความถูกต้องทั้งนั้นเลย ในกรณีนี้แหละ ใช้วะสะฎียะฮ์ได้ดีที่สุดเลย เพียงแต่เราต้องหันหน้าพูดคุยกัน” (กรรมการสถาบันหรือศูนย์วะสะฎียะฮ์ (ข), ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2564)

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจำแนกตามรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีความบริสุทธิ์ใจและการมุ่งหวังสังคม แสดงให้เห็นว่า ผู้มีความเห็นต่างต้องเปิดใจและไม่ใช้อารมณ์ใฝ่ต่ำในการนำเสนอความเข้าใจ สอดคล้องกับคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ ความว่า “และจงอย่าปฏิบัติตามอารมณ์ใฝ่ต่ำ มันจะทำให้เจ้าหลงไปจากทางของอัลลอฮ์ แท้จริงบรรดาผู้ที่หลงไปจากทางของอัลลอฮ์นั้น สำหรับพวกเขาจะได้รับการลงโทษอย่างสาหัส เนื่องด้วยพวกเขาละเมิดวันแห่งการชำระบัญชี” (คอด: ส่วนหนึ่งจากอาเยฮ์ 26) เช่นเดียวกับ Aqil Muhammad al-Maqtariy (1993) ได้กล่าวว่า ผู้มีความเห็นต่างจะต้องมีความบริสุทธิ์ใจ ความหวังดี และเจตนาที่ดีเพื่อแสวงหาสังคมจากพี่น้องของเขา และต้องตรวจสอบเจตนาของตนเองอย่างสม่ำเสมอเปรียบกับต้องระมัดระวังตนเองจากเจตนาที่ไม่ดี เป็นไปตามคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ ในเรื่องการนำเสนออิสลามจะต้องยึดถือกรอบ

หลักการศาสนาและมีวิทยปัญญา (สุเราะฮ์อันนะล: 125) ซึ่งนักอรรถาธิบายกล่าวว่า หมายถึง พระองค์ได้ทรงสั่งใช้ท่านเราะสูล ﷺ เผยแผ่อิสลามด้วยวิทยปัญญาและความสุขุมและให้ตักเตือนพวกเขา ด้วยวิธีการที่ดี คำนึงถึงบริบท สถานการณ์ และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นหลังจากการตักเตือน โดยเฉพาะ หากมีการโต้แย้งเกิดขึ้น ทรงใช้ให้ท่านมีใบหน้าที่ยิ้มแย้ม ใช้คำพูดที่ดี สุภาพ และเป็นมิตรไมตรี (Abu al-Fidaa Ismail Umar Kathir al-Qurayshiy al-Dimashqiy, 2000)

2. ด้านการมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้เห็นต่าง แสดงให้เห็นว่า ผู้มีความเห็นต่างจะต้องเคารพและให้เกียรติความเห็นต่าง และระงับการมีอคติเชิงลบต่อกัน ดังที่ ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวไว้ ความว่า “พวกท่านจงระงับจากการคาดเดา เพราะแท้จริงการคาดเดานั้น เป็นคำพูดที่โกหกที่สุด และท่านจงอย่าจ้องจับผิดกัน อย่าสอเดนมกัณ อย่าสร้างความโกรธเคืองกัน และจงเป็นบ่าวของอัลลอฮ์ที่เป็นพี่น้องกัน” (al-Bukhariy หะดีษหมายเลข 5143) สอดคล้องกับความเห็นของ Yusuf al-Qardawiy (2001) กล่าวว่า ส่วนหนึ่งจากพื้นฐานของมารยาทที่สำคัญในอิสลามเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ศรัทธาด้วยกัน คือ การคิดบวกหรือมีทัศนคติเชิงบวกต่อพี่น้องของเขา และทุกครั้งที่ได้เห็นว่าคนอื่น มีหน้าที่การงานที่ดีหรือได้รับสิ่งดีงาม ผู้ศรัทธาจะต้องไม่มีพฤติกรรมที่มุ่งร้าย คอยจับผิด หรือใช้คำพูด เหน็บแนมวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นในแง่ลบ ด้วยเหตุนี้ การเปิดใจเพื่อรับฟังความเห็นต่าง จึงถือเป็นการ เริ่มต้นที่ดีเพื่อการทำทำความเข้าใจความรู้ใหม่และทัศนคติที่มีความหลากหลาย

3. ด้านการแสดงความเห็นต่างด้วยมารยาทที่ดีงาม แสดงให้เห็นว่า ผู้นำเสนอคำสอนอิสลาม ที่จะต้องใช้ถ้อยคำที่สุภาพ และระงับคำพูดที่สร้างความเจ็บช้ำน้ำใจ โดยมุ่งหวังรางวัลจากอัลลอฮ์ ﷻ ดังที่ ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวถึงรางวัลของผู้ที่ใช้ถ้อยคำสุภาพในการสนทนา ความว่า “แท้จริง ในสวรรค์นั้นมีห้องพักจำนวนหลายห้อง ซึ่งคนภายนอกจะถูกมองเห็นจากคนภายในห้อง และคนภายในห้องจะถูกมองเห็นจากคนภายนอก อบู มาลิก อัลอัษะรีย¹ ﷺ กล่าวว่า ห้องพักเหล่านี้เป็นของใคร ไ้อ์ท่านศาสนทูตของอัลลอฮ์ ท่านตอบว่า ห้องเหล่านี้ เป็นของผู้ที่ใช้ถ้อยคำสุภาพในการพูด ผู้ที่เลี้ยง อาหารคนอื่น และผู้ที่ตื่นขึ้นทำละหมาดในยามค่ำคืน ขณะที่คนอื่นหลับไหล” (al-Albaniy หะดีษ หมายเลข 946) สอดคล้องกับความเห็นของ Yusuf al-Qardawiy (2001) กล่าวว่า ส่วนหนึ่งจากปัจจัย ที่ทำให้เกิดการสนทนาและความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ที่มีความเห็นต่าง คือ การระมัดระวังถ้อยคำ ที่สร้างความเจ็บช้ำน้ำใจหรือสร้างความเกลียดชังระหว่างกัน การยอมรับในข้อบกพร่อง และ ความสามารถในการขออภัยผิด เมื่อพบว่าความเห็นของตนเองไม่ถูกต้องหรือมีความน่าเชื่อถือน้อยกว่า

¹ สัญลักษณ์ ﷺ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎีอัลลอฮ์อันฮู” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ﷻ ทรงโปรดปรานแก่เขา” เป็นคำที่ใช้กล่าว ให้เกียรติเศาะฮาบะฮ์ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของพวกเขา

หรือควรขออนุญาตปลีกตัวเอง กรณีที่ความเห็นต่างนั้นอาจเสี่ยงทำให้เกิดความขัดแย้ง ดังที่ Aqil Muhammad al-Maqtariy (1993) กล่าวว่า ผู้นำเสนอคำสอนอิสลามต้องมีความพยายามในการค้นคว้าและเข้าถึงแหล่งความรู้เพื่อให้ได้รับความเข้าใจที่ถูกต้อง ไม่เสียเวลากับการแสดงความเห็นต่างที่ไม่เกิดประโยชน์ และหลีกเลี่ยงความเห็นต่างที่อาจทำให้เกิดความขัดแย้ง

4. ด้านการศึกษาและทบทวนประเด็นที่มีความเห็นต่าง แสดงให้เห็นว่า ผู้มีความเห็นต่างจะต้องนำประเด็นที่มีความเห็นต่างไปศึกษาและทบทวนความถูกต้องอย่างรอบคอบ สอดคล้องตามคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ ความว่า “ดังนั้นหากพวกเจ้าขัดแย้งกันในเรื่องใด ก็จงนำสิ่งนั้นกลับไปยังอัลลอฮ์ และเราะสูล หากพวกเจ้าศรัทธาต่ออัลลอฮ์และวันปรโลก นั้นแหละเป็นสิ่งที่ดียิ่งและเป็นการกลับไปที่สวยงามยิ่ง” (อันนิสาฮ์: ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ 59) และคำตักเตือนของท่านเราะสูล ﷺ ที่ให้ให้ระวังพฤติกรรมชั่วร้าย ความว่า “ความกล้าหาญของพวกท่านในการออกข้อชี้ขาดศาสนา (โดยไม่ยืนยันความถูกต้องหรือไม่ตรวจสอบหลักฐานให้แน่ชัด) คือ ความกล้าหาญของพวกท่าน (ซึ่งเป็นเหตุ) ทำให้ต้องเข้าสู่ขุมนรก” (al-Darimiyy หะดีษหมายเลข 157) เช่นเดียวกับความเห็นของ Yusuf al-Qardawiy (2001) กล่าวว่า ปัจจัยที่ช่วยให้ผู้มีความเห็นต่างหลีกเลี่ยงจากการถูกตำหนิ ถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือเกิดการทะเลาะวิวาทหรือความแตกแยกระหว่างผู้เห็นต่าง คือ การปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งพระองค์ได้ทรงห้ามการทะเลาะวิวาทและการบาดหมาง

5. ด้านการให้ความเป็นธรรมต่อตนเองและไม่ยึดติดทัศนคติ แสดงให้เห็นว่า ผู้มีความเห็นต่างจะต้องตระหนักและคำนึงถึงหลักความถูกต้อง ไม่สุดโต่ง และไม่หย่อนยาน เช่นเดียวกับที่ท่านเราะสูล ﷺ ได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่นี้และประกาศอุดมการณ์ของตนเองอย่างชัดเจน ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ ความว่า “จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด “นี่คือแนวทางของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่อัลลอฮ์อย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉัน และมหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮ์ ฉันมิได้อยู่ในหมู่ตั้งภาคี” (ยูซุฟ: 108) ดังกล่าวจะช่วยให้ผู้นำเสนอความเห็นต่างได้รับความรู้และความเข้าใจใหม่ ดังที่อัมมาร บิน ยาซิด ﷺ ได้กล่าวไว้ ความว่า “สามคุณลักษณะที่ใครก็ตามได้ทำให้มีอยู่ในตัวเขา แท้จริงเขาได้ทำให้ความศรัทธาเกิดความสุขสมบูรณ์แล้ว ได้แก่ การให้ความเป็นธรรมต่อตนเอง การบริจาคทานแก่คนยากลำบาก และการให้سلامแก่พี่น้องมุสลิมทุกคน” (al-Bukhariyy หะดีษหมายเลข 1/15) รวมถึงการประเมินตนเองเพื่อป้องกันการยึดติดกับทัศนคติ กล้ายอมรับและปฏิบัติตามความเห็นที่มีน้ำหนักกว่า ดังที่ Muhammad Abu Ghadir al-Mahamiy (2015) ได้ยกตัวอย่างพฤติกรรมที่จะแสดงให้เห็นว่า ผู้มีความเห็นต่างขาดการให้ความเป็นธรรมต่อตนเอง เช่น ปฏิเสธความขัดแย้งหรือโอนอ่อนผ่อนตามความเห็นที่ไม่ถูกต้อง ยอมรับหลักฐานหรือทัศนคติที่ไม่ถูกต้องกับประเด็นความเห็นต่าง ตัดเอาเฉพาะความเห็นที่ตนต้องการเพื่อลดความเชื่อถือ

ของฝ่ายตรงข้าม พยายามนำเสนอข้อบกพร่องและจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้าม และมักจะทิ้งความเห็นด้วย คำพูดที่ชวนให้สงสัยหรือสร้างความเคลงใจ

6. ด้านการคำนึงถึงความถูกต้องและผลประโยชน์ส่วนรวม แสดงให้เห็นว่าผู้มีความเห็นต่าง จะต้องคำนึงถึงหลักเจตนารมณ์แห่งกฎหมายอิสลาม และคำนึงถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการที่สามารถแยกแยะความเห็นที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยไม่แสดงพฤติกรรมตำหนิผู้เห็นต่าง ดังที่ Yusuf al-Qardawiy (2001) ได้กล่าวว่า การคำนึงถึงความถูกต้องและผลประโยชน์ของส่วนรวม จะทำให้เกิดความรู้ใหม่ที่ปลอดภัยจากผลลัพธ์เชิงลบ ในขณะที่การแสดงความเห็นต่างอย่างไร้มารยาท หรือต้องการเอาชนะ จะสร้างความโกรธเคืองและความหมองใจ ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่ขัดแย้งต่อคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ ความว่า “และพวกเจ้าจงยึดสายเชือกของอัลลอฮ์โดยพร้อมกันทั้งหมดและจงอย่าแตกแยกกัน และจงรำลึกถึงความเมตตาของอัลลอฮ์ที่มีแก่พวกเจ้า ขณะที่พวกเจ้าเป็นศัตรูกัน แล้วพระองค์ได้ทรงให้สนิทสนมกันระหว่างหัวใจของพวกเจ้า แล้วพวกเจ้าก็กลายเป็นพี่น้องกัน ด้วยความเมตตาของพระองค์ และพวกเจ้าเคยปรากฏอยู่บนปากหลุมแห่งไฟนรก แล้วพระองค์ก็ทรงช่วยพวกเจ้าให้พ้นจากปากหลุมแห่งนรกนั้น ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮ์จะทรงแจกแจงแก่พวกเจ้าซึ่งบรรดาโองการของพระองค์เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับแนวทางอันถูกต้อง” (อาลี อิมรอน: 103) ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีจากทุกฝ่าย ดังที่ Abd Karim Zaydan (1976) กล่าวว่า แบบอย่างในการนำเสนอคำสอนอิสลามของท่านเราะสูล ﷺ คือ การเปลี่ยนแปลงสังคมที่เสื่อมโทรมให้เป็นสังคมที่ดี ด้วยความร่วมมือกันอย่างเป็นญะมาอะฮ์ (กลุ่ม) ที่เชิญชวนกันสู่ความดีและห้ามปรามกันเรื่องความชั่ว เช่นเดียวกับการปฏิบัติตามผู้นำเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากความเห็นต่าง ตราบใดที่คำตัดสินชี้ขาดหรือการสั่งใช้ให้ปฏิบัตินั้นไม่ใช่เรื่องฝ่าฝืนต่ออัลลอฮ์ ﷻ ดังคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ ความว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงเชื่อฟังอัลลอฮ์ จงเชื่อฟังเราะสูล และผู้ปกครองในหมู่พวกเจ้าเถิด” (อันนิสาฮ์: ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ 59) ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความแตกแยกในหมู่ผู้ศรัทธาและเป็นการรักษาสติประโยชน์ของส่วนรวม ดังที่ท่านเราะสูล ﷺ ได้สั่งใช้ ความว่า “มุสลิมทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม (ผู้ปกครองที่มีอำนาจในการตัดสินตามบัญญัติอิสลาม) ทั้งในเรื่องที่เขาชอบหรือไม่ชอบ ยกเว้นจะถูกสั่งใช้ให้ฝ่าฝืนต่ออัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งหากถูกสั่งใช้ให้ฝ่าฝืนต่อพระองค์ ก็ไม่ต้องเชื่อฟังหรือปฏิบัติตาม” (al-Bukhariy หะดีษหมายเลข 2955, Muslim หะดีษหมายเลข 1839)

สรุปผลการวิจัย

การเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการแสดงความเห็นต่างเกี่ยวกับประเด็นหลักการศาสนาในสังคมมุสลิมนั้น ถือเป็นข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรบริหารกิจการศาสนาอิสลาม

สถาบันการศึกษา สถาบันหรือศูนย์วะสะฎียะฮ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นสารสนเทศในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ แนวทาง หรือคู่มือปฏิบัติตนสำหรับผู้นำศาสนา กรรมการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม นักวิชาการมุสลิม และผู้นำเสนอคำสอนอิสลาม และเป็นการสนับสนุนการนำเสนอคำสอนอิสลามบนแนวทางสายกลาง เปิดใจรับฟัง เคารพ ให้เกียรติความเห็นต่าง และรักษาความเป็นเอกภาพและความเป็นพี่น้องในอิสลาม ดังที่ ฎอฮฺ ญาบิร อัล อัลวานี (2562) ได้กล่าวว่า “ความเป็นพี่น้องในอิสลามเพื่อแสวงหาความปรองดองของอัลลอฮ์ ﷻ และใจที่เป็นเอกภาพของประชาชาติมุสลิม เป็นบทบัญญัติที่สำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่การศรัทธาที่แน่วแน่ต่อเอกภาพของอัลลอฮ์ ﷻ เช่นเดียวกับข้อห้ามเกี่ยวกับการทำลายความเป็นพี่น้องในอิสลาม ก็เป็นข้อห้ามที่รุนแรงยิ่งนัก นี่คือเหตุผลของบรรดาอะละมาอ์ (ปวงปราชญ์) ยุคก่อน ๆ เมื่อเผชิญกับปัญหาคิลาฟียะฮ์ บ่อยครั้งที่พวกเขาจะเลือกสิ่งที่เป็นอัฟฎอล (มีความประเสริฐ) น้อยกว่าเพียงเพื่อดำรงไว้ซึ่งเอกภาพ หลีกเลียงการโต้แย้งและถกเถียง พวกเขาจำยอมที่จะละทิ้งที่เป็นสุนนะฮ์ (แบบฉบับของศาสนทูต) ในทัศนะของพวกเขา และปฏิบัติในสิ่งที่ป็นฮารุส (สิ่งที่ศาสนาอนุญาตกระทำได้แต่มีระดับต่ำกว่าสุนนะฮ์) เพียงเพื่อรักษาความเป็นพี่น้องดังกล่าว”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรนำผลการศึกษาเป็นสารสนเทศให้ผู้นำศาสนา กรรมการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม นักวิชาการมุสลิม หรือผู้นำเสนอคำสอนอิสลาม ใช้ศึกษาวางแผนการเสริมสร้างการใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมต่อไป

1.2 ควรนำผลการศึกษาเป็นสารสนเทศในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ แนวทางหรือคู่มือปฏิบัติตนสำหรับผู้นำและกรรมการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม นักวิชาการมุสลิม และผู้นำเสนอคำสอนอิสลามในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาประเมินผลการใช้แนวทางการเสริมสร้างการปรับใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้จากการศึกษาเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำศาสนาและผู้นำเสนอคำสอนอิสลามในการทำหน้าที่จัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิม เพื่อใช้เป็นสารสนเทศด้านอิสลามศึกษาและให้ผู้เกี่ยวข้องกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาบทบาทขององค์กรบริหารกิจการศาสนาอิสลาม สถาบัน การศึกษา อิสลาม และสถาบันวะสะฎียะฮ์ ในการมีส่วนร่วมเสริมสร้างการใช้วะสะฎียะฮ์ในการจัดการ ความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมมุสลิม เพื่อเป็นสารสนเทศให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปปรับ ใช้ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากความเห็นต่างในสังคมไทยมุสลิม

รายการอ้างอิง

- ภูอฮา ญาบิร อัล อัลวานี. (2562). *จริยธรรมความเห็นต่างในอิสลาม*. (อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต และ ธวัช นัยพอม, ผู้แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปัตตานี: สมิลันเพรส.
- ณรงค์ โพธิ์พฤชานันท์. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัย หลักการ แนวคิด และเทคนิคการเขียนรายงานการ วิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เนท.
- ประไพพิมพ์ สุชีวลินนท์, และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัย เชิงคุณภาพ. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 29(2), 37–38.
- วรรณดี สุทธินรากร. (2556). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ: การวิจัยเพื่อเสริมภาพและการสร้างสรรค์* (พิมพ์ ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- อิบรอฮีม อาลฮุเซน. (2561). การทำความเข้าใจหลักอัลวะสะฎียะฮ์และการนำไปใช้ในชีวิตรจริง. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 13(25), 203–222.
- เอ็ดมุนด์ หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 17(1), 17– 29.
- Abd al-Rahman Abd al-Khaliq. (2020). *al-Qawa'id al-Zahbiyyah fi Adab al-Khilaf*. Retrieved from <https://www.noslih.com/article>.
- Abd al-Rahman Hasan Hanbakat al-Maydaniy. (1996). *al-Wasatiyyah fi al-Islam*. Muassasat al-Rayyan li al-TibaAh wa al-Nashr wa al-Tawzi'i: Bayrut. Lubnan.
- Abd al-Salam al-Sulaymaniy. (1993). *al-Ikhtilaf wa Adabihi*. al-Rabitat al-Muhammadiyah li al-'Ulamaa: Dar al-Manzumah. (3).
- Abd Karim Zaydan. (1976). *Usul al-Da'awah*. Jami'ah Baghdad. Baghdad: 'Iraq.
- Abdullah bin Abd al-Musin al-Turakiy. (2010). *Asbab Ikhtilaf al-Fuqahaa*. Muassat al-Risalah. Bayrut Lubnan.
- Abu al-Fidaa Ismail Umar Kathir al-Qurayshiy al-Dimashqiy. (2000). *Tafsir al-Quran al-Azim*. Dar Ibn Hazmi. Bayrut.

- Aqil Muhammad al-Maqtariy. (1993). *Adab al-Ikhtilaf*. Dar Ibn Hazm li al-Tiba'ah wa al-Nashr wa al-Tawzi'i: Bayrut.
- Ibrahim Anis, Abd al-Halam Muntasir, Atiyyah al-Sawalihiy, & Muhammad Khalaf Allah Ahmad. (2004). *al-Mu'ujam al-Wasit. Majma'a al-Lughat al-Arabiyyah*. Maktabat al-Shuruq al-Dawliyyah.
- Jabbar Dahshun al-Taiiy. (2007). *Adab al-Ikhtilaf fi al-Islam: Ruyah Nahw al-Ikhtilaf*. Majallah Thaqafatuna. *Wizarat al-Thaqafah-Dairat al-Alaqa al-Thaqafiyyah al-Aammah: Dar al-Manzumah*, (4), 98-102.
- Muhammad Aawwamah. (2007). *Adab al-Ikhtilaf Fi Masail al-'lil wa al-Din*. Dar al-Yusr li al-Nashr: al-Mamlakat al-Arabiyyah al-Su'uudiyyah.
- Muhammad Abu Ghadir al-Mahamiy. (2015). *Fiqh al-Ikhtilaf Mafhum al-Ikhtilaf wa Asbabuhu Adabuhu wa Idaratuhu*. Retrieved from <https://jlworld.org>.
- Nasir Abd al-Karim al-Aql. (2008). *al-Wasatiyyah wa al-I'tidal fi al-Quran Mafhum al-Wasatiyyah wa al-I'tidal*. Buhuth Nadwah Athr al-Quran al-Karim fi Tahqiq al-Wasatiyyah wa Daf'a al-Ghuluw. al-Maktabat al-Shamilat al-Hadithah.
- Salih Abd al-Aziz Muhammad Ibrahim Al al-Shikh. (2018). *al-Wasatiyyah wa al-I'tidal wa Athruhuma Ala Hayat al-Muslimin*. Wizarat al-Shuun al-Islamiyyah wa al-Dawah wa al-Irshad: al-Riyad.
- Taha Jabir Fayyad al-Ulwaniy. (1987). *Adab al-Ikhtilaf fi al-Islam*. Al-Mahad al-Aalamiy li al-Fikr al-Islamiy: al-Wilayat al-Muttahidat al-Amirikiyyah.
- Taha Jabir Fayyad al-Ulwaniy. (2017). *Min Adab al-Ikhtilaf ila Nubz al-Khilaf*. Al-Mahad al-Aalamiy li al-Fikr al-Islamiy: al-Wilayat al-Muttahidat al-Amirikiyyah.
- Yusuf al-Qardawiy. (2001). *al-Sahwat al-Islamiyyah bayna al-Ikhtilaf al-Mashru'u wa al-Tafarruq al-Mazmum*. Dar al-Shuruq: al-Qahirah.
- Yusuf al-Qardawiy. (2009). *Fiqh al-Wasatiyyat al-Islamiyyah wa al-Tajdid. Maalim wa Manarat*. Markaz al-Qardawiy li al-Wasatiyyat al-Islamiyyah wa al-Tajdid: al-Qatar.

โมเดลความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนิสิตระดับปริญญาตรี

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Model of Entrepreneurial Intention of Undergraduate Students in Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University

อนุวัต สงสม^{1*}

Anuwat Songsom^{1*}

(Received: October 2, 2022; Revised: October 24, 2022; Accepted: November 21, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตระดับปริญญาตรี คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ จำนวน 300 ราย ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับตามแนวทางของลิเคิร์ท การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวัด มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ระหว่าง 0.67–1.00 และตรวจสอบความเที่ยงจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.934 โมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 ตัวแปรแฝง และ 15 ตัวแปรสังเกตได้ การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดมีความเชื่อมั่นขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.81–0.85 และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.57–0.63 โมเดลสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/df = 1.74$, GFI = 0.95, CFI = 0.98, RMR = 0.012, RMSEA = 0.034) โดยพบว่า แรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ การจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการ และคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ด้วยขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.50, 0.52 และ 0.38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า แรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ และการจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก

¹คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา

¹Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University, Songkhla

*Corresponding author. E-mail: sanuwat52@gmail.com

ต่อคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.45 และ 0.48 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ นิสิตปริญญาตรี คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ

Abstract

The purpose of this research was to develop the structural equation model of entrepreneurial intention. The sample consisted of 300 undergraduate students in faculty of economics and business administration, Thaksin University. The samples were selected with proportional stratified random sampling. A set of questionnaires was used as a research instrument which measured on five-point Likert scales. The examination of content validity was measured by item-objective congruence (IOC) ranged from 0.67–1.00, and the reliability of the instrument in term of Cronbach's alpha coefficient was 0.934. The developed Structural Equation Model (SEM) consisted of 4 latent variables and 15 observed variables. The primary data were analyzed by descriptive statistics, and the goodness of fit of the model was assessed by using structural equation modeling. The results revealed that the measurement model accounted for construct reliability of 0.81–0.85 and average variance of 0.57–0.63. The SEM model was found to have a good fit for the empirical data ($X^2/df=1.74$, $GFI=0.95$, $CFI=0.98$, $RMR=.012$, $RMSEA= 0.034$). The entrepreneurial motivation, entrepreneurship education and entrepreneur's characteristic affected entrepreneurial intention with an effect size of 0.50, 0.52 and 0.38 at a significant level of 0.05. Additionally, entrepreneurial motivation and entrepreneurship education factor were found to affect entrepreneur's characteristic with an effect size of 0.45 and 0.48 at a significant level of 0.05.

Keywords: Entrepreneurial intention, Undergraduate student, Faculty of economics and business administration

บทนำ

การศึกษาด้านการประกอบการเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 และมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจากข้อมูลของ Global entrepreneurship monitor (GEM) (จรียา กอสุขทวีคุณ, 2561) สํารวจการศึกษาด้านการประกอบการจาก 232 ประเทศในเวลา 7 ปี พบว่า 54 ประเทศที่มีการศึกษาด้านการประกอบการ มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจกรรมด้านการประกอบการและมีศักยภาพด้านการ

ประกอบการเป็นไปในทางที่ดีขึ้น ส่งผลต่อการประกอบการในปัจจุบันที่เห็นได้ชัดเจนคือ คนรุ่นใหม่มีความสนใจที่จะเป็นผู้ประกอบการตั้งแต่อายุน้อย และเห็นว่ามีโอกาสในการประสบความสำเร็จในชีวิต จึงมีหน่วยงานที่มุ่งสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคนรุ่นใหม่ ด้านการเป็นผู้ประกอบการ เช่น UNCTAD (United nations conference on trade and development) ได้จัดทำคู่มือนโยบายการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (Policy guide on youth entrepreneurship) โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา ต้องได้รับการสนับสนุนด้านการเป็นผู้ประกอบการ และมีการจัดตั้งสถาบันการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ อันจะนำไปสู่การสร้างงาน การขยายตัวของเศรษฐกิจโดยมีคนรุ่นใหม่เป็นหลักสำคัญที่จะส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (จริยา กอสุขทวีคุณ, 2561) ผู้ประกอบการจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้น ภาครัฐได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนไทยมองหาโอกาสในการดำเนินธุรกิจในฐานะผู้ประกอบการ เพื่อตอบสนองนโยบายประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-based economy) (ชาติาธิเบศร์ ภูทอง, 2562)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship education) เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ได้รับความสนใจ และมีการนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์ เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and entrepreneurial literacy) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

งานวิจัยฉบับนี้จึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial intention) โดยเฉพาะปัจจัยการจัดการศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship education) ร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม อันได้แก่ แรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial motivation) และคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur's Characteristic) (พรณสิยา นิธิกิตต์สุขเกษม และบุญทวรรณ วิงวอน, 2561; Luc, Lan, & Trang, 2021) โดยเลือกศึกษาในบริบทของคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะที่ผลิตบัณฑิตทางด้านบริหารธุรกิจตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา ที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาและภาคธุรกิจที่สำคัญของภาคใต้ การจัดการศึกษาเน้นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based curriculum) มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ให้นิสิตได้รับการฝึกทักษะที่ตึงศักยภาพทางด้านความคิดสร้างสรรค์ ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ มีการส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้นิสิตมีทักษะความเป็นผู้ประกอบการ และสร้างสรรค์นวัตกรรมสังคม

ตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นประโยชน์กับการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ รองรับความต้องการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนภายหลังสำเร็จการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนิสิต คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบเชิงทฤษฎีที่นำมาใช้เพื่ออธิบายเกี่ยวกับตัวแปรผลลัพธ์ ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 3 ทฤษฎีที่สำคัญ คือ (1) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of planned behavior: TPB) ของ Ajzen (1991) ซึ่งกล่าวถึงทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ บรรทัดฐานทางสังคม และการรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ โดยการรับรู้ถึงความเป็นไปได้มีลักษณะใกล้เคียงกับการรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ ในขณะที่การรับรู้ถึงผลลัพธ์ที่ปรารถนา สามารถอธิบายได้ด้วยทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ และบรรทัดฐานทางสังคม (2) แบบจำลองความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial event: SEE) ของ Shapero และ Sokol (1982) ซึ่งกล่าวว่า ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการนั้น เป็นผลจากการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ และการรับรู้ถึงผลลัพธ์ที่ปรารถนา (3) ทฤษฎีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งกล่าวถึง แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการคือ ทฤษฎีแรงผลักและแรงดึง (Push & pull theory) (Gilad & Levine, 1986) โดยทฤษฎีแรงผลักคือ การที่บุคคลผลักดันตัวเองสู่การประกอบกิจการจากแรงกดดันแรงลบ เช่น การไม่พึงพอใจกับงาน ความยากในการหางาน เงินเดือนไม่เพียงพอหรือความไม่ยืดหยุ่นของตารางการทำงาน ในขณะที่ทฤษฎีแรงดึง คือ การที่บุคคลมีความสนใจในการประกอบกิจการ หรือการสร้างธุรกิจ เพื่อสร้างความมั่นคงและเติมเต็มความปรารถนาของตนเอง

1) ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ

การส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการสามารถทำได้ตั้งแต่กำลังศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบการในอนาคต หรือเรียกว่าความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial intentions) เป็นความตระหนักและความมั่นใจของบุคคลว่ามีแนวโน้มที่จะสร้างธุรกิจหรือกิจการ และมีแผนที่จะทำกิจการนั้นในอนาคต (พรพนสิยา นิธิกิตติสุขเกษม และบุญทวารณ วังวอน, 2561) ทั้งนี้

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย แรงจูงใจ (ธาดาธิเบศร์ ภูทอง, 2562; Hou, Su, Lu, & Qi, 2019; Mónico, Carvalho, Nejati, Arraya, & Parreira, 2021) การจัดการศึกษา (อนงค์ รุ่งสุข, 2559; Hou et al., 2019; Mei, Lee, & Xiang, 2020) และคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ (ภัทรานิษฐ์ สรเสริมสมบัติ, 2563; Che Embi, Jaiyeoba, & Yussof, 2019)

2) แรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ

แรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย (1) แรงจูงใจภายใน เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะเริ่มต้นสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมา ซึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้โอกาสทางธุรกิจ และความต้องการเป็นอิสระ (2) แรงจูงใจภายนอก เป็นแรงกดดันและความจำเป็นที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น ต้องการค่าตอบแทนที่คุ้มค่ากว่า และได้รับการยอมรับจากสังคม เป็นต้น (ธาดาธิเบศร์ ภูทอง, 2562) ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้นำแนวคิดแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกดังกล่าว มากำหนดเป็น 2 ตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล โดยผลจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าแรงจูงใจทั้งสองประเภท มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะกระทำการกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และยังพบว่าแรงจูงใจภายนอกนั้น ยังมีอิทธิพลโดยตรงต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของบุคคล ที่จะเป็นผู้ประกอบการอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมของพรรณสิยา นิธิกิตติสุขเกษม และบุญทวรรณ วิงวอน (2561) ที่ศึกษาโมเดลความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ พบว่า แรงจูงใจมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.72 ขณะที่งานวิจัยของ Mónico et al. (2021) ซึ่งศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจที่มีต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในประเทศโปรตุเกส พบว่า แรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.54 ผลจากการวรรณกรรมดังกล่าว จึงนำมากำหนดสมมติฐานได้ว่า

H1: แรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ

H2: แรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ

3) การจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการ

การจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการในระดับต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษา รวมถึงการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการจากหน่วยงานทั้งจากภาครัฐและเอกชน (อนงค์ รุ่งสุข, 2559) จากการทบทวน

วรรณกรรมของจริยา กอสุขทวีคุณ (2561) พบว่า การจัดการศึกษาด้านประกอบการวัดได้จาก 3 องค์ประกอบ ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้นำมากำหนดเป็นตัวแปรสังเกตได้ คือ (1) ความรู้ทั่วไป ด้านการจัดตั้งการประกอบกิจการและการวางแผนธุรกิจโดยพื้นฐาน (2) การรับรู้โอกาส ทั้งทางเลือกด้านอาชีพ และการรับรู้โอกาสภายใต้สภาพแวดล้อมที่เผชิญอยู่ และ (3) ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยของ Hou et al. (2019) ซึ่งศึกษาโมเดลความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในประเทศจีน พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการศึกษามีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ ขณะทำงานวิจัยของอนงค์ รุ่งสุข (2559) พบว่าปัจจัยด้านการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ผลจากวรรณกรรมดังกล่าว จึงนำมากำหนดสมมติฐานได้ว่า

H3: การจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ

H4: การจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ

4) คุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ

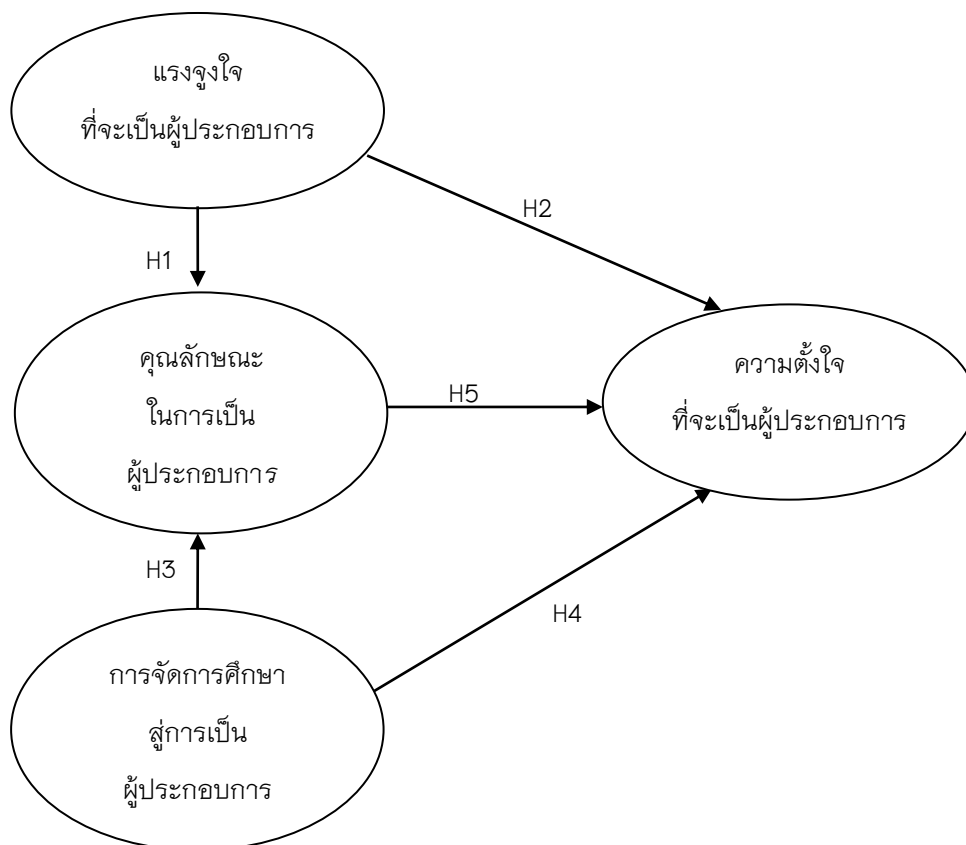
คุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ริเริ่มและพร้อมจะรับความเสี่ยงจากการประกอบการ ที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตผสมผสานกับสติปัญญา ความสามารถ ประสบการณ์ รวมถึงทักษะการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อผลิตสินค้าหรือส่งมอบบริการแก่ลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะที่ดี ซึ่งผู้ที่คิดจะมาเป็นผู้ประกอบการ หรือผู้ที่เป็นผู้ประกอบการอยู่แล้ว ควรจะพัฒนาให้เกิดขึ้นกับตัวเอง เพื่อจะได้เป็นเครื่องชี้้นำทางให้เกิดความสำเร็จในการประกอบการ โดยวัดคุณลักษณะของผู้ประกอบการจาก 7 องค์ประกอบ คือ การทำงานเชิงรุก ภาวะผู้นำ ความกล้าตัดสินใจและกล้าเสี่ยง การมีความรับผิดชอบ ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม การเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และการมีจริยธรรมทางธุรกิจ (พัชรินทร์ เพชรช่วย, ปลื้มใจ ไพจิตร, และรัตติยาภรณ์ รอดสีเสน, 2564)

ทั้งนี้ จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น งานของภัทรานิษฐ์ สรเสริมสมบัติ (2563) พบว่า คุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษการบริหารธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Che Embi et al. (2019) ที่พบว่าคุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในประเทศมาเลเซีย จากผลการวิจัยดังกล่าว จึงนำมากำหนดสมมติฐานได้ว่า

H5: คุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวแปรแฝง (Latent variables) วัดได้จาก 15 ตัวแปรสังเกตได้ (Observed variables) และมีสมมติฐาน 5 ข้อ รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

1) ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตระดับปริญญาตรีของคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจทั้งหมด ข้อมูลในปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,904 คน (กลุ่มภารกิจทะเบียนนิสิตและบริการการศึกษา, 2565) ขณะที่กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากร ซึ่งคำนวณตามเกณฑ์ของ Hair, Hult, Ringle, and Sarstedt (2014) ที่เสนอว่าการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ควรพิจารณาจากค่าพารามิเตอร์ที่ต้องการ

ประมาณค่าในโมเดล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5-10 คน ต่อ 1 ค่าพารามิเตอร์ หรือจำนวน 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ งานวิจัยฉบับนี้มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 15 ตัวแปร จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่พิจารณาจากเกณฑ์ 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ จึงเท่ากับ 300 ราย สำหรับการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) โดยแบ่งชั้นภูมิตามสาขาวิชา จำนวน 5 สาขาวิชา หลังจากนั้นกำหนดสัดส่วนโดยเทียบบัญญัติไตรยางค์จากจำนวนประชากรทั้งหมด ตามความมากน้อยของจำนวนนิสิตในแต่ละสาขาวิชา ได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละสาขาวิชา กล่าวคือ การบัญชี 92 คน การค้าสมัยใหม่และนวัตกรรมบริการ 70 คน เศรษฐศาสตร์ 52 คน การจัดการและการประกอบการ 48 คน และการตลาด 38 คน ตามลำดับ

2) การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

เครื่องมือของการวิจัยนี้ คือ แบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และตอนที่ 2-5 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการวัดตัวแปรแฝงต่าง ๆ ซึ่งข้อคำถามเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวทางของลิเคิร์ท (Likert scale) เป็นการสอบถามระดับความคิดเห็น และระดับความตั้งใจ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1) ตัวแปรแฝงแรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ วัดได้จาก 2 ตัวแปรสังเกตได้ คือ แรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก โดยดัดแปลงและบูรณาการจากแนวคิดของธาดาธิเบศร์ ภูทอง (2562) พรหมสิยา นิธิกิตติสุขเกษม และบุญทวรรณ วิงวอน (2561) และ Mónico et al. (2021)

2.2) ตัวแปรแฝงการจัดการศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการ วัดได้จาก 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความรู้ทั่วไป การรับรู้โอกาส และความรู้จากการศึกษา โดยดัดแปลงและบูรณาการจากแนวคิดของจริยา กอสุขทวีคุณ (2561) อนงค์ รุ่งสุข (2559) และ Hou et al. (2019)

2.3) ตัวแปรแฝงคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ วัดได้จาก 7 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การทำงานเชิงรุก ภาวะผู้นำ ความกล้าเสี่ยง ความรับผิดชอบ การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ และความมีจริยธรรม โดยดัดแปลงและบูรณาการจากแนวคิดของพัชรินทร์ เพชรช่วย และคณะ (2564) ภัทรานิษฐ์ สรเสริมสมบัติ (2563) และ Che Embi et al. (2019)

2.4) ตัวแปรแฝงความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ วัดได้จาก 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความพร้อม การมีเป้าหมาย และความมุ่งมั่น โดยดัดแปลงและบูรณาการจากแนวคิดของจริยา กอสุขทวีคุณ (2561) และ Che Embi et al. (2019)

3) ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง

เมื่อนำเครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามไปหาคุณภาพของเครื่องมือ คือ การตรวจสอบความแม่นยำเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อของตัวแปรแฝงกับนิยามศัพท์ แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และเมื่อนำแบบสอบถามไปทดลองกับตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบอำนาจจำแนกรายข้อของตัวแปรแฝง โดยหาค่า Item total correlation ซึ่งคัดเลือกข้อคำถามที่ค่า r มีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับของแต่ละตัวแปรแฝง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.934 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดว่าควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2562)

4) สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ค่าความถี่และร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่งของตัวแปรสังเกตได้ เพื่อตรวจสอบการแจกแจงของตัวแปร ด้วยการประมาณค่าด้วยวิธี Maximum Likelihood โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL เพื่อทดสอบแบบจำลองการวัด การทดสอบแบบจำลองสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ตามลำดับ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.25 กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 30.25 อาชีพของครอบครัวส่วนใหญ่คือค้าขายและประกอบอาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 35.12 ประเภทธุรกิจที่สนใจจะเป็นผู้ประกอบการในอนาคตมากที่สุด คือ สินค้าประเภทแฟชั่น และสินค้าอุปโภคบริโภค มีสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 34.25 เหตุผลที่อยากเป็นผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่ระบุว่าต้องการความเป็นอิสระ และมีค่าตอบแทนที่ไม่จำกัด ขึ้นกับความสามารถของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 40.19

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95–4.32) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.54–0.67 สะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลกระจายอยู่ใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย เนื่องจากมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ไม่เกิน 1 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Skewness) หรือความไม่สมมาตรของการแจกแจง พบว่า ตัวแปรที่มีอยู่ในโมเดล มีการแจกแจง

ในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย โดยค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -1.72 ถึง 0.31 เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Kurtosis) หรือความสูงของการแจกแจง พบว่า ตัวแปรที่มีอยู่ในโมเดลมีค่าเป็นบวก หรือสูงกว่าค่าความโด่งของโค้งปกติ โดยมีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -1.17 ถึง 4.39 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่าความเบ้และความโด่ง พบว่า ค่าความเบ้และความความโด่งดังกล่าว มีความแตกต่างจากศูนย์เพียงเล็กน้อย จัดว่าใกล้เคียงศูนย์ ถือว่า ตัวแปรมีการแจกแจงปกติ ดังนั้น จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ

สำหรับผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายใน (Internal consistency reliability) พบว่าตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (Composite reliability: CR) มากกว่า 0.70 จึงสรุปได้ว่า การวัดตัวแปรแฝงทั้งหมดในโมเดลมีความน่าเชื่อถือ (Hair et al., 2014) การวิเคราะห์ความตรงเชิงสอดคล้อง (Convergent validity) พบว่า ตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบ (Average variance extracted: AVE) มากกว่า 0.50 จึงสรุปได้ว่า มีความตรงเชิงสอดคล้องในทุกตัวแปรแฝงของตัวแบบ (Hair et al., 2014) ส่วนการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของตัวแปรสังเกตได้ (Indicator reliability) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Loadings) มากกว่า 0.70 รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบ

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	ค่าความเชื่อมั่น ขององค์ประกอบ	ค่าความแปรปรวน เฉลี่ยของ องค์ประกอบ
แรงจูงใจที่จะเป็น	แรงจูงใจภายใน	0.88	0.84	0.63
ผู้ประกอบการ	แรงจูงใจภายนอก	0.80		
การจัดการศึกษาสู่การเป็น	ความรู้ทั่วไป	0.75	0.81	
ผู้ประกอบการ	การรับรู้โอกาส	0.77		0.57
	ความรู้จากการศึกษา	0.86		
คุณลักษณะในการเป็น	การทำงานเชิงรุก	0.83	0.82	
ผู้ประกอบการ	ภาวะผู้นำ	0.79		
	ความกล้าเสี่ยง	0.87		
	ความรับผิดชอบ	0.80		
	การเรียนรู้/พัฒนา ตนเอง	0.89		

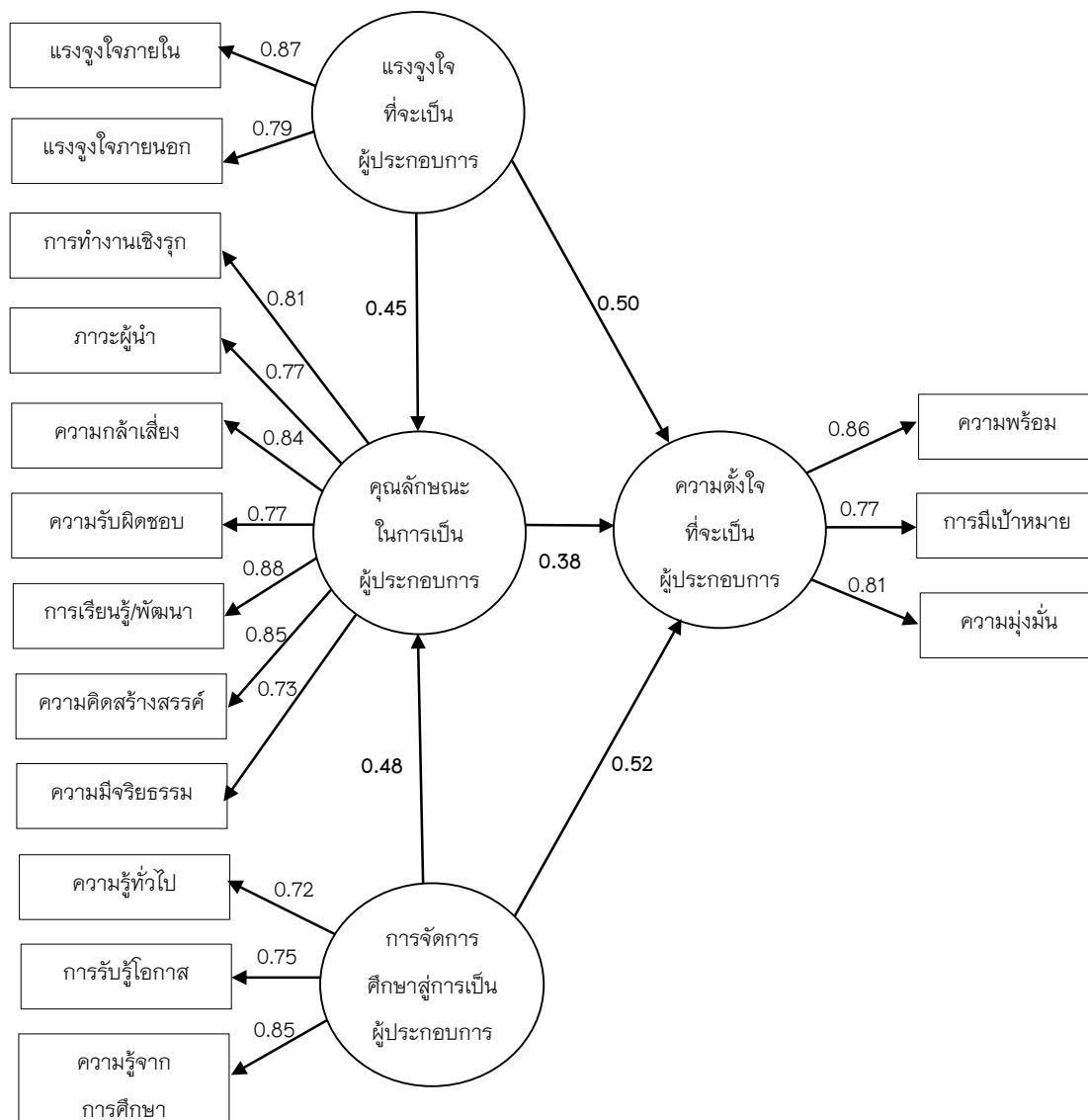
ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบ (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	ค่าความเชื่อมั่น ขององค์ประกอบ	ค่าความแปรปรวน เฉลี่ยของ องค์ประกอบ
ความตั้งใจที่จะเป็น ผู้ประกอบการ	ความคิดสร้างสรรค์	0.86	0.85	0.62
	ความมีจริยธรรม	0.75		
	ความพร้อม	0.88		
	การมีเป้าหมาย	0.80		
	ความมุ่งมั่น	0.84		

ผลการทดสอบโมเดลสมมติฐาน ครั้งแรกพบว่ายังไม่ได้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงถึงการประมาณค่าพารามิเตอร์จากข้อมูลยังไม่มีค่าที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แม้จะได้ค่าพารามิเตอร์ครบถ้วนตามโมเดล แต่ยังไม่พร้อมในการนำค่าดังกล่าวมาใช้อภิปรายผล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีการปรับโมเดลสมการโครงสร้าง และเลือกใช้การระบุค่าการปรับโมเดลด้วยหลักการเชิงทฤษฎีและเหตุผล ให้ค่าความคลาดเคลื่อนที่อยู่ภายใต้ตัวแปรแฝงเดียวกันมีความสัมพันธ์กันได้จำนวน 4 คู่ ผลการปรับโมเดล จนได้ค่าสถิติหลังปรับโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยค่าดัชนีที่สำคัญ คือ $X^2/df = 1.74$, $GFI = 0.95$, $CFI = 0.98$, $RMR = 0.012$, $RMSEA = 0.034$

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่า ทุกตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรแฝงในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ได้ร้อยละ 75.4 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรแฝง พบว่า ตัวแปรแฝงแรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ มีตัวแปรสังเกตได้ด้านแรงจูงใจภายใน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุด ($\lambda=0.87$, $p<.05$) ขณะที่ตัวแปรแฝงการจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการ มีตัวแปรสังเกตได้ด้านความรู้ที่ได้รับความรู้จากการศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุด ($\lambda=0.85$, $p<.05$) ตัวแปรแฝงคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ มีตัวแปรสังเกตได้ด้านการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุด ($\lambda=0.88$, $p<.05$) และตัวแปรแฝงความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ มีตัวแปรสังเกตได้ด้านความพร้อม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุด ($\lambda = 0.86$, $p<.05$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีการยอมรับสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ และสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ และความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.45 และ 0.50 ตามลำดับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ขณะเดียวกันผลการวิจัยยังพบว่า การจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ และความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.48 และ 0.52 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ยังพบว่า คุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.38 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 รายละเอียดดัง ภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบจำลองสมการโครงสร้าง

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อ H1 และ H2 ซึ่งพบว่าแรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ (Gilad & Levine, 1986) ที่ประกอบด้วยปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันและแรงดึง ให้นิสิตตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยแรงผลักดันคือความไม่พึงพอใจกับการทำงานประจำ หรือการเป็นลูกจ้าง ขณะที่แรงดึงคือโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนที่สูง ความสำเร็จ และการได้รับการยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณสิยา นิธิกิตต์สุขเกษม และบุญทวรรณ วิงวอน (2561) และ Mónico et al. (2021) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า แรงจูงใจภายใน เช่น การที่มีความต้องการเป็นอิสระ เป็นนายตนเอง แรงจูงใจภายนอก เช่น ความต้องการค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินซึ่งรู้สึกว่าคุณค่า และอยากได้รับการยอมรับจากบุคคลในสังคม ปัจจัยเหล่านี้จะผลักดันให้นิสิตพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม รองรับการเป็นผู้ประกอบการในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษา

การอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อ H3 และ H4 ซึ่งพบว่าการจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen (1991) กล่าวคือ นิสิตที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเป็นผู้ประกอบการ และมีการรับรู้ความสามารถของตนเองว่ามีความรู้และสมรรถนะที่จะเป็นผู้ประกอบการได้ บุคคลเหล่านี้จึงตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์ รุ่งสุข (2559) และ Hou et al. (2019) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การจัดการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ จะส่งเสริมการพัฒนานิสิตให้มีการเติบโต เกิดการเรียนรู้ มีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีในอนาคต ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนี้ ความรู้ที่นิสิตได้รับจากสถาบันการศึกษา จะรวมไปถึงความสามารถในการรับรู้โอกาสที่เข้ามาในชีวิต ความสามารถในการแสวงหาโอกาส โดยการสร้างความคิดใหม่ ๆ และค้นหาทรัพยากรที่จำเป็น ความสามารถในการสร้างและดำเนินธุรกิจใหม่ในอนาคต (จริยา กอสุขทวีคุณ, 2561)

การอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อ H5 ซึ่งพบว่าคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแบบจำลองความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของ Shapero และ Sokol (1982) ซึ่งกล่าวว่า ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเป็นผลจากการรับรู้ถึงความเป็นไปได้และการรับรู้ถึงผลลัพธ์ที่ปรารถนา เพราะการที่นิสิตได้รับความรู้และการฝึกปฏิบัติจากการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย จะทำให้นิสิตเกิดการรับรู้โอกาส ทั้งทางเลือกด้านอาชีพ และการรับรู้โอกาสภายใต้สภาพแวดล้อมที่เผชิญอยู่ ส่งผลให้เกิดความ

ตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรานิษฐ์ สรเสริมสมบัติ (2563) และ Che Embi et al. (2019) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า คุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การมีความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าเสี่ยง และการทำงานเชิงรุก เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและนำพาธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ การเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะดังกล่าว หมายถึงการที่บุคคลมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย และเริ่มต้นหรือดำเนินกิจการด้วยตนเอง ด้วยความมุ่งมั่นจนประสบความสำเร็จ โดยยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจ เพื่อผลกำไรและความพึงพอใจ เป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจ และมีอิสระทางความคิด เป็นตัวของตัวเอง มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงแก่กิจการ (อโนมา ภาคสุทธิ, ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, และ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, 2563) ดังนั้น การที่นักศึกษาประเมินตนเองแล้วพบว่าตนเองมีคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการดังที่กล่าวมา ย่อมส่งผลโดยตรงที่จะทำให้เขาอยากเป็นผู้ประกอบการเมื่อสำเร็จการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนิสิต คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า แบบจำลองที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ตัวแปรแฝง และ 15 ตัวแปรสังเกตได้ โดยตัวแปรแฝงแรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ และตัวแปรแฝงการจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการ สามารถมีอิทธิพลได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ในกรณีที่มีอิทธิพลทางอ้อมจะมีตัวแปรแฝงคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ เป็นตัวแปรส่งผ่าน ทั้งนี้ ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการมากที่สุด คือ การจัดการศึกษาสู่ความเป็นผู้ประกอบการ รองลงมาคือแรงจูงใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ และคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ ตามลำดับ ดังนั้น การจัดการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมการพัฒนานิสิตให้มีการเติบโต เกิดการเรียนรู้ มีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีในอนาคต ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนี้ การจัดการศึกษาสร้างความสามารถในการรับรู้โอกาส การแสวงหาโอกาส การสร้างความคิดใหม่ ๆ และค้นหาทรัพยากรที่จำเป็น รองรับการเป็นผู้ประกอบการในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากข้อค้นพบที่ว่าการจัดการศึกษาที่มุ่งสู่ความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนิสิตมากที่สุด และยังมีอิทธิพลต่อการทำให้นิสิตมีคุณลักษณะเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น ข้อค้นพบดังกล่าว สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจ หากต้องการให้ผู้เรียนมีทางเลือกหรือโอกาสที่จะเป็นผู้ประกอบการในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งหลาย จะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เกิดทักษะด้านการประกอบการจากการฝึกปฏิบัติ รวมถึงเจตคติที่ดีต่อการประกอบธุรกิจ ซึ่งสถาบันการศึกษาควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก หรือ Active learning เพราะการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าว ผู้เรียนจะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้บูรณาการ รวมถึงแก้ไขปัญหาหรือประกอบการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ที่ได้รับดังกล่าว เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด นอกจากนี้ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นสู่การเป็นผู้ประกอบการ จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นโอกาสทางธุรกิจ ซึ่งจากผลการวิจัยเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักรองลงมา ซึ่งการมองเห็นหรือรับรู้โอกาสดังกล่าว มาจากความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกกิจการของตนเอง สามารถนำไปใช้ประกอบการกำหนดกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขัน และทำให้การประกอบการประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับผู้สนใจที่จะนำวิจัยในประเด็นนี้ไปต่อยอด อาจมีการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed method) โดยเพิ่มการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมิติมากขึ้น และนำข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงคุณภาพมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในเชิงปริมาณ ขณะเดียวกันอาจใช้วิธีการวัดตัวแปรแฝงด้วยตัวแปรสังเกตได้ในรูปแบบอื่น ๆ หรืออาจนำแบบจำลองความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการไปทดสอบกับบริบทมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนทางด้านบริหารธุรกิจ

รายการอ้างอิง

- กลุ่มภารกิจทะเบียนนิสิตและบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2565). สถิตินิสิตปัจจุบัน (จำแนกตามสาขา/ชั้นปี). สืบค้นจาก https://misreg.tsu.ac.th/stat/search_all.jsp?lang=th
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2562). การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จริยา กอสุขทวีคุณ. (2561). การศึกษาแรงจูงใจและความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- ธาดาธิเบศร์ ภูทอง. (2562). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการและสร้างธุรกิจดิจิทัลใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 36(2), 31-59.
- พรรณ लिया นิธิกิตติสุขเกษม, และบุญทววรรณ วิงวอน. (2561). โมเดลความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนโครงการศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 7(1), 146-161.
- พัชรินทร์ เพชรช่วย, ปลื้มใจ ไพจิตร, และรัตติยาภรณ์ รอดสีเสน. (2564). คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กรณีศึกษา อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิทยาการจัดการ, 8(1), 107-124.
- ภัทรานิษฐ์ สรเสริมสมบัติ. (2563). คุณลักษณะที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ: กรณีศึกษา นักศึกษาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 15(2), 117-142.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อนงค์ รุ่งสุข. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- อโนมา ภาคสุทธิ, ฝ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, และประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2563). การเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ. วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 11(2), 75-85.

- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211.
- Che Embi, N.A., Jaiyeoba, H.B., & Yussof, S.A. (2019). The Effects of Students' Entrepreneurial Characteristics on their Propensity to Become Entrepreneurs in Malaysia. *Education and Training*, 61(7), 1020–1037.
- Gilad, B., & Levine, P. (1986). A Behavioral Model of Entrepreneurial Supply. *Journal of Small Business Management*, 24(4), 45–54.
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS–SEM)*. California, CA: Sage
- Hou, F., Su, Y., Lu, M., & Qi, M. (2019). Model of the Entrepreneurial Intention of University Students in the Pearl River Delta of China. *Frontiers in Psychology*, 10(1), 1–16.
- Luc, P. T., Lan, X.P., & Trang, T. B. (2021). Personality Traits and Social Entrepreneurial Intention: The Mediating Effect of Perceived Desirability and Perceived Feasibility. *The Journal of Entrepreneurship*, 30(1), 56–80.
- Mei, H., Lee, C–H., & Xiang, Y. (2020). Entrepreneurship Education and Students' Entrepreneurial Intention in Higher Education. *Education Sciences*, 10(1), 1–18.
- Mónico, L., Carvalho, C., Nejati, S., Arraya, M., & Parreira, P. (2021). Entrepreneurship Education and its Influence on Higher Education Students' Entrepreneurial Intentions and Motivation in Portugal. *Brazilian Administration Review*, 18(3), 1–27.
- Shapero, A., & Sokol, L. (1982). The Social Dimensions of Entrepreneurship, In C. Kent, D. Sexton, and K. H. Vesper (eds.) *The Encyclopedia of Entrepreneurship*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice–Hall.

**ปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิม
ในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่
อย่างมีประสิทธิภาพ**

**Problems and Guidelines for Development of Registration Process and
Vaccination of Muslims in Narathiwat Province to Reduce the Crisis of
Coronavirus Disease 2019 in the New Cluster Efficiently**

ตัมมีซี สาและ^{1*}

Tarmisi Salaeh^{1*}

(Received: August 3, 2022; Revised: October 26, 2022; Accepted: December 19, 2022)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ
1) ศึกษาปัญหากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส และ 2) ศึกษา
แนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส เพื่อลด
ภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำการศึกษา
ข้อมูลจากคัมภีร์อัลกุรอาน หะดีษ หนังสือ ตำราวิชาการ คำพิพากษา (คำวินิจฉัย) และเอกสารอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับวัคซีน ซึ่งเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา วิทยากรอิสลามศึกษา
ครูสามัญศึกษา บุคลากรทางการแพทย์ ข้าราชการ พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการ
ประจำมัสยิด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และประชาชนมุสลิมทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่
จังหวัดนราธิวาส จำนวน 400 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม
หาความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.99 นำมาวิเคราะห์ข้อมูล
โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการแบบสัมภาษณ์
เชิงเจาะลึก ด้วยวิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน รวมจำนวนทั้งหมด
410 คน แล้ววิเคราะห์ด้วยกระบวนการเชิงอุปนัย หาข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

¹สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

¹Academy of Islamic and Arabic Studies, Princess of Naradhiwas University

*Corresponding author. E-mail: aias_tarmisi@hotmail.com

ผลการวิจัย พบว่า 1) เชิงปริมาณ ด้านปัญหากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 1.03) และด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 1.01) 2) เชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการต่อการเข้าถึงกระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ พบว่า ควรส่งเสริมบริการให้ความรู้และการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัคซีน จัดสรรและบริหารจัดการวัคซีนที่มีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานควบคู่กับการศึกษาคำฟัตวา (คำวินิจฉัย) จากองค์กรหรือสภาความร่วมมืออิสลามระหว่างประเทศที่ไม่ขัดกับหลักการทางศาสนาอิสลาม รวมถึงจัดหน่วยบริการรับฉีดวัคซีนเคลื่อนที่ในรูปแบบการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงครอบคลุมและเพียงพอต่อไป

คำสำคัญ: ปัญหาและแนวทางการพัฒนา กระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีน ภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลัสเตอร์ใหม่

Abstract

This research is a mixed method study aimed 1) to study problems of registration process and vaccination among Muslims in Narathiwat province 2) to find guidelines for the development of the process and vaccination targeting to reduce the crisis of Coronavirus Disease 2019 in the new cluster. The information was gathered from various documents, for example, the Quran, Hadith, books, scholarly texts, fatwa (rulings) and other documents related to vaccines. The quantitative data were collected from students, lecturers in Islamic studies, general education teachers, medical personnel, government officers, employees in higher education institutions, mosque committee, provincial Islamic committee and general Muslims living in the area of Narathiwat province, total 400 people, selected by simple random sampling. The instrument was a questionnaire which received Cronbach's alpha coefficient at 0.99. Data were analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were collected via in-depth interview The samples included 10 key informants, selected by purposive random sampling. The qualitative data were analyzed with inductive reasoning method.

The results of the study found that 1) The problems of registration process and vaccination were at a high level ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 1.03) and 2) The guidelines for the development of registration process and vaccination were at a high level ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 1.01). In addition, according to the document analysis, it is suggested that the development of guidelines for people to receive vaccines should be emphasized on providing knowledge and accurate information about vaccines, allocating quality vaccines, along with the study of fatwa words (ruling) from an organization or the International Islamic Cooperation Council that does not conflict with Islamic principles, including organizing a mobile vaccination service unit in the form of a one-stop service to reach the target audience thoroughly comprehensive and sufficient.

Keywords: Problems and guidelines for the development, Registration process and vaccination, Crisis patients affected by of Coronavirus disease 2019, New cluster.

บทนำ

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ (Novel coronavirus 2019) ที่แพร่ระบาดในมนุษย์เมื่อช่วงปลายปี พ.ศ.2562 ณ เมืองอู่ฮั่น ซึ่งเป็นเมืองเอกของมณฑลเหอเป่ย์ ประเทศจีน มีประชากรประมาณ 11 ล้านคน โดยเริ่มพบผู้ป่วยที่มีอาการปอดอักเสบแต่ไม่ทราบสาเหตุเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง จนกระทั่งวันที่ 31 ธันวาคม 2562 จึงมีการรายงานจากทางการจีนต่อองค์การอนามัยโลก (WHO) ว่าพบผู้ป่วยปอดอักเสบจำนวนมากที่เกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งไม่เคยพบการติดเชื้อในมนุษย์มาก่อน ในช่วงแรกยังไม่มีชื่อเรียกเฉพาะ บางที่เรียก "โคโรนาไวรัส" บางที่เรียก "โคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่" หรือบางที่ก็มีผู้เรียก "โคโรนาไวรัสอู่ฮั่น" จนสร้างความไม่พอใจให้กับทางการจีน หลังจากนั้น องค์การอนามัยโลกกำหนดชื่อชั่วคราว คือ "2019-nCoV" ต่อมาได้กำหนดชื่ออย่างเป็นทางการว่า "COVID-19" เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งย่อมาจาก "Coronavirus disease 2019" หรือ โรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2563) ส่งผลให้ตั้งแต่ปลายปี 2562 ที่ผ่านมานั้น เริ่มมีการระบาดของโรคชนิดนี้ด้วยกำหนดของอัลลอฮ์ (ช.บ.) ผู้ทรงรอบรู้ และปรีชาญาณ ด้วยต้นตอของสาเหตุนี้ส่งผลกระทบที่ระบาดลุกลามอย่างรวดเร็วจากคนสู่คน ในที่สุดการแพร่ระบาดก็ขยายวงกว้างออกไปทั่วโลก (อิสมาอีลลูตฟี จะปะกียา, 2563) และนับวันยิ่งเพิ่มจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) มากขึ้น ทั้งมีการแพร่ระบาดในระยะที่สองที่สามตามมาอีกด้วย ปัจจุบันมีผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างของทุกกลุ่มชนทั่วโลก ดังมีข้อมูลรายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยกรมควบคุมโรค

กระทรวงสาธารณสุข ลงวันที่ 18 เมษายน 2565 ได้ระบุว่า มีรายงานผู้ป่วยยืนยันทั่วโลก จำนวน 504,655,746 ราย ในขณะที่มีรายงานผู้ป่วยยืนยันทั่วประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) รายใหม่ จำนวน 1,823,518 ราย รวมถึงยังแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อนี้ในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ในคลัสเตอร์ต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จำนวน 59,204 ราย จังหวัดยะลา 57,929 ราย และจังหวัดนราธิวาส 49,815 ราย รวม 166,948 ราย ตามลำดับ (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2565)

ประเทศไทยมีการระบาดของโรคนี้ลุกลามทั่วประเทศ จากเดิมที่มีตัวเลขเฉพาะในกรุงเทพมหานคร และพื้นที่ใกล้เคียงเท่านั้น แต่สุดท้ายก็ยังคงลุกลามครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งหมด การระบาดของโรคโควิด-19 เป็นเรื่องที่ยังมีผลในหลายร้อยปีที่ผ่านมาของประวัติศาสตร์โลก และข้อความจริงเกี่ยวกับโรคระบาดในอิสลามนั้นถือเป็นการกำหนดของอัลลอฮ์ (ช.บ.) ในรูปแบบของบททดสอบ การลงโทษ และโรคระบาดตามที่พระองค์กำหนด ผ่านสาเหตุบางประการ อาทิ ความอธรรมที่บ่าวก่อขึ้น เพื่อเป็นการลงโทษแก่บ่าวที่พระองค์ทรงประสงค์ เป็นการทดสอบว่าพวกเขาจะกลับตัวเคารพภักดีต่อพระองค์หรือไม่ และพวกเขาไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงบททดสอบนี้ได้เลย (อิสมาอีล ลุดฟี จะปะกียา, 2563) ดังที่อัลลอฮ์ (ช.บ.) ทรงตรัสในโองการหนึ่งว่า

ความว่า การบ่อนทำลายได้เกิดขึ้นทั้งทางบกและทางน้ำ เนื่องจากสิ่งที่มือของมนุษย์ได้ก่อไว้ เพื่อที่พระองค์จะให้พวกเขาได้ลิ้มรสผลบางส่วนที่พวกเขาประกอบไว้ โดยที่หวังจะให้พวกเขากลับเนื้อกลับตัว (ซูเราะฮ์ฮุ้ร-รุม, 30: 41)

มีรายงานจากท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ.ล.) ได้กล่าวว่า

ความว่า โรคระบาดนั้นมีผลบุญเสมือนตายชะฮีด สำหรับประชาชาติของฉัน เป็นความเมตตาแก่ผู้ศรัทธา แต่เป็นสิ่งโศโครก นะญิส โรคไข้และบทลงโทษสำหรับผู้ปฏิเสธศรัทธา (Ahmad ibn Hanbal, 2009)

จากตัวบทข้างต้นได้สื่อถึงการปรากฏขึ้นมาของโรคระบาดติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) นี้ โดยเฉพาะประชาชาติของท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ.ล.) ที่เป็นบรรดาผู้ศรัทธาจะได้หมั่นเข้าใกล้ชิดต่ออัลลอฮ์ (ช.บ.) ด้วยการขอภัยโทษ กลับเนื้อกลับตัว ขออภัย (ขอพร) และอดทนอย่างเป็นนิจเป็นเหตุให้เขาได้รับความเมตตาจากอัลลอฮ์ (ช.บ.) ในทางกลับกันบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาก็จะได้รับบทเรียนจากโรคระบาดร้ายแรงที่อยู่เหนือการควบคุมและเยียวยารักษาแม้ในยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์เช่นในยุคปัจจุบัน

ทั้งนี้โรคระบาดในครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบหลายด้าน ทั้งทางด้านสุขภาพจิตของบุคคล ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ รวมถึงด้านสภาพความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต และการปฏิบัติศาสนกิจของคนในพื้นที่

ที่เปลี่ยนไปในช่วงของการระบาดนี้ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ประกอบกับที่ทางภาครัฐและเอกชนได้เร่งดำเนินนโยบายให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในประเทศได้รับการฉีดวัคซีนเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีการแพร่ระบาดในพื้นที่และส่งผลกระทบต่อในวงกว้างอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลายคลัสเตอร์นั้น รวมถึงเป็นการแก้ปัญหาวิกฤตเร่งด่วนของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ แม้ว่าจะใช้มาตรการการป้องกันควบคุมโรคหลายมาตรการ เช่น คัดกรองและเฝ้าระวังโรคกักตัวผู้มีความเสี่ยง รักษาระยะห่างระหว่างบุคคล สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า จัดกิจกรรมที่รวมกลุ่มคนจำนวนมาก ทำความสะอาดสถานที่และพื้นผิวสัมผัสร่วม เป็นต้น แต่สิ่งที่เป็นความหวังของรัฐบาลและประชาชนในขณะนี้คือ วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค, 2564) สำหรับประเทศไทย เริ่มมีการให้วัคซีนโควิด -19 จากข้อมูลลงวันที่ 18 เมษายน 2565 ระบุว่า ตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ถึง 18 เมษายน 2565 มีการให้วัคซีนโควิด -19 สะสม จำนวน 131,833,294 โดส แบ่งเป็นการให้วัคซีนเข็มที่ 1 จำนวน 56,011,378 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.49 การให้วัคซีนเข็มที่ 2 จำนวน 50,682,332 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.44 เข็มที่ 3 จำนวน 22,744,719 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.25 และเข็มที่ 4 จำนวน 2,394,865 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.82 โดยจังหวัดที่มีการให้วัคซีนมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต และการให้วัคซีนโควิด 19 สะสมในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 16,027,771 โดส แบ่งเป็นการให้วัคซีนเข็มที่ 1 จำนวน 7,253,563 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.26 แบ่งเป็นการให้วัคซีนเข็มที่ 2 จำนวน 6,466,868 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.35 แบ่งเป็นการให้วัคซีนเข็มที่ 3 จำนวน 2,307,340 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.40 หากแยกเป็นเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการฉีดวัคซีนไปแล้ว พบว่า จังหวัดปัตตานี จำนวน 189,548 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.98 จังหวัดนราธิวาส จำนวน 181,084 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.36 และจังหวัดยะลา จำนวน 180,214 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.23 (กระทรวงสาธารณสุข, 2565)

แต่ทว่าในปัจจุบันการบริหารจัดการวัคซีนกระจายสู่ประชาชนยังไม่ทั่วถึง และในขณะที่ประเทศไทยต้องการวัคซีนที่มีคุณภาพและมีความจำเป็นในสภาพวิกฤตของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 กลับมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนวัคซีนทั้งในภาวะปกติ และภาวะฉุกเฉินที่มีการระบาดของโรค ทั้งกระบวนการเข้าถึงในการรับและฉีดวัคซีนของประชาชนของประเทศก็ยังไม่ชัดเจน และเกิดความล่าช้า ผิดกับประชาชนก็ยังไม่เกิดความเชื่อมั่นในตัววัคซีนที่จะได้รับ ยังคงส่งผลกระทบต่อในวงกว้างอีกด้วย

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนัก และเล็งเห็นถึงความจำเป็นต่อการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส เพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาวิจัยนี้ยังจะเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการของหน่วยงาน

ที่ให้บริการฉีดวัคซีนเพื่อเข้าถึงและกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงอย่างทั่วถึง มีระบบ และมีประสิทธิภาพ ที่เป็นการหลีกเลี่ยงและลดภาวะความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิถีมุสลิมในพื้นที่ที่ไม่ขัดกับหลักการทางศาสนาอิสลาม โดยศึกษาควบคู่กับคำประกาศและคำฟัตวา (คำวินิจฉัย) ของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด สำนักจุฬาราชมนตรี และองค์การศาสนาอิสลามทั่วโลกว่าด้วยมาตรการป้องกันและการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ดังกล่าวแล้ว หากการศึกษานี้เข้าถึงปัญหาของกระบวนการรับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในพื้นที่ได้แล้ว จะเป็นผลดีในการต่อยอด และเป็นแนวปฏิบัติที่ดีให้ประชาชนมุสลิมได้เข้าถึงวัคซีน และมีความเชื่อมั่นในตัววัคซีนอันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นการป้องกัน ควบคุม และลดภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่ได้ให้ทัน่วงทีอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม ดังต่อไปนี้

สถาบันวัคซีนแห่งชาติ (2563) ได้ระบุใน (ร่าง) นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านวัคซีนแห่งชาติ พ.ศ. 2563-2565 ว่า วัคซีนเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและมีความสำคัญทางสาธารณสุขใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคเป็นการประกันและสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ทั้งยังได้ดำเนินการจัดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านวัคซีนแห่งชาติฉบับนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบในการขับเคลื่อน ผลักดันการพัฒนาสู่ความมั่นคงด้านวัคซีน ในระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) เพื่อให้ประชาชนทุกคนในประเทศได้รับวัคซีนอย่างครอบคลุมเหมาะสม ประเทศมีวัคซีนที่จำเป็นใช้อย่างเพียงพอทั้งในภาวะปกติและฉุกเฉิน และยังได้ระบุต่อว่าวัคซีนเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นยุทธปัจจัยในการสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพของประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมป้องกันโรคตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ด้วยเป็นที่ประจักษ์ว่าวัคซีนมีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสูงในการควบคุมป้องกันโรค

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2564) ได้ระบุในแนวทางการให้วัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาด ปี 2564 ของประเทศไทยว่า ในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบในวงกว้างอย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะใช้มาตรการการป้องกันควบคุมโรคหลายมาตรการ เช่น คัดกรองและเฝ้าระวังโรค กักตัว ผู้มีความเสี่ยง รักษาระยะห่างระหว่างบุคคล สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า จัดกิจกรรม ที่รวมกลุ่มคนจำนวนมาก ทำความสะอาดสถานที่และพื้นผิวสัมผัสร่วม เป็นต้น แต่สิ่งที่เป็นความหวัง ของรัฐบาลและประชาชนในขณะนี้คือ วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) (2564) ได้สรุปแนวทางการเพิ่ม ประสิทธิภาพการจัดการวัคซีนเชิงรุกในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยร่วมกับคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานหลักประกันสุขภาพ เขต 12 กระทรวง สาธารณสุข พร้อมด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หลายภาคส่วน อาทิ สาธารณสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ล้วนมี ความตระหนักถึงปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อย่างรวดเร็ว ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะโควิด-19 สายพันธุ์ใหม่ ที่มีการแพร่ระบาดในพื้นที่อย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลายคลัสเตอร์ ประกอบกับปัญหาการลักลอบเข้าประเทศไทย-มาเลเซีย ตามช่องทางธรรมชาติบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อในพื้นที่ จังหวัดชายแดน ภาคใต้มีอัตราสูงขึ้นหลายเท่าตัว และมีแนวโน้มการแพร่ระบาดสูงมากขึ้น ดังจะเห็นได้จาก อัตราการป่วย ต่อประชากร จะพบว่าจังหวัดปัตตานี จังหวัดสงขลา และจังหวัดยะลา สูงกว่าจังหวัดในระดับล่าง ถึงกว่าร้อยละ

จากการแพร่ระบาดดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตโดยปกติของประชาชนในพื้นที่ อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะกระทบต่อระบบสาธารณสุขของจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างมาก จากจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลมีอัตราสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและอาจทำให้ ระบบการรักษาผู้ป่วยของสถานพยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ไม่อาจทำงานได้เต็มศักยภาพ ในขณะที่ผู้มีความเสี่ยงสูงจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสนามและพื้นที่กักตัวของชุมชน มีมากขึ้นตามลำดับ ทำให้ต้องสูญเสียทรัพยากรและงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาไปเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังกระทบต่อมิติการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมต่อเนื่องกัน โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องปากท้อง อาชีพและรายได้ของประชาชนในพื้นที่ กรณีบรรเทาและแก้ไขปัญหาเช่นที่ว่านี้ แนวทางที่ทุกฝ่ายเห็นร่วมกัน นั่นคือ การประสานและร่วมมือกันทุกภาคส่วนเพื่อจะสนับสนุน การเข้าถึงวัคซีนของกลุ่มประชากรให้ได้มากที่สุดตามเป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 โดยพยายาม

กระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งการสร้างภูมิคุ้มกันการติดเชื้อโรคโควิด-19 ให้แก่ประชาชน และทำอย่างดีที่สุดที่จะให้กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ป่วย 7 ประเภท และกลุ่มเปราะบางเข้าถึงวัคซีนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เป็นไปตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุขที่ต้องการลดจำนวนผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเสียชีวิตเพื่อให้ระบบการแพทย์และสาธารณสุขในพื้นที่ดำเนินต่อไปได้ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลที่ต้องการดูแลและป้องกันสุขภาพของประชาชนให้มีความปลอดภัยร่วมกันฝ่าฟันวิกฤตนี้ไปร่วมกันให้ได้อย่างรวดเร็ว เพราะทุกคนเชื่อว่าพลังความสามัคคีจะเป็นทางออกให้กับทุกปัญหาได้

สำนักจุฬาราชมนตรี (2564) ได้มีคำประกาศเรื่อง มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ว่าด้วย แนวทางและวิธีปฏิบัติศาสนกิจและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ปัจจุบันและการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) (ฉบับที่ 7/2564) ที่ประกาศเมื่อ 10 กรกฎาคม 2564 ว่า การพิจารณาจากบทวิจัยเกี่ยวกับวัคซีนที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน พบว่า ยังไม่มีข้อมูลใดยืนยันหรือรับรองว่ามีการปนเปื้อนหรือมีส่วนผสมของสิ่งต้องห้ามตามหลักการศาสนาอิสลาม

ชนิษฐา ชื่นใจ และบุญกา ปันพุ่มพร (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ของประชากรในกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความคิดเห็นของปัจจัยแรงจูงใจในการป้องกันโรค โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.292) และมีระดับความคิดเห็นการตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 โดยภาพรวม อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.441) และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชากรในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันทำให้การตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 โดยภาพรวมต่างกัน และประชากรในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันทำให้การตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 โดยภาพรวมไม่ต่างกัน นอกจากนี้ ปัจจัยแรงจูงใจในการป้องกันโรค ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรค และด้านความคาดหวังในประสิทธิผล ส่งผลต่อการตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

พีรวัฒน์ ตระกูลทวีสุข (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับวัคซีนโควิด -19 และข้อกังวลในบุคลากรทางการแพทย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 851 คน (85.61%) โดยมีผู้สมัครใจเข้ารับการฉีดวัคซีน ร้อยละ 63.1 และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสมัครใจเข้ารับวัคซีนคือ การมีคะแนนปัจจัยการรับรู้ทางสังคมเชิงบวกเกี่ยวกับวัคซีนโควิด -19 (adj.OR 7.17, 95%CI; 4.80,10.70) คะแนนปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์ของวัคซีนโควิด -19 สูง (adj.OR 3.74, 95%CI; 2.20,6.35) และ

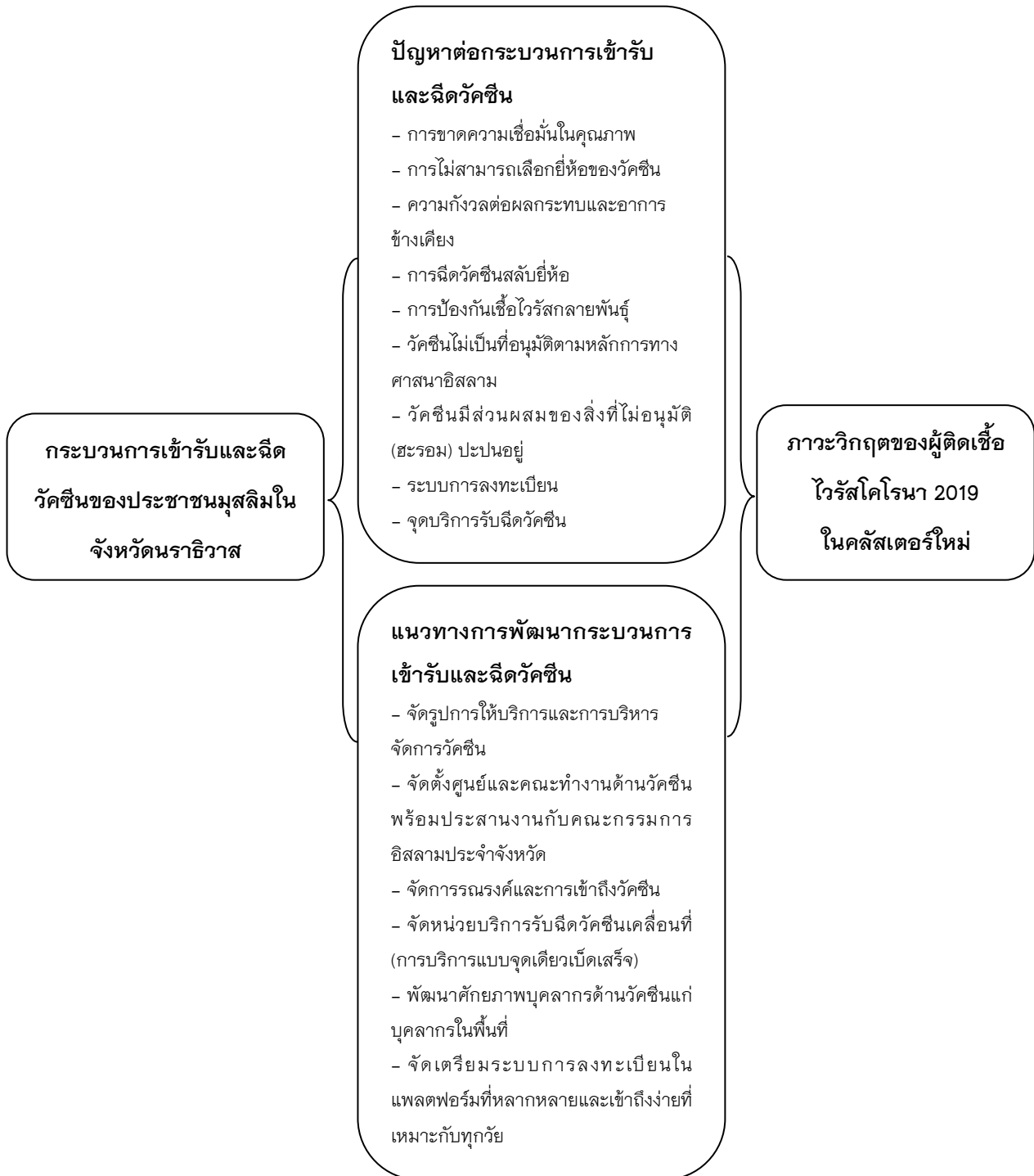
คะแนนปัจจัยเชิงลบความเชื่อต่อวัคซีนและโรคโควิด -19 (เชิงลบหรือคลาดเคลื่อน) ในระดับต่ำ (adj.OR 0.61, 95%CI; 0.44,0.86) และระบุอีกว่า การให้บริการวัคซีนที่มีประสิทธิภาพควรส่งเสริมปัจจัยเชิงบวก และให้ความรู้เพื่อลดปัจจัยเชิงลบ

ไมลา อิสสระสงคราม และสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง (2564) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการป้องกันโรคโควิด -19 กับการเข้ารับบริการฉีดวัคซีนโรคโควิด -19 ของผู้สูงอายุ พบว่า ระดับแรงจูงใจในการป้องกันโรคโควิด -19 โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรคโควิด -19 ($\bar{x} = 3.42$) ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพวัคซีนโควิด -19 ($\bar{x} = 2.88$) และด้านการรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคโควิด -19 ($\bar{x} = 3.33$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคโควิด -19 อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.30$)

จากวรรณกรรมข้างต้นชี้ให้เห็นว่าวัคซีนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพของประชาชนในประเทศได้ แต่ทว่าในปัจจุบันการบริหารจัดการวัคซีนกระจายสู่ประชาชนยังไม่ทั่วถึง และในขณะที่ประเทศต้องประสบกับวิกฤตของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยิ่งมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการฉีดวัคซีนที่มีคุณภาพ และมีปริมาณที่เพียงพอกับประชากรที่มีอยู่ในประเทศ รวมถึงกระบวนการเข้าถึงของการรับและฉีดวัคซีนก็ต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้กลับมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนวัคซีนทั้งในภาวะปกติ และภาวะฉุกเฉินที่มีการระบาดของโรค ทั้งกระบวนการเข้าถึงในการรับและฉีดวัคซีนของประชาชนของประเทศก็ยังไม่ชัดเจน และเกิดความล่าช้า ผิดกับประชาชนก็ยังไม่เกิดความเชื่อมั่นในตัววัคซีนที่จะได้รับ ยังคงส่งผลกระทบในวงกว้างอีกด้วย เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยง และลดภาวะความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดจากวิกฤตของผู้ติดเชื้อและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจำเป็นต้องให้มีความสอดคล้องกับวิถีมุสลิมในพื้นที่ที่จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนมุสลิมในการเข้ารับและฉีดวัคซีนให้เป็นไปตามคำประกาศของสำนักจุฬาราชมนตรีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวความคิดและผลงานวิจัยที่ได้ศึกษามาข้างต้นไปใช้ในการอภิปรายผลในการศึกษา งานวิจัยในเรื่องนี้ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จำนวน 809,660 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 400,501 คน และเพศหญิง จำนวน 409,159 คน ซึ่งในจำนวนนี้นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 660,878 คน คิดเป็นร้อยละ 83 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัดนราธิวาส (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา วิทยากรอิสลามศึกษา ครูสามัญศึกษา บุคลากรทางการแพทย์ ข้าราชการ พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการประจำมัสยิด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และประชาชนมุสลิมทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ซึ่งจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยคำนวณตามสูตรกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple sampling) ของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) จำนวน 400 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อน ± 5

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามลักษณะแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส แบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) 5 ระดับ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 หัวข้อหลัก ประกอบด้วย 1) ระดับความคิดเห็นด้านปัญหากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส และ 2) ระดับความคิดเห็นด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ด้วยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือได้ค่า $IOC = 0.67 - 1.00$ ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) มีค่าเท่ากับ 0.99

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะแบบปลายเปิดของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการวัดขึ้นต่อการเข้าถึงกระบวนการรับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยโดยจัดทำเป็น Google form และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยตนเอง

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่บันทึกเสร็จแล้วมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้เก็บเรียบร้อยแล้วเพื่อเตรียมนำมาวิเคราะห์ผล

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละในแต่ละรายการ
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- 3) วิเคราะห์ผลของข้อคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส โดยใช้การสรุป และนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาอธิบายต่อไป

2. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการแพทย์ ผู้นำทางศาสนาอิสลาม ประกอบด้วยประธานและคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด อีหม่ามประจำมัสยิด และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส และจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ด้วยวิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 10 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์สรุปประเด็นได้เป็นแนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก และผ่านการตรวจสอบ

จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ปรับแก้ตามคำแนะนำ เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ประกอบด้วยข้อคำถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามลักษณะแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งได้กำหนดลักษณะคำถามเป็นแบบอัตนัยโดยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือได้ค่า IOC = 0.67 – 1.00

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ตามแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อสามารถจัดเก็บข้อมูลเชิงลึกได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้องสำหรับการวิเคราะห์ และตอบวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าร้อยละในแต่ละรายการ
- 2) วิเคราะห์ผลข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส แล้วนำข้อมูลมาจัดกลุ่มวิเคราะห์ด้วยกระบวนการเชิงอุปนัย (Inductive data analysis) หาข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลดังกล่าวอธิบายเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 400 คน และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน รวมจำนวนทั้งหมด 410 คน สามารถสรุปได้ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 63.50 มีอายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 มีสถานภาพสมรส จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.25 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาด้านอิสลามศึกษา

ในระดับชานาวิทย์ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 สำเร็จการศึกษาด้านสามัญศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 และประกอบอาชีพเป็นวิทยากรอิสลามศึกษา จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.50 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

รายการประเมินกลุ่มตัวอย่าง	ประเภทการประเมิน	จำนวน (400 คน)	ร้อยละ (100%)
เพศ	1. ชาย	146	36.50
	2. หญิง	254	63.50
อายุ	1. อายุต่ำกว่า 14 ปี	-	-
	2. อายุระหว่าง 15 - 24 ปี	115	28.75
	3. อายุระหว่าง 25 - 34 ปี	92	23.00
	4. อายุระหว่าง 35 - 44 ปี	69	17.25
	5. อายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป	124	31.00
สถานภาพ	1. โสด	148	37.00
	2. สมรส	169	42.25
	3. หม้าย	44	11.00
	4. หย่าร้าง	39	9.75
ระดับการศึกษาด้านอิสลามศึกษา	1. อิบติดาอีย	35	8.75
	2. มุตาวัซซิก	64	16.00
	3. ชานาวิทย์	118	29.50
	4. สถาบันปอเนาะ (น้อยกว่า 5 ปี)	33	8.25
	5. สถาบันปอเนาะ (มากกว่า 5 ปี ขึ้นไป)	32	8.00
	6. ปริญญาตรี	92	23.00
	7. สูงกว่าปริญญาตรี	25	6.25
ด้านสามัญศึกษา	1. ประถมศึกษา	-	-
	2. มัธยมศึกษาตอนต้น	-	-
	3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	87	21.75
	4. ปริญญาตรี	212	53.00
	5. สูงกว่าปริญญาตรี	59	14.75
	6. อื่นๆ (ปวส./ อนุปริญญาตรี)	42	10.50

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

รายการประเมินกลุ่มตัวอย่าง	ประเภทการประเมิน	จำนวน (400 คน)	ร้อยละ (100%)
อาชีพ	1. นักศึกษา	40	10.00
	2. ค้าขาย/ ทำสวน	50	12.50
	3. รับจ้างทั่วไป	35	8.75
	4. วิทยาการอิสลามศึกษา	58	14.50
	6. ครูสามัญศึกษา	52	13.00
	7. บุคลากรทางการแพทย์	56	14.00
	8. ข้าราชการ	54	13.5
	9. พนักงานในอุดมศึกษา	20	5.00
	10. คณะกรรมการประจำมัสยิด	20	5.00
	11. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด	15	3.75

1.2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส

จากการศึกษาแบบสอบถามระดับความคิดเห็นด้านปัญหากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 1.03) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า การขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพและประสิทธิภาพของยี่ห้อวัคซีนที่จะเข้ารับและฉีด ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .72) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การไม่สามารถเลือกยี่ห้อของวัคซีนได้จึงเป็นปัจจัยเหตุสำคัญที่ไม่เข้ารับและฉีดวัคซีน ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = .86) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และการมีความกังวลต่อผลกระทบและอาการข้างเคียงรุนแรงหรืออาการไม่พึงประสงค์หลังการเข้ารับและฉีดวัคซีน ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = .93) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ส่วนการศึกษาแบบสอบถามระดับความคิดเห็นด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 1.01) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า จัดรูปแบบการให้บริการและการบริหารจัดการวัคซีนในสถานบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ไม่ขัดกับหลักการทางศาสนาอิสลาม ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = .74) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ จัดตั้งคณะทำงานด้านวัคซีนพร้อมประสานงาน

กับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเพื่อหารือข้อบัญญัติทางศาสนาอิสลาม ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = .89) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และจัดการรณรงค์และการเข้าถึงวัดขึ้นให้แก่ประชาชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและบุคลากรทางด้านการแพทย์หรือสาธารณสุข ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = .94) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ปัญหากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส			
1. ท่านมีความลังเลและความไม่แน่ชัดว่าเป็นหนึ่งในบุคคลหรือกลุ่มคนที่ต้องเข้ารับและฉีดวัคซีน	4.11	1.14	มาก
2. ท่านขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพและประสิทธิภาพของยี่ห้อวัคซีนที่จะเข้ารับและฉีด	4.35	.72	มากที่สุด
3. ท่านคิดว่าการรับและฉีดวัคซีนนั้นไม่เป็นที่อนุมัติในหลักการทางศาสนาอิสลาม	3.40	1.26	ปานกลาง
4. ท่านคิดว่าวัคซีนที่ได้รับและฉีดนั้นมีส่วนผสมของสิ่งที่ไม่อนุมัติ (ฮะรอม) ปะปนอยู่ด้วย เช่น มีเจลาตินจากสุกร เป็นต้น	3.39	1.18	ปานกลาง
5. ท่านมีความกังวลต่อผลกระทบและอาการข้างเคียงรุนแรงหรืออาการไม่พึงประสงค์หลังการเข้ารับและฉีดวัคซีน	4.23	.93	มากที่สุด
6. ท่านไม่สามารถเลือกยี่ห้อของวัคซีนได้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่เข้ารับและฉีดวัคซีน	4.28	.86	มากที่สุด
7. ท่านคิดว่าเมื่อฉีดวัคซีนสลับยี่ห้อนั้นจะไม่มีความปลอดภัยและมีอันตราย	4.16	.93	มาก
8. ท่านไม่แน่ใจกับวัคซีนที่ได้รับและฉีดนั้นสามารถป้องกันเชื้อไวรัสกลายพันธุ์ได้ เช่น เกลต้า โอไมครอน เป็นต้น	4.14	.86	มาก
9. ท่านคิดว่าปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากระบบการลงทะเบียนส่งผลให้ไม่สามารถเข้ารับและฉีดวัคซีนได้	3.89	1.17	มาก
10. ท่านพบปัญหาและอุปสรรคขณะเข้ารับและฉีดวัคซีน ณ จุดบริการรับฉีดวัคซีน	3.68	1.24	มาก
โดยรวม	3.96	1.03	มาก

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
แนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ			
11. จัดการรณรงค์และสร้างความตระหนักในคุณค่าให้เห็นความสำคัญของการเข้ารับและฉีดวัคซีนแก่ประชาชนมุสลิม	4.08	.88	มาก
12. จัดการรณรงค์และการเข้าถึงวัคซีนให้แก่ประชาชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและบุคลากรทางด้านการแพทย์หรือสาธารณสุข	4.11	.94	มาก
13. จัดรูปแบบการให้บริการและการบริหารจัดการวัคซีนในสถานบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ไม่ขัดกับหลักการทางศาสนาอิสลาม	4.36	.74	มากที่สุด
14. จัดตั้งคณะทำงานด้านวัคซีนพร้อมประสานงานกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเพื่อหาหรือขอใบอนุญาตทางศาสนาอิสลาม	4.23	.89	มากที่สุด
15. จัดตั้งศูนย์และคณะทำงานประจำศูนย์ความรู้ด้านวัคซีนคอยให้บริการด้านข้อมูลทั้งที่เกี่ยวกับวัคซีนที่จะได้รับ และข้อมูลการฉีดวัคซีนตามหลักการศาสนาอิสลามที่เป็นข้อบัญญัติ คำพิพากษา และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ	4.00	1.16	มาก
16. จัดคณะทำงานของบุคลากรทางด้านการแพทย์เพื่อคอยบริการอย่างทั่วถึงทั้งนี้เป็นคณะทำงานที่เข้าใจสภาพและวิถีชีวิตชุมชนทางสังคมในพื้นที่	4.02	1.10	มาก
17. จัดเตรียมระบบการลงทะเบียนในระบบแพลตฟอร์มที่หลากหลายและเข้าถึงง่ายรวมถึงเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะผู้สูงอายุเพื่อจองสิทธิ์และการนัดหมายในการเข้ารับบริการฉีดวัคซีน	3.68	1.24	มาก
18. จัดหน่วยบริการรับฉีดวัคซีนเคลื่อนที่ในรูปแบบการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จตามสถานที่ต่างๆ เช่น สถานศึกษา มัสยิด และศูนย์ความช่วยเหลือประจำหมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายตามกำหนดการปกติอย่างทั่วถึง ครอบคลุม และเพียงพอ	4.09	.90	มาก
19. จัดคณะทำงานสำรวจ เฝ้าระวัง ประเมินผลกระทบทั้งก่อน-หลังการฉีดวัคซีนเพื่อให้บริการ การสนับสนุนที่ทันเวลา และอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึง	4.06	.93	มาก

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
20. ให้การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านวัคซีนแก่บุคลากรในพื้นที่ ภูมิภาค และประเทศให้รองรับภารกิจทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน	3.80	1.27	มาก
โดยรวม	4.04	1.01	มาก

1.3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

เป็นผลของข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง ด้านความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการวัคซีนต่อการเข้าถึงกระบวนการรับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่า 1) ควรสร้างเสริมการรับรู้ความรุนแรงของโรคโควิด -19 รวมถึงสาระเนื้อหาและความสำคัญของวัคซีน รวมถึงจัดให้มีการรณรงค์และจัดกิจกรรมการสร้างแรงจูงใจที่เป็นไปตามหลักการทางศาสนาอิสลาม เพื่อส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดีและความปลอดภัยในชีวิตทั้งของตนเองและผู้อื่น 2) ควรจัดสรรวัคซีนที่มีคุณภาพที่ประชาชนมีความมั่นใจและสามารถเลือกวัคซีนเองได้ และ 3) ควรจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยบริการรับฉีดวัคซีนเคลื่อนที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงง่ายและมีความสะดวกมากขึ้น รวมถึงจัดตั้งคณะทำงานประจำหน่วยเพื่อคอยให้บริการด้านข้อมูลและคำพิตวา (คำวินิจฉัย) ที่เกี่ยวกับวัคซีนที่ถูกต้องอย่างทั่วถึง

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 มีอายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60 มีสถานภาพสมรส จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90 กลุ่มตัวอย่างสำเร็จการศึกษาด้านอิสลามศึกษาในระดับชานาวิยและระดับปริญญาตรี จำนวน 4 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 40 สำเร็จการศึกษาด้านสามัญศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และประกอบอาชีพเป็นผู้นำทางศาสนาอิสลาม ประกอบด้วยประธานและคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40

2.2 ผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ คือ

1. ด้านปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการรับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส พบว่า ...การถูกชี้นำโดยผู้คนในสังคมบางกลุ่มที่ไม่เห็นความสำคัญต่อการเข้ารับและฉีดวัคซีน รวมถึงการได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน และคลาดเคลื่อน ที่ได้รับข่าวสารจากและแหล่งหรือสื่อต่าง ๆ ที่ชี้นำว่าไม่สมควรรับและฉีดวัคซีน...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 - 4, 21 เมษายน 2565)

...ประชาชนบางส่วนยังขาดความเข้าใจและยังเข้าใจผิดว่าวัคซีนนั้นไม่เป็นที่อนุมัติและฉีดไม่ได้ ทั้งไม่ถูกต้องตามหลักการทางศาสนาอิสลาม...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 5 และคนที่ 9 - 10, 21 - 22 เมษายน 2565)

...ประชาชนขาดความเชื่อมั่น และไม่พึงพอใจต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของวัคซีนที่จะเข้ารับ ทั้งมีความกังวล มีความหวาดกลัวหวาดระแวงต่อวัคซีน รวมถึงผลกระทบและอาการข้างเคียงรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นต่อชีวิตและร่างกายหลังการฉีด...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 6 - 8, 22 เมษายน 2565)

2. ด้านแนวทางพัฒนากระบวนการรับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส พบว่า ...ควรจัดหน่วยบริการฉีดวัคซีนเคลื่อนที่แก่ประชาชนอย่างเสมอภาคพร้อมปรับเปลี่ยนและขั้นตอนการให้บริการที่เข้าถึงง่ายและทั่วถึงทุกหลังคาเรือน...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 และคนที่ 5, 21 เมษายน 2565)

...ควรจัดหน่วยบริการให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลข้างเคียงที่อาจจะได้รับหลังการฉีด การให้คำปรึกษา (คำวินิจฉัย) ที่อนุมัติตามหลักศาสนาโดยมีองค์กรที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นที่รับรอง และกำหนดนโยบายที่เปิดกว้างไม่บีบบังคับโดยให้ประชาชนมีสิทธิเลือกฉีดในยี่ห้อวัคซีนตามความต้องการ และความสมัครใจเป็นสำคัญ...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 2 คนที่ 4 คนที่ 6 - 7 และคนที่ 9 - 10, 21 - 22 เมษายน 2565)

...ควรจัดการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องให้ประชาชนทราบอย่างทันทั่วถึง ไม่ล่าช้าจนทำให้ตกเป็นเหยื่อของข่าวสารอันเป็นเท็จ รวมถึงระบุข้อดีและประสิทธิภาพของวัคซีนในการป้องกัน การรักษา และเป็นการลดความรุนแรงจากการระบาดของโรค ตลอดจนเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดจากโรคในรูปแบบที่หลากหลาย...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 3 และคนที่ 8, 21 - 22 เมษายน 2565)

3. ด้านการเข้ารับการฉีดวัคซีนพร้อมระบุเหตุผล พบว่า ...เข้ารับและฉีดวัคซีน เพราะเห็นถึงข้อดีและประโยชน์ของวัคซีน รวมถึงมีความต้องการที่จะเข้าฉีด เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และความปลอดภัยจากโรคให้กับตัวเองและผู้อื่น...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 – 2 คนที่ 4 คนที่ 7 และคนที่ 8 – 10, 21 – 22 เมษายน 2565)

...เข้ารับและฉีดวัคซีน เพราะมีความรู้ความเข้าใจผ่านการเรียนการศึกษาย่างเข้มข้น รวมถึงต้องปฏิบัติงานด้านหน้า ต้องเจอกับคนไข้ และกลุ่มเสี่ยงอยู่ตลอดเวลา...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 3 และคนที่ 5, 21 เมษายน 2565)

...ไม่รับการฉีดวัคซีน เพราะมีความกังวลว่าวัคซีนจะส่งผลข้างเคียงที่ร้ายแรง...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 6, 22 เมษายน 2565)

4. ด้านความเชื่อมั่นต่อวัคซีนที่ได้รับว่าเป็นที่อนุมัติ และสามารถฉีดได้ตามหลักการศาสนาอิสลาม พบว่า ...มีความเชื่อมั่นและมีความมั่นใจว่าวัคซีนเป็นที่อนุมัติ (ชะลาล) ตามหลักศาสนาอิสลาม และทราบว่ามืองค์กรทางศาสนาทั้งในและต่างประเทศได้มีคำพิตวา (คำวินิจฉัย) จากผู้รู้ที่น่าเชื่อถือรับรองวัคซีนเป็นสิ่งที่อนุมัติ ตราบใดที่ยังไม่พบสิ่งที่จะต้องห้ามเป็นส่วนผสม...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 – 2 คนที่ 5 และคนที่ 7 – 8, 21 – 22 เมษายน 2565)

...มีความเชื่อมั่นว่าสามารถฉีดวัคซีนได้ เนื่องจากเป็นการให้ความสำคัญที่มีต่อคำวินิจฉัยของสำนักวินิจฉัยทางกฎหมายอิสลามจากประเทศมุสลิมทั่วโลก สำนักจุฬาราชมนตรีแห่งประเทศไทย และองค์การหรือสมาคมแพทย์มุสลิม ทั้งเป็นการป้องกันโรคและช่วยลดอุบัติเหตุความรุนแรงของโรคติดเชื้อได้...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 3 – 4 และคนที่ 9 – 10, 21 เมษายน 2565)

...ขาดความเชื่อมั่นต่อวัคซีน และเห็นว่าไม่เป็นที่อนุมัติ...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 6, 22 เมษายน 2565)

5. ด้านข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดการวัคซีนในพื้นที่เพื่อลดภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่ให้มีประสิทธิภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ...ควรบังคับใช้มาตรการและบัญญัติเป็นข้อกฎหมายต่อการฉีดวัคซีนให้ชุมชนและชาวบ้านได้ปฏิบัติตามระเบียบของสาธารณสุขจังหวัด ภาครัฐ และสำนักจุฬาราชมนตรีอย่างเคร่งครัดและทั่วถึง ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพวัคซีนให้มีความน่าเชื่อถือได้ และสร้างความเชื่อมั่นต่อความปลอดภัยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและต่อร่างกายในระยะยาว และไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 คนที่ 5 และคนที่ 8 – 10, 21 – 22 เมษายน 2565)

...หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีภาระหน้าที่ตรงควรสรรหาและจัดสรรวัคซีนที่มีคุณภาพและเหมาะสม เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงและลดความรุนแรงที่อาจเกิดจากโรคติดเชื้อไวรัสได้...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 2 และคนที่ 6 – 7, 21 – 22 เมษายน 2565)

...หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนและกำหนดมาตรการให้บริการฉีดวัคซีนที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง...

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 3 - 4, 21 - 22 เมษายน 2565)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส พบว่า

1.1 ผลจากการศึกษาด้านปัญหากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 1.03) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า การขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพและประสิทธิภาพของยี่ห้อวัคซีนที่จะเข้ารับและฉีด ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .72) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาวัคซีนที่มีคุณภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนให้สอดคล้องกับหน้าที่เพื่อรักษาประโยชน์ของความมั่นคงด้านวัคซีนโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมและการสนับสนุน การวิจัย การพัฒนาการผลิต การประกัน การควบคุมคุณภาพ การบริหารจัดการ และการจัดหาวัคซีนที่มีคุณภาพ รวมทั้งการกระจายวัคซีนให้เป็นธรรม มีระบบ และมีเอกภาพ สอดคล้องกับความจำเป็นสำหรับการใช้วัคซีนเพื่อการป้องกัน ควบคุม รักษา หรือลดความรุนแรงของโรคที่ทันต่อเหตุการณ์และความต่อเนื่องของการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค (สถาบันวัคซีนแห่งชาติ, 2563) การไม่สามารถเลือกยี่ห้อของวัคซีนได้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่เข้ารับและฉีดวัคซีน ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = .86) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด การมีความกังวลต่อผลกระทบและอาการข้างเคียงรุนแรงหรืออาการไม่พึงประสงค์หลังการเข้ารับและฉีดวัคซีน ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = .93) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2564) ได้ระบุถึงเหตุผลที่ประชาชนไม่มีความเชื่อมั่นต่อวัคซีน คิดเป็นร้อยละ 53.81 เพราะกังวลความปลอดภัยและผลข้างเคียงที่อาจตามมา และยังสอดคล้องกับพิรวัฒน์ ตระกูลทวีสุข (2564) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับวัคซีนโควิด -19 และข้อกังวลในบุคลากรทางการแพทย์ ระบุว่า ผลการศึกษาวิจัยด้านความปลอดภัย และผลข้างเคียงของวัคซีน ปรากฏว่า มีความกังวลเกี่ยวกับผลข้างเคียงของวัคซีนโควิด ($\bar{x} = 4.10$) มีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของวัคซีนโควิด ($\bar{x} = 3.96$) และมีความกังวลว่าจะติดเชื้อโควิดจากการฉีดวัคซีนโควิด

($\bar{x} = 3.42$) การคิดว่าเมื่อฉีดวัคซีนสลับยี่ห้อหนึ่งจะไม่มีความปลอดภัยและมีอันตราย ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = .93) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ด้วยขณะนี้องค์การอนามัยโลกยังไม่มีคำแนะนำอย่างเป็นทางการว่าสามารถฉีดวัคซีนสลับชนิดได้ อย่างไรก็ตามได้แนะนำว่าหน่วยงานสาธารณสุขของแต่ละประเทศอาจพิจารณาตามผลการศึกษา ถ้าจำเป็นต้องฉีดสลับชนิด ซึ่งประเทศไทยมีการศึกษาโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะด้านไวรัสวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งประเทศไทย (ไบโอเทค) ระบุว่า สามารถให้ฉีดวัคซีนโควิด 19 เข็มที่ 1 ด้วยวัคซีนบริษัท Sinovac และเข็มที่ 2 ด้วยวัคซีนบริษัท AstraZeneca โดยมีระยะห่างระหว่างเข็ม 3 เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ซึ่งสามารถสร้างภูมิคุ้มกันต่อเชื้อไวรัสให้อยู่ในระดับที่สูงใกล้เคียงกับผู้ที่ได้รับวัคซีนบริษัท AstraZeneca จำนวน 2 เข็ม (กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค, 2564) อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องรีบเร่งนำผลการศึกษาที่ได้ศึกษานี้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าการฉีดวัคซีนสลับยี่ห้อหนึ่งจะมีความปลอดภัยและไม่เกิดอันตรายต่อผู้ฉีดวัคซีนให้แก่ประชาชนได้รับทราบอย่างเร่งด่วน การไม่แน่ใจกับวัคซีนที่ได้รับและฉีดนั้นสามารถป้องกันเชื้อไวรัสกลายพันธุ์ได้ เช่น เดลต้า โอมิครอน เป็นต้น ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = .86) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการให้วัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาด ปี 2564 ของประเทศไทย (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2564) ที่ระบุว่า วัคซีนที่ผลิตในปัจจุบันพัฒนามาจากไวรัสที่ระบาดในช่วงแรก จึงอาจทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันไวรัสกลายพันธุ์ได้ไม่ดีเท่าการป้องกันไวรัสสายพันธุ์ดั้งเดิม การมีความลังเลและความไม่แน่ชัดว่าเป็นหนึ่งในบุคคลหรือกลุ่มคนที่ต้องเข้ารับและฉีดวัคซีน ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 1.14) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2564) ที่ระบุถึงแนวทางการสร้างแรงจูงใจในกลุ่มที่ยังไม่เข้ารับวัคซีนโควิด 19 ว่า องค์การอนามัยโลกวิเคราะห์ว่าความลังเลเรื่องการฉีดวัคซีนเป็น 1 ใน 10 ปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญในระดับโลกไม่ใช่เพียงวัคซีนโควิด 19 เท่านั้น โดยองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความลังเลในระดับโลกไม่ได้แตกต่างกับไทยเกิดจาก 3 ช. ได้แก่ 1) เชื้อมันของประชาชนต่อวัคซีน พบว่า มีความเชื่อมั่นต่อวัคซีน คิดเป็นร้อยละ 46.19 และไม่เชื่อมั่นต่อวัคซีน คิดเป็นร้อยละ 53.81 2) ขะล่าใจ คือ ประมาทต่อสถานการณ์จึงละเลยไม่ฉีดวัคซีน พบว่า ขะล่าใจ คิดเป็นร้อยละ 80.89 และ 3) ช่องทาง คือ การเดินทางเพื่อเข้ารับวัคซีน พบว่า ไม่มีความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 48.39 และไม่สะดวกต่อการนัดหมาย คิดเป็นร้อยละ 47.06 การคิดว่าปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากระบบการลงทะเบียนส่งผลให้ไม่สามารถเข้ารับและฉีดวัคซีนได้ ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 1.17) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ทานพบปัญหาและอุปสรรคขณะเข้ารับและฉีดวัคซีน ณ จุดบริการรับฉีดวัคซีน ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 1.24) ความเห็นอยู่ในระดับมาก การคิดว่าการรับ

และฉีดวัคซีนนั้นไม่เป็นที่อนุมัติในหลักการทางศาสนาอิสลาม ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 1.26) ความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จากผลสำรวจความเห็นนี้ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ถือว่าการฉีดวัคซีนนั้นเป็นปัญหาแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับคำประกาศของสำนักจุฬาราชมนตรี (2564) เรื่อง มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ว่าด้วย แนวทางและวิธีปฏิบัติ ศาสนกิจและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ปัจจุบันและการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ระบุว่า การฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วและมีอัตราการติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเป็นเหตุให้เสียชีวิตในเวลาอันใกล้ เป็นสิ่งจำเป็นตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม เพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิต ทรัพย์สิน และความปลอดภัยของสังคม ทั้งนี้ระบุอีกว่า วัคซีนไม่ใช่ยา แต่วัคซีนจะเข้าไปกระตุ้นกลไกในร่างกายให้เตรียมความพร้อมต่อต้านเชื้อโรคที่รุกรานเข้ามา ซึ่งเป็นเหตุผลที่เราต้องฉีดวัคซีน ผู้นำถือศาสนาอิสลาม (มุสลิม) สามารถฉีดวัคซีนได้ (ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2564) และการคิดว่าวัคซีนที่ได้รับและฉีดนั้นมีส่วนผสมของสิ่งที่ไม่อนุมัติ (ฮะรออม) ปะปนอยู่ด้วย เช่น มีเจลาตินจากสุกร เป็นต้น ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 1.18) ความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับคำวินิจฉัย (ฟัตวา) ของสำนักจุฬาราชมนตรี (2564) เรื่อง การฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ระบุว่า ยังไม่มีข้อมูลใดยืนยันหรือรับรองว่ามีการปนเปื้อนหรือมีส่วนผสมของสิ่งต้องห้ามตามหลักการศาสนาอิสลามซึ่งสอดคล้องกับการพิจารณาของสภาศาสนบัญญัติอิสลามนานาชาติ (International Islamic Fiqh Academy) โดยองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of Islamic Cooperation (OIC)) เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2563 ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างนักวิชาการด้านนิติศาสตร์อิสลามและนักวิชาการด้านการแพทย์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเภสัชวิทยาและเวชศาสตร์ป้องกันว่าวัคซีนที่ใช้ฉีดเพื่อป้องกันและลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นั้น ไม่มีส่วนผสมของสิ่งต้องห้ามตามหลักการศาสนาอิสลามตามลำดับ

1.2 ผลจากการศึกษาด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 1.01) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า จัดรูปแบบการให้บริการและการบริหารจัดการวัคซีนในสถานบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ไม่ขัดกับหลักการทางศาสนาอิสลาม ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = .74) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จัดตั้งคณะทำงานด้านวัคซีนพร้อมประสานงานกับคณะกรรมการอิสลาม

ประจำจังหวัดเพื่อหาหรือข้อบัญญัติทางศาสนาอิสลาม ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = .89) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จัดการรณรงค์และการเข้าถึงวัคซีนให้แก่ประชาชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและบุคลากรทางด้านการแพทย์หรือสาธารณสุข ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = .94) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งบุคลากรทางการแพทย์จำเป็นต้องเข้ารับวัคซีนชนิดใหม่ ถึงแม้ว่าบุคลากรทางการแพทย์จะมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและวัคซีนมากกว่าคนทั่วไป แต่ก็ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับประสิทธิภาพ และผลข้างเคียงอยู่มาก (พีรวัฒน์ ตระกูลทวิสุข, 2564) จัดหน่วยบริการรับฉีดวัคซีนเคลื่อนที่ในรูปแบบการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา มัสยิด และศูนย์ความช่วยเหลือประจำหมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายตามกำหนดการปกติดังกล่าวถึง ครอบครัวและเพียงพอ ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = .90) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวัคซีนแห่งชาติ (2563) ที่ระบุว่า พัฒนาระบบการให้บริการวัคซีนที่เหมาะสมและจำเพาะต่อสภาพพื้นที่ หรือสังคม อาทิ การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One-stop service) ในพื้นที่เขตเมือง หรือการให้บริการวัคซีนเคลื่อนที่ (Mobile vaccine team) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือพื้นที่สูงที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ หรือในพื้นที่ห่างไกล จัดการรณรงค์และสร้างความตระหนักในคุณค่าให้เห็นความสำคัญของการเข้ารับและฉีดวัคซีนแก่ประชาชนมุสลิม ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = .88) ความเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสถาบันวัคซีนแห่งชาติ (2563) ที่ระบุว่า สร้างความตระหนักในคุณค่าของวัคซีนให้แก่ประชาชนพร้อมพัฒนาและกำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา ทบทวน และกำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม เพื่อให้การสื่อสารมีความชัดเจน ตรงประเด็น และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น จัดคณะทำงานสำรวจ เฝ้าระวัง ประเมินผลกระทบทั้งก่อน-หลังการฉีดวัคซีนเพื่อให้บริการ การสนับสนุนที่ทันเวลา และอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึง ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = .93) ความเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวทางการให้วัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาดปี 2564 ของประเทศไทย (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2564) ที่ระบุว่า การเฝ้าระวังติดตามเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับวัคซีนโควิด 19 เนื่องจากวัคซีนโควิด 19 เป็นวัคซีนใหม่ที่พัฒนาและผลิตขึ้นอย่างเร่งด่วน เพื่อใช้ป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แก่ประชาชนซึ่งแม้ว่าหลายประเทศจะได้เริ่มให้บริการวัคซีนนี้อย่างกว้างขวาง โดยพบว่าเป็นวัคซีนที่ปลอดภัยอาการภายหลังได้รับวัคซีนส่วนใหญ่มักไม่รุนแรงก็ตาม สำหรับประเทศไทย เพื่อเป็นการกำกับติดตามความปลอดภัยและประกันความมั่นใจของประชาชนต่อวัคซีนและงานบริการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดระบบเฝ้าระวังติดตามอาการภายหลังได้รับวัคซีนโควิด 19 ไว้ 3 ระบบ ได้แก่ ระบบเฝ้าระวังเชิงรับ (Existing AEFI surveillance) ระบบติดตามความปลอดภัยเชิงรุกสำหรับ

วัคซีนโควิด 19 (Active surveillance system for COVID-19 vaccine) และการเฝ้าระวังกลุ่มอาการที่อาจเกี่ยวข้องกับการได้รับวัคซีนโควิด 19 (Adverse Event of Special Interest: AESI) จัดคณะทำงานของบุคลากรทางการแพทย์เพื่อคอยบริการอย่างทั่วถึงทั้งนี้เป็นคณะทำงานที่เข้าใจสภาพและวิถีชีวิตชุมชนทางสังคมในพื้นที่ ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 1.10) ความเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของสุรศักดิ์ มหาศิริมงคล (2563) ระบุว่า ควรจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายวัคซีนโควิด 19 ที่ครอบคลุมทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการจัดซื้อวัคซีนระหว่างประเทศ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตวัคซีนโควิด 19 จัดตั้งศูนย์และคณะทำงานประจำศูนย์ความรู้ด้านวัคซีนคอยให้บริการด้านข้อมูลทั้งที่เกี่ยวกับวัคซีนที่จะได้รับ และข้อมูลการฉีดวัคซีนตามหลักการศาสนาอิสลามที่เป็นข้อบัญญัติ คำพิตวา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 1.16) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ให้การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านวัคซีนแก่บุคลากรในพื้นที่ ภูมิภาค และประเทศให้รองรับภารกิจทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 1.27) ความเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสถาบันวัคซีนแห่งชาติ (2563) ที่ระบุว่า ควรจัดให้มีศูนย์ความรู้ด้านวัคซีน (Vaccine knowledge center) เพื่อการจัดการความรู้และฐานข้อมูลด้านวัคซีน และควรผลิตและพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านวัคซีนอย่างครบวงจร เพื่อรองรับความต้องการอย่างเพียงพอพัฒนาและบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านวัคซีนของประเทศ ให้มีครบถ้วนและได้มาตรฐานสากล และจัดเตรียมระบบการลงทะเบียนในระบบแพลตฟอร์มที่หลากหลายและเข้าถึงง่ายรวมถึงเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะผู้สูงอายุเพื่อจองสิทธิ์และการนัดหมายในการเข้ารับบริการฉีดวัคซีน ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 1.24) ความเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับ

1.3 ผลจากการศึกษาข้อมูลของข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการวัคซีนต่อการเข้าถึงกระบวนการรับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส พบว่า 1) ควรสร้างเสริมการรับรู้ความรุนแรงของโรคโควิด -19 รวมถึงสาระเนื้อหาและความสำคัญของวัคซีน รวมถึงจัดให้มีการรณรงค์และจัดกิจกรรมการสร้างแรงจูงใจที่เป็นไปตามหลักการทางศาสนาอิสลาม เพื่อส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดีและความปลอดภัยในชีวิตทั้งของตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับไมลา อิสสระสงคราม และสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง (2564) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการป้องกันโรคโควิด -19 กับการเข้ารับบริการฉีดวัคซีนโรคโควิด -19 ของผู้สูงอายุ ระบุว่า ระดับแรงจูงใจในการป้องกันโรคโควิด -19 โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรคโควิด -19 ($\bar{x} = 3.42$) ด้านความคาดหวังในประสิทธิผลวัคซีนโควิด -19

($\bar{x} = 2.88$) และด้านการรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคโควิด -19 ($\bar{x} = 3.33$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคโควิด -19 อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.30$)

2) ควรจัดสรรวัคซีนที่มีคุณภาพที่ประชาชนมีความมั่นใจและสามารถเลือกวัคซีนเองได้ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า วัคซีนเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นยุทธปัจจัยในการสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพของประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมป้องกันโรคตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ด้วยเป็นที่ประจักษ์ว่า วัคซีนมีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสูงในการควบคุมป้องกันโรค (สถาบันวัคซีนแห่งชาติ, 2563) และ 3) ควรจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยบริการรับฉีดวัคซีนเคลื่อนที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงง่ายและมีความสะดวกมากขึ้น รวมถึงจัดตั้งคณะทำงานประจำหน่วยเพื่อคอยให้บริการด้านข้อมูลและคำพิตวา (คำวินิจฉัย) ที่เกี่ยวกับวัคซีนที่ถูกต้องอย่างทั่วถึง

2. ผลจากการศึกษาข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

สำหรับผลการศึกษาข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการรับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสผลปรากฏคือ 1) การถูกชี้นำโดยผู้คนในสังคมบางกลุ่มที่ไม่เห็นความสำคัญต่อการเข้ารับและฉีดวัคซีน รวมถึงการได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน และคลาดเคลื่อน ที่ได้รับข่าวสารจากแหล่งหรือสื่อต่าง ๆ ที่ชี้นำว่าไม่สมควรรับและฉีดวัคซีน ดังนั้นการดำเนินการฉีดวัคซีนเพื่อให้เกิดการป้องกันโรคอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ควรมีการดำเนินการเพื่อให้เกิดการรับรู้เชิงสังคมเชิงบวกเกี่ยวกับวัคซีน และให้รับรู้ถึงประโยชน์ของวัคซีนอย่างถูกต้อง อีกทั้งต้องคอยกำกับมิให้เกิดข้อมูลที่คลาดเคลื่อนที่ไม่เป็นจริงเกี่ยวกับวัคซีนหรือโรคโควิด -19 (พิรวัฒน์ ตระกูลทวีสุข, 2564)

2) ประชาชนบางส่วนยังขาดความเข้าใจและยังเข้าใจผิดว่าวัคซีนนั้นไม่เป็นที่อนุมัติและฉีดไม่ได้ ทั้งไม่ถูกต้องตามหลักการทางศาสนาอิสลาม และ 3) ประชาชนขาดความเชื่อมั่น และไม่พึงพอใจต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของวัคซีนที่จะเข้ารับ ทั้งมีความกังวล มีความหวาดกลัวหวาดระแวงต่อวัคซีน รวมถึงผลกระทบและอาการข้างเคียงรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นต่อชีวิตและร่างกายหลังการฉีดด้วยเหตุนี้ทุกฝ่ายเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และถึงเวลาที่ทุกฝ่ายจะประสานความร่วมมือ-ร่วมใจ ทำงานแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ให้เป็นหนึ่งเดียวกันตามศักยภาพและความพร้อมที่หน่วยงานต่าง ๆ พึงจะดำเนินการได้ ทางออกที่ดีที่สุดนั้นคือ พยายามที่จะสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการทำวัคซีนให้กับประชาชนให้ได้มากที่สุด เพื่อดูแลและปกป้องชีวิตของประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันตามแนวทางที่รัฐบาลกำหนด (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.), 2564)

2.2 ด้านแนวทางพัฒนากระบวนการรับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส ผลปรากฏคือ 1) ควรจัดหน่วยบริการฉีดวัคซีนเคลื่อนที่แก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ พร้อมปรับรูปแบบและขั้นตอนการให้บริการที่เข้าถึงง่ายและทั่วถึงทุกหลังคาเรือน 2) ควรจัดหน่วยบริการให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลข้างเคียงที่อาจจะได้รับหลังการฉีดการให้คำฟัตวา (คำวินิจฉัย) ที่อนุมัติตามหลักศาสนาโดยมีองค์กรที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นที่รับรอง และกำหนดนโยบายที่เปิดกว้างไม่ปิดบังค้ำโดยให้ประชาชนมีสิทธิเลือกฉีดในยี่ห้อวัคซีนตามความต้องการ และความสมัครใจเป็นสำคัญ และ 3) ควรจัดการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องให้ประชาชนทราบอย่างทันทั่วถึงที่ ไม่ล่าช้าจนทำให้ตกเป็นเหยื่อของข่าวสารอันเป็นเท็จ รวมถึงระบุดีและประสิทธิภาพของวัคซีนในการป้องกัน การรักษา และเป็นการลดความรุนแรงจากการระบาดของโรค ตลอดจนเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดจากโรคในรูปแบบที่หลากหลาย จึงต้องเริ่มจากการสร้างการรับรู้ถึงศักยภาพของตนเองร่วมกับการให้คำแนะนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคโควิด -19 อย่างต่อเนื่อง โดยการชักนำจากบุคคลในครอบครัว เพื่อน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (โมลา อิสสระสงคราม และสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง, 2564) ซึ่งวัคซีนเป็นตัวช่วยในการป้องกันความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นจากการติดเชื้อโควิด 19 โดยวัคซีนจะสามารถช่วยบรรเทาความรุนแรงของอาการป่วยและลดอัตราการเสียชีวิตได้ (ชนิษฐา ชื่นใจ และบุญกา ปันทุรอำพร, 2564) กล่าวคือเป็นการรณรงค์ สร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของวัคซีน ตลอดจนการบริการให้ข้อมูลที่ถูกต้องไม่ปิดบังให้แก่ประชาชนมุสลิมอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการเข้ารับการฉีดวัคซีน ผลปรากฏคือ 1) เข้ารับและฉีดวัคซีน เพราะเห็นถึงข้อดีและประโยชน์ของวัคซีน รวมถึงมีความต้องการที่จะเข้าฉีด เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 และความปลอดภัยจากโรคให้กับตัวเองและผู้อื่น รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจผ่านการเรียนการศึกษาอย่างเข้มข้น รวมถึงต้องปฏิบัติงานด้านหน้า ต้องเจอกับคนไข้ และกลุ่มเสี่ยงอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับการศึกษาของสุรค์เมธ มหาศิริมงคล (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อความมั่นคงในการเข้าถึงวัคซีนเพื่อควบคุมโรคระบาดทั่วโลกของประเทศไทย: กรณีศึกษา วัคซีนโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระบุว่า วัคซีน จัดเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพสูงสำหรับการป้องกันควบคุมโรคและจะทำให้ประเทศไทยผ่านพ้นวิกฤตครั้งนี้ การเร่งรัดให้มีวัคซีนเร็วขึ้น แม้เพียงไม่กี่เดือนจะยังก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกให้กับเศรษฐกิจและสังคมได้มาก และการเข้าไม่ถึงวัคซีน แม้เพียงจะล่าช้าไปบ้าง ก็อาจทำให้เสียเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมได้ และ 2) ไม่รับการฉีดวัคซีน เพราะมีความกังวลว่าวัคซีนจะส่งผลข้างเคียงที่ร้ายแรง

ต่อร่างกายภายหลังการฉีด อีกทั้งประชาชนส่วนหนึ่งยังขาดความไว้วางใจและขาดความเชื่อมั่นต่อวัคซีนว่าไม่เป็นที่อนุมัติ (สระอม) และมีสิ่งต้องห้ามปะปนอยู่ด้วย

2.4 ด้านการมีความเชื่อมั่นต่อวัคซีนที่ได้รับว่าเป็นที่อนุมัติ และสามารถฉีดได้ตามหลักการศาสนาอิสลามหรือไม่ อย่างไร ผลปรากฏคือ 1) กลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นและมีความมั่นใจว่าวัคซีนเป็นที่ยอมรับ (สระลาล) ตามหลักศาสนาอิสลาม และทราบว่าเมืองค์กรทางศาสนาทั้งในและต่างประเทศได้มีคำพิพากษา (คำวินิจฉัย) จากผู้รู้ที่น่าเชื่อถือรับรองวัคซีนเป็นสิ่งที่อนุมัติ ตราบใดที่ยังไม่พบสิ่งที่ต้องห้ามเป็นส่วนผสม 2) มีความเชื่อมั่นว่าสามารถฉีดวัคซีนได้ เนื่องจากเป็นการให้ความสำคัญที่มีต่อคำวินิจฉัยของสำนักวินิจฉัยทางกฎหมายอิสลามจากประเทศมุสลิมทั่วโลก สำนักจุฬาราชมนตรีแห่งประเทศไทย และองค์กรหรือสมาคมแพทย์มุสลิม ทั้งเป็นการป้องกันโรคและช่วยลดอุบัติการณ์ความรุนแรงของโรคติดเชื้อได้ กล่าวคือ วัคซีนเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและมีความสำคัญทางสาธารณสุขใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคเป็นการประกันและสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ทั้งยังได้ดำเนินการจัดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านวัคซีนแห่งชาติฉบับนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบในการขับเคลื่อน ผลักดันการพัฒนาสู่ความมั่นคงด้านวัคซีน ในระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) เพื่อให้ประชาชนทุกคนในประเทศได้รับวัคซีนอย่างครอบคลุม เหมาะสม ประเทศมีวัคซีนที่จำเป็นใช้อย่างเพียงพอทั้งในภาวะปกติและฉุกเฉิน (สถาบันวัคซีนแห่งชาติ, 2563) และ 3) ขาดความเชื่อมั่นต่อวัคซีน และเห็นว่าไม่เป็นที่ยอมรับ

2.5 ด้านข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดการวัคซีนในพื้นที่เพื่อลดภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่ให้มีประสิทธิภาพอย่างไร ผลปรากฏคือ 1) ควรบังคับใช้มาตรการและบัญญัติเป็นข้อกฎหมายต่อการฉีดวัคซีนให้ชุมชนและชาวบ้านได้ปฏิบัติตามระเบียบของสาธารณสุขจังหวัด ภาครัฐ และสำนักจุฬาราชมนตรีอย่างเคร่งครัดและทั่วถึง ควบคุมกับการพัฒนาคุณภาพวัคซีนให้มีความน่าเชื่อถือได้ และสร้างความเชื่อมั่นต่อความปลอดภัยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและต่อร่างกายในระยะยาว และไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีภาระหน้าที่โดยตรงควรสรรหาและจัดสรรวัคซีนที่มีคุณภาพและเหมาะสม เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงและลดความรุนแรงที่อาจเกิดจากโรคติดเชื้อไวรัสได้ และ 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนและกำหนดมาตรการให้บริการฉีดวัคซีนที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) (2564) ได้สรุปแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการวัคซีนเชิงรุกในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า เห็นควรให้จัดสรรวัคซีนที่มีความเหมาะสมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนได้อย่างครอบคลุมมากที่สุด รวมถึงกำหนดให้มีการประสานและร่วมมือกันทุกภาคส่วนเพื่อจะสนับสนุนการเข้าถึงวัคซีนของกลุ่มประชากรให้ได้มากที่สุดตามเป้าหมาย

ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 โดยพยายามกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งการสร้างภูมิคุ้มกันการติดเชื้อโรคโควิด-19 ให้แก่ประชาชน และทำอย่างดีที่สุดที่จะให้กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มผู้ป่วย 7 ประเภท และกลุ่มเปราะบางเข้าถึงวัคซีนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สรุปผลการวิจัย

การจัดการด้านกระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมักเกิดปัญหาให้พบเห็นอยู่บ่อยครั้งหลายประการทั้งที่บางปัญหาสามารถแก้ไขได้ทันท่วงทีและบางปัญหายังไม่สามารถแก้ปัญหานั้นได้ ผนวกกับประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามที่ต้องการความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของวัคซีน และสิ่งสำคัญยิ่งกว่านั้นกล่าวคือ การได้รับและฉีดวัคซีนที่รับรองว่าอนุมัติ (ชะลาล) และไม่มีสิ่งต้องห้าม (ชะรวม) ปะปนอยู่เป็นสำคัญ ดังนั้นเพื่อสร้างเป็นแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนให้มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพการจัดการที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง และได้รับวัคซีนที่ตนสามารถเลือกชนิดได้ที่สอดคล้องและไม่ขัดกับหลักการทางเจตนารมณ์ของอิสลาม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า 1. เชิงปริมาณ 1.1) ด้านปัญหากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 1.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ผลปรากฏว่า การขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพและประสิทธิภาพของยี่ห้อวัคซีนที่จะเข้ารับและฉีด ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .72) อยู่ในระดับความเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ 2) การไม่สามารถเลือกยี่ห้อของวัคซีนได้ จึงเป็นปัจจัยเหตุสำคัญที่ไม่เข้ารับและฉีดวัคซีน ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 1.03) อยู่ในระดับความเห็นมากที่สุด และ 1.2) ด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสเพื่อลดภาวะวิกฤตของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในคลัสเตอร์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ผลปรากฏว่า 1) จัดรูปแบบการให้บริการและการบริหารจัดการวัคซีนในสถานบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ไม่ขัดกับหลักการทางศาสนาอิสลาม ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = .74) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ 2) จัดตั้งคณะทำงานด้านวัคซีนพร้อมประสานงานกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเพื่อหารือข้อบัญญัติทางศาสนาอิสลาม ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = .89) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2. เชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการต่อการเข้าถึงกระบวนการเข้ารับและฉีดวัคซีนของผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ พบว่า ควรส่งเสริมบริการให้ความรู้และการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัคซีน จัดสรรและบริหารจัดการวัคซีนที่มีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานควบคู่กับ

การศึกษาคำพิตวา (คำวินิจฉัย) จากองค์กรหรือสภาความร่วมมืออิสลามระหว่างประเทศที่ไม่ขัดกับหลักการทางศาสนาอิสลาม รวมถึงจัดหน่วยบริการรับฉีดวัคซีนเคลื่อนที่ในรูปแบบการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ครอบคลุมและเพียงพอต่อไป จากการศึกษาวิจัยนี้ยังชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเข้าใจและรับทราบว่าวัคซีนนั้นเป็นท่อนุมัติ (ชะลาล) และไม่มีสิ่งต้องห้าม (ชะรอม) ปนเปื้อนอยู่ในวัคซีน แต่ทว่าปัญหาการไม่เข้ารับและฉีดวัคซีนของประชาชนนั้นเกิดจากปัจจัยอื่น เช่น การขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพ ประสิทธิภาพ การเลือกยี่ห้อ การฉีดสลับยี่ห้อ ความปลอดภัย และผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นภายหลังการฉีดวัคซีน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรนำผลการศึกษานี้จัดการอบรม พร้อมบริการวิชาการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนเกี่ยวกับการเข้ารับและฉีดวัคซีน ตลอดจนสร้างความสำคัญ ความตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม เพื่อเสริมสร้างแนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 2019

1.2 ควรนำผลการศึกษานี้มาเป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นถึงคุณภาพ และการรับรองวัคซีนที่ชะลาลที่ไม่มีสิ่งต้องห้าม (ชะรอม) ปะปนอยู่แก่ชุมชนมุสลิมในพื้นที่ โดยปรึกษาหารือกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการอิสลามกลางแห่งประเทศไทย และสำนักจุฬาราชมนตรี เป็นต้น ทั้งนี้ ควรกำหนดแผนดำเนินงาน คำพิตวา (คำวินิจฉัย) และการติดตามที่ชัดเจนอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ประจักษ์ต่อไป

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามระบุในข้อ 1.2 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดควรนำผลการศึกษานี้ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ชุมชนของตนได้รับทราบ และเสริมสร้างความตระหนักต่อการเข้ารับและฉีดวัคซีนที่แสดงถึงความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน และจัดการให้บริการเคลื่อนที่เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาสเท่านั้น จึงควรทำการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงและเขตพื้นที่อื่น ๆ เช่น จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล และจังหวัดอื่น ๆ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบหรือโมเดล และการสื่อสารที่มีขั้นตอนและกระบวนการจัดการด้านการบริการให้วัคซีนที่เข้าถึงง่ายและทั่วถึงให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปะปนของสิ่งต้องห้าม (ฮะรอม) ในวัคซีน ทั้งนี้ต้องเป็นการศึกษาวิจัยที่ไม่ขัดกับหลักการทางศาสนาอิสลามและเป็นที่ยอมรับของประชาคมโลก

รายการอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2564). จำนวนราษฎรจังหวัดนราธิวาสจากสำนักบริหารการทะเบียน. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2565 จาก http://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_64.pdf
- กรมสุขภาพจิต. (2564). แนวทางการสร้างแรงจูงใจในกลุ่มที่ยังไม่เข้ารับวัคซีนโควิด 19. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/937160>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2565). ฐานข้อมูล MOPH Immunization Center (IC). สืบค้นจาก <https://mohprompt.moph.go.th/mpc/>
- กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค. (2564). แนวทางการให้วัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาด ปี 2564 ของประเทศไทย (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: กรมควบคุมโรค.
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แนวทางการให้วัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาด ปี 2564 ของประเทศไทย (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ทีเอส อินเตอร์พรีนซ์.
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2565). รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. สืบค้นจาก <https://ddc.moph.go.th/covid19-dash-board>
- ชนิษฐา ชื่นใจ, และบุญกา ปันจุมพรม. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ของประชากรในกรุงเทพมหานคร. สืบค้นจาก <https://mmm.ru.ac.th/MMW/IS/twin-9/6214154037.pdf>.
- พิรวัฒน์ ตระกูลวิสุข. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับวัคซีนโควิด -19 และข้อกังวลในบุคลากรทางการแพทย์. วารสารวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางสุขภาพ, 3(1), 47-57.
- ไมลา อิสสระสงคราม, และสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการป้องกันโรคโควิด-19 กับการเข้ารับบริการฉีดวัคซีนโรคโควิด-19 ของผู้สูงอายุ. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10, 19(2), 56-67.
- ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). ใช้ข้อมูลสายวัคซีน COVID-19. สืบค้นจาก <https://www.chula.ac.th>

- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) (2564). *สรุปแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการวัดขึ้นเชิงรุกในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้*. สืบค้นจาก <http://www.sbpac.go.th/?p=76185>
- สถาบันวัดขึ้นแห่งชาติ. (2563). (ร่าง) *นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านวัดขึ้นแห่งชาติ พ.ศ. 2563-2565*. นนทบุรี: สถาบันวัดขึ้นแห่งชาติ.
- สำนักข่าวอินโฟเควสท์. (2563). *องค์การอนามัยโลกประกาศ COVID -19 เป็นชื่อทางการโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019*. สืบค้นจาก <https://www.hfocus.org/content/2020/02/18488>
- สำนักจุฬาราชมนตรี. (2564). *การฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. กรุงเทพฯ: สำนักจุฬาราชมนตรี.
- สำนักจุฬาราชมนตรี. (2564). *มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ว่าด้วยแนวทางและวิธีปฏิบัติศาสนกิจและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ปัจจุบันและการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) (ฉบับที่ 7/2564)*. สืบค้นจาก <https://www.skthai.org/th.5>
- สุรคเมธ มหาศิริมงคล. (2563). *ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อความมั่นคงในการเข้าถึงวัดขึ้นเพื่อควบคุมโรคระบาดทั่วโลกของประเทศไทย: กรณีศึกษา วัดขึ้นโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*. รายงานการฝึกอบรมตามหลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 12 ปี 2563. กรุงเทพฯ: สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ.
- อิสมาอีลลุดดี อะปะกียา. (2563). *คู่มือเผชิญโรคระบาด คำแนะนำเนื่องในวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19)*. ปัตตานี: สถาบันอิสลาม มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.
- Ahmad ibn Hanbal. (2 0 0 9). *Musnad Imam Ahmad ibn Hanbal*. (1st ed). Beirut: Dar al-Kutub al-Ilmiyah.
- Cronbach, L., J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส

Creative Leadership and Administration of School Administrators under the Office of Narathiwat Primary Education Service Area

มะนาพี อินนุยซี^{1*} จรุณี เก้าเอี้ยน¹ นิตยา เรืองแบน¹

Manapee Innuyusi^{1*}, Jarunee Kao-ian¹ Nitaya Ruangpan¹

(Received: April 28, 2022; Revised: May 23, 2022; Accepted: June 8, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับ การเปรียบเทียบ และหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00 หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ได้เท่ากับ .99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีอิสระ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีการของ Scheffe และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่าง เปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม เพศ และตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่าง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ การบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษา

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

¹Faculty of Education, Yala Rajabhat University

*Corresponding author. E-mail: manapee2515@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study, compare, and find the level of relationship of creative leadership and the administration of school administrators. The samples were school administrators and teachers in the Narathiwat Primary Educational Service Area Office, which consisted of 384 people in total. The tool used was a questionnaire created by the researcher, verified its content validity by 5 experts. The questionnaire received IOC between 0.67–1.00 and the reliability at .992. Data were analyzed by statistics; frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test based on Scheffe's method, and Pearson's correlation coefficient.

The findings showed that the school administrators had creative leadership at a high level. There was no difference when compared creative leadership classified by gender, position, work experience and school sizes. Also, when comparing the administration of school administrators classified by sex and position, it was found that there was no difference. However, when this was classified by work experience, the finding showed that they were statistically significant at .05. The relationship between creative leadership and the administration of the school administrators were positive with a high level of correlation at .01.

Keywords: Creative leadership, Administration, School administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับมนุษย์เป็นกระบวนการที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งในด้านการดำรงชีวิต ทักษะในการแก้ปัญหา การศึกษาจะเป็นตัวช่วยในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มนุษย์มีศักยภาพและความสามารถ มีความสมดุลด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ด้านสังคมและด้านสติปัญญา เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด คุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้การพัฒนาการศึกษาจะช่วยในการตอบสนองความเจริญรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม คนที่มีความรู้ ความสามารถและมีศักยภาพสูงสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งที่จะสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ตนเองและสังคมเพื่ก้าวสู่โลกและสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ

มาตรา 39 ได้บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารเพื่อจัดการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) จะเห็นได้ว่า การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์และสังคม

จากเหตุผลดังกล่าว พบว่าบุคคลที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ด้านการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ดังนั้นการบริหารจัดการการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่ดี ซึ่งภาวะผู้นำที่ดีจะมีอิทธิพลกับการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ดี และสามารถนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่าและมีความจำเป็นต่อการนำองค์กรก้าวหน้าไปสู่อนาคตที่ดียิ่งขึ้น (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556) ดังนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีเพื่อใช้ในการให้คำแนะนำและการสั่งการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการตัดสินใจในการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่สถานศึกษาแห่งคุณภาพต่อไป (Sternberg, 2007 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2557) ซึ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในยุคปัจจุบันและอนาคตของทุก ๆ องค์กร เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมส่งผลกระทบต่อองค์กร ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการตัดสินใจเพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ (สไบแพร สัพโพ, 2562) โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่จะนำทีมงานหรือผู้ปฏิบัติงานให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ด้วยผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรู้และความสามารถ รู้กลวิธีจูงใจให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ด้วยการคิดและตัดสินใจที่มีความยืดหยุ่น มีวิสัยทัศน์ และคิดนอกกรอบ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2553 อ้างถึงใน อรรถ กิตติชนม์ธวัช, 2558) รวมทั้งการสร้างบุคลากรให้เป็นทีมงานที่สร้างสรรค์ และสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล และสร้างสภาพแวดล้อมสำหรับผู้อื่นให้มีความคิดสร้างสรรค์ (Puccio, 2007 อ้างถึงใน อรรถ กิตติชนม์ธวัช, 2558) ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนและเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสังคมโลกยุคใหม่ที่ผู้นำต้องมีศักยภาพและความสามารถ และการปรับเปลี่ยนแนวคิดและผู้บริหารที่จะต้องมีความยืดหยุ่นเพื่อสร้างแรงจูงใจและความท้าทายเพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างยั่งยืน

จากผลการศึกษาของภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง (2559) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ประกอบด้วย ด้านจินตนาการ ด้านความยืดหยุ่นและด้านวิสัยทัศน์ ซึ่งองค์ประกอบ

ดังกล่าว ทำให้เกิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาองค์กร ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจจะทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาเสนอเป็นแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำมาใช้ในการขับเคลื่อนและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคลากรวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร โดยเป็นผู้ดำเนินการบริหารงานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ด้วยการใช้ความรู้ ความสามารถของตนที่มีอยู่ในการผลักดันให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตาม และเป็นผู้ที่นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ภาวะผู้นำ คือ การแสดงออกความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่นๆอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนกระบวนการทำงานร่วมกัน ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาและได้นำแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้การสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของ Chemin and Bennis (2002 อ้างถึงใน กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555) Ash and Persall (2000 อ้างถึงใน ธารณธร นิลพันธุ์, 2562) Katz (2003 อ้างถึงใน ณัฐยา สันตะการผล, 2554) Palus and Horth (2005 อ้างถึงใน ดวงแข ข่านอก, 2559) Casse and Claudel (2007 อ้างถึงใน วิมล จันทร์แก้ว, 2555) Robinson (2000 อ้างถึงใน กฤษพล อัมระนันท์, 2559) Harris (2009 อ้างถึงใน ภาณุทิพย์ ปั่นก้อน, 2559) Delich (2010 อ้างถึงใน กาญจนา คีลา, 2556) กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555) และ ไพฑูรย์ สันลารัตน์ (2553) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ 1) จินตนาการ 2) ความยืดหยุ่น 3) วิสัยทัศน์ และ 4) การทำงานเป็นทีม มาใช้ในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหาร คือ การที่ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

ผู้วิจัยได้ศึกษาและได้นำแนวคิดการบริหารงานทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552 มาใช้ในการศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถแยกงานแต่ละด้านที่มีผลต่อการบริหารงาน ประกอบด้วย 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ Chemin and Bennis (2002 อ้างถึงใน กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555) Ash and Persall (2000 อ้างถึงใน ธารณธร นิลพันธุ์, 2562) Katz (2003 อ้างถึงใน ณัฐยา สันตะการผล, 2554) Palus and Horth (2005 อ้างถึงใน ดวงแข ข่านอก, 2559) Casse and Claudel (2007 อ้างถึงใน วิมล จันทร์แก้ว, 2555) Robinson (2000 อ้างถึงใน กฤษพล อัมระนันท์, 2559) Harris (2009 อ้างถึงใน ภาณุทิพย์ ปั่นก้อน, 2559) Delich (2010 อ้างถึงใน กาญจนา คีลา, 2556) กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555) ไพฑูรย์ สันลารัตน์ (2553) โดยพิจารณาจากเกณฑ์

ขอบข่ายองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) จินตนาการ 2) ความยืดหยุ่น 3) วิสัยทัศน์ และ 4) การทำงานเป็นทีม เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สำหรับกรอบแนวคิดการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาผู้วิจัยนำแนวคิดการบริหารงาน 4 ด้านของสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพการทำงานและขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาสมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง

วิธีการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีขั้นตอนวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำนวน 5,746 คน และกลุ่มตัวอย่าง 384 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 25 คนและครู 359 คน โดยคำนวณจากการใช้สูตรยามาเน่ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายแบบจับฉลากไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่สร้างจากการทบทวนวรรณกรรม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และตอนที่ 3 การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์โดยการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 จึงนำไปทดลองใช้ กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ .99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปให้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างและไปขอรับคืนด้วยตนเอง พบว่าแบบสอบถามทั้งหมด 384 ชุดมีความถูกต้องสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติในการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติค่าทีอิสระ (Independent t-test) และสถิติค่า F-test และหาความสัมพันธ์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ผลศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์	อันดับที่
1	ด้านจินตนาการ	4.24	0.63	มาก	2
2	ด้านความยืดหยุ่น	4.23	0.66	มาก	3
3	ด้านวิสัยทัศน์	4.23	0.64	มาก	3
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.35	0.58	มาก	1
รวม		4.26	0.57	มาก	

จากตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมา คือ ด้านจินตนาการ ($\bar{X} = 4.24$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความยืดหยุ่น และด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.23$)

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ตารางที่ 2 ระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์	อันดับที่
1	การบริหารงานวิชาการ	4.32	0.55	มาก	1
2	การบริหารงานงบประมาณ	4.28	0.58	มาก	3
3	การบริหารงานบุคคล	4.30	0.54	มาก	2
4	การบริหารงานทั่วไป	4.30	0.57	มาก	2
รวม		4.30	0.52	มาก	

จากตารางที่ 2 การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา คือ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.30$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.28$)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา		เพศ				t	Sig.
		ชาย		หญิง			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านจินตนาการ	4.36	0.59	4.19	0.64	2.49	0.07
2	ด้านความยืดหยุ่น	4.31	0.76	4.20	0.61	1.54	0.12
3	ด้านวิสัยทัศน์	4.41	0.57	3.85	0.65	3.76	0.06
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.50	0.50	4.28	0.60	3.37	0.06
รวม		4.39	0.54	4.20	0.57	3.04	0.06

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา		ตำแหน่ง				t	Sig.
		ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านจินตนาการ	4.46	0.39	4.26	0.64	1.84	0.06
2	ด้านความยืดหยุ่น	4.52	0.44	4.21	0.67	2.25	0.06
3	ด้านวิสัยทัศน์	4.44	0.49	4.22	0.64	1.67	0.09
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.66	0.40	4.33	0.58	2.77	0.06
รวม		4.52	0.38	4.24	0.57	2.34	0.06

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรตำแหน่ง พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของ ผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน						F	Sig.	คู่ที่ แตกต่างกัน
	น้อยกว่า 10 ปี		11-20 ปี		มากกว่า 21 ปี				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1. ด้านจินตนาการ	4.23	0.63	4.27	0.65	4.19	0.59	0.54	0.57	
2. ด้านความยืดหยุ่น	4.31	0.57	4.23	0.69	4.15	0.69	1.47	0.23	
3. ด้านวิสัยทัศน์	4.29	0.57	4.25	0.68	4.14	0.61	1.45	0.23	
4. ด้านการทำงาน	4.40	0.55	4.35	0.59	4.29	0.59	0.83	0.43	
เป็นทีม									
รวม	4.31	0.52	4.27	0.59	4.19	0.57	1.08	0.33	

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิง		ขนาดของสถานศึกษา						คู่ที่		
สร้างสรรค์ของ		เล็ก		กลาง		ใหญ่		F	Sig.	แตก
ผู้บริหารสถานศึกษา		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			ต่างกัน
1 ด้านจินตนาการ		4.25	0.74	4.24	0.56	4.24	0.63	0.00	0.99	
2 ด้านความยืดหยุ่น		4.33	0.64	4.15	0.70	4.27	0.61	2.43	0.08	
3 ด้านวิสัยทัศน์		4.38	0.63	4.18	0.65	4.19	0.60	3.26	0.06	
4 ด้านการทำงาน		4.47	0.57	4.33	0.57	4.30	0.59	2.24	0.10	
เป็นทีม										
รวม		4.36	0.58	4.23	0.57	4.25	0.55	1.59	0.20	

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารงานของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน						F	Sig.	คู่ที่ แตกต่างกัน
	น้อยกว่า 10 ปี		11-20 ปี		มากกว่า 21 ปี				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1 การบริหารงาน วิชาการ	4.36	0.49	4.34	0.57	4.23	0.57	1.58	0.20	
2 การบริหารงาน งบประมาณ	4.31	0.53	4.33	0.57	4.13	0.65	3.78	0.02*	(2,3)
3 การบริหารงาน บุคคล	4.30	0.52	4.35	0.54	4.19	0.55	2.93	0.06	
4 การบริหารงาน ทั่วไป	4.35	0.57	4.36	0.53	4.15	0.61	4.78	0.00*	(2,3)
รวม	4.33	0.40	4.35	0.54	4.17	0.49	3.54	0.03*	

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริหารงานงบประมาณและด้านการบริหารงานทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา

การบริหารงานของ		ขนาดของสถานศึกษา						คู่ที่		
ผู้บริหาร สถานศึกษา		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		F	Sig.	แตกต่างกัน
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1 การบริหารงานวิชาการ		4.39	0.60	4.28	0.57	4.32	0.57	1.20	0.30	
2 การบริหารงานงบประมาณ		4.37	0.61	4.24	0.55	4.28	0.60	1.30	0.27	
3 การบริหารงานบุคคล		4.44	0.52	4.27	0.54	4.25	0.55	3.78	0.02*	(1,3)
4 การบริหารงานทั่วไป		4.45	0.50	4.27	0.54	4.24	0.63	3.88	0.02*	(1,3)
รวม		4.41	0.52	4.26	0.51	4.27	0.53	2.53	0.08	

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์ของความสัมพันธระหว่างภาวะผู้นำซึ่งสร้างรังสรรค์กับการบริหารงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำซึ่งสร้างรังสรรค์กับการบริหารงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปร	การบริหารงาน วิชาการ	การบริหารงาน งบประมาณ	การบริหารงาน บุคคล	การบริหารงาน ทั่วไป	รวม
ด้านจินตนาการ	.789**	.741**	.757**	.704**	.820**
ด้านความยืดหยุ่น	.704**	.661**	.703**	.696**	.741**
ด้านวิสัยทัศน์	.767**	.735**	.796**	.777**	.825**
ด้านการทำงานเป็นทีม	.865**	.775**	.804**	.763**	.859**
รวม	.859**	.801**	.842**	.809**	.888**

จากตารางที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ใน ($r = 0.88$) และจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง โดยมีด้านที่ความสัมพันธ์กันสูงที่สุดคือ การทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ ($r = .859$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ ด้านความยืดหยุ่นกับการบริหารงานงบประมาณ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ ($r = .741$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำซึ่งสร้างรังสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ด้านจินตนาการ ด้านความยืดหยุ่น ด้านวิสัยทัศน์และด้านการทำงานเป็นทีม ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่าการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นจึงได้นำองค์ประกอบของภาวะผู้นำซึ่งสร้างรังสรรค์มาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา โดยได้ยึดหลักเน้นการทำงานเป็นทีม ก่อให้เกิดความสามัคคีในสถานศึกษา มีจินตนาการด้านการวางแผน การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษารวมทั้งรู้จักยืดหยุ่นเกี่ยวกับการทำงานและมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงแข ขำนอก (2559) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ซึ่งภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของกฤษฎา อัมระนันท์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่วงก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และชูไฮรี มะลีเป็ง (2565) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานทั้ง 4 ด้านอย่างมีระบบ โดยมีการบริหารทุกงานมีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การบริหารมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของอาสมิง ปูลา (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา โดยรวมจะอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของยุกตนันท์ หวานน้อ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอดงหลวง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาและ 2) ประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับชูไฮรี มะลีเป็ง (2565) การบริหารงานด้านการพัฒนากระบวนการบริหารงานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่า ผู้บริหารและครูที่เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน เพราะผู้บริหารสถานศึกษารู้จักพัฒนาตนเองจนได้รับการยอมรับจากทีมงานในสถานศึกษา เนื่องจากการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่รู้จักการวางตัวและมีบทบาทที่เหมาะสมทำให้สร้างความประทับใจแก่

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ซึ่งสอดคล้องกับอาสมิง ปูลา (2561) ที่ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า เพศ และตำแหน่งต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับชูไฮรี มะลิเบ็ง (2565) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 จำแนกตามตัวแปร เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่าการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศ ตำแหน่ง อย่างเดียว แต่การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเกิดขึ้นได้ในการปฏิบัติงานอาจขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เนื่องจากประสบการณ์ในการทำงานมีส่วนให้ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ที่ต่างกัน จะสามารถปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า และขนาดของสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันย่อมมีความคิดเห็นการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนและปริมาณที่ต้องรับผิดชอบต่างกันเช่นกัน รวมทั้งได้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552 ซึ่งได้กำหนดหน้าที่และการบริหารสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้การบริหารงานที่ไม่แตกต่างกันแต่ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกันมีการรับรู้การบริหารงานที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับอาสมิง ปูลา (2561) ซึ่งได้เปรียบเทียบประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และณัฐกิตติ์ บุญเก่ง (2565) เปรียบเทียบระดับสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงาน พบว่า ภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์

ทางบวกทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง อธิบายได้ว่าผู้บริหารมีความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์สูง และรู้จักนำภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทุกด้านมาปรับใช้ในการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ดีย่อมช่วยให้เกิดผลดีต่อองค์กรในการทำงานร่วมกัน จนสามารถบริหารงานทั้ง 4 งานของสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปบรรลุผลสำเร็จ โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการที่มีความสัมพันธ์สูงทำให้ความเป็นผู้นำด้านการงานเป็นทีมของผู้บริหารช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของอาสมิง ปูลา (2561) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ซึ่งภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับ "มาก" ทุกด้าน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับ ชูไธรี มะลิเบ็ง (2565) การหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และณัฐกิตต์ บุญเก่ง (2665) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงทุกด้าน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารภาพรวมอยู่ในระดับมาก และระดับการบริหารงานของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกและมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการทำงานเป็นทีม จะได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและครู ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพกว่างานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณและงานบริหารงานทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรนำผลการวิจัยมาใช้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการ ด้านความยืดหยุ่น ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม เพื่อขับเคลื่อนการบริหารงานภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (2560-2564). สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th2moe2th2news2detail.php?NewsID=46495&Key=news20>
- กฤษฎพล อัมระนันท์. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่จัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (ค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- กาญจนา คีลา. (2556). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานบางเขน (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชูไธรี มะลีเป็ง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

- ณัฐกิตติ์ บุญเก่ง. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- ณัฐยา ลินตระกูลผล. (2554). *การบริหารจัดการนวัตกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ดวงแข ข่านอก. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ธนาภรณ์ นิลพันธ์นันท์. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- ไพฑูรย์ ลินลารัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาชลบุรี เขต 3* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). *การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอดงหลวงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีการวิจัยสู่แนวทางการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมล จันทรแก้ว. (2555). *รูปแบบการพัฒนาผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3* (ดุขนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุขญิปบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต. ปทุมธานี.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). *ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและนันทาทัศนะร่วมสมัยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุตธิ์.
- สไบแพร สัฟโส. (2562). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. (2562). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2562*. สืบค้นจาก <http://www.narathiwat2.go.th>

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- อรชร กิตติชนม์วัช. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อัสมิง ปูลา. (2561). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

การพัฒนาารูปแบบบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม
(ปียแหวนรังสรรค์) สังกัดเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
The Development of School Management Model by Integrating Philosophy of
Sufficient Economy to Develop Students' Quality for Teachers in
Watthummikaram Municipal School, Prachuapkhirikhan Municipality,
Prachuapkhirikhan Province

อัญญรัตน์ นาเมือง^{1*}Anyarat Namuang^{1*}

(Received: February 7, 2022; Revised: February 20, 2022; Accepted: February 24, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างและพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปียแหวนรังสรรค์) 2) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม(ปียแหวนรังสรรค์) 3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปียแหวนรังสรรค์) และ 4) เพื่อประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงพัฒนาารูปแบบบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประชากรเป้าหมาย คือ ครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปียแหวนรังสรรค์) ปีการศึกษา 2563 ที่สอนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งหมดจำนวน 24 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) รูปแบบการบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครู โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปียแหวนรังสรรค์) 2) คู่มือการใช้รูปแบบ 3) แบบวัดความรู้ความเข้าใจด้านหลักปรัชญา

¹โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปียแหวนรังสรรค์)¹Watthummikaram Municipal School

*Corresponding author. E-mail: thummikaramschool.ac.th

ของเศรษฐกิจพอเพียง 4) แบบประเมินความสามารถในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปฏิบัติงาน 5) แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และ 6) แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารสถานศึกษา (THUMMI Model) ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการ 6 ขั้นตอน คือ (1) T= Teamwork ขั้นสร้างทีมงานเข้มแข็ง (2) H=Heart ขั้นหัวใจมุ่งมั่น (3) U=Union ขั้นร่วมแรงร่วมใจ (4) M=Making ขั้นดำเนินการ (5) M=Measurement ขั้นการวัดและประเมินผล และ (6) I=Improvement ขั้นการปรับปรุงและพัฒนา 2) ความรู้ ความเข้าใจของครู ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ สรุปได้ดังนี้ 4.1) คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้ 4.1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ย 80.90 ซึ่งสูงขึ้น และก่อนการใช้รูปแบบปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 68.74 4.1.2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ย 99.72 ซึ่งสูงขึ้น และก่อนการใช้รูปแบบ ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 95.20 4.2) ความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของครูอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพผู้เรียน

Abstract

This study aimed; 1) to analyze basic information in creating and developing school management model with an integrated philosophy of sufficient economy in order to improve the quality of the target students for teachers in Watthummikaram Municipal School, Prachuapkhirikhan Province 2) to investigate for the effectiveness of the school management model with an integrated philosophy of sufficient economy in order to improve the quality of the students for teachers in Watthummikaram Municipal School. 3) to study the result of the model trial in order to promote students' quality 4) to assess the effectiveness and develop the model for the better quality of the students. The purposively selected sample were 24 teachers who were teaching at Pratomsuksa and Mattayomsuksa in academic year 2020. The instruments employed

were 1) the school management model with an integrated philosophy of sufficient economy in order to improve the quality of the students for teachers in Watthummikaram Municipal School, 2) a manual of the model, 3) the comprehension test concerning the philosophy of sufficient economy, 4) the evaluation form of ability in applying the integrated philosophy of sufficient economy into practice, 5) the students' achievement report and the students' qualification assessment form, and 6) the evaluation form of satisfaction in using the model. The obtained data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test dependent, and content analysis.

The results of the study were as follows: 1) The development of School Management Model was consisted of 6 steps of instructional procedures which were as follows: (1) T= Teamwork (2) H=Heart (3) U=Union (4) M=Making (5) M=Measurement (6) I=Improvement 2) Knowledge and understanding of teachers before and after using school management model with an integrated of sufficient economy to develop quality of the students for teachers were statistically and significantly different at the level of .05 3) Ability in using the school management model with an integrated philosophy of sufficient economy while working and teaching for teachers were in the highest level as compared to before. The experimental results were: 4) The evaluation of Model's effectiveness were; 4.1) Quality of the students comprised of academic achievement and the following characteristics 4.1.1) The mean score of students' academic achievement after applying the model in academic year 2020 was equaled to 80.90 which was higher than in academic year 2019 that valued as 68.74 4.1.2) The mean score of students' characteristics after applying the model in academic year 2020 was valued as 99.72 which was also higher than in academic year 2019 that valued as 95.2 4.2) Satisfaction level of teachers after using the model while working was at the highest level.

Keywords: School Management Model, An Integrated Philosophy of Sufficient Economy, Quality of Students

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารไปยังสถานศึกษา

ด้วยเจตนารมณ์ที่ต้องการให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระ คล่องตัวและรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารงาน สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดและประเมินผล ให้ได้มาตรฐานอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 4 ฝ่าย คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานแผนและงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป อีกทั้งการบริหารสถานศึกษาเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในเชิงคุณภาพและปริมาณ ทุกงานมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และจากการศึกษาผลการวิจัยในประเทศและต่างประเทศก็จะพบว่า ผู้บริหารจะเป็นผู้นำในการบริหารจะนำสถานศึกษาไปสู่คุณภาพการศึกษาได้ (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2545) สิ่งสำคัญการบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้เกิดผลดี (อภิญา แก้วชื่น, 2550) อีกทั้งการบริหารสถานศึกษาจะช่วยสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและช่วยส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้โดยตรง (เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550) สำหรับการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพ สถานศึกษาควรกำหนดขอบข่ายและภารกิจในการบริหารให้ชัดเจน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) สรุปว่าหน้าที่ที่จะบริหารสถานศึกษาให้ บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายของงานแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน เช่น ด้านการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้เชิงวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ด้านส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน องค์การ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณ การจัดทำและเสนอของบประมาณ รายงานการใช้จ่ายเงินผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษาและการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การบริหารงานบุคคล เกี่ยวข้องกับการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การออกจางาน วินัยและการรักษาวินัย ด้านการบริหารงานทั่วไป เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน พัฒนาระบบและดูแลเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ งานธุรการ งานเลขานุการ การประสานและพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อม งานทะเบียนนักเรียน การรับนักเรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมและประสานงาน

การศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา งานส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน หน่วยงาน องค์กร และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษาด้านงานประสานงานหน่วยงานอื่น ๆ การจัดระบบควบคุมภายใน หน่วยงาน ด้านการบริการสาธารณะ (ธนา โด่งพิมาย, 2561)

การบริหารสถานศึกษาที่จะพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา บุคลากรและผู้เรียนให้มีคุณภาพ ท่ามกลางความผันผวนของปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องปรับตัวและต้อง หันมาทบทวนกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาในทิศทางที่ต้องพึ่งตนเอง และมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น โดยยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเปรียบเสมือนรากฐานในการพัฒนาประเทศที่สำคัญและยังกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2559) และเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการเจริญเติบโต ที่ค่อย ๆ พัฒนาตามศักยภาพที่มีอยู่จริงอย่างมีเหตุผล อย่างเป็นขั้นตอนด้วยความมั่นคงและ เตรียมพร้อมอย่างไม่ประมาท รับมือกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและ ทางอ้อม เป็นกระบวนการที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมากกว่าการพัฒนาแบบก้าวกระโดดโดยไม่พิจารณา ให้อรอบคอบและเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา จึงอัญเชิญมาเป็นหลักในการบริหาร สถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ได้กำหนดให้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา กำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ แผนปฏิบัติการ งานวิชาการ งบประมาณ บุคคล บริหารทั่วไป ชุมชนสัมพันธ์ นำหลักการทรงงาน มาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา เน้นการบริหารทรัพยากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วม รู้จักสามัคคี ไม่ประมาท ดังนั้นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ในสถานศึกษาควรมีกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง คือ 1) ปรับปรุง พัฒนาการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย 6 งาน ให้สอดคล้องกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) กำหนดวิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการและกิจกรรมของสถานศึกษา ให้ครอบคลุม พัฒนาการศึกษาดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการดำเนินงานตามแผนและ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) พัฒนาระบบการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ หล่อหลอมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อการ จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่บูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อปลูกฝังผู้เรียน ให้รู้จักใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตสำนึกรักษาสีน้ำเงินและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การพัฒนาความรู้ความสามารถให้เกิดในผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพนั้นต้องมีการบริหารสถานศึกษา (หวน พินธุพันธ์, 2548) จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ติดตามประเมินผลการบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 1 พบว่า สถานศึกษามีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมโครงการ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะคุณภาพชีวิต จัดกิจกรรมพัฒนาหลักสูตร ใช้สื่อการเรียนรู้บูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดจิตอาสา รู้จักศักยภาพของตนเองและก้าวหน้าอย่างสมดุล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ต่อมาจากการประเมินผลระยะที่ 2 พบว่าในทางปฏิบัติผู้บริหารและคณะครูมีความมุ่งมั่นในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษาอย่างจริงจัง มีการนำครูและนักเรียนเข้ารับการอบรมแล้วกลับมาถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มาประกอบ กำหนดแนวทางปฏิบัติและเมื่อดำเนินการสำเร็จจะขยายผลสู่ชุมชน สำหรับเงื่อนไขที่สำคัญของความสำเร็จเกิดจากความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษา อีกทั้งผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายก็มีความเห็นที่สอดคล้องและมีเป้าหมายตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สิ่งสำคัญการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพเพียงใด (ณัฐฉา สันติลา, 2545) สรุปว่าเกิดจากตัวผู้บริหารซึ่งคุณลักษณะที่สำคัญต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เป็นนักจัดการที่ดีกระจายอำนาจให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม เป็นนักคิดที่มีหลักการ เป็นนักประสานที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีในวงการวิชาชีพ สำหรับสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 11 (2550) เห็นว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้บังคับการบริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ คือ การที่ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน เป็นผู้รอบรู้และเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) สรุปว่า ผู้บริหารที่บริหารงานโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีคุณลักษณะส่วนตัวที่สำคัญคือ ต้องเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างพอประมาณกับศักยภาพและภูมิสังคมของสถานศึกษาอย่างมีเหตุผล สามารถปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ใช้ความรู้บริหารจัดการสถานศึกษาอย่างรอบคอบโดยอาศัยความรู้และยึดหลักคุณธรรม รวมทั้งเพ็ญณี แรอรท (2552) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมที่สอดคล้องกันว่า ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารสถานศึกษา คือ การแสดงออกของผู้บริหารในด้านมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน การมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ หลักคิด หลักปฏิบัติเกี่ยวกับหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง มีความซื่อสัตย์ สุจริต มุ่งมั่น จริ่งใจในการปฏิบัติงาน ประสานทีมงาน ประสานใจ และใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม

การพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาในแต่ละด้านประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงานแผนและงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวัดและประเมินผล ด้านการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วยด้านกิจกรรมชมรม/กลุ่มสนใจ ด้านการแนะแนว และระบบดูแล ช่วยเหลือผู้เรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ด้านการพัฒนาบุคลากรประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากร และการติดตามขยายผล และด้านผลลัพธ์ความสำเร็จของสถานศึกษา บุคลากร ประกอบด้วย ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบุคลากรของสถานศึกษาและด้านผู้เรียน ผู้วิจัยเห็น ความสำคัญของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครู โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยะแหวน รังสรรค์) เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและเพื่อ ศึกษาผลการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบนี้ จะเป็นประโยชน์ และเป็นรากฐานที่สำคัญที่ทำให้พัฒนาสถานศึกษาและเกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอน สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ เป้าหมายที่สำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงจนนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลในการดำเนินชีวิตและการทำงาน เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าอย่างแท้จริง เมื่อเยาวชนมีวิถีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแล้ว ย่อมเป็นกำลังสำคัญที่มีคุณภาพของชุมชน และประเทศ ตลอดจนส่งผลให้การพัฒนาประเทศเกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม(ปิยแหวนรังสรรค์)
2. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยแหวนรังสรรค์)
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยแหวนรังสรรค์)
4. เพื่อประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โรงเรียนเทศบาล วัดธรรมิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์) ปีการศึกษา 2563 จำนวน 24 คน

รายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาการเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับครู

ตารางที่ 1 สรุปผลการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. สรุปองค์ความรู้ที่สำคัญ	1. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา	1. แบบวิเคราะห์เอกสาร	1. คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป 2. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	2. จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3. สรุปผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group)	2. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา 3. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน ประกอบด้วย 4. ผู้บริหาร 2 คน 5. คีษานีเทศก์ ที่รับผิดชอบ งานด้านเศรษฐกิจพอเพียง 2 คน	2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	2. คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป 3. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และความสอดคล้องของผู้ให้ข้อมูล

ตารางที่ 1 สรุปผลการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research) (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
		6. หัวหน้างาน ของโรงเรียน จำนวน 6 คน 7. หัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จำนวน 8 คน		

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาการเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับครู

ตารางที่ 2 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. นำผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานมาดำเนินการร่างรูปแบบ	-	1. แบบวิเคราะห์เอกสาร 2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หาข้อมูลสรุปความสอดคล้องของผู้ให้ข้อมูล
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ	2. สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ 3. สร้างแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบและเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ	2. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน	2. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ 3. แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบ	2. ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสิน 2. ค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้

ตารางที่ 2 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development) (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
3. เพื่อศึกษานำร่องและประสิทธิภาพของรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ประกอบรูปแบบ	3. สร้างแบบประเมินวัดความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับครู 4. สร้างแบบประเมินความสามารถในการใช้รูปแบบสำหรับครู 5. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 1 6. นำรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ประกอบรูปแบบไปทดลองใช้ (try out) กับ ครูโรงเรียนเทศบาลบ้านค่าย ปีการศึกษา 2552 จำนวน 30 คน 7. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครู ครั้งที่ 2	3. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน 4. ครูโรงเรียนเทศบาลบ้านค่าย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน	3. แบบประเมินวัดความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับครู 4. แบบประเมินความสามารถในการใช้รูปแบบสำหรับครู 5. รูปแบบ 6. แบบประเมินวัดความรู้ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ 7. แบบประเมินความสามารถในการใช้รูปแบบหลังการใช้รูปแบบ	3. ค่าร้อยละ 4. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสิน 5. ค่าความยากง่ายระหว่าง .20-.80 6. ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ 7. ค่าความเที่ยงมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา บุรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตารางที่ 3 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการใช้รูปแบบ	1. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติ 2. ให้ความรู้แก่ครูในการนำรูปแบบไปใช้ 3. ทดสอบวัดความรู้ก่อนใช้รูปแบบ 4. นิเทศ กำกับติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 5. ทดสอบวัดความรู้หลังใช้รูปแบบ	1. ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 24 คน	1. แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ	1. วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าที (t-test)
2. เพื่อประเมินความสามารถในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา บุรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	6. หลังจากการนำรูปแบบไปใช้ในการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด ทำการประเมินความสามารถในการนำรูปแบบไปใช้ในประเมินหลังการใช้รูปแบบ	2. ครูผู้สอนระหว่างชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 24 คน	2. แบบประเมินความสามารถในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา บุรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสิน

**ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ และปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหาร
สถานศึกษา บรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน**

ตารางที่ 4 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 4 การวิจัย (Development)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อประเมิน ความพึงพอใจ ของครูที่มีต่อ รูปแบบการ บริหาร สถานศึกษา รณการหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง เพื่อ พัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	- หลังจากเสร็จสิ้น การดำเนินการตาม รูปแบบการบริหาร สถานศึกษา บรณา การหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน ผู้วิจัยได้ ประเมินความพึง พอใจของครูที่มีต่อ รูปแบบ	- ครูผู้สอนระดับชั้น ประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา ปี การศึกษา 2563 จำนวน 24 คน	- แบบประเมินความ พึงพอใจของครูที่มี ต่อรูปแบบ	- ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์คะแนน เฉลี่ย 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสิน
2. เพื่อเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้ รูปแบบ	- นำข้อมูล สารสนเทศ ซึ่งเป็น ข้อมูลเชิงประจักษ์ จากฝ่ายวิชาการ มา ใช้ในการเปรียบเทียบ	- นักเรียนชั้น ประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา ปี การศึกษา 2562และ ปีการศึกษา 2563	- แบบสรุปผลและ รายงานสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของ นักเรียน	- ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์คะแนน เฉลี่ย 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสิน
3. เพื่อเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของ นักเรียน ก่อนและ หลังการใช้รูปแบบ	- นำข้อมูลเชิง ประจักษ์ ซึ่งเป็น ข้อมูลสารสนเทศ ฝ่ายวิชาการนำมา เปรียบเทียบ	- นักเรียนชั้น ประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา ปี การศึกษา 2562และ ปีการศึกษา 2563	- แบบสรุปผลและ รายงานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของ นักเรียน	- ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์คะแนน เฉลี่ย 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

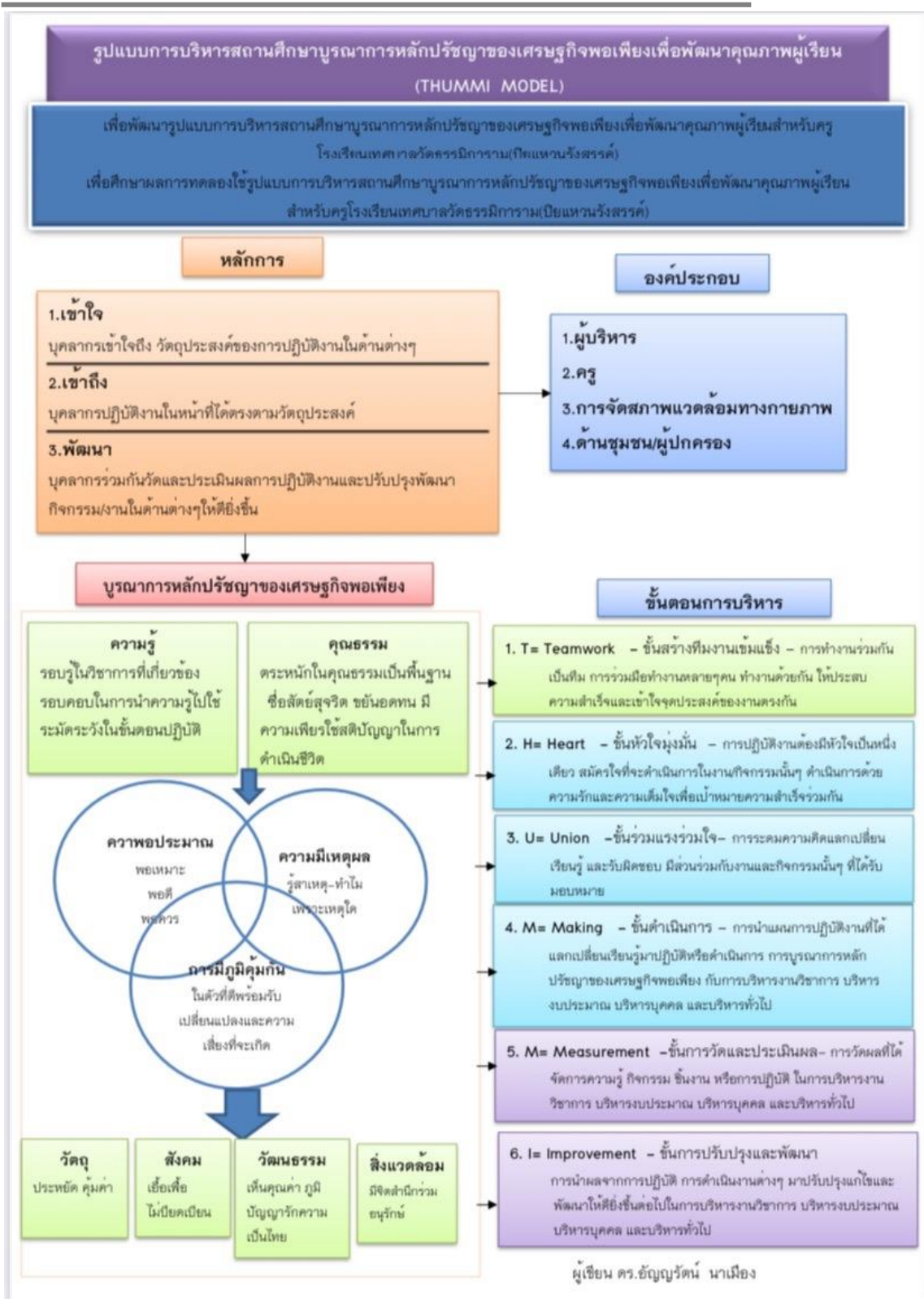
1. เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังดำเนินการทดลองจนเสร็จสิ้นแล้ว (Posttest) โดยทำการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent) 2. ประเมินความสามารถในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน 3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4. เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังดำเนินการทดลองจนเสร็จสิ้น แล้ว (Posttest) และ 5. วิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของครู

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
2. วิเคราะห์ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent)
3. วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินความสามารถในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ ผู้เรียน เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินประสิทธิผล โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ ผู้เรียน เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของครูในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับครู โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์)

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนา
คุณภาพผู้เรียน สำหรับครู โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมนิการาม (ปียแหวนรังสรรค์)

จากแผนภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้ หลักการ โดยหลักการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ดังนี้ วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์) และเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์) พัฒนารูปแบบมีกระบวนการ 6 ขั้นตอน คือ

1. T= Teamwork ขั้นสร้างทีมงานเข้มแข็ง
2. H=Heart ขั้นหัวใจมุ่งมั่น
3. U=Union ขั้นร่วมแรงร่วมใจ
4. M=Making ขั้นดำเนินการ
5. M=Measurement ขั้นการวัดและประเมินผล
6. I=Improvement ขั้นการปรับปรุงและพัฒนา

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์)

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์)

กลุ่มทดลอง	n	μ	S_d	t
ก่อนใช้รูปแบบ	24	23.96	3.08	
หลังใช้รูปแบบ	24	36.33	1.65	-15.37*

* $p < .05$; ($t = 15.37$)

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูหลังใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพความสามารถในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อคุณภาพผู้เรียนสำหรับครู (N = 24)

ข้อที่	รายการประเมินความสามารถ	ระดับความสามารถ		
		μ	σ	ระดับคุณภาพ
ด้านการเตรียมการสอน				
1	การอบรมให้ความรู้ก่อนการใช้รูปแบบ	4.83	0.37	มากที่สุด
2	การจัดชั้นเรียนเหมาะสมกับสภาพกิจกรรม	4.92	0.28	มากที่สุด
3	การวางแผนตามขอบข่ายงานมีความชัดเจน	4.96	0.20	มากที่สุด
4	การเตรียมคู่มือเอกสารใช้รูปแบบเหมาะสม	4.79	0.41	มากที่สุด
5	ครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง	4.79	0.41	มากที่สุด
6	การกระตุ้นให้ผู้เรียนมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง	4.83	0.37	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยด้านการเตรียมการสอน	4.85	0.34	มากที่สุด
ด้านการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน				
7	การเรียงเนื้อหาและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม	4.88	0.33	มากที่สุด
8	ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และแสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้	4.79	0.41	มากที่สุด
9	มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอก	4.83	0.37	มากที่สุด
10	สรุปความรู้ เชื่อมโยงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.92	0.28	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอน	4.85	0.35	มากที่สุด
ด้านวัดและประเมินผล				
11	ครูวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.75	0.43	มากที่สุด
12	ผู้บริหารให้การนิเทศอย่างต่อเนื่อง	4.83	0.37	มากที่สุด
13	ประเมินผลทั้งระหว่างเรียนและสิ้นสุดการเรียน	4.79	0.41	มากที่สุด
14	ประเมินผลทั้งความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน	4.88	0.33	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยด้านวัดและประเมินผล	4.81	0.39	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ของรูปแบบ				
15	ครูเข้าใจการวิเคราะห์เชื่อมโยงหลักพอเพียงได้	4.83	0.37	มากที่สุด
	สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและผู้เรียน			

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพความสามารถในการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อคุณภาพผู้เรียน สำหรับครู (N = 24) (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมินความสามารถ	ระดับความสามารถ		
		μ	σ	ระดับคุณภาพ
16	รูปแบบนี้ทำให้เข้าใจการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น	4.83	0.37	มากที่สุด
17	ครูใช้รูปแบบนี้ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี	4.79	0.41	มากที่สุด
18	รูปแบบนี้ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น	4.79	0.41	มากที่สุด
19	รูปแบบนี้ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรเพิ่มขึ้น	4.88	0.33	มากที่สุด
20	รูปแบบนี้นำไปใช้ได้กับการบริหารงาน 4 ฝ่าย	4.92	0.28	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยด้านประโยชน์ของรูปแบบ	4.84	0.36	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.85	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 แสดงว่า ระดับความสามารถในการใช้รูปแบบของครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครูในภาพรวมมีระดับความสามารถอยู่ในระดับความสามารถใช้รูปแบบระดับพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวางแผนตามขอบข่ายงานมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 4.96 และครูวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.75

ตอนที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปของโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์) ปีการศึกษา 2562 และ ปี 2563

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ร้อยละของผลต่าง ระหว่างปีการศึกษา
ภาษาไทย	58.92	77.92	+19
คณิตศาสตร์	51.32	74.88	+23.56
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	59.10	75.82	+16.72
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	74.31	75.75	+1.44
ภาษาต่างประเทศ	56.69	80.14	+23.45
สุขศึกษาและพลศึกษา	98.76	99.85	+1.09
ศิลปะ	73.36	77.92	+4.56
การทำงานอาชีพ	77.49	84.88	+7.39
รวม	549.95	647.16	+97.21
μ	68.74	80.90	+12.16
σ	15.44	8.30	

จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ปีการศึกษา 2562 และปี 2563 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ย 80.90 ซึ่งสูงขึ้นและก่อนการใช้รูปแบบ ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 68.74

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่มีระดับดีขึ้นไปโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์) ปีการศึกษา 2562 และ ปี 2563

ปีการศึกษา	จำนวน นักเรียน	ผลการประเมิน				ระดับดี ขึ้นไป	ร้อยละ
		ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	ดีเยี่ยม		
2562	348	-	17	159	170	329	94.54
2563	364	-	3	181	183	364	99.72
ร้อยละของผลต่าง ระหว่างปี							+5.18

จากการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนปีการศึกษา 2562 และ ปี 2563 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตั้งแต่ระดับคุณภาพดีขึ้นไปปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ย 99.72 ซึ่งสูงขึ้น และก่อนการใช้รูปแบบ ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 94.54

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบ 4 (N = 24)

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		μ	σ	ระดับคุณภาพ
ด้านผู้บริหาร				
1	ผู้บริหารอธิบายความรู้ชัดเจน	4.79	0.41	มากที่สุด
2	ผู้บริหารจัดทำคู่มือการใช้งานได้อย่างชัดเจน	4.79	0.41	มากที่สุด
3	ผู้บริหารเตรียมสื่อ อุปกรณ์ล่วงหน้า และเหมาะสม	4.88	0.33	มากที่สุด
4	ผู้บริหารชมเชย ให้กำลังใจในการเรียน	4.92	0.28	มากที่สุด
5	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง	4.88	0.33	มากที่สุด
6	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง	4.88	0.33	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยด้านผู้บริหาร	4.87	0.33	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
7	มีการเรียงเนื้อหาและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม	4.79	0.41	มากที่สุด
8	ครูเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีความสุขและทำงานเป็นทีม	4.88	0.33	มากที่สุด
9	ครูมีปฏิสัมพันธ์และมีหัวใจมุ่งมั่นในการทำงานที่หลากหลาย	4.88	0.33	มากที่สุด
10	ครูมีความสามัคคีในหมู่คณะ	4.92	0.28	มากที่สุด
11	สรุปความรู้ เชื่อมโยงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.79	0.41	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอน	4.85	0.35	มากที่สุด

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพความพึงพอใจของครูต่อการใช้
รูปแบบ 4 (N = 24) (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		μ	σ	ระดับคุณภาพ
	ด้านวัดและประเมินผล			
12	วัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.75	0.43	มากที่สุด
13	ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ	4.83	0.37	มากที่สุด
14	ประเมินผลทั้งระหว่างใช้รูปแบบและหลังการใช้	4.79	0.41	มากที่สุด
15	ครูสามารถตอบทบทเรียนได้อย่างถูกต้อง	4.88	0.33	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยด้านวัดและประเมินผล	4.81	0.39	มากที่สุด
	ด้านประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้			
16	รูปแบบส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้	4.83	0.37	มากที่สุด
17	รูปแบบนี้ทำให้เข้าใจการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.88	0.33	มากที่สุด
18	รูปแบบนี้ทำให้งาน/โครงการ/กิจกรรม/เกิดความสนุกสนาน	4.79	0.41	มากที่สุด
19	รูปแบบนี้นักเรียนครูสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปในชีวิตประจำวัน	4.79	0.41	มากที่สุด
20	รูปแบบนี้ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.88	0.33	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยด้านประโยชน์ของรูปแบบบริหารสถานศึกษา	4.83	0.37	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.84	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 แสดงว่า ระดับความพึงพอใจของพนักงานครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครูในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารชมเชยให้กำลังใจในการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 4.92 วัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.45

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบและประเด็นในการอภิปราย 4 ประเด็น ดังนี้

1.1 รูปแบบบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมการาม (ปียแหวนรังสรรค์) สังกัดเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่เหมาะสมสำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมการาม (ปียแหวนรังสรรค์) ที่สร้างขึ้นในงานวิจัยนี้ มีลักษณะเป็นแบบแผนโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ และบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย คือการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธนา โด่งพิมาย (2560) และหลักการพัฒนารูปแบบของทิตินา แคมณี (2550) ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ และองค์ประกอบในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีการวางแผนออกแบบอย่างเป็นระบบตามหลักการที่กล่าวไว้ว่า ในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบและรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม กัญญ์ชีสา ทูมมาพันธ์ (2557) ขั้นตอนการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาผู้เรียน “THUMMI MODEL” ซึ่งมีองค์ประกอบหรือกระบวนการ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 T = Teamwork หมายถึง ขั้นทำงานเป็นทีม ขั้นที่ 2 H = Hearth หมายถึง ขั้นหัวใจมุ่งมั่น ขั้นที่ 3 U = Union หมายถึง ขั้นร่วมแรงร่วมใจ ขั้นที่ 4 M = Making หมายถึง ขั้นดำเนินการ ขั้นที่ 5 M = Measurement หมายถึง ขั้นการวัดและประเมินผล ขั้นที่ 6 I = Improvement หมายถึง ขั้นปรับปรุงและพัฒนา เป็นรูปแบบที่มีขั้นตอนชัดเจน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีการประเมินความเหมาะสมเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่าหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แสดงขอบข่ายของการบริหารครบถ้วน มีค่าความเหมาะสม ระดับ 4.89 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันประเทศกำลังประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์ การรับวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาโดยปราศจากการคัดกรอง วัฒนธรรมที่ดั่งามและสถานการณบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เน้นวัตถุนิยม และการบริโภคนิยมมากขึ้น จนเกินความพอเพียง ซึ่งเยาวชนไทยในฐานะที่เป็นกำลังหลักของชาติ กำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤตเช่นนี้ การที่สถานศึกษาได้เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ฉบับที่ 10 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยเพื่อพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” โดยยึดแนวการพัฒนา ยึดแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 จนถึงปัจจุบัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 กำหนดเป็นแนวทางที่เน้นการเจริญเติบโตที่ค่อย ๆ พัฒนาตามศักยภาพที่มีอยู่จริงอย่างมีเหตุผล เป็นขั้นเป็นตอนด้วยความมั่นคงและเตรียมพร้อมด้วย

ความไม่ประมาทในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ยึดหลักปฏิบัติตาม “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555) กระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรหลักที่มุ่งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรมนำความรู้ พัฒนาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นให้สถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา งาน กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ และธนา โด่งพิมาย (2561) ควรมีการบูรณาการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสิริวรรณ ศรีพหล (2550) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาจะช่วยให้ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดีขึ้น (ปริญานุษ พิบูลสรารุช, 2550) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ให้โรงเรียนโดยเฉพาะผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบรรลุผล โดยเป้าหมายสำคัญคือมุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลในการดำเนินชีวิตและการทำงานเพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าอย่างแท้จริง

2.2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครู มีประสิทธิภาพ โดยปรากฏผลดังนี้ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยภาพรวมพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เหมาะสม ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ในด้านการอธิบายความหมาย แนวคิด ให้มีความชัดเจนแต่ละขั้นตอน หลักการ วัตถุประสงค์ และขั้นตอนของรูปแบบให้กระชับ เชื่อมโยงกับแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การนิเทศ กำกับติดตาม วัดและประเมินผลครูอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและร่วมมือกันทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคคล ด้านบริหารงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป ทุกข้อมีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้รับการอบรม การพัฒนาลักสูตรสถานศึกษา และการเข้าร่วมโครงการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จะต้องบริหารจัดการศึกษา

ใน 4 ด้าน คือด้านการบริหารวิชาการ ด้านบริหารบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารทั่วไป โดยมีจุดมุ่งหมายให้โรงเรียนมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง และจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติโดยรวมดังที่สุวรรณ พินตาณพท์ และกาญจนา วัชนสุนทร (2556) กล่าวถึงการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จะประสบความสำเร็จได้นั้น ก็ต่อเมื่อโรงเรียนมีกระบวนการบริหารสถานศึกษาที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกด้าน ซึ่งได้แก่การบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป (ธีระ รุญเจริญ, 2545)

2.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนการเรียนรู้การสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมสำหรับครู โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม(ปิยะทวนรังสรรค์) ปีการศึกษา 2563 จำแนกตามการประเมินผล ดังนี้

2.3.1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครู ที่ใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนการเรียนรู้การสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีปัจจัย ที่ทำให้เกิดประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาตามรูปแบบดังกล่าว น่าจะเกิดจากเหตุผล 5 ประการ ดังนี้

1) กระบวนการบริหารที่ได้รับการออกแบบอย่างมีขั้นตอน และมีคู่มือการใช้รูปแบบที่ชัดเจน เน้นการทำงานเป็นทีม ความร่วมมือร่วมใจ โดยสร้างแรงจูงใจ ให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งคุณธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสามัคคี ดังที่ นิเทศ สนั่นนารี (2547) ได้กล่าวว่าสิ่งที่ต้องตระหนักในการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับ คุณค่าทางความประพฤติหรือปฏิบัติคือ การสอนที่จะได้ผลดี นอกจากทำให้เกิดความเข้าใจแล้ว จะต้องทำให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่า ความสำคัญ จนมีความเลื่อมใสศรัทธาที่จะนำไปประพฤติปฏิบัติด้วย ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการวางแผนการบริหารสถานศึกษา มีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการบริหารงานของตนเอง จัดอบรมให้ความรู้กับพนักงานครู ให้มีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ ก่อนที่จะนำไปสู่การใช้บริหารสถานศึกษา

2) การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ทุกโครงการกิจกรรม รวมทั้งในการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างความสนุกสนาน การทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อสร้างความสามัคคี และการทำงานอย่างมีความสุขตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังที่เกษม วัฒนชัย (2550) ได้กล่าวไว้ในส่วน

ของเนื้อหาการเรียนรู้ใช้การออกแบบเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยาก ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์ (ทศนา แหมณี, 2546)

3) ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นอย่างดี และเข้าใจรูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับครูผู้สอนก่อน หลังจากนั้นอธิบายลักษณะการใช้รูปแบบ ผู้บริหารต้องเป็นผู้ขับเคลื่อน กำกับติดตาม นิเทศ และคอยให้ข้อเสนอแนะในการบูรณาการ (ธนา โด่งพิมาย, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับปริญญช พินุลสราวุธ (2550) กล่าวว่า ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนจึงจะสอนให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดี และครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก นอกจากนี้ครูผู้สอนยังเป็นผู้ที่คอยให้กำลังใจและเป็นกำลังใจในการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ และเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

4) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสมกับวัย เช่น ห้องศาสตร์พระราช ฐานการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งเรียนรู้ภายใน ภายนอก ป้ายนิเทศ ภายในสถานศึกษา สื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับครูและเด็ก วิดีโอ การ์ตูน หนังสือนิทาน โดยมีภาพ สี สันสดใส สื่อทำมือ และ VCD การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สื่อการสอนเป็นวัสดุอุปกรณ์และวิธีการประกอบการสอนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

5) การวัดและประเมินผล ที่ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีลักษณะการวัดก่อนเรียน หลังเรียนและระหว่างเรียน มีการแจ้งความก้าวหน้าในการเรียนให้ทราบ ผู้เรียนไม่ต้องแข่งขันกับเพื่อน แต่ต้องแข่งขันกับเกณฑ์ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และช่วยสรุปองค์ความรู้ให้เห็นเด่นชัด

2.3.2. ผลการเปรียบเทียบระดับความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติงานสำหรับครูที่ใช้รูปแบบ ผู้วิจัยพบว่า ระดับความสามารถในการใช้รูปแบบของครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครู ในภาพรวมมีระดับความสามารถอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวางแผนตามขอบข่ายงานมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด น่าจะเกิดจากขั้นตอนการดำเนินตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงเข้าไปในการบริหารสถานศึกษาทุกฝ่าย ทั้ง 4 ฝ่าย ทุกโครงการ และทุกกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับสำนักผู้ตรวจสอบราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 8 (2550) ได้วิจัย เรื่องการติดตามประเมินผลการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา พบว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด ในกิจกรรมทุกโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้อาจเป็นเพราะคู่มือในการใช้รูปแบบมีความละเอียด สอดแทรกหลักการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการปฏิบัติงานให้เห็นชัดเจน นำไปใช้งานได้ เป็นประโยชน์กับตนเอง มีขั้นตอนการใช้ที่เหมาะสมกับบุคลากรในการทำงานทุกฝ่าย เน้นการทำงานเป็นทีม สร้างความรักความสามัคคีในหมู่คณะ สอดคล้องกับเพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550) ครูผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ให้โรงเรียนโดยเฉพาะผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบรรลุผล โดยเป้าหมายสำคัญคือ มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลในการดำเนินชีวิตและการทำงาน เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าอย่างแท้จริง

2.4 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับครูโรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม(ปิยะแหวนรังสรรค์)

2.4.1. ผลจากการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การวางแผนตามขอบข่ายงานมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด น่าจะเกิดจากเหตุผล

1) ด้านการเตรียมความพร้อม ครูมีความพึงพอใจมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อความเป็นกัลยาณมิตรของผู้บริหาร อธิบายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจน และคู่มือการใช้มีความชัดเจน การเตรียมสื่อและอุปกรณ์เหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการ เทคนิคการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและขอบข่ายของงานแต่ละงาน กิจกรรมอย่างครบถ้วน และหลากหลาย ซึ่งทุกงานในสถานศึกษามีความจำเป็นต้องการจัดการศึกษาและบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ที่สำคัญครูผู้สอนมีการศึกษา

คู่มือ เอกสารและหลักการบูรณาการกับการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างละเอียดก่อนทำการใช้รูปแบบ จำนวนของผู้เรียน ควบคู่กับการที่ผู้วิจัยได้อบรมให้ความรู้กับครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อน จึงทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับปริญญช พินุลสราวุธ: (2550) การส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ นั้น อาจจะใช้วิธี “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ตามหลักการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า ลำคัญที่สุดครูต้องเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อน

2) ด้านการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน พบว่าครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการที่หมู่คณะ มีความสุข มีหัวใจที่มุ่งมั่นในการทำงาน และการสรุปความรู้ เชื่อมโยงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และทั้งนี้ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากการนำรูปแบบไปใช้ในการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรม โครงการและการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่มที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะร่วมกับการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมกลุ่มทำให้ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ที่สำคัญทิตนา แชนณี (2546) กล่าวว่าครูต้องจัดระบบการติดตามผลการปฏิบัติของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และคอยตักเตือนและให้การเสริมแรงอย่างเหมาะสมเนื่องจากหากขาดการปฏิบัติได้ก็จะไม่เกิดการพัฒาถึงระดับเป็นลักษณะนิสัยได้ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์ (ทิตนา แชนณี, 2550) ที่ได้เสนอแนวทางในการพิจารณาการจัดเนื้อหาสาระว่าให้เรียงลำดับเนื้อหาจากก่อนหลังจากสิ่งที่ย่างไปสู่สิ่งที่มีความยาก

3) ด้านการวัดประเมินผล พบว่าครูมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างถูกต้องและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ทั้งการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบ การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรมในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินจากการทำกิจกรรมกลุ่ม และที่สำคัญมีการแจ้งความก้าวหน้าในการเรียนเป็นระยะ ประเมินโดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะ ซึ่งผู้เรียนไม่ต้องแข่งขันกับเพื่อนแต่ต้องแข่งขันกับเกณฑ์ รวมทั้งให้ผู้ปกครอง เพื่อน และตนเองมีส่วนร่วมในการประเมิน นอกจากนั้นยังได้ชี้แจงวิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมินให้นักเรียนทราบตั้งแต่ช่วงคาบปฐมนิเทศ และได้สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนด้วย ดังนั้นวิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมิน จึงเป็นข้อตกลงที่นักเรียนยอมรับมาตั้งแต่ต้น ซึ่งการประเมินตามสภาพจริง เป็นวิธีการประเมินที่ดีที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีกว่าการประเมินโดยใช้แบบทดสอบเพียงอย่างเดียว โดยดังที่ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) กล่าวถึงข้อดีของการ

ประเมินตามสภาพจริงว่า การประเมินตามสภาพจริงเน้นการประเมินผลระหว่างเรียนของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและผลการปฏิบัติจริงทั้งในชั้นเรียนและชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบ และวิธีการประเมินแบบเดิม

4) ด้านประโยชน์ของรูปแบบที่ได้รับ พบว่า มีประโยชน์ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบนี้ทำให้เข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและรูปแบบนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งนี้เพราะผู้บริหารนำรูปแบบการบริหารนี้มาใช้และเป็นผู้คอยขับเคลื่อน กระตุ้นให้ครูทำให้เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะและการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปในชีวิตประจำวัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้น ทั้งนี้มีผลมาจากการที่ผู้วิจัยได้สร้างทีมงานที่เข้มแข็ง กระตุ้นให้ครูมีหัวใจที่มุ่งมั่น และสร้างความสามัคคีในการทำงาน สร้างความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาอย่างแท้จริง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทางด้านวิชาการและการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิเคราะห์หลักบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจกับการสอนในแต่ละชั่วโมงอย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

2.4.3. ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดย 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระหว่างปีการศึกษา 2562 กับปีการศึกษา 2563 ที่ใช้รูปแบบบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีผลการเรียนในระดับ 3 ขึ้นไป ปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ย 80.90 ซึ่งสูงขึ้นก่อนการใช้รูปแบบ ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 68.74 ที่เป็นเช่นนี้เพราะบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกงาน ทุกกิจกรรม และทุกโครงการ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ควบคู่กับคุณธรรม วิธีคิดอย่างรอบคอบ มีสติ ไม่ประมาทอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงพอประมาณ โดยคำนึงถึงความมีเหตุผล กิจกรรมในชั้นเรียนเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม อย่างยั่งยืน และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับศูนย์สถานศึกษาพอเพียง (2560) นอกจากนี้หัวหน้างานทุกงาน ครูผู้สอนทุกคน ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอนและ

ยังต้องนำมาใช้ประพจน์ปฏิบัติ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เชื้ออาหาร เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตัว ให้ความสำคัญกับ ประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รัก สามัคคี สร้างความ เข้มแข็งในห้องเรียน และรักษาเอกลักษณ์ ภาษา ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้ และจัดการอย่างฉลาด รอบคอบ ฟื้นฟูทรัพยากร เพื่อให้ เกิดความยั่งยืนและคงอยู่ชั่วลูกหลาน เช่น การใช้น้ำอย่างประหยัด ปิดไฟเมื่อไม่ใช้งาน ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยีจาก ภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน การส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ นั่น ครูจะต้องเป็นต้นแบบที่ดี โดยให้ความรู้ ให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจก่อน และให้แนวทางให้นักเรียนนำไปประยุกต์ใช้ สอดคล้องกับผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอน ในการใช้รูปแบบ ทำให้ผู้เรียนมีผลการประเมินความสามารถด้านการทดสอบการอ่านออกของผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ย 87.46 สูงขึ้นก่อนการใช้รูปแบบ ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 79.11 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นอันดับ 1 ของสำนักงานส่งเสริมการ ปกครองท้องถื่นจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อีกทั้งผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ย 64.75 ซึ่งสูงขึ้นก่อนการใช้รูปแบบ ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 37.02 และรวมถึงผลการทดสอบระดับชาติดิกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลคะแนนสูงสุดในระดับประเทศ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถื่น นอกจากนี้ผลชนะการแข่งขัน ทักษะทางวิชาการระดับภาคหลายรายการ และเป็นตัวแทนไปแข่งระดับประเทศในงานมหกรรม วิชาการ ร้อยเอ็ดวิชาการ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถื่น นอกจากนี้ยังเป็นตัวแทนแข่งขันงาน ศิลปหัตถกรรมนักเรียน ปี 2563 ของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ด้านวิชาการแล้วยังส่งผลในด้าน กีฬาชนิดต่าง ๆ เช่น เป็นตัวแทนระดับภาคแข่งขันกีฬาแบดมินตันระดับประเทศในปี 2562 2563 การแข่งขันกีฬารักบี้ฟุตบอลได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับกลุ่มจังหวัด ปี 2563 และรางวัลรองชนะเลิศ ระดับประเทศปี 2564 ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ทั้งนี้เพราะ ประสิทธิภาพของรูปแบบนั้น เกิดจากขั้นตอนการดำเนินการของรูปแบบ ที่บุคลากรทุกคนร่วมมือร่วมใจ ในการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานทุกฝ่าย ทุกโครงการ ทุกกิจกรรม สอดแทรกการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัด หลักสูตรและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกคนโรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้หลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการปฏิบัติงานและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้บรรลุผล โดยเป้าหมาย

สำคัญคือมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลในการดำเนินชีวิตและการทำงาน เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าอย่างแท้จริง เมื่อเยาวชนมีวิธีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแล้วย่อมกลับมาเป็นกำลังสำคัญของชุมชนและประเทศต่อไป ทำให้เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

ในที่สุด 2) การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2562 กับปีการศึกษา 2563 ที่ใช้รูปแบบบริหารสถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยพบว่าระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนปีการศึกษา 2563 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 99.72 สูงขึ้นก่อนการใช้รูปแบบ ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ร้อยละ 94.54 ปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิผลของรูปแบบน่าจะเกิดจากขั้นตอนการดำเนินการของรูปแบบ ที่สร้างความเข้าใจโดยเน้นคุณลักษณะด้านการทำงานเป็นทีม มีหัวใจที่มุ่งมั่น และสร้างความสามัคคีให้กับบุคลากร จึงส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื้อหาการเรียนรู้ที่สอดแทรกการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายของครูผู้สอน รวมถึงสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่งเสริมกิจกรรมสวดมนต์ อบรมคุณธรรมจริยธรรมวันศุกร์ กิจกรรมธรรมสัจจะ กิจกรรมเด็กดี V-star กิจกรรมจิตอาสาพัฒนา บวร กิจกรรมห้องเรียนคุณธรรม ด้านกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรมประจำวัน ส่งเสริมกิจกรรมสวดมนต์ แผ่เมตตา (กิจกรรมหน้าเสาธง) กิจกรรมสติมาปัญญาเกิด (นั่งสมาธิ ก่อนเรียน) กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรม กิจกรรมบันทึกความดี และด้านกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรมพิเศษ ส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันขึ้นปีใหม่ กิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมสวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะ กิจกรรมถามตอบปัญหาธรรมะทางก้าวหน้า กิจกรรมสอบธรรมศึกษา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาที่ให้โรงเรียนโดยเฉพาะผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยเป้าหมายสำคัญคือมุ่งให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม ทำงานเป็นกลุ่ม มีวินัย เรียนรู้จากสถานการณ์จริง มีส่วนร่วม ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนา ปลูกจิตสำนึกความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ นอกจากให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในสถานศึกษาแล้วยังให้ความสำคัญกับโดยใช้การเรียนรู้จากชุมชนและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก การฝึกคิดวิเคราะห์ การทำกิจกรรมแต่ละกลุ่ม การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน และการขอความร่วมมือในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ จากผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เทพวาทณี วินิจำทร (2548) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อปลูกฝังค่านิยมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าการบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเขียนบรรยายความรู้และประโยชน์ที่ได้รับ และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้รับความรู้และเข้าใจ สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง จากการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียนได้รับรางวัลการแข่งขันตอบปัญหาธรรมะทางก้าวหน้าในระดับประเทศ สอบธรรมศึกษาผ่านทุกคน รางวัลเด็กและเยาวชนดีเด่นในระดับประเทศ รางวัลวัฒนธรรมาวินิต จากกระทรวงวัฒนธรรม ครูได้รับรางวัลครูดีไม่มีอบาย ปี 2563 รางวัลครูดีศรีแผ่นดิน ปี 2564 รางวัลครูสคูดี ปี 2564 และส่งผลให้ผู้บริหารรับรางวัลรางวัลผู้ทำคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา (เสาเสมาธรรมจักร) ประจำปีการศึกษา 2563 รับพระราชทานจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสถานศึกษาได้รับรางวัลผู้ทำคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา (เสาเสมาธรรมจักร) ประจำปีการศึกษา 2564

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน พบว่า

1.1 การบริหารสถานศึกษาเพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คณะทำงาน ไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นตั้งใจ สร้างความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการทำงาน

1.2 สถานศึกษาควรกำหนด นโยบายและมีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจนและนำไปใช้กับการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ทุกคนรับรู้ และมีแนวทางการนำไปใช้อย่างชัดเจน

1.3 ครูและบุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการบูรณานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน กิจกรรม โครงการ และการจัดการเรียนรู้

1.4 การทำงานประสบความสำเร็จต้องให้ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และมีการทำงานเป็นทีม

1.5. ผู้บริหารควรมีแผนในการนิเทศ กำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและนำผล มาปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพสูง

2. ผลการสร้าง และจากประสิทธิภาพของรูปแบบบริหารสถานศึกษา บุรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบุรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน มีชื่อว่า (THUMMI MODEL) ซึ่งมีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 T = Team work หมายถึง ทำงานเป็นทีม

ขั้นที่ 2 H = Heart หมายถึง หัวใจมุ่งมั่น

ขั้นที่ 3 U = Union หมายถึง ร่วมแรงร่วมใจ

ขั้นที่ 4 M = Making หมายถึง ดำเนินการ

ขั้นที่ 5 M = Measurement หมายถึง การวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 6 I = Improvement หมายถึง การปรับปรุงและพัฒนา

ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา บุรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่สุด และมีค่าดัชนีแบบสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.50 องค์ประกอบของรูปแบบมีความสอดคล้องกัน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาบุรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับครู โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมการาม (ปิยะเวท รังสรรค์) ปรากฏผลดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและ หลังการใช้รูปแบบ พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังใช้รูปแบบ สูงกว่าการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษา บุรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ พบว่า ครูมีความสามารถในการใช้รูปแบบ ในภาพรวม มีความสามารถอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบและการปรับปรุงพัฒนารูปแบบ การบริหาร สถานศึกษา บุรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปรากฏผลดังนี้

4.1. ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษา บุคลากรหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ

4.3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับหลักการบูรณาการ ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นของตนอย่างถูกต้อง และควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการทั้งระบบ

1.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในสถานศึกษานำความรู้สู่ชุมชน เพื่อให้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรท้องถิ่นบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2). พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: CURSQA.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). ปัจจัยเกื้อหนุนต่อการจัดการศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ: CURSQA.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กัญญชิสา ทูมมาพันธ์. (2557). *การพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุญชบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- เกษม วัฒนชัย. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://www.komchadluek.net>
- จันทราณี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุคพอยท์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). *การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 19). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *การจัดการเรียนรู้แนวใหม่*. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับ ลิสซิ่ง.
- ณัฐวุฒิ สังคิลลา. (2545). *ผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบ 2544*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอนขององค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพวาทน์ วิจิตรกำจร. (2548). *การปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ธนา โด่งพิมาย. (2561). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาคุุญชบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ: ศักยภาพเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ปริญานุษ พิบูลสรารุณ. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ด้านการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://www.sufficiencyeconomy.com>
- ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *การขับเคลื่อนด้านการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://www.sufficiency.nida.ac.th/>
- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็น ทีม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุญชบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- เพ็ญณี แรอรท. (2552). *กระบวนการถ่ายทอดความรู้โดยวัฒนธรรมท้องถิ่นและการเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ ในชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น: ขอนแก่น.

- สุวรรณ พิณตานพท์, และกาญจนา วัชรสุนทร. (2556). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เอ็นดูมีเดียพับลิชิ่ง.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2550). การจัดการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 20(2), 5-10.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักผู้ตรวจสอบราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 8. (2550). *การติดตามประเมินผลการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา*. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักผู้ตรวจสอบราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 11. (2550). *การติดตามประเมินผลการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา*. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์.
- หวน พินธุพันธ์. (2548). *การบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อภิญา แก้วชื่น. (2550). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries. Case Study: Songkhla Province

Nawit Amage^{1*}, Parichat Thudam¹

(Received: November 2, 2022; Revised: December 6, 2022; Accepted: January 9, 2023)

Abstract

“Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries Case Study: Songkhla Province” Research Objectives to study the impact and the adaptation potential of small business entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries. Case Study: Songkhla Province and research hypotheses divides to 1) To study the general information of small business entrepreneurs in Songkhla Province 2) Characteristics of entrepreneurs influencing the adaptation potential of small business entrepreneurs in Songkhla Province 3) Transformational leadership Influencing the adaptation potential of small business entrepreneurs in Songkhla Province. This research was conducted by collecting questionnaire data from small business entrepreneurs in 3 district of Songkhla Province, Thailand, classified into 3 groups (service business group, industrial business group Consumer Goods Business Group) 100 people per group a total of 300 people. Research results showed that Characteristics of entrepreneurs and Transformational leadership of entrepreneurs’ impact on the adaptation potential of small business entrepreneurs to support trade liberalization in ASEAN economies. Case study: Songkhla Province.

Keywords: Adaptation potential, Small Business Entrepreneurs, Characteristics of entrepreneurs, Transformational leadership

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าในประเทศเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา: จังหวัดสงขลา” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla

*Corresponding author. E-mail: nawit.a@tsu.ac.th

ผลกระทบ และศักยภาพในการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมจากการเปิดเสรีทางการค้า
ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา: จังหวัดสงขลา และมีสมมติฐานการวิจัย
1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา 2) คุณลักษณะของ
ผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา
3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม
ในจังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากแบบสอบถาม จากกลุ่ม
ตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงจาก 3 อำเภอ 1) อำเภอเมืองสงขลา 2) อำเภอหาดใหญ่ และ 3) อำเภอ
สะเตกา จังหวัดสงขลา โดยแบ่งเป็นอำเภอละ 100 ตัวอย่าง จาก 3 ประเภทกลุ่มธุรกิจ 1) ธุรกิจบริการ
2) กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม และ 3) กลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค จำนวนทั้งสิ้น 300 ตัวอย่าง
ผลการวิจัยเชิงปริมาณสรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ของผู้ประกอบการส่งผลต่อศักยภาพการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมจังหวัดสงขลาเพื่อ
รองรับการเปิดเสรีทางการค้าในประเทศเศรษฐกิจอาเซียน

คำสำคัญ: ศักยภาพในการปรับตัว ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก คุณลักษณะของผู้ประกอบการ
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Introduction

Trade liberalization is caused by economic integration. Thailand is a member of Asean Community The ASEAN Community has the goal of economic integration. "Single Market and Production Base" There is free movement of goods, services, investment and skilled labor within ASEAN. and free movement of capital since 2015. In this regard, trade links will create trade benefits for Thailand in terms of commodity and population movement information. As well as logistics and tourism Attract foreign investors to invest in basic public utilities in the country.

Border trade is an economic activity that is very important to the overall economy of Thailand. Because Thailand has borders with 4 neighboring countries. In the north, it borders with Burma and Laos. West border with Burma East borders with Laos and Cambodia. The southern part borders Malaysia. Causing border trade between neighboring countries. Most of the border trade is small enterprises which is a form of trading that has no hassle process and is convenient and fast. Both are legal through customs and illegally not passing through customs.

Thailand has an area adjacent to Malaysia both by land and by water. In the area of 4 provinces of Thailand namely Songkhla Province, next to Kedah State and Perlis State, Satun Province, next to Perlis State, Yala Province, next to Perak State and Kedah State and Narathiwat Province Contact with Kelantan and Perak states of Malaysia. The border trade between Thailand and Malaysia can be facilitated due to the transportation of goods by road and by sea. The trend can also be transported on both sides of the sea, namely The Gulf of Thailand and Andaman is the main reason why Malaysia It is the most important trading partner of Thailand.

Year 2021 (January – June) Thai–Malaysian border trade through Songkhla Province with a total trade value of 159,323 million baht. Compared to the same period of last year, an increase of 45.58% divided into exports worth 86,499 million baht, an increase of 64.57%. and imports worth 72,824 million baht, an increase of 28.03%. Thailand gained a trade balance of 13,675 million baht. The top 4 trade checkpoints with the highest total trade value were Sadao Customs, Songkhla Province, which accounted for 81.00 % of the Thai–Malaysian border trade. Followed by Padang Besar Customs, Songkhla (16.46%) Su-ngai-Klok Customs, Narathiwat Province (0.94 %) and Betong Customs, Yala Province (0.93%). The top 5 export products are rubber (15.91%), computers and equipment (12.92%), cars and equipment (6.64%), video equipment (3.40%) and circuit boards (3.05%). The top 5 imported products are magnetic tapes, magnetic disks for computers (20.51%), computer components (6.95%), plastic granules (4.75%), electrical machinery (4.16%), and aluminum (3.85%) (Department of Foreign Trade Ministry of Commerce, 2021)

Economic liberalization within the ASEAN Economic Community since 2015 until the present. As a result, small business entrepreneurs in Songkhla province do not compete in trade only in the southern border areas but must take into account the inevitable impact on business entrepreneurs from economic liberalization within the ASEAN Economic Community. Whether it is about the abolition of product tax eliminating non-tariff measures ASEAN Framework Agreement on Trade in Services that will affect to border trade entrepreneurs in tourism, computing, telecommunications, health, logistics and other service sectors to entrepreneurs from member countries ASEAN Economic Community. Liberalization of trade in services in ASEAN under the ASEAN Framework Agreement on Trade in Services (AFAS). This is to reduce and remove

regulations that hinder trade in services in ASEAN to enter the market (Market Access: MA) and the National Treatment (NT), which liberalizes trade in services under the General Agreement Trade in Services (GATS), Cross-Border Trade, Consumption Aboard, Commercial Presence and Movement of Natural Person. The liberalization of trade in services under the General Agreement on Trade in Services of the ASEAN Economic Community Affecting Thai-Malaysian border trade entrepreneurs in terms of freight management, transportation consulting services, and trade through the operator's business unit. Thailand has to treat like a nation. condition change conditions and trade issues of the ASEAN Economic Community making small business entrepreneurs in Songkhla province must turn to review and consider the performance of the trader so that the business can support the change Create a competitive advantage and build the ability to resist the current changes that will affect entrepreneurs. Therefore, it is necessary to develop the competence of entrepreneurs to be ready for change.

Research team is interested in studying the adaptation potential of small business entrepreneurs in Songkhla province to cope with the impact of trade liberalization. Trade expansion to create a commercial advantage for business operators both in adjusting in various aspects to be able to access, understand and be able to adapt very well.

Research Objectives

1. To study the general information of small business entrepreneurs in Songkhla Province from the liberalization of trade in the ASEAN Economic Community.
2. To study the impact of small business entrepreneurs in Songkhla Province from the liberalization of trade in the ASEAN Economic Community.
3. To study the adaptation potential of small business entrepreneurs in Songkhla Province from the liberalization of trade in the ASEAN Economic Community.

Literature review

The concepts of leadership, motivation and communication interact and influence decision making, quality control and performance goals. Blake and Mouton (1964) found the quality and the relationship of leadership influence people and production factors. On the other hand, Fiedler

(1978) has shown that leadership can be effective or ineffective depending on the situation, the relationship between the leader and followers, and the structure of the work. Leaders should have a way to motivate their followers to achieve the expected outcomes (Burns, 1978) by setting clear requirements and providing rewards in exchange for trying to achieve business goals. This exchange will foster staff satisfaction in working together to achieve the goals of the work (Bass, 1985). Leadership-oriented goals enable a high-performance environment that is relatively stable. Tate (2009) studied how the owner can change the environment for small business in England, and found that the characteristics of leaders, including individual personality was key. Thai – Malaysian entrepreneurs have to learn and develop leadership skills (Singh & Vohra, 2009) to communicate, interact with colleagues, customers and partners, leadership skills which include the ability to make decisions for the right target, quality control, performance goals and the ability to adapt the environment within the organization to support external factors (Dess, Lumpkin, & Covin 1998).

Competency characteristics are hidden within the individual. Leadership can encourage competency in the individual (McClelland, 1973). The criteria are set out in an individual's job responsibilities namely the elements of the competency of skills, knowledge, attitudes, values and opinions about their own image. Knowledge involves power, motivation, habits and self-image. The role of social skills within the individual drives people to work effectively (Boyatzis, 1982). A strong employer-employees relationship is the criterion for maximum operational efficiency (Spencer & Spencer, 1993). Competency characteristics of the individual, knowledge, motivation, habit, self-image, social roles and skills can lead to the growth and survival of the business (Bird, 1995). Competency skills include understanding the competency concept, competency of the organization, competency strategies and organizational commitment (Mulder, Lans, Verstegen, Biemans, & Meijer 2007). The entrepreneur needs competency to create opportunities, relationships, performance and organizational competency strategies, as well as competency in human resource management. Izquierdo, Deshoolmeester, and Salazar (2005) have researched the competency of operators in the view of scholars and entrepreneurs.

Competency is related to entrepreneurship (Li, Huang, & Tsai, 2009), namely the ability to create business opportunities, competency evaluation of business opportunities, competency of the

network business, ability to identify and resolve problems, and the ability to communicate. Hellriegel, Jackson and Slocum (2008) claim that managers should have competency in management capabilities, including communications, planning and performance management, ability to work as a team, tactical missions, cultural competency and understanding between nations, and self-control. Mitchelmore and Rowley (2010) measure competency by taking into account competency on an individual level, competency as a trader, business intelligence and competency management, competency skills and relationships. Ahmad, Ramayah, Wilson and Kummerow (2010) undertake a competency analysis to study the background of entrepreneur personal characteristics, including appearance, attitude, people in their own image, and social role.

Contingency theories are a class of behavioral theory that contend that there is no one best way of organizing / leading and that an organizational / leadership style that is effective in some situations may not be successful in others (Fiedler, 1964). In other words: The optimal organization / leadership style is contingent upon various internal and external constraints. Four important ideas of Contingency Theory are; 1. There is no universal or one best way to manage; 2. The design of an organization and its subsystems must 'fit' with the environment; 3. Effective organizations not only have a proper 'fit' with the environment but also between its subsystems and 4. The needs of an organization are better satisfied when it is properly designed and the management style is appropriate both to the tasks undertaken and the nature of the work group.

There are also contingency theories that relate to decision making (Vroom & Yetton, 1973). According to these models, the effectiveness of a decision procedure depends upon a number of aspects of the situation: the importance of the decision quality and acceptance; the amount of relevant information possessed by the leader and subordinates; the likelihood that subordinates will accept an autocratic decision or cooperate in trying to make a good decision if allowed to participate; the amount of disagreement among subordinates with respect to their preferred alternatives.

Border trade in Europe has had to adapt to multiple national cultures by decreasing the influence of different environments to develop competency skills, understanding the behaviour of consumers from different countries to create opportunities and increase the commercial value of the border trade (Muzychenko, 2008). The cross-border trade should improve competencies to fit

the environment, and management of different institutions throughout the European Union. Border trade in the United States needs to create a single market like Europe by increased cooperation with foreign partners (Meunier & Nicolaidis, 2005). Following the integration of the member countries of ASEAN, like the EU (Ahmad et al., 2010), economic cooperation including trade along the Thai – Malaysia border should be adjusted in the same way as the border trade within the EU to be ready to face increased cooperation with foreign partners (Meunier & Nicolaidis, 2005), and to improve knowledge, in the context of understanding the diversity of cultures and the needs of consumers in both countries. Some may have to cooperate with partners from those countries.

Mitchell, Biglan, Oncken and Fiedler (1970) analyze the situation from a management-oriented approach to the theory. Administrative procedures or methods are best. This selection is used to fit the situation. Strube and Garcia (1981) analyze a situation-oriented leadership and management efficiency. The application of the theory is attributed to experience. Ayman, Chemers and Fiedler (1995) provide a model of leadership as characterising a person who learns how to delegate his power to employees. According to a review by the Blue House (Luthans, 1973), the traditional management system has been replaced with a behavioural management system and procedures. In actual practice, not just any theory can be applied to every organization and management problem. Management should be flexible and adaptable to situations.

From the literature review related to research on “Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries Case Study: Songkhla Province” with research hypotheses 1) Characteristics of entrepreneurs influence on the adaptive potential of small business entrepreneurs in Songkhla and 2) transformational leadership Influencing the adaptation potential of small business entrepreneurs in Songkhla Province. The conceptual framework of the research project can be created as follows:

Conceptual Framework

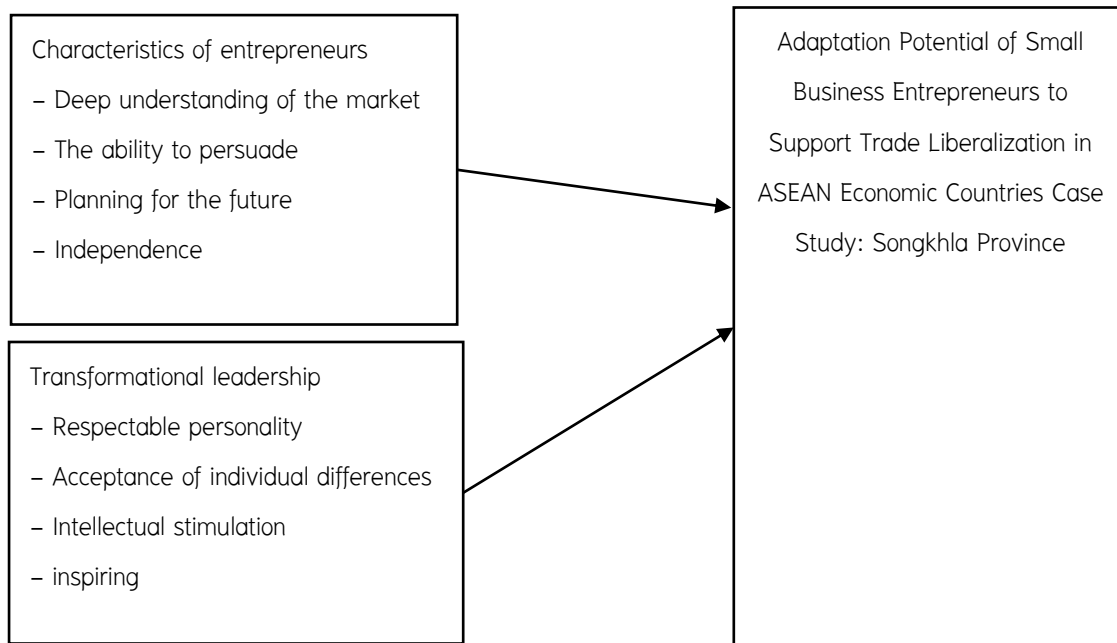

Figure 1: Conceptual Framework

Research Hypothesis

Company's characteristics Influence the adaptation potential of small business entrepreneurs in Songkhla Province.

Research Method

This research uses a quantitative research process by collecting field data using questionnaires. By selecting the population from small entrepreneurs in Songkhla Province classification of small businesses to 3 groups 1) Industrial businesses 2) Service business and 3) Wholesale and Retail business in Songkhla Province consists of 16 Districts as follows: 1) Mueang Songkhla District 2) Hat Yai District 3) Sathing Phra District 4) Ranot District 5) Chana District 6) Na Thawi District 7) Saba Yoi District 8) Thepha District 9) Rattaphum District 10) Sadao District

11) Krasaesin District 12) Na Mom District 13) Khuan Niang District 14) Bang Klam District 15) Singhanakhon District and 16) Khlong Hoi Khong District.

The selection of the sample was chosen by specific groups from 3 districts with industrial business group, service business group, wholesale and Retail business group. There are many consumer goods business groups, namely 1) Songkhla District, 2) Hat Yai District, and 3) Sadao District. Total 300 samples, divided into 100 samples per district, considering the following elements:

1) Entrepreneurs have driven adaptation issues. or preparation to support the impact on trade liberalization.

2) Entrepreneurs have knowledge and understanding of trade liberalization.

The questionnaire was presented to 3 experts to check the validity of the structure, content, use of language, and the clarity of the text. To be consistent with the Index of Item-Objective Congruence: IOC. Adjust according to the instructions. Sent for research ethics in human subjects. From research and development institute Thaksin University to apply for a research ethics certificate. Before using it for trial (Trial) with a non-sample group of 30 sets then used to calculate the confidence value Reliability of the whole questionnaire and each item by using the Cronbach Alpha Coefficient and the questionnaire from the experiment. To revise and revise into a complete questionnaire to collect data for the real research sample.

Research Results

From collecting the data of a research questionnaire entitled "Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries Case Study: Songkhla Province", 300 samples were divided into 5 parts as follows:

Part 1: General Status of Entrepreneurs

There are respondents A total of 300 samples were divided into

1) Gender, 179 females, representing 59.7%, and 121 males, representing 40.3%.

2) Age ranged from 31-40 years, the most, 132 people, representing 44%, range. Age 21-30 years, at the next level, 71 people, accounting for 23.7% 10 persons were older than 60

years old, representing 3.3 percent, and the least was less than 20 years old, 9 persons, representing 3%.

3) Education level The highest number of diplomas was 112 people, representing 37.3%, followed by 107 students, accounting for 35.7%, while primary education and doctoral education were the least, one person each, accounting for 0.3%.

4) Entrepreneurs whose original domiciles were in Songkhla Province, amounting to 135 people accounted for 45% and came from the other provinces of 165 people, accounting for 55%.

5) Used to operate other types of businesses before the current business of 255 people, accounting for 85% and never engaged in any other business before the current business 45 people accounted for 15%.

6) Have experience working from other places before starting the current business of 260 people or 86.7% and never worked anywhere else before the current business, 40 people accounted for 13.3%.

7) Working hours of entrepreneurs between 51–60 hours/week is the most, with 148 people, representing 49.3%, followed by between 61–70 hours/week, with 68 people, accounting for 22.7%, Over 81 hours. / week, 7 people accounted for 2.3 %, and the range of 30–40 hours / week, the least amount of 2 people, 0.7 %.

8) Age of the business between 1 – 5 years, the most number of 143 people, representing 47.7%, followed by between 6–10 years of 89 people, accounting for 29.7%, while the age of the business is less than 1 year, there are 19 people, 6.3%, Over 21 years, 13 people, representing 4.3%, between 16 – 20 years, the least, 8 people, 2.7%.

9) The number of employees in the business between 11–20 people, the highest number of 149 businesses, representing 49.7%, followed by between 1–10 people, 83 businesses, accounting for 27.7%, while between 31–40 people and between 41–50 people. The least amount of 5 businesses or 1.7 %.

10) Investments of businesses between 500,001–1,000,000 baht, the highest number of 107 businesses, equivalent to 35.7%, followed by between 1,000,001– 5,000,000 baht, 104 businesses, equivalent to 34.7%, investments less than 500,000 baht, 45 businesses, or 15%. while between 10,000,001–20,000,000 baht, the least amount of 6 businesses, accounting for 2%.

11) Categorized to Industrial business, Service Business, Consumer Goods Business and equal to 100 samples per group, representing 33.33% per business.

12) Operation characteristics Single owner is the most with 132 businesses representing 44 percent, followed by Ordinary partnerships of 100 businesses representing 33.3%, Limited partnerships with 40 businesses representing 13.3% and the least limited Companies representing 27 businesses. 9 %.

Part 2: Characteristics of an Entrepreneur

Respondents to research on “Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries Case Study: Songkhla Province” A total of 300 samples have entrepreneurial characteristics. Details are shown in Table 1

Table 1: Characteristics of SMEs to support trade liberalization in ASEAN economies: Case study: Songkhla Province

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Deep understanding of the market	300	3.20	4.60	4.0760	.36221
The ability to persuade	300	3.20	4.80	4.0147	.43744
Planning for the future	300	3.20	5.00	3.9580	.42114
Independence	300	3.20	5.00	3.9787	.45221
Valid N (listwise)	300				

From table 1 Characteristics of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries Case Study: Songkhla Province. It was found that 1) In terms of Deep understanding of the market, it was valuable Mean at 4.0760 Std. Deviation Value .36221, 2) Persuasive ability, Mean value at 4.0147, Std. Deviation .43744, 3) Planning for the future, Mean at 3.9580, Std. Deviation .42114 and 4) Independence, Mean at 3.9787, Std. Deviation .45221, respectively.

Part 3: Transformational Leadership of Entrepreneurs

Respondents to research on “Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries Case Study: Songkhla Province” A total of 300 samples had transformational leadership of entrepreneurs. Details are shown in Table 2.

Table 2: Transformational Leadership of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries Case Study: Songkhla Province

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Respectable personality	300	3.20	5.00	3.9087	.40835
Accepting individual differences	300	3.20	5.00	3.8967	.42386
Stimulation of intelligence	300	3.00	5.00	3.8560	.42912
Inspiring	300	3.00	4.80	3.8120	.40810
Valid N (listwise)	300				

From Table 2, the adaptation potential of small business entrepreneurs to support trade liberalization in ASEAN economies. Case study: Songkhla Province, it was found that 1) Respectable personality, Mean values were at 3.9087 Std. Deviation .40835, 2) Accepting individual differences, Mean values were at 3.8967, Std. Deviation .42386, 3) Stimulation of intelligence, the mean value was 3.8560, Std. Deviation .42912, and 4) Inspiring, the mean value was 3.8120, Std. Deviation .40810, respectively.

Part 4: Adaptation Potential of Entrepreneurs

Respondents to research on “Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries Case Study: Songkhla Province” A total of 300 samples had the potential to adapt to entrepreneurs. Details are shown in Table 3.

Table 3: Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries Case Study: Songkhla Province

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Management	300	3.20	4.80	3.9920	.39858
Marketing	300	3.00	5.00	3.8607	.43206
Operations and Technology	300	2.80	4.80	3.7313	.44581
Financial	300	2.80	4.80	3.8213	.41228
ASEAN Economic Community(AEC)	300	2.40	5.00	4.1507	.39219
Situation of COVID-19	300	3.40	5.00	4.7613	.31650
Valid N (listwise)	300				

From Table 3, the adaptation potential of small business entrepreneurs to support trade liberalization in ASEAN economies. Case study: Songkhla Province, it was found that 1) Management, the mean value was at 3.9920 Std. Deviation .39858, 2) Marketing, Mean at 3.8607 Std. Deviation .43206 3) Operations and Technology, Mean at 3.7313 Std. Deviation .44581 4) Finance, Mean at 3.8213 Std. Deviation .41228, 5) ASEAN Economic Community(AEC), Mean at 4.1507 Std. Deviation .39219 and 6) Situation of Covid-19, Mean at 4.7613 Std. Deviation .31650, respectively.

Discussion

Summary of research findings “Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries Case Study: Songkhla Province” There are details as follows:

Preliminary data analysis results on basic statistical values

Summary of measurement models of research use 2 primary variables used to measure

consist of 1) Characteristics of an Entrepreneur and 2) Transformational Leadership of Entrepreneurs that affect the adaptation potential of small business entrepreneurs to support trade liberalization in ASEAN economies. Case study: Songkhla Province. Details are shown in Table 4.

Table 4: Summary of the preliminary data analysis model on basic statistical values

Model Summary ^b					
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.802 ^a	.643	.640	.16372	1.530

a. Predictors: (Constant), Characteristics, Transformational Leadership

b. Dependent Variable: Adaptation potential

From Table 4, the values a. Predictors: (Constant), Characteristics, Transformational Leadership which affect dependent variables b. Dependent Variable: Adaptive Potential has an R-value of .802 and R Square of .643 with a Std Error of the Estimate. is .16372 and Durbin-Watson is 1.530.

Conclusion

Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries. Case Study: Songkhla Province, consisted of two primary variables: 1) entrepreneurial characteristics and 2) transformational leadership. which affects the dependent variable is Adaptation potential of small business entrepreneurs to support trade liberalization in ASEAN economies. Case study: Songkhla Province. The researcher has conclusion the results based on the research hypothesis as follows.

The results of the data analysis for Answer questions according to research objectives.

Summary of measurement models use Adaptation potential of small business entrepreneurs in Songkhla Province from the liberalization of trade in the ASEAN Economic

Community for Predictors 2 variables 1) Characteristics of an Entrepreneur and 2) Transformational Leadership of Entrepreneurs Details are shown in Table 5.

Table 5: The results of the data analysis for Answer questions according to research objectives

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	14.324	2	7.162	267.189	.000 ^b
	Residual	7.961	297	.027		
	Total	22.285	299			

a. Dependent Variable: Adaptation potential

b. Predictors: (Constant), Characteristics, Transformational Leadership

From Table 5: ANOVA^a, a. Dependent Variable: Adaptation potential which affect b. Predictors: (Constant), Characteristics, Transformational Leadership. Model 1 Regression, Sum of Squares 14.324, df 2, Mean Square 7.162, F 267.189 and Sig .000^b.

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.654	.110		15.040	.000
	Transformational Leadership	.535	.041	.715	13.047	.000
	Characteristics	.082	.042	.109	1.981	.048

a. Dependent Variable: Adaptation potential

Table 5: Coefficients^a, a. Dependent Variable: Adaptation potential which affect Model 1 (Constant) Transformational Leadership Unstandardized B .535, Coefficients Std. Error .041,

Standardized Coefficients Beta .715, t 13.047, Sig.000 and Characteristics Unstandardized B .082, Coefficients Std. Error .042, Standardized Coefficients Beta .109, t 1.981 and Sig .048.

From Unstandardized B and Coefficients Std. Error. It can be written as an equation as follows:

$$\text{Adaptation potential} = 1.654 + .535 \text{ Transformational Leadership} + .082 \text{ Characteristics}$$

Research Benefit

1) The results of the study are beneficial to small business entrepreneurs in Songkhla province in improving the quality of products and services, adjusting strategies to meet customer needs in order to increase their competitiveness in order to support the impact of liberalization.

2) The results of the study are beneficial to government organizations involved in promoting and formulating policies for entrepreneurship development.

3) The findings can be used as a guideline for developing the operational potential of business operators in other border provinces of the country.

Suggestions for further research

Qualitative research data collection section from semi-structured interviews with sample entrepreneurs from the service business group. Industrial business group and consumer goods business group.

Research limitations

Collecting quantitative research data to cover all 3 groups of entrepreneurs (service business industrial business group Consumer Goods Business Group) by selecting a specific sample from 3 districts 1) Songkhla District 2) Hat Yai District and 3) Sadao District, 300 samples were divided into 100 samples per district. Due to the current situation, there is a rather severe epidemic of Covid-19 that has been going on for almost 2 years, causing many entrepreneurs in the area to close their businesses / cancel business operations. In addition, Malaysia closed the country. (control not to allow Malaysian tourists travel outside the country) causing entrepreneurs in Sadao District and Hat Yai District was greatly affected. which resulted in conducting research

data collection Obtaining the planned amount is quite difficult. and takes longer than planned research.

Acknowledgement

Research team wish to express special thanks to Research and Development Institute Thaksin University for supporting the research funding budget for research on “Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries. Case Study: Songkhla Province, Thailand”.

References

- Ahmad, N. H., Ramayah, T., Wilson, C., & Kummerow, L. (2010) Is entrepreneurial competency and business success relationship contingent upon business environment?: A study of Malaysian SMEs. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(3), 182–203.
- Ayman, R., Chemers, M.M., & Fiedler, F. (1995) The contingency model of leadership effectiveness: Its levels of analysis. *The Leadership Quarterly*, 6(2), 147–167.
- Bass, B. M. (1985) Leadership: Good, better, best. *Organizational Dynamics*, 13(3), 26–40.
- Blake, R. R., & Mouton, J. S. (1964). *The Managerial Grid*. Houston: Gulf Publishing Company.
- Bird, B. J. (1995) The towards a theory of entrepreneurial competency. *Advances in entrepreneurship, firm emergence, and growth*. Greenwich, Jai Press.
- Boyatzis, R. E. (1982) *The competent manager: A model for effective performance*. New York: John Wiley & Son.
- Burns, J.M. (1978) *Leadership*. New York: Harper & Row.
- Department of Foreign Trade Ministry of Commerce. (2021). Border and transit trade data for the year 2022 (Jan.–Nov.). Retrieved from <https://www.dft.go.th/bts/trade-statistics>
- Dess, G.G., Lumpkin, G.T., & Covin, J. G. (1998) Entrepreneurial strategy making and firm performance: tests of contingency and configurational models. *Strategic management journal*, 18(9), 677–695.

- Fiedler, F. E. (1964) A Contingency Model of Leadership Effectiveness. *Advances in Experimental Social Psychology (Vol.1)*. New York: Academic Press.
- Fiedler, F.E. (1978) The Contingency model and the dynamics of the leadership process. *Advances in Experimental Social Psychology*, 11, 59–112.
- Hellriegel, D., Jackson, S. E., & Slocum, J. W. (2008) *Management: A competency-based approach*. Ohio: South–Western College Publisher.
- Izquierdo, E., & Deshoolmeester, D., & Salazar, D. (2005) The importance of competencies for entrepreneurship: A view from entrepreneurs and scholars' perspective. IntEnt 2005 Internationalising Entrepreneurship Education and Training Conference. Surrey, United Kingdom.
- Li, Y.H., Huang, J.W., & Tsai, M.T. (2009) Entrepreneurial orientation and firm performance: The role of knowledge creation process. *Industrial Marketing Management*, 38, 440–449.
- Luthans, F. (1973) The contingency theory of management: A path out of the jungle. *Business Horizons*, 16(3), 67–72.
- McClelland, D. C. (1973) Testing for competence rather than for intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1–14.
- Meunier, S., & Nicolaidis, K. (2005). *The European Union as a trade power. In Proceedings of Archive of European Integration (AEI)*. Texas, USA.
- Mitchell T.R., Biglan, A., Oncken, G.R., & Fiedler, F.E. (1970) The contingency model: Criticism and suggestions. *The Academy of Management Journal*, 13(3), 253–267.
- Mitchelmore, S., & Rowley, J. (2010) Entrepreneurial competencies: a literature review and development agenda. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(2), 92 –111.
- Mulder, M., Lans, T., Verstegen, J., Biemans, H., & Meijer, Y. (2007) Competence development of entrepreneurs in innovative horticulture. *Journal of Workplace Learning*, 19(1), 32 – 44.
- Muzychenko, O. (2008) Cross-cultural entrepreneurial competence in identifying international business opportunities. *European Management Journal*, 26(6), 366–377.
- Singh, M., & Vohra, N. (2009). Level of formalisation of human resource management in small and medium enterprises in India. *The Journal of Entrepreneurship*, 18(1), 95–116.

- Spencer, L.M., & Spencer, S.M. (1993). *Competence at work: Models for superior performance*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Strube, M. J., & Garcia, J. E. (1981) A meta-analytic investigation of Fiedler's contingency model of leadership effectiveness. *Psychological Bulletin*, 90(2), 307–321.
- Tate, G. (2009) Entrepreneurship and the environment for rural SMEs in the Shropshire Hills, UK, 1997–2009. *The Journal of Entrepreneurship*, 19(2), 191–207.
- Vroom, V.H., & Yetton, P.W. (1973). *Leadership and decision-making*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.

Soft Skills : ทักษะสำคัญสำหรับครูในสังคมพหุวัฒนธรรม

Soft Skills: Important Skills for Teachers in Multicultural Society

ไหมไทย ไชยพันธุ์^{1*} จิระสุข สุขสวัสดิ์²Maithai Chaiyapan^{1*}, Jirasuk Suksawat²

(Received: May 3, 2022; Revised: June 1, 2022; Accepted: June 9, 2022)

บทคัดย่อ

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนเพื่อขับเคลื่อนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ครูจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมี Soft skills ซึ่งถือเป็นชุดของทักษะภายในและภายนอกของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความสามารถ พฤติกรรม และทัศนคติเพื่อช่วยนำทางให้ครูสามารถปรับตัวการทำงานร่วมกับผู้อื่นและสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถช่วยเสริมทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะทางด้านวิชาการ ด้านเทคนิค และด้านวิชาชีพได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะครูในสังคมพหุวัฒนธรรม ผู้ที่ต้องมีโลกทัศน์กว้างไกล มีทัศนคติเชิงบวก มองเห็นได้ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม Soft skills จึงเปรียบเสมือน กลไกที่สำคัญสำหรับอาชีพครูต่อการพัฒนาการเรียนรู้และเข้าใจผู้เรียน และตระหนักถึงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวหลากหลายมิติของผู้เรียนอย่างเป็นพลวัต ในบทความนี้จึงได้นำเสนอประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับ Soft skills ประกอบไปด้วย 3 ประเด็น คือ สมรรถนะของครูในสังคมพหุวัฒนธรรม Soft skills สำหรับครูที่ส่งผลต่อผู้เรียน และการพัฒนา Soft skills สำหรับครูในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งแนวทางเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาให้ครูประสบความสำเร็จต่อการทำงานและการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: Soft Skills ทักษะสำคัญสำหรับครู สังคมพหุวัฒนธรรม

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

¹Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University

²สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมจริยา

²Faculty of Education, Sukhothai Thammathirat

*Corresponding author. E-mail: maithai.ch@gmail.com

Abstract

Teachers play an important role in the development of students' learning and in motivating them to achieve academic, professional, personal, and social success. Soft skills, which are a set of intra-personal and interpersonal skills related to abilities, behaviors, and attitudes that help teachers adapt working with others and adjust themselves with surroundings. Soft skills can also promote the development of other skills, such as academic, technical, and professional skills. In particular, teachers working in multicultural society must have broader vision, positive attitude and recognize cultural diversity in classroom. Teachers should be familiar with a diverse classroom and enhance students working together in harmony in the diverse classroom. As a result, soft skills are similar to a career supporter for teachers who know students, admire diversity, and are aware of the dynamic link between the things surrounding the learner. This article aimed to present soft skills-related issues in order to create more understanding of these skills, comprising of 3 dimensions: Teacher competencies in multicultural society, Soft skills for teachers affecting learners and Soft skills development for teachers in multicultural society. These guidelines will be an important mechanism in promoting the development of teachers to be truly successful in life and work.

Keywords: Soft skills, Important Skills for Teachers, Multicultural society

บทนำ

“ครู” คือ บุคลากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในระบบการจัดการศึกษาของประเทศ เนื่องจาก “ครู” คือผู้ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน อบรมสั่งสอนศิษย์ วิทยาการต่าง ๆ ให้ศิษย์เกิดความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม ประเมินผลความก้าวหน้าของศิษย์ ตลอดจนแนะแนวด้านการใช้ชีวิตด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ให้การปรึกษาเมื่อศิษย์มีความทุกข์ใจ และจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเจริญงอกงามแก่ศิษย์ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของครูจึงส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของศิษย์ “ครู” จึงถือได้ว่าเป็นวิชาชีพที่สำคัญในการทำนายถึงคุณภาพและความสำเร็จของ “ศิษย์” ดังนั้นครู คือ “กุญแจ” สู่ความสำเร็จในกระบวนการเรียนการสอน (Almeida, Moore, & Barnes, 2018; Mailoo, Retnawati, Arifin, Kesuma, & Putranta, 2020) แต่สังคมในปัจจุบันครูที่มีความรู้ทางวิชาการและทักษะการเรียนการสอนที่ดีเพียงอย่างเดียว อาจยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ จากงานวิจัยทางด้านการศึกษาและด้านจิตวิทยา พบว่านอกจากครูจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาการซึ่งถือเป็น Hard skills แล้วนั้น ครูจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทักษะภายในบุคคล และทักษะระหว่างบุคคล นั่นคือ

“Soft skills” ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่อการสร้างความสัมพันธ์และการมีทัศนคติเชิงบวกกับบุคคลอื่นที่เหมาะสม (Crawford, Weber, & Lee, 2020; Huda SA, Suyanto., Arifi, Putranta, & Munir Azizah, 2021)

“Soft skills” จึงเป็นทักษะที่ทำให้ครูพัฒนาตนเองจนก้าวไปสู่ความเป็นมืออาชีพในการทำงาน ซึ่ง Inspire Education (2013) ได้อธิบายถึงความเป็นมืออาชีพของครูไว้ว่า คือ การมีความรอบรู้ ความชำนาญในวิชาชีพ มีไหวพริบแก้ไขปัญหา ปรับตัวและยืดหยุ่นกับทำงานภายใต้บริบททางสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ในขณะเดียวกันผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาจากมหาวิทยาลัย Harvard มีความเห็นว่าความสำเร็จในการทำงานของครูมาจาก Soft skills มากถึงร้อยละ 85 และมีเพียงร้อยละ 15 ที่มาจาก Hard skills ดังนั้น Soft skills จึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นเป็นอย่างมากต่อครูทุกคน เพื่อช่วยให้ประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน (Skill Builder Pro, 2018)

สภาพปัญหาการพัฒนาการศึกษาของครูในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษาของ สิทธิชัย ทองมาก, วุฒิชัย เนียมเทศ, เรชา ชูสุวรรณ, และ ฤทัยชนนี สิทธิชัย (2561) พบว่า ครูมีปัญหาของการไม่เข้าใจถึงความเป็นอัตลักษณ์ของผู้เรียนในพื้นที่ เช่น ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้ภาษายาวีหรือภาษาถิ่นใต้ในการสื่อสาร แต่ครูบังคับให้ใช้ภาษาไทยกลางอย่างเข้มงวดทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกแปลกแยก ปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกของผู้เรียนจากความแตกต่างทางด้านศาสนาที่ครูยังไม่สามารถหลอมรวมผู้เรียนให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้ และปัญหาการขาดเชื่อมประสานการทำงานร่วมกันระหว่างครูและชุมชนในพื้นที่ ดังนั้นการผลิตครูในบริบทดังกล่าวจึงต้องเพิ่มคุณภาพของครูให้ตอบโจทย์พื้นที่และเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะ Soft skills ของตนเองเพราะครูไม่ได้มีหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียวแต่ต้องเป็นศูนย์กลางพัฒนาและแก้ปัญหาในท้องถิ่นด้วย

การศึกษาในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่า การปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีการมุ่งเน้นให้ครูพัฒนา Soft skills เพิ่มมากขึ้น ดังเช่นงานวิจัยของ Majid, Liming, and Raihana (2019) สำรวจความสำคัญของ Soft skills ต่อการศึกษาและความสำเร็จทางวิชาชีพครูจากมหาวิทยาลัย 4 แห่งในประเทศสิงคโปร์ พบว่า 5 อันดับแรก จาก 14 อันดับ คือ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน และการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงภายใต้สังคมที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และเพศ ดังนั้นบทบาทของครูต้องเป็นผู้ที่มีใจกว้าง เอื้อให้เกิดการยอมรับ การเคารพซึ่งกันและกัน เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียน (มณทิรา อึ้งน้อย, รัชฎาญจน์ ทองถาวร, และ ไพบุลย์ อุปันโน, 2563) ตลอดจนต้องทำงานร่วมกัน

กับทุกภาคส่วนทั้งระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน องค์การศาสนา หน่วยงานสุขภาพจิต การพัฒนาให้ครูในสังคมพหุวัฒนธรรมเกิด Soft skills จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างมากเพราะครูเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด หากครูสามารถเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมทั้งในและนอกห้องเรียนเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง ย่อมนำมาสู่การเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสุขภาวะแบบองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งนอกเหนือจากการเน้นผลสัมฤทธิ์เพียงอย่างเดียว ดังนั้นในบทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอประเด็นสำคัญเพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การพัฒนาเกี่ยวกับ Soft skills ที่ทักษะสำคัญสำหรับครูในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

สมรรถนะของครูในสังคมพหุวัฒนธรรม

สังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural society) หมายถึง สังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรมและสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา การแต่งกาย วิธีการดำเนินชีวิต พื้นที่อาศัยทางภูมิศาสตร์ ชนชั้นทางสังคม และยังหมายรวมถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ และกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม การทำความเข้าใจในประเด็นนี้จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน ต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจวิถีชีวิต แนวคิด สังคม วัฒนธรรมของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม มีเจตคติและมีทักษะในการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างถูกต้อง ความมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมอยู่ที่ความรู้ความเข้าใจและสำนึกข้ามวัฒนธรรม ความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรม ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างกัน ในลักษณะเป็นมิตร เคารพและนับถือบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมเชื้อชาติอื่น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ครูจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะทางพหุวัฒนธรรมก่อนเป็นอันดับแรก และครูไม่ควรบังคับให้ผู้เรียนต้องมีวัฒนธรรมเหมือนคนกลุ่มใหญ่ในสังคม แต่ครูต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยปราศจากความกลัว หรือกังวลในความแตกต่างของตนเอง สิ่งสำคัญที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสังคมพหุวัฒนธรรม คือ การลดอคติ ลดความกังวล ความไม่เท่าเทียมและส่งเสริมให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันภายใต้ความแตกต่าง (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2562; ไหมไทย ไชยพันธุ์, 2562)

นักวิชาการและนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่มีสมรรถนะทางพหุวัฒนธรรม ซึ่งในที่นี้หมายถึงรวมถึงครูแนะแนวและนักจิตวิทยาการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเป็นบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการให้บริการแก่ผู้เรียนเพื่อให้สามารถพัฒนาตนได้อย่างเต็มศักยภาพในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านชีวิตส่วนตัว การศึกษา อาชีพและด้านการทำงาน ภายใต้สัมพันธภาพระหว่าง

ผู้ให้บริการและผู้รับบริการที่มีความแตกต่างบนพื้นฐานของวัฒนธรรม โดยสมรรถนะดังกล่าวประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ (Jaladin & Simmonds, 2011; ลีติกาญจน์ บุญรักษา อินทาปัจ, และ อรัญญา ตั๋ยคำกริ, 2560; ศรีมณเฑาะ เกษสาคร, 2554) ดังนี้

1. การตระหนักรู้ด้านพหุวัฒนธรรม (Multicultural awareness) คือ สิ่งแรกในการมีสมรรถนะทางพหุวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นเรื่องของความคิดและความรู้สึกของบุคคลอันส่งผลให้มีพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ดังที่โลเครติสได้กล่าวไว้ว่า “ชีวิตที่ไม่เคยถูกตรวจสอบเลยนั้นคือ ชีวิตที่ไร้ค่า” ฉะนั้นครูจึงควรตระหนักรู้ถึงอคติ ความเชื่อ การคิดไปล่วงหน้าของตนเองว่ามีความแตกต่างจากผู้อื่นอย่างไรบ้าง รวมไปถึงการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข ความจริงแท้ในตนเอง ความเข้าอกเข้าใจ และความใจกว้างที่จะเปิดรับผู้ที่มีความแตกต่างกับตน ถือเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งต่อสัมพันธภาพระหว่างครูและผู้เรียน การตระหนักรู้ภายในตน คือ กระบวนการตรวจสอบตนเองอย่างเป็นระบบจากการสังเกตตนเอง (Self-monitoring) และการสะท้อนประเมินตนเอง (Reflective self-evaluation) ถึงความเชื่อ ทศนคติส่วนตน โดยครูต้องมีความไวและตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมก่อน ทั้งวัฒนธรรมของตนเองและของผู้อื่น มีทัศนคติทางบวก (Positive attitude) และมีระดับการป้องกันตนเองน้อย (Ego – defensiveness) ดังเช่น จากงานวิจัยของ Baharudin (2012) ที่ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่า “ครูแนะแนวและนักจิตวิทยาการศึกษาที่ดี ควรมีความใจกว้างและยืดหยุ่นจริงแท้ในตัวเอง เข้าใจสังคมวัฒนธรรมต่าง ๆ และยอมรับผู้มาศึกษาที่แตกต่างจากเขาด้วย”

2. การมีความรู้ความเข้าใจด้านพหุวัฒนธรรม (Multicultural knowledge) คือ การมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างระหว่างผู้เรียนกับครู โดยครูต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ทำความเข้าใจต่อการมองโลกและชีวิต การตีความต่อสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ การตัดสิน มีความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา มีความสามารถในการรับรู้ถึงรูปแบบลีลาการสื่อสารที่ต่างกัน การใช้ภาษาถิ่น ผ่านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันกับเครือข่ายทางสังคม ชุมชนในบางโอกาสเพื่อเป็นการสร้างมิตรภาพและเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนเพื่อให้ทราบถึงมุมมองของกลุ่มคนที่นอกเหนือไปจากมุมมองที่ตนเองมีอยู่ โดยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ครูสามารถทำได้โดยการศึกษาเอกสารข้อมูล ซึ่งความรู้นี้จะส่งผลให้ครูรู้ว่าควรปฏิบัติต่อผู้เรียนและผู้ทำงานด้วยเช่นไรให้ถูกต้องเหมาะสมต่อวัฒนธรรมนั้น

3. การมีทักษะด้านพหุวัฒนธรรม (Multicultural skills) เมื่อมีความตระหนักรู้ความเข้าใจ ความเหมือนและความแตกต่างวัฒนธรรมที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสม ต้องมีการสร้างทักษะโดยนำความตระหนักมาประยุกต์กับความรู้ ความเข้าใจเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนต่างวัฒนธรรม เพื่อฝึกฝนทักษะและพัฒนาความรู้ความเข้าใจตนเองเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นทักษะ

การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ การแก้ไขปัญหา จากงานวิจัยของ Jaladin and Simmonds (2011) ได้มีการนำเสนอถึงทักษะทั่วไปที่ครูและบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการให้บริการแก่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ได้ ไม่ว่าจะเป็นทักษะการกระตุ้น ทักษะการทวนความ ทักษะการสะท้อนความ ทักษะการถาม เพื่อขยายความและตรวจสอบ และทักษะการสรุปความ เพื่อทำความเข้าใจและแบ่งปันเรื่องราวและข้อมูล และเข้าใจการมองโลกของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น โดยปัจจัยหลักที่นำไปสู่การพัฒนาทั้งตัวครูและผู้เรียนให้มีคุณภาพ คือ การมี Soft skills ที่ดีนั่นเอง

Soft skills สำหรับครูที่ส่งผลต่อผู้เรียน

“Soft skills” เป็นทักษะในการพัฒนา “ครู” ให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ทั้งเป็นคนเก่งและคนดี มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นทักษะภายในบุคคล (Intrapersonal skills) และทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) หรือทักษะทางสังคม (Social skills) ที่ควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิตภายใต้พลวัตรทางสังคมและวัฒนธรรม จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศ พบว่านักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า Soft skills ไว้อย่างหลากหลาย รวมทั้งความหมายตามทัศนะของผู้เขียน ดังนี้

Anderson (2020) กล่าวว่าไว้ว่า Soft skills คือ ทักษะภายในบุคคลและทักษะระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ความคิด และลักษณะส่วนที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วทักษะดังกล่าววัดได้ยาก แต่กลับเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาให้บุคคลประสบความสำเร็จในบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานได้ในทุก ๆ หน่วยงาน โดยได้กล่าวถึง 5 ทักษะที่เป็นที่ต้องการที่สุดสำหรับปี 2020 คือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ทักษะในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ ทักษะการปรับตัวในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง และทักษะความฉลาดทางอารมณ์

Malykhin, Aristova, Kalinina, and Opaliuk (2021) กล่าวว่าไว้ว่า Soft skills คือ ทักษะทางด้านอารมณ์และอุปนิสัยซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดย Soft skills ถือเป็นส่วนเสริมของ Hard skills ที่สำคัญสำหรับทักษะด้านอาชีพ ได้แก่ การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน การบริหารเวลา การทำงานเป็นทีม และการปรับตัวในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2557) กล่าวว่าไว้ว่า Soft skills หรือ จรณทักษะ (จะระนะ) คือ ทักษะความสามารถในการทำงานที่ได้จากการเรียนรู้หรือการฝึกฝน วิชาการ และวิชาชีพ โดยเป็นทักษะเฉพาะของบุคคลในเรื่องความฉลาดและความสามารถทางด้านอารมณ์ หรือความมีคุณธรรมซึ่งเป็นทักษะที่ผู้ปฏิบัติงานพึงมี บุคคลที่มี

จรรยาวัชจะเป็นผู้ปฏิบัติงานได้ดี มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร มองโลกในแง่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้ และเข้าใจความเป็นจริงของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

ฐาปกรณ์ อ่วมสถิตย์ (2564) กล่าวว่า Soft skills คือ ทักษะที่ช่วยเสริมความฉลาดด้านอารมณ์และสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นทักษะที่ปัญญาประดิษฐ์ไม่มีหรือสร้างขึ้นไม่ได้ ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสารและการพูดในที่สาธารณะ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการคิดวิเคราะห์แก้ไข ปัญหา ทักษะการปรับตัวทางวัฒนธรรม และทักษะความคิดสร้างสรรค์ โดยทักษะดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปความหมายของ Soft skills หมายถึง ทักษะภายในและภายนอกของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความสามารถ พฤติกรรม ทัศนคติเพื่อช่วยนำทางให้บุคคลสามารถปรับตัวอยู่ในสภาพแวดล้อมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การสื่อสาร การมีความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ความฉลาดทางอารมณ์ และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งทักษะเหล่านี้สามารถนำไปใช้อย่างกว้างขวางและช่วยเสริมทักษะ อื่น ๆ เช่น ทักษะทางด้านวิชาการ ด้านเทคนิค และด้านวิชาชีพได้เป็นอย่างดี ดังนั้นครูจึงจำเป็นที่จะต้อง มี Soft skills ที่สำคัญก่อนที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไข คุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนครอบคลุม ขอบข่ายทางด้านส่วนตัวและสังคม ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางอาชีพ

ครูในยุคปัจจุบันไม่เพียงแต่ต้องเป็นครูที่มีองค์ความรู้แต่ต้องเป็นครูที่มีทักษะในการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เปลี่ยนบทบาทจากผู้บรรยายไปเป็นผู้เอื้ออำนวยความรู้ ซึ่งทักษะสำคัญของครูในการพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าและยั่งยืนนั้น คือ การมีทักษะ Soft skills (วิจารณ์ พานิช, 2558) Soft skills นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการประกอบวิชาชีพครูให้ประสบความสำเร็จ ปัจจุบันสถานศึกษาเริ่มให้ความสนใจและพัฒนาครูในยุคใหม่ให้มี Soft skills เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวไปสู่ “ความเป็นครูมืออาชีพ” และ “มีจิตวิญญาณความเป็นครู” เนื่องจากที่ผ่านมามาตรฐานการศึกษามักเผชิญปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมและการแสดงอารมณ์เชิงลบของครูต่อผู้เรียน โดยมักถูกนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำรุนแรง คำหยาบ คำพูดประชดประชัน และการทำร้ายร่างกาย เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวล้วนขัดแย้งกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูและส่งผลกระทบต่อผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ตลอดจนความเคารพและความศรัทธาในตัวครู (Gruzdev, Kuznetsova, Tarkhanova, & Kazakova, 2018)

การที่ครูมี Soft skills จึงเป็นพื้นฐานสำคัญ ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนที่ดีได้ต้องมีพื้นฐานมาจากครูที่ดีและมีความพร้อมเป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งนี้มหาวิทยาลัย Capella University (2018) ได้มีการนำเสนอ Soft skills สำหรับครูที่ควรมีและที่ส่งผลต่อผู้เรียนไว้ 6 ทักษะ คือ

1. การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน : การสื่อสารที่ดีถือเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับครู โดยเฉพาะการใช้ภาษาเชิงบวกแทนข้อความหรือคำพูดเชิงลบ เช่น การชมเชยและบอกกล่าวแทนที่เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ทั้งนี้หากผู้เรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับครู จะส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือต่อการเรียนรู้ และเกิดบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกในห้องเรียน

2. ภาวะผู้นำ : ครูจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มีวิสัยทัศน์ กล้าคิดและกล้าให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อยกระดับผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

3. การทำงานเป็นทีม : การทำงานเป็นทีมในบริบทของครูยังหมายถึงการทำงานในลักษณะของการร่วมมือ ร่วมใจกันระหว่างครู สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรทางศาสนา เพื่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียน ซึ่งการทำงานในลักษณะนี้เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC (Professional Learning Community) โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม หรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน (นัตยา หล้าทูนรินกุล, 2561)

4. การแก้ไขปัญหา : การแก้ไขปัญหาเป็นทักษะการบริหารจัดการปัญหาต่าง ๆ สามารถเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ครูมีบทบาทบรรเทาหรือคลี่คลายปัญหาความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเริ่มต้นจากการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลทั้งจุดเด่นและจุดด้อย เพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความฉลาดทางอารมณ์และสังคม : ความฉลาดทางอารมณ์และสังคมนับว่าเป็นรากฐานสำคัญสำหรับครูต่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่ปลอดภัยต่อผู้เรียน โดยเฉพาะการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่ผู้เรียนมีความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและภาษามากขึ้น ครูจึงควรมีการแสดงพฤติกรรมเชิงบวกให้ผู้เรียนตระหนักในตนเอง แสดงความสนใจและใส่ใจ เข้าใจถึงอารมณ์

ความรู้สึก ให้กำลังใจขณะที่ทำกิจกรรม และที่สำคัญครูต้องมีความยุติธรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัย

6. ความสามารถทางวัฒนธรรม : ความสามารถในการเข้าใจและเปิดใจในการยอมรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายเข้าสู่ชั้นเรียน ครูไม่จำเป็นต้องเข้าใจหรือรู้จักทุกวัฒนธรรม แต่ครูต้องเป็นผู้ที่ยินดีต้อนรับที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน เช่น มีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน มีความเชื่อมั่นในตัวผู้เรียน เคารพและให้เกียรติผู้เรียน เข้าใจถึงพัฒนาการพื้นฐานและตระหนักถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน และสนับสนุนผู้เรียนตามศักยภาพ

เมื่อสถาบันการศึกษามีครูที่พร้อมไปด้วย Soft skills ย่อมส่งผลให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้นและเกิดประโยชน์ที่ดีกับผู้เรียน มีความสุขในการเรียน มีความเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีวินัยเคารพกฎ ระเบียบ มีทักษะในด้านการคิด สามารถค้นคว้าหาข้อมูล ได้เรียนรู้และพัฒนาตามศักยภาพของตนเอง เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และรู้จักเคารพผู้อื่น มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีและคนเก่งถือเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ ครูมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีความรู้ Soft skills เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การอยู่ด้วยความเข้าใจ ร่วมมือร่วมใจ ปราศจากอคติทางเชื้อชาติ ศาสนา ลดการแบ่งแยก และมองเห็นประโยชน์การพึ่งพาอาศัย ซึ่งเป็นการเรียนรู้ควบคู่กับวิถีชีวิตภายใต้ความเสมอภาค

การพัฒนา Soft skills สำหรับครูในสังคมพหุวัฒนธรรม

Soft skills เป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับครู ในการพัฒนาให้ครูเกิด Soft skills จึงต้องอาศัยการลงมือปฏิบัติและผ่านการซึมซับประสบการณ์ ไม่สามารถสอนผ่านหนังสือหรือรับฟังบรรยาย การพัฒนาจึงต้องเรียนรู้ผ่านกิจกรรมให้มากกว่าการนั่งฟังเพียงอย่างเดียว จากการศึกษาของ Cimatti (2016) กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนา Soft skills ที่ดีนั้นควรเสริมสร้างผ่านกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม เพราะกระบวนการกลุ่มจะมุ่งเน้นการตั้งเป้าหมายของปัญหาและให้สมาชิกได้ช่วยกันสำรวจและแสดงความรู้สึก อารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และปัญหาของตนเอง พร้อมทั้งเอื้ออำนวยให้สมาชิกในกลุ่มฝึกการยอมรับตนเอง พร้อมทั้งกล้าเผชิญปัญหา ตลอดจนร่วมหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อปรับปรุงตนเองที่อาศัยการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม เรียนรู้บทบาทของการเป็นผู้ให้และผู้รับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันที่นำไปสู่การพัฒนาตนเอง

ในขณะเดียวกัน Majid et al. (2019) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง Importance of soft skills for education and career success และมีการเสนอแนะการพัฒนา Soft skills โดยการอภิปรายกลุ่มย่อย การฝึกทักษะ การแสดงละคร การใช้บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การเล่นเกม การทำงานร่วมกัน และการเผชิญสถานการณ์ โดยตัวบ่งชี้การประเมินอาจใช้วิธีการสังเกตการณ์มีส่วนร่วม การประเมินจากสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ภายในกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม และทักษะ Soft skills สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาโดยอาศัยการอบรมและการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางในการการพัฒนา Soft skills สำหรับครูในสังคมพหุวัฒนธรรม มุมมองของผู้เขียน เห็นว่าการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์ วิธีการ และการเพิ่มศักยภาพให้ ครูมีวิธีการพัฒนา Soft skills ให้มากขึ้น ควรเป็นประเด็นที่ทางสถาบันการศึกษาและครูจำเป็นต้องให้ความสำคัญและใส่ใจเทียบเท่ากับการจัดการเรียนการสอน โดยผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาดูควรมีการจัดช่วงเวลาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 1-2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ สำหรับกิจกรรมกระบวนการปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group counseling) หรือ กิจกรรม Talk and share เพื่อให้ครูแต่ละคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ Soft skills ของครูที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ การแก้ไขปัญหา การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และสังคมของตนเอง การพัฒนาความสามารถทางวัฒนธรรม โดยให้ครูได้มีโอกาสสะท้อนคิด (Reflection) และประเมินผล (Evaluation) ถึงเรื่องราวและสถานการณ์ด้วยตนเอง จนกระทั่งเกิดการเรียนรู้และการตัดสินใจลงมือเปลี่ยนแปลงตัวเองที่แตกต่างไปจากเดิมอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ นอกจากนี้กระบวนการดังกล่าวยังถือเป็นการเสริมสร้างให้ครูเกิดการเรียนรู้ในรูปแบบ Professional learning communication: PLC อีกด้วยที่ครูมีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการมุ่งสู่การพัฒนาการเรียนการสอน สู่คุณภาพผู้เรียน ร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ เปิดใจ รับฟัง เสนอวิธีการนำสู่การปฏิบัติ และประเมินร่วมกัน มีภาวะผู้นำและผู้ตามในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความเป็นกัลยาณมิตรทางวิชาชีพเพื่อเติมเต็มส่วนที่ขาดของแต่ละคน โดยถือเป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดโอกาสการทำงานช่วยเหลือกันมากกว่าการสั่งการ และมีชั่วโมงพูดคุยที่นำไปสู่การพัฒนาครูและนักเรียน หากสถาบันการศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา Soft skills จะทำให้ครูได้มีโอกาสทบทวนตนเองในมุมมองหรือประสบการณ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อช่วยให้ครูได้เรียนรู้และปรับเปลี่ยนตนเองไปสู่การมี Soft skills ที่เหมาะสม มีบรรยากาศในการสอนและมีอารมณ์ในเชิงบวกที่ถ่ายทอดไปยังผู้เรียน ซึ่งกระบวนการปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group counseling) เพื่อพัฒนา Soft skills สำหรับครูในสังคมพหุวัฒนธรรม สามารถทำได้ดังนี้

1. **การสร้างสัมพันธภาพที่ดี** ระหว่างครูแต่ละคนภายในกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความรู้สึกไว้วางใจ อุ่นใจ และกล้าเปิดเผยตนเองมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูแต่ละคนที่สอนผู้เรียนในสังคม พหุวัฒนธรรมได้มีทักษะ Soft skills ที่ดี โดยเริ่มต้นจากการให้ครูได้บอกเล่าอารมณ์ ความรู้สึก และ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน 1 สัปดาห์ที่ผ่านมาอย่างอิสระและเสมอภาค โดยให้ครูได้ระบุถึง เหตุการณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อทบทวนสภาวะทางอารมณ์และการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นของ ตนเอง

2. **การสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นของครูในชั้นเรียน** ในขณะที่เกิดปัญหาขึ้นในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็น ปัญหาด้านการสื่อสารการใช้ภาษา ปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกระหว่างผู้เรียน ปัญหาผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย หรือแม้แต่ปัญหาทางด้านอารมณ์ของตัวครูทั้งเชิงบวกและเชิงลบในชั้นเรียน โดยเริ่มต้นให้ครูได้อธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกมาต่อหน้าผู้เรียน และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากที่ได้ครูจัดการกับปัญหาและแสดงอารมณ์เชิงบวกและลบ โดยให้ครูสังเกตตนเองและสอบถาม ความรู้สึกของผู้เรียน เพื่อให้ครูประเมินและเติมเต็ม Soft skills ของตนเองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. **การเข้าใจปัญหาและสาเหตุ ความต้องการ** การเข้าใจสาเหตุของปัญหาและอารมณ์เชิงลบ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เริ่มต้นโดยให้ครูสำรวจและทำความเข้าใจสาเหตุหรือสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เกิดปัญหา ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อครูได้เข้าใจสาเหตุหรือทักษะบางด้านที่ครูยังขาดอยู่ครูก็สามารถที่จะ รับมือหรือจัดการกับสาเหตุเหล่านั้นได้

4. **การวางแผนแก้ไขปัญหา** ครูแต่ละคนร่วมกันวางแผนจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมกับการ ร่วมกันค้นพบแนวทางหรือวิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งจุดนี้เป็นการสะท้อนถึง เทคนิคต่าง ๆ ในเชิงบวกจากประสบการณ์ที่แต่ละคนมี เพื่อช่วยให้ครูได้รับรู้และเรียนรู้ตัวเองผ่าน สมาชิกกลุ่มจากประสบการณ์ที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งมีแนวทางและวิธีการ ทักษะต่าง ๆ มาปรับใช้ใน ห้องเรียนของตน ผ่านการร่วมกันค้นหาแนวทางที่เหมาะสมกับตนเอง เช่น จัดการอารมณ์เชิงลบ ของตนเอง มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีภาวะความเป็นผู้นำ ออกแบบกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์ แก้ไข ปัญหาซับซ้อนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ตลอดจนมีทัศนคติที่เหมาะสมกับปราศจากอคติและส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ร่วมกันบนความแตกต่าง เคารพและยอมรับผู้เรียนทุกคนอย่างไม่มีเงื่อนไข ผ่านบรรยากาศแบ่งปันประสบการณ์ที่เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน การลองฝึกทักษะการสื่อสารเชิงบวก การฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นการถอดบทเรียนที่สำคัญและเกิดประโยชน์ สำหรับครู ผู้เรียน และสถานศึกษา รวมถึงเป็นการเสริมสร้างการร่วมกันพัฒนาทักษะ Soft skills สำหรับครูในสังคมพหุวัฒนธรรม

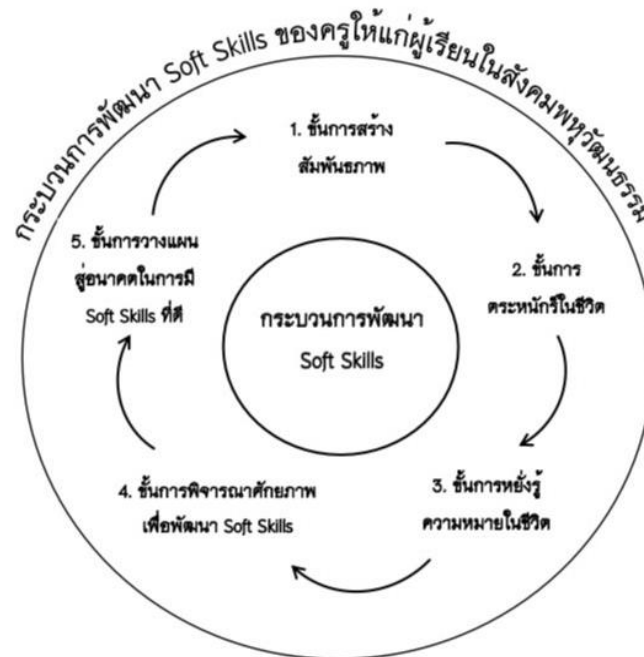
5. การยุดิ การพัฒนา Soft skills ไม่ได้จะจบเพียงแค่การฝึกฝนและการทำกิจกรรมร่วมกัน จบลงเพียงเท่านั้น แต่ครูทุกคนที่ร่วมดำเนินกิจกรรมกันมาจะต้องมีพันธสัญญาใจที่จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ ฝึกฝนไปต่อยอดในการพัฒนาตนเองต่อไปแม้กระบวนการยุดิกลุ่มได้จบลงแล้ว ตลอดจนเสริมสร้าง กำลังใจซึ่งกันและกันให้พัฒนาตนเองต่อไปเรื่อย ๆ เพราะทักษะ Soft skills เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเป็นสิ่งที่ ติดตัวครูไม่เพียงแต่นำไปใช้ในการจัดการห้องเรียนเพียงอย่างเดียว แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้ครูกลายเป็นครูที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านวิชาการและจิตวิญญาณความเป็น ครูอย่างแท้จริง

จากกระบวนการให้การปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group counseling) ต่อการพัฒนา Soft skills สำหรับ ครูในสังคมพหุวัฒนธรรมข้างต้นนั้น ผู้เขียนมองว่านอกจากจะเกิดผลดีกับครูแล้วยังส่งผลดีต่อผู้เรียน อีกด้วย โดยครูสามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน เข้าใจผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เข้าถึง พฤติกรรมที่เป็นปัญหาและความต้องการของผู้เรียนได้ชัดเจน ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้จัดการ กับปัญหาของตนได้ทันทั่วทั้งที่ ตลอดจนมี Soft skills และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถาบันการศึกษา กำหนดไว้

นอกจากนี้เมื่อครูมี Soft skills ที่ดีแล้วย่อมส่งผลและนำไปสู่การพัฒนาให้ผู้เรียนมี Soft skills ที่ดีด้วยได้เช่นกัน ซึ่งผู้เขียนขอเสนอกระบวนการพัฒนา Soft skills ของครูให้แก่ผู้เรียนในสังคม พหุวัฒนธรรม ที่ได้ประยุกต์ใช้ตามแนวทางกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาข้างต้นที่ได้กล่าวไปร่วมกับการ ให้ผู้เรียนเกิดการสร้างความหมายในชีวิตตามแนวคิดของ Tien and Wang (2016) ซึ่งการพัฒนา ผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อให้เกิด Soft skills โดยผ่านการเรียนรู้การเข้าใจความหมายในชีวิต จะช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่เข้าใจโลกและชีวิตมากยิ่งขึ้นซึ่งเป็นผลดีต่อการอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมที่มี ความแตกต่างหลากหลายทางภาษา วัฒนธรรม ศาสนา เชื้อชาติ และความเป็นอยู่ เพราะการที่ผู้เรียน มี Soft skills ที่ดีจากที่มี Soft skills ในเบื้องต้นนั้น ย่อมทำให้ผู้เรียนสามารถรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจที่ดี ในการศึกษาเล่าเรียน นำตนเองได้ มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น มีสำนึกที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่น ชุมชน สังคม และธรรมชาติพัฒนาให้ตนเองมีแรงบันดาลใจและนำไปสู่การพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพของ ตนในอนาคต

ดังนั้นผู้เขียนขอเสนอโมเดลการประยุกต์ใช้ Soft skills ของครูให้แก่ผู้เรียนในสังคม พหุวัฒนธรรมเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนและเข้าใจง่ายต่อการนำไปใช้มากยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการพัฒนา Soft Skills ของครูให้แก่ผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรม

กระบวนการพัฒนา Soft skills ดังกล่าวประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพ เป็นขั้นเริ่มต้นซึ่งครูต้องสร้างบรรยากาศความรัก ความเข้าใจ ความไว้วางใจ ยอมรับ ให้เกียรติ เปิดโอกาส ลดอคติ และลดช่องว่างระหว่างกันเพื่อการเข้าถึงผู้เรียน ภายใต้บทบาทหน้าที่ครู ไม่ว่าจะเป็นครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หรือแม้แต่ครูแนะแนวที่มีหน้าที่โดยตรงในการมอบวิชาชีวิตให้แก่ผู้เรียนซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของการรู้จักตนเองและผู้อื่น ซึ่งในขั้นแรกของการสร้างสัมพันธภาพนั้นครูต้องมีหัวใจแห่งความเข้าใจ ยอมรับในความแตกต่างที่เป็นไปตามพัฒนาการตามวัยและความแตกต่างของผู้เรียนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เรียนกล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราวชีวิตด้วยความรักและความไว้วางใจร่วมกัน

ขั้นที่ 2 การตระหนักรู้ในชีวิต เป็นการสำรวจเรื่องราวชีวิต ที่ครูสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านการสัมภาษณ์พูดคุย จากแฟ้มประวัติข้อมูล หรือแม้แต่การใช้ทักษะการให้การศึกษาเชิงจิตวิทยา เบื้องต้นผ่านการถาม การรับฟัง การทวนความ การสรุปความ การสะท้อนความรู้สึก การทำให้กระจ่าง และการสรุป เพื่อสรุปประเด็นและระบุเรื่องราวที่ผู้เรียนต้องการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

Soft skills ของตนเองให้ดีขึ้น ผ่านตระหนักรู้และสะท้อนเรื่องราวออกมาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการสำรวจตนเองต่อไป

ขั้นที่ 3 การหยั่งรู้ความหมายในชีวิต เป็นการเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้มีการสำรวจลึกลงไปจากการตระหนักรู้ในชีวิตที่ทำให้เกิดการเข้าใจถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ การรับรู้ค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งการหยั่งรู้นั้นไม่ได้เป็นเพียงแต่การเข้าใจและเป็นการตระหนักรู้เพียงผิวเผินเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงลึกไปถึงการเข้าใจที่จริงแท้ มีความแจ่มแจ้งที่สามารถมองเห็นถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ของสิ่งที่เป็นปัญหา โดยเฉพาะในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความซับซ้อนมากกว่าสังคมอื่น ครูจึงต้องเอื้อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการหยั่งรู้ที่เป็นการยอมรับและเข้าใจสิ่งที่เป็นปัญหาอันมาจากความแตกต่างแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ภายใต้การพัฒนาให้ตนเองเกิด Soft skills ที่ดี

ขั้นที่ 4 การพิจารณาคักยภาพเพื่อพัฒนา Soft skills ของตนเอง เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น รับรู้ความสนใจ ความถนัด ตัวตน บุคลิกภาพที่ชัดเจน โดยมีครูเป็นพี่เลี้ยงเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการตกผลึกจากประสบการณ์ของตน ผ่านการสังเกต ใคร่ครวญ ซึ่งเป็นการถอดบทเรียนของตนเอง (Abstract conceptualization) อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น (Self- development)

ขั้นที่ 5 การวางแผนสู่อนาคตในการมี Soft skills ที่ดี เป็นการนำความหมายในชีวิตที่ผ่านมาจากการสำรวจ การทำความเข้าใจมาประยุกต์ใช้ โดยการระบุพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาในลักษณะรูปธรรม มีการเชื่อมโยงประสบการณ์ภายนอกต่าง ๆ ร่วมกับประสบการณ์ภายในตนเองที่นำไปสู่การสร้างเป้าหมายในอนาคตเพื่อนำมาวางแผนปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และนำแผนนั้นไปเตรียมตัวเพื่อทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ อีกครั้งหนึ่ง (Active experimentation) มีการสร้างแรงเสริมทางบวกให้กับตนเอง หมั่นเติมเต็มและสร้างความหมายใหม่ให้กับชีวิต ที่นำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น (Self - confidence) มีความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) และเกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพแห่งตน (Self- efficacy) ที่พร้อมจะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยความสามารถของผู้เรียนเป็นหลักและมีครูที่คอยเป็นผู้สนับสนุนอยู่เคียงข้าง

จากแนวการพัฒนา Soft skills ของครูจึงเห็นได้ว่าครูต้องเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนทั้งทางด้านวิชาการวิชาชีพ ความประพฤติ บุคลิกภาพ การมีครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และซึมซับตัวแบบที่ถูกต้อง เพราะการเป็นแบบอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอน ฉะนั้นหากครูเป็นแม่พิมพ์ที่ดีและชัดก็จะสามารถหล่อหลอมลูกศิษย์ให้เป็นคนดีและคนเก่งได้เหมือนแม่พิมพ์ เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้ ซึมซับ พัฒนา Soft skills ผ่านการสังเกตต้นแบบจากครูของตนเอง ถ้าครูเป็นแบบอย่างที่ดี

สำหรับผู้เรียน ผู้เรียนจะเติบโตและพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นต่อไป มีส่วนร่วมในเชิงบวกกับสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ มีทัศนคติที่ดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดก็สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ความเชื่อเช่นนี้ที่ถ่ายทอดผ่านมาจากครูจะช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและเพิ่มความมั่นใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียน จนทำให้เกิดการยอมรับนับถือตนเองและยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากที่ต้องมีทักษะที่หลากหลายซึ่งหนึ่งในทักษะที่ครูควรมี คือ Soft skills เพราะพฤติกรรมและการแสดงออกของครูย่อมส่งผลต่อผู้เรียนเพราะหน้าที่ของครูไม่ได้มีเพียงแต่การสอนเพียงอย่างเดียว ครูจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการสื่อสาร ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา ความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถทางวัฒนธรรมภายใต้ความเข้าใจผู้อื่น และสามารถรักษาความเป็นแม่พิมพ์ที่คมชัดในทุกมิติภายใต้สภาพสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงและหลากหลายทางวัฒนธรรมเช่นในปัจจุบัน

บทสรุป

ครูเป็นอาชีพที่สังคมและสถานศึกษาคาดหวังให้มี Soft skills ค่อนข้างมาก เนื่องจาก Soft skills เป็นตัวที่บ่งชี้ถึงความเป็นครูมืออาชีพ โดยเฉพาะครูที่ทำงานภายใต้บริบทสังคมพหุวัฒนธรรมที่ต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกันและเข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของทั้งผู้เรียนและสภาพสังคม เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค เท่าเทียมและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนที่เป็นการเรียนรู้ผ่าน “วิถีชีวิตในบริบทพหุวัฒนธรรม” และเปิดพื้นที่ให้ทุกคนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างอย่างสันติ ซึ่ง Soft skills ที่ครูควรมีนั้นประกอบไปด้วย 6 ทักษะ คือ การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ทักษะภาวะผู้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะความฉลาดทางอารมณ์และสังคม และทักษะสุดท้าย คือ ทักษะความสามารถทางวัฒนธรรมที่อยู่บนพื้นฐานของสมรรถนะด้านการตระหนักรู้ การมีความรู้ความเข้าใจและการมีทักษะด้านพหุวัฒนธรรม การพัฒนาให้ครูมี Soft skills นั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะดังกล่าวให้มีศักยภาพความเป็นครูอย่างแท้จริง การจัดกิจกรรมในลักษณะของกระบวนการปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group counseling) ในการพัฒนา Soft skills เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้เพื่อสนับสนุนให้ครูได้ตระหนัก และพัฒนาทักษะทางด้าน Soft skills ของตนเองให้ดียิ่งขึ้น และการเรียนรู้ดังกล่าวยังทำให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์ตรงมีการทำงานในลักษณะของความเป็นทีมที่เป็นไปเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้เมื่อครูมี Soft skills ที่ดีแล้วย่อมส่งผลและนำไปสู่การพัฒนาให้ผู้เรียนมี Soft skills ที่ดีด้วยได้เช่นกัน โดยผ่านการซึมซับประสบการณ์ในเชิงบวก

ต่อการดำเนินชีวิตทั้งทางด้านการศึกษา ส่วนตัวสังคม และอาชีพ ดังนั้น Soft skills จึงเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยการบ่มเพาะ ฝึกฝน พัฒนา โดยเฉพาะสำหรับ “ครู” ที่ถือเป็นวิชาชีพและแม่พิมพ์ที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาและเยาวชนของประเทศ ให้สามารถปฏิบัติตนอยู่บนเส้นทางของการเป็นครูที่ดีที่มีความสมดุลทั้งศาสตร์ทางด้านวิชาการ วิชาชีพ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ควรร่วมกันจัดกิจกรรมพัฒนา Soft skills อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเติมเต็มแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งการออกแบบกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ให้แก่ครูผ่านกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม นอกจากนี้ต้องมีการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนและบุคลากรทางการศึกษา ในการจัดการครูเข้าชั้นเรียน โดยต้องคำนึงถึงครูที่มี Soft skills ที่ดี มิใช่มีทักษะความรู้เพียงอย่างเดียว เพราะผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนต้องมีพื้นฐานมาจากครูที่มีความรู้ดีและมี Soft skills ที่ดี ตลอดจนต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรเน้นการทำงานช่วยเหลือกันมากกว่าการสั่งการ มีชั่วโมงพูดคุย ผ่านขั้นตอนดำเนินการพัฒนาเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3 ขั้นตอน คือ 1) Plan ร่วมวางแผนกำหนดเป้าหมายของการแก้ไขปัญหา Soft skills ของครูที่เกิดขึ้นในสังคมพหุวัฒนธรรม 2) Do ลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนพัฒนา Soft skills และร่วมสังเกตการณ์สอนของครูที่ควรทำอย่างน้อย 2 ครั้ง ใน 1 ภาคเรียน หลังจากที่ได้พัฒนา Soft skills โดยต้องมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง 3) See สะท้อนคิดการผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดจากการพัฒนา Soft skills ร่วมกันจนเกิดเป็นวัฒนธรรมในโรงเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นแนวทางที่ดีสำหรับครูและผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพภายใต้การเรียนรู้ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

รายการอ้างอิง

- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2562). การรู้พหุวัฒนธรรมศึกษาและการปฏิบัติเชิงวิชาชีพของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 13(1), 79–90.
- ฐาปกรณ์ อ่วมสถิตย์. (2564). การพัฒนาทักษะซอฟต์แวร์สเกลด้วยการดำเนินโครงการจิตอาสา ตามแนวทางจิตตปัญญาศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์ราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 3(1), 37–50.
- ฐิติกาญจน์ บุญรักษา อินทาบัจ, และอรัญญา ดุษฎีคำภี. (2560). สมรรถนะทางพหุวัฒนธรรมในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา. *วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 7(2), 45–65.
- นัตยา หล้าทูนรินกุล. (2561). *ครบเครื่อง เรื่อง PLC ให้มีนวัตกรรมในยุค Thailand 4.0*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น.

- มณฑิรา อึ้งน้อย, รัชชกาญจน์ ทองถาวร, และไพบุณย์ อุปันโน. (2563). การพัฒนาจิตรู้เคารพของเด็กปฐมวัยในบริบทพหุวัฒนธรรม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 22(3), 177–190.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 1(2), 1–12.
- ศรีมณเฑาะ เกษสาคร. (2554). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำพหุวัฒนธรรมของหัวหน้าสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ในมหาวิทยาลัยเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2557). *จรรยาบรรณวิชาชีพ*. สืบค้นจาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledge>
- สิทธิชัย ทองมาก, วุฒิชัย เนียมเทศ, เรชา ชูสุวรรณ, และฤทัยชนนี สิทธิชัย. (2561). เหลียวหลังแลหน้าคุณภาพการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(ฉบับพิเศษ), 186–198.
- ไหมไทย ไชยพันธุ์. (2562). *การพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Almeida, S. C., Moore, D., & Barnes, M. (2018). Teacher identities as key to environmental education for sustainability implementation: A study from Australia. *Australian Journal of Environmental Education*, 34(3), 228–243.
- Anderson, B. M. (2020). *The Most In-Demand Hard and Soft Skills of 2020*. Retrieved from <https://www.linkedin.com/business/talent/blog/talent-strategy/linkedin-most-in-demand-hard-and-soft-skills>
- Baharudin, D. F. (2012). Perception and understanding of counselor trainees on multicultural counseling in Malaysia. *Proceedings of Asia Pacific RIM International Counseling Conference*. Hong Kong.
- Capella University. (2018). *6 Essential Soft Skills for K–12 Teachers*. Retrieved from <https://www.capella.edu/blogs/cublog/essential-soft-skills-for-k-12-teachers/>
- Cimatti, B. (2016). Definition, Development, Assessment of Soft Skills and Their Role for the Quality of Organizations and Enterprises. *International Journal for Quality Research*, 10(1), 97–130.
- Crawford, A., Weber, M. R., & Lee, J. (2020). Using a grounded theory approach to understand the process of teaching soft skills on the job so to apply it in the hospitality classroom. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 26(1), 100239.
- Gruzdev, M. V., Kuznetsova, I. V., Tarkhanova, I. Yu. & Kazakova, E. I. (2018). University Graduates' Soft Skills: The Employers' Opinion. *European Journal of Contemporary Education*, 7(4), 690 – 698.

- Huda SA, N., Suyanto., Arifi, A., Putranta, H., & Munir Azizah, A. N. (2021). Experiences of Participants in Teacher Professional Education on Obtaining Soft Skills: A Case Study in Indonesia European. *Journal of Educational Research*, 10(1), 313 – 325.
- Inspire Education. (2013). *Professional Development – Hard And Soft Skills For Teachers*. Retrieved from <https://www.inspireeducation.net.au/blog/professional-development-hard-and-soft-skills-for-teachers/>
- Jaladin, R. A. M., & Simmonds, J. G. (2011). Perceived multicultural counselling competence of professional counsellors in Malaysia: A national 246 survey. *Paper presented at the International Counseling Conference, Bandung, Indonesia*.
- Mailool, J., Retnawati, H., Arifin, S., Kesuma, A. T., & Putranta, H. (2020). Lecturers' experiences in teaching soft skills in the teacher profession education program (TPEP) in Indonesia. *Problems of Education in the 21st Century*, 78(2), 215–234.
- Majid, S., Liming, Z., Tong, S., & Raihana, S. (2019). Importance of Soft Skills for Education and Career Success. *International Journal for Cross-Disciplinary Subjects in Education (IJCDSE)*, 2(2), 1036–1042.
- Malykhin, O., Aristova, N., Kalinina, L., & Opaliuk, T. (2021). Developing Soft Skills among Potential Employees: A Theoretical Review on Best International Practices. *Postmodern Openings*. 12(2), 210–232.
- Skill Builder Pro. (2018). *Soft Skills: The Hard Skills for Today's Workforce*. Retrieved from https://mma.pnnews.wire.com/media/792186/Soft_Skills__The_Hard_Skills_for_Today_s_Work-force_Final.pdf?p=original.
- Tien, H. L. S, & Wang, Y. C. (2016). Career counseling research and practice in Taiwan. *The Career Development Quarterly*, 64, 231–243.

คำแนะนำการเตรียมและส่งต้นฉบับ

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รับผิดชอบเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ สาขาหลักในด้านสังคมศาสตร์ ประกอบไปด้วยสาขาวิชาศิลปะและมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาบริหารธุรกิจ การจัดการและการบัญชี โดยมีสาขาวิชาย่อยดังนี้คือ ภาษาและภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ทั่วไป ศึกษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และบริหารธุรกิจทั่วไป การจัดการ และการบัญชี โดยบทความที่จะตีพิมพ์เผยแพร่ ถ้าเป็นผลงานวิจัยต้องดำเนินการแล้วเสร็จไม่เกิน 5 ปี (ในกรณีที่บทความวิจัยที่เป็นหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ ต้องมีหนังสือรับรองและลงนามทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และนักศึกษาผู้ทำวิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์) บทความที่จะตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ในระหว่างพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไขต้นฉบับเพื่อความเหมาะสมและเป็นไปตามเกณฑ์ที่กองบรรณาธิการกำหนด

ประเภทของบทความ

1. บทความวิจัย
2. บทความวิชาการ
3. บทความปริทัศน์ บทความพิเศษ และปกิณกะ

การเตรียมบทความต้นฉบับ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป MS Word 97/03 for Windows แบบอักษร TH Niramit AS ขนาดตัวอักษร 16 อักษรปกติ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษ A4 ระยะขอบกระดาษ ด้านบน-ด้านล่าง 2.54 ซม. ด้านใน 3.17 ซม. ด้านนอก 2.54 ซม. ไม่เกิน 20 หน้า (ไม่รวมรายการอ้างอิง)
2. ชื่อเรื่อง พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง ขนาดตัวอักษร 18 ตัวหนา มีชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. ชื่อผู้เขียน พิมพ์ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อยู่ใต้ชื่อเรื่องโดยชิดขอบกระดาษด้านขวา ขนาดตัวอักษร 14 อักษรปกติ และให้ระบุตัวเลขเป็นตัวยกท้ายชื่อผู้เขียน เพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ทำงาน และ E-mail ของผู้เขียนบทความหลักไว้เป็นเชิงบรรทัดในหน้าแรก
4. ชื่อหน่วยงานของผู้เขียน พิมพ์ชื่อหน่วยงานผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อยู่บรรทัดส่วนล่างสุด ในหน้าแรก ขนาดตัวอักษร 12 อักษรปกติ ระบุหน่วยงานต้น เรียงไปจนถึง หน่วยงานหลัก และ E-mail (สำหรับผู้เขียนหลัก) และให้ระบุตัวเลขเป็นตัวยกท้ายชื่อหน่วยงานผู้เขียน เพื่อแสดงรายละเอียดชื่อผู้เขียนบทความทุกท่าน ไว้เป็นเชิงบรรทัดในหน้าแรก
5. บทคัดย่อ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 300 คำ
6. คำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ

7. การพิมพ์หัวข้อใหญ่สุด ให้ขีดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 4 ตัวอักษร เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ เว้นระยะพิมพ์หนึ่งบรรทัด

8. ตัวเลขให้ใช้เลขอารบิก คำย่อ ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) และวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centered learning)

9. บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

9.1 บทคัดย่อ (Abstract)

9.2 บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยที่นำไปสู่วัตถุประสงค์ของการวิจัย

9.3 วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

9.4 การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย (Literature review & Conceptual framework)
การทบทวนเอกสาร/แนวคิด/ทฤษฎี/งานวิจัย ที่นำไปสู่กรอบแนวคิดการวิจัย

9.5 วิธีการวิจัย (Research methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การหาคุณภาพเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การรับรองจริยธรรมการวิจัย/การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

9.6 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือรูปภาพ

9.7 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

9.8 สรุปผลการวิจัย (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

9.9 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

9.10 รายการอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาเท่านั้น และควรมีอย่างน้อย 10 รายการ

10. บทความวิชาการ ประกอบด้วย

10.1 บทคัดย่อ (Abstract)

10.2 บทนำ (Introduction)

10.3 เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

10.4 บทสรุป (Conclusion)

10.5 ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

10.6 รายการอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาเท่านั้น และควรมีอย่างน้อย 10 รายการ

11. การเตรียมเอกสารอ้างอิง

ให้ใช้ APA Formatted References, 6th edition ศึกษารายละเอียดได้ที่ <http://www.wooster.edu/psychology/apa-crib.html>

12. กรณีมีรูปภาพ และกราฟ บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล JPEGs หรือ Tiffs เท่านั้น

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

1. การอ้างอิงในเนื้อหา

ใช้ระบบนาม-ปี (Name – year system) ตัวอย่างเช่น

ผู้เขียน 1 คน

(ศิริพันธ์ุ ศิริพันธ์ุ, 2516)

(Siriphan, 2016)

ผู้เขียน 2 คน

(สายทอง แก้วฉาย และสร้อยณี อุสินยาง, 2562)

(Kaewchai & U-senyang, 2019)

ผู้เขียน 3-5 คน

การอ้างครั้งแรกให้ใส่ชื่อสกุลของทุกคน และการอ้างครั้งต่อไปให้ใส่เฉพาะชื่อสกุลของคนแรก แล้วตามด้วย และคณะ

(ศิริพันธ์ุ ศิริพันธ์ุ, สายทอง แก้วฉาย และสร้อยณี อุสินยาง, 2563) ในการอ้างครั้งแรก

(Siriphan, Kaewchai, & U-senyang, 2020)

(ศิริพันธ์ุ ศิริพันธ์ุ และคณะ, 2563) ในการอ้างครั้งต่อไป

(Siriphan et al., 2020)

ผู้เขียนมากกว่า 6 คน

การอ้างครั้งแรกและครั้งต่อไป ให้ใส่เฉพาะชื่อสกุลของคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ

(ศิริพันธ์ุ ศิริพันธ์ุ และคณะ, 2563)

(Siriphan et al., 2020)

2. รายการอ้างอิง

2.1 การอ้างอิงทั่วไป

- 1) ถ้าผู้เขียนไม่เกิน 7 คน ใส่ชื่อผู้เขียนทุกคน ผู้เขียนตั้งแต่ 8 คน ขึ้นไป ให้ใส่ชื่อ 6 คนแรก และตามด้วย...และชื่อผู้เขียนคนสุดท้าย
  - 2) ถ้าแหล่งอ้างอิงมาจากหนังสือ หนังสือออนไลน์ หรือ e-book ให้เรียงชื่อหนังสือ
  - 3) ถ้าแหล่งอ้างอิงมาจากวารสาร ให้เรียงชื่อวารสาร
  - 4) ถ้าแหล่งอ้างอิงเป็นเอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ ให้เรียงชื่อการประชุม
- ตัวอย่างเช่น

Akbar, M. A., Mahmood, S., Alsanad, A., Alsanad, A. A.-A., Gumaei, A., & Qadri, S. F.

(2020). A multivocal study to improve the implementation of global. *Journal Soft: Evaluation and Process*, e2252, 1–28.

Pastor, A. V., Nunes, J. P., Ciampalini, R., Koopmans, M., Baartman, J., Huard, F., . . . Raclot, D. (2019). Projecting Future Impacts of Global Change Including Fires on Soil Erosion to Anticipate Better Land Management in the Forests of NW Portugal. *Journal water*, 11(2617), 2–19.

สัญญา เคนาภูมิ. (2562). ถอดรหัสการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและการสร้างกลยุทธ์จากฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สร้อยณี อุสินยาง. (2562). จริยธรรมทางธุรกิจ : แนวทางในการจัดการธุรกิจสู่ความยั่งยืน. *วารสาร อัล-ฮิกมะฮ์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 9(18), 225–235.

สร้อยณี อุสินยาง. (2562). แนวทางการอนุรักษ์และจัดการสถาปัตยกรรมอิสลามในสามจังหวัดภาคใต้ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรม. *การประชุมวิชาการโครงการเจียรไนเพชรเพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยรุ่นใหม่ผ่านระบบ Multi-Mentering System (MMS8 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และศิลปกรรม* (หน้า 73–96). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.).

2.2 ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน ตัวอย่างเช่น

National Institute of Emergency Medicine. (2014). *The gap of Thai Emergency Medicine: Report Emergency Medical Service System 2013*. (1st ed.) Bangkok. NP Press

Muangjunburee, P. (2012). *Welding Engineering*. Songkhla: Educational Technology, Faculty of Engineering, Prince of Songkla University.

2.3 การอ้างอิงเฉพาะบทในหนังสือ ตัวอย่างเช่น

Sahieam, C. (2014). Nurse case management for clients with diabetes mellitus. In Sindhu S, Wongrod P. (editor). *Case management for clients with diabetes mellitus and hypertension* (2nd ed.) (pp.9–46). Bangkok: Wattanakanpim Printting.

Benedyk, J. (2010). Aluminum alloys for lightweight automotive structures. *Materials, Design and Manufacturing for Lightweight Vehicles, Woodhead Publishing Series in Composites Science and Engineering*, 79–113.

2.4 การอ้างอิงเอกสารจากอินเทอร์เน็ต ตัวอย่างเช่น

Kraonual, S. (2008). *Impacts of the Unrest Situation in the Three Southern Border Provinces on Health Care Service System*. Retrieved from <http://www.deepsouthwatch.Orgsites/default/files/Sunee%20-%20HealthSystem.pdf>

Inada, K. A. (1995). Buddhist reponse to the nature of human rights. *Journal of Buddhist Ethics*

Retrieved May 21, from <http://www.psu.edu/jbe.html>

2.5 วิทยานิพนธ์ ตัวอย่างเช่น

สร้อยณี อุเล็นยาง. (2559). *สุขภาพองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตพื้นที่ภาคใต้ประเทศไทย : การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างและการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลตามบริบทวัฒนธรรมและประเภทขององค์กร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

2.6 บทความในวารสาร ตัวอย่างเช่น

U-senyang, S., Trichandhara, K., & Rinthaisong, I. (2017). Antecedents of organizational health in Southern Thailand. *International Journal of Behavioral Science*, 12(1), 79–94.

ข้อแนะนำในการส่งต้นฉบับ

เมื่อผู้เขียนเตรียมไฟล์ต้นฉบับตามการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย/บทความวิชาการแล้ว สามารถส่งไฟล์ต้นฉบับทาง

E-mail: pnu_huso@hotmail.com และ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/pnuhuso/login>

โดยลงทะเบียนสมาชิกเข้าเว็บไซต์ แล้วทำตามคำแนะนำสำหรับการใช้งานเบื้องต้นของระบบ

ThaiJO (สำหรับผู้แต่ง Author) ซึ่งมีรายละเอียดตามหัวข้อดังนี้

- การสมัครสมาชิกวารสาร (Author Register) (ผู้ที่ยังไม่มี Username, Password ในระบบ ThaiJO)
- การส่งบทความ (Submission)
- รอดตรวจสอบสถานะ การตอบรับ/ปฏิเสธ ทาง E-mail

ข้อแนะนำการส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้เขียนศึกษา ตรวจสอบขั้นตอนการส่งบทความวิจัย/วิชาการ และต้องดาวน์โหลดเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เว็บไซต์ <http://journal.pnu.ac.th> หลังจากนั้นส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องและบทความต้นฉบับ 1 ชุด ทางไปรษณีย์ส่งมาที่

บรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ชั้น 3 อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

99 ม.8 ต. โคกเคียน อ. เมือง

จ. นราธิวาส 96000

การติดต่อวารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ติดต่อได้ที่ งานวารสาร (คุณปิยนุช วัจนศิริ หรือ คุณชมชัยยะห์ เจ๊ะสาเม๊ะ)

Tel 073-709-030 ต่อ 1161, Fax 073-709-030 ต่อ 1173

Mobile phone 09-3604-3247 E-mail: pnu_jr@hotmail.com

Research Article

- ❖ Key Success Factors of the Hua Hin Agricultural Cooperative Limited
- ❖ Information Perception and Use of Public Relation Media of Ban Lat Agricultural Cooperative Limited Members
- ❖ Development of Potential Model for Halal Food Community Enterprise Managers in Southern Border Provinces
- ❖ The Development of Colored Pencil Drawing Skill Using a Colored Pencil Drawing Instructional Package under Art Learning Subject Area for Grade 1 Students at Satthawittayanusorn School, Raman District, Yala Province
- ❖ Design Web Application Prototype for The Billboard Business on Tuk-Tuk: Case Study of Thai Fan Club on Artists Preference for Thai and Korean Idol Performers
- ❖ A Meta-Analysis of Factors Associated with the Practice of Sufficiency Economy Philosophy in Daily Life
- ❖ The Efficiency, Effectiveness, and Appropriateness of the Management Model Based on Smart and Healthy Worker Knowledge Set in Health Promotion and Environmental Health Project in Workplaces for Good Quality of Life, Health Region 1
- ❖ Motivation factor of Convenience Store Employees Affects Working Efficiency in Modern Retail Business in Operational Office District 1 West
- ❖ Factors Affecting Decision in Durian Purchase of Entrepreneurs in the Central Market for Agriculture, Yala Province
- ❖ Risk Management of School Administrators under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3 in Covid-19 Situation
- ❖ Approaches to Promote the Application of Wasatiyah for Conflict Management in Disagreement in Thai Muslim Society in the Three Southern Border Provinces
- ❖ Model of Entrepreneurial Intention of Undergraduate Students in Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University
- ❖ Problems and Guidelines for Development of Registration Process and Vaccination of Muslims in Narathiwat Province to Reduce the Crisis of Coronavirus Disease 2019 in the New Cluster Efficiently
- ❖ Creative Leadership and Administration of School Administrators under the Office of Narathiwat Primary Education Service Area
- ❖ The Development of School Management Model by Integrating Philosophy of Sufficient Economy to Develop Students' Quality for Teachers in Watthummikaram Municipal School, Prachuapkhirikhan Municipality, Prachuapkhirikhan Province
- ❖ Adaptation Potential of Small Business Entrepreneurs to Support Trade Liberalization in ASEAN Economic Countries. Case Study: Songkhla Province

Review Article

- ❖ Soft Skills: Important Skills for Teachers in Multicultural Society

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 96000

โทร. 0-7370-9030

โทรสาร 0-7370-9030

<http://journal.pnu.ac.th>

E-mail: pnu_jr@hotmail.com